Podpory potravinářského sektoru ČR v kontextu s fondy EU a jejich dopady

Zdeňka Náglová

Národní
zemědělské
muzeum

Národní
zemědělské
muzeum

Podpory potravinářského sektoru ČR v kontextu s fondy EU a jejich dopady

Podpory potravinářského sektoru ČR v kontextu s fondy EU a jejich dopady

Zdeňka Náglová

Národní zemědělské muzeum, s. p. o.
2019

Recenzenti: doc. Ing. Michal Plaček, Ph.D., M.Sc.; Ing. Miloslav Šulc, Ph.D.

Výsledek vznikl za podpory Ministerstva zemědělství, institucionální podpora MZE-RO0818 a je výstupem Interního grantového systému Národního zemědělského muzea, s. p. o., (IGS NZM č. 6/2018).

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Náglová, Zdeňka
Podpory potravinářského sektoru ČR v kontextu s fondy EU a jejich dopady / Zdeňka Náglová
– 1. vydání
– Praha: Národní zemědělské muzeum, s. p. o., 2019
Anglické resumé
Obsahuje bibliografii a bibliografické odkazy
ISBN 978-80-88270-09-6 (brožováno)

* 663/664 * 338.43.02 * 005.591 * 336.56 * (437.3) * (048.8)
– 21. století
– potravinářský průmysl – Česko – 21. století
– zemědělská politika – Česko – 21. století
– programy a projekty – Česko – 21. století
– dotace – Česko – 21. století
– monografie

664 – Potravinářský průmysl [19]

© Národní zemědělské muzeum, s. p. o.
© Ing. Zdeňka Náglová, Ph.D.

ISBN 978-80-88270-09-6

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své školitelce doc. Ing. Evě Rosochatecké, CSc., za odborné vedení práce. Dále patří poděkování všem kolegům, kteří mi byli nápomocni při získávání podkladů pro zpracování práce a poskytli mi odborné konzultace. Ráda bych poděkovala i mé rodině za podporu a trpělivost v průběhu posledních let.

Obsah

Úvod 12

1 Literární přehled řešené problematiky 16
1.1 Potravinářský průmysl 17
1.1.1 Potravinářský průmysl EU 17
1.1.2 Potravinářský průmysl ČR 19
1.1.2.1 Charakteristika odvětví a výrobních oborů 20
1.1.2.2 Základní ekonomické charakteristiky potravinářského průmyslu ČR 23
1.2 Možnosti čerpání finančních prostředků potravinářskými podniky 28
1.3 Společná zemědělská politika 2007–2013 29
1.3.1 Přímé platby 31
1.3.2 Národní doplňkové platby 34
1.3.3 Oddělené platby 34
1.3.4 Program rozvoje venkova 2007–2013 35
1.4 Společná zemědělská politika 2014–2020 40
1.4.1 Přímé platby 40
1.4.2 Program rozvoje venkova 2014–2020 42
1.5 Národní dotace 51
1.6 Operační program Podnikání a inovace 53
1.6.1 Operační program Podnikání a inovace 2007–2013 53
1.6.2 Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020 58
1.7 Další možnosti podpor potravinářského průmyslu 59
1.7.1 Operační program Rybářství 2014–2020 60
1.7.2 Operační program Životní prostředí 60
1.7.3 Operační program zaměstnanost 60
1.7.4 Operační program Výzkum a vývoj pro inovace 61
1.7.5 PGRLF 61

1.8 Dopady dotací z pohledu ekonomické teorie 62
1.9 Dopady dotací na ekonomiku podniků 65
1.9.1 Dopady dotací v zemědělství 69
1.9.2 Dopady dotací ve zpracovatelském průmyslu 75
1.9.3 Dopady dotací v potravinářském průmyslu 80
1.9.4 Dopady dotací v českém potravinářském průmyslu 82
1.9.5 Použité ekonomické ukazatele pro hodnocení dopadů investičních dotací 83
1.9.6 Přehled použitých metod pro hodnocení dopadů dotací 86
1.9.7 Metody evaluace dopadů PRV použité v českém prostředí 93

2 Cíl práce 96

3 Metodika 100
3.1 Ekonomická analýza potravinářských podniků 101
3.2 Analýza investičních podpor 107
3.3 Analýza dopadů dotací na ekonomiku podniků 114

4 Výsledky 130
4.1 Ekonomika podniků potravinářského průmyslu 131
4.1.1 Ukazatele struktury 131
4.1.2 Ekonomické ukazatele 139
4.1.3 Ukazatele finanční analýzy 153
4.1.4 Shrnutí ekonomiky potravinářských podniků 162
4.2 Analýza investičních podpor v potravinářském průmyslu 166
4.2.1 Analýza investičních podpor ze zdrojů PRV 2007–2013 166
4.2.1.1 Shrnutí poznatků v rámci podpor PRV 190
4.2.2 Analýza investičních podpor ze zdrojů OPPI 2007–2013 191
4.2.2.1 Shrnutí poznatků v rámci podpor OPPI 202
4.3 Analýza dopadů investičních podpor v potravinářském průmyslu na ekonomiku podniků 203
4.3.1 Dopady podpor PRV 2007–2013 204
4.3.1.1 Shrnutí k dopadům dotací PRV 214
4.3.1.2 Analýza podnikové heterogenity 215
4.3.2 Dopady podpor OPPI 2007–2013 216
4.3.2.1 Shrnutí k dopadům dotací OPPI 230
4.3.2.2 Analýza podnikové heterogenity 231

5 Diskuse 232

Závěry a doporučení 238

Summary 246

Použité zdroje 254

Seznam zkratek 274

Seznam tabulek 278

Seznam grafů 282

Seznam příloh 284

Přílohy 290

Úvod

Potravinářský průmysl patří k významným sektorům jak v Evropské unii, tak v České republice. Jeho důležitost vyplývá z blízkého vztahu k zemědělství a ke zpracování zemědělských surovin. Představuje strategický sektor k zajištění výživy obyvatelstva a tvoří základ pro konkurenceschopnost agrárního sektoru.

V České republice se potravinářský průmysl řadí z hlediska své výkonnosti ke stěžejním odvětvím. Na tržbách zpracovatelského průmyslu se tento sektor podílí 6 % a zaměstnává 8 % pracovníků celého zpracovatelského průmyslu. V roce 2014 se na celkových tržbách potravinářského průmyslu podílel nejvíce masný průmysl, výroba ostatních potravinářských výrobků a výroba mléčných výrobků. Téměř 35 % podnikatelské struktury je tvořeno podniky[1], které se zabývají výrobou pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, následovaný 20% podílem výroby ostatních potravinářských výrobků a stejným zastoupením masného průmyslu.

Předložená publikace se zabývá problematikou potravinářského průmyslu. V první řadě je posuzována ekonomika tohoto sektoru v oborovém a velikostním členění podniků. Přičemž hlavní pozornost je věnována otázkám čerpání podpor potravinářským průmyslem v kontextu s fondy EU. Potravinářské podniky v programovacím období 2007–2013 měly možnost čerpat zdroje z Ministerstva zemědělství (MZe), v rámci Programu rozvoje venkova. Část potravinářů se v případě podpor obrací na Ministerstvo průmyslu a obchodu a čerpají v rámci dotačních programů Operačního programu podnikání a inovace. Tyto subvence jsou předmětem analýzy, včetně kvantifikace jejich dopadů na ekonomiku potravinářských podniků.

Monografie je rozčleněna do sedmi kapitol. *První* kapitola uvádí čtenáře do řešené problematiky. *Druhá* kapitola prezentuje literární přehled zkoumané problematiky, tj. úroveň ekonomiky potravinářských podniků v EU, ale i v ČR. Dále je pozornost věnována možnosti čerpání dotací právě potravinářskými podniky. Jsou uvedeny nejen ryze české zdroje, tj. národní dotace, ale především zdroje spolufinancované EU, které lze považovat za klíčové pro tento sektor, tj. Program rozvoje venkova řízený MZe ČR či prostředky poskytované v rámci MPO ČR, kde mají určité potravinářské podniky možnost čerpat v rámci Operačního programu Podnikání a inovace (OPPI) či navazujícího programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OPPIK). Analýzou těchto dvou zdrojů financování se zabývá i vlastní práce. Literární přehled pojednává o Společné zemědělské politice a OPPI v letech 2007–2013, ale i o novém programovacím období. Následuje shrnutí odborných

1 V práci je využíván pojem „podnik“, i když nový občanský zákoník (89/2012 Sb.) definoval nový pojem „obchodní závod“. Pojem „podnik“ se v nové legislativě již nevyskytuje. I přesto je tento pojem využíván, jak je běžné v ekonomické literatuře.

studií dopadů investičních podpor na ekonomiku podniků, které byly zkoumány u nás i v zahraničí.

Cíle monografie jsou uvedeny ve *třetí* kapitole. Hlavní cíl je rozdělen na tři dílčí cíle. V kapitole jsou také vymezeny výzkumné otázky. Ke každému vytyčenému cíli je zároveň uveden i zvolený metodický postup včetně použitých datových zdrojů, který uvádí *čtvrtá* kapitola. *Pátá* kapitola knihy shrnuje výsledky analýzy (ekonomiky potravinářských podniků a analýzy investičních podpor včetně jejich dopadu na vybrané ekonomické ukazatele). V kapitole *šesté* je provedena diskuse výsledků se zahraničními studiemi a s výzkumy provedenými v ČR. Závěry a doporučení jsou uvedeny v *sedmé* kapitole.

Téma publikace bylo zvoleno vzhledem k jeho aktuálnosti. Byla definována nová reforma Společné zemědělské politiky na období 2014–2020. Její nástroj, a to PRV 2007–2013, měl přispět ke zlepšení konkurenceschopnosti ČR v agrárních komoditách, podpořit diverzifikaci ekonomických aktivit, tvorbu pracovních míst, měl snižovat míru nezaměstnanosti, zvýšit inovační aktivitu či produktivitu práce, stejně tak jako OPPI poskytovaný MPO. Jelikož toto programovací období bylo již ukončeno, je tedy na místě posoudit, zda tyto podpory plynoucí z PRV a OPPI splnily svůj účel, tedy zda přispěly k vyšší výkonnosti podniků a zlepšení ekonomických indikátorů.

Hlavním cílem této monografie je zhodnotit dopady těchto podpor na ekonomiku potravinářských podniků. Důvodem zaměření se na tento problém bylo i nedostatečné pokrytí tohoto tématu. Podle autorky nalezených studií bylo u nás obdobné hodnocení již provedeno. K analýze však byla v monografii použita jiná metoda než v nalezených pracích, přičemž provedené výzkumy neuvažují oborové členění potravinářského průmyslu (vyhodnocení je na souhrnné úrovni) a jsou zaměřeny pouze na evaluaci dopadů podpor PRV. Vyhodnocení podpor poskytovaných MPO nebylo doposud komplexně zpracováno a vyhodnoceno, v čemž autorka spatřuje hlavní přínos této práce. Stejně tak práce uvádí originální data o ekonomice potravinářských podniků členěných dle jejich velikosti. Detailnější přínosy práce jsou uvedeny u specifikací jednotlivých cílů.[2]

2 Vědecká monografie vznikla jako výstup Koncepce vědy a výzkumu Národního zemědělského muzea, s. p. o., 2016–2022, za podpory Ministerstva zemědělství ČR na dlouhodobý koncepční vývoj výzkumné organizace (MZE-RO0818).

1)

Literární přehled řešené problematiky

Literární rešerše je strukturována do třech tematických oblastí. První část se zabývá potravinářským průmyslem EU i ČR, a to především jejich ekonomickými výsledky. Uvedeny jsou rovněž i konkrétní studie, které se na tuto problematiku zaměřují (kapitola 2.1). Druhá část se týká stručného výčtu podpor, které mohou potravinářské podniky čerpat jak z českých, tak ze zahraničních zdrojů (kapitola 2.2). Následuje detailnější výčet dotační problematiky, tj. Společné zemědělské politiky, resp. její principy v letech 2007–2013, ale i v následujícím období, tj. 2014–2020, v rámci níž je část potravinářských podniků podporována (kapitoly 2.3 a 2.4). Stejně tak je uveden stěžejní, ryze český zdroj z pohledu čerpání potravinářským průmyslem, tj. národní dotace (kapitola 2.5). Vzhledem k tomu, že část potravinářské produkce nespadá dle Smlouvy o fungování EU do seznamu výrobků, jejichž výroba, zpracování a uvádění na trh spadá do oblasti SZP, tudíž není podporována ze SZP, jsou uvedeny i podpory poskytované v rámci MPO, tj. OPPI, strukturálních fondů (kapitola 2.6). Další část literární rešerše uvádí stručný výčet ostatních možností čerpání podpor v potravinářství. Poslední tematická oblast pojednává o dopadech, které mají dotace na ekonomiku podniků v zemědělství, ve zpracovatelském průmyslu a v potravinářském průmyslu. Rovněž jsou uvedeny studie, které se věnují těmto otázkám v českém prostředí.

1.1 Potravinářský průmysl

První kapitola zachycuje stručný přehled o potravinářském průmyslu v EU a blíže specifikuje problematiku potravinářského průmyslu v ČR. Text je v souladu se zaměřením publikace, tzn. vztahuje se především k ekonomice potravinářského průmyslu.

1.1.1 Potravinářský průmysl EU

Potravinářský průmysl je jedním z nejdůležitějších odvětví v celé Evropské unii, ale i v jednotlivých členských zemích s vysokým významem pro ekonomický a environmentální rozvoj, jakož i pro sociální blahobyt.[3] Potravinářský řetězec je poměrně složitý, to znamená, že obsahuje širokou škálu ekonomických aktivit,

3 BIGLIARDI, Barbara – GALATI, Francesco, *Innovation trends in the food industry: The case of functional foods*, Trends in Food Science & Technology, 2013, 31, 2, s. 118.

které zahrnují rozmanitost produktů dle frekvence spotřeby.[4] Přestože je potravinářský průmysl jedním z nejvýznamnějších světových průmyslových odvětví s důležitými dopady na světovou ekonomiku, bylo doposud provedeno málo výzkumů na pokrytí tohoto tématu a na řešení jeho specifik a problémů.[5]

Potravinářský průmysl hraje významnou roli jako zaměstnavatel, ale je také důležitý pro své ekonomické výstupy. Je základem konkurenceschopnosti agrárního trhu v každé členské zemi EU. Jeho důležitá role vyplývá ze zpracování zemědělských surovin a zásobování obyvatelstva potravinami.[6]

V evropském měřítku se potravinářským průmyslem, a to především jeho ekonomikou, zabývá společnost FoodDrinkEurope[7], která každoročně publikuje data a trendy v evropském potravinářském a nápojovém průmyslu. Dle publikace byl v roce 2013 obrat tohoto průmyslu 1,244 miliardy eur. Na celkovém obratu zpracovatelského průmyslu se potravinářství a nápojový průmysl podílí 15 % (v roce 2012). Obdobných podílů dosahuje i automobilový průmysl, výroba koksu a rafinovaných ropných produktů či výroba strojů a zařízení.

V potravinářství EU pracuje 4,2 milionu osob (což je podíl 15 % z celého zpracovatelského průmyslu). Průmysl lze považovat za klíčového poskytovatele zaměstnání a za relativně stabilního zaměstnavatele. Druhou pozici z hlediska počtu zaměstnaných osob zastává sektor zpracování kovů a výroba strojů a zařízení. Produktivita práce v potravinářství je ale nižší, než je v ostatních sektorech zpracovatelského průmyslu. V roce 2012 produktivita práce činila 45 000 eur na osobu. Nejvyšší produktivita práce je v chemickém průmyslu (92 000 eur na osobu) a nejnižší je v textilním průmyslu či v sektoru zpracování kovů.

Potravinářský průmysl EU tvoří 289 000 podniků. Klíčovou roli hrají malé a střední podniky (představují 99,1 % podniků), které se podílely na obratu z 50 % (jejich obrat je 528 mld. eur; přidaná hodnota činí 99 mld. eur, což je rovněž podíl téměř 50 % na celkové přidané hodnotě potravinářství). Na zaměstnanosti se podílí 63,3 % (což je 2,9 mil. osob).

4 WIJNANDS, J. H. M. – VAN DER MEULEN, B. M. J. – POPPE, K. J., *Competitiveness of the European Food Industry, An economic and legal assessment*, Luxembourg 2007, s. 3.

5 TURI, Attila – GONCALVES, Gilles – MOCAN, Marian, *Challenges and competitiveness indicators for the sustainable development of the supply chain in food industry,* Procedia – Social and Behavioural Sciences, 2014, 124, s. 133.

6 MENRAD, Klaus, *Innovations in the food industry in Germany,* Research Policy, 2004, 33, 6–7, s. 845.

7 FoodDrinkEurope, *European Food and Drink Industry 2014–2015*, dostupné online: <http://www.fooddrinkeurope.eu/S=0/publication/data-trends-of-the-european-food-and-drink-industry-2013-2014/> [5. 9. 2015].

Na přidané hodnotě zpracovatelského průmyslu se v roce 2012 podílel 12,8 % (srovnatelných podílů dosahují výroba strojů a zařízení či výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků). Průmysl je tedy klíčovým pilířem ekonomiky EU a svými výsledky předčil velký počet dalších zpracovatelských odvětví EU, pokud jde o obrat, přidanou hodnotu a zaměstnanost.

Mezi nejvýznamnější obory patří pekárenství, masný a mlékárenský průmysl, výroba nápojů a výroba ostatních potravinářských produktů. Tyto výrobní obory reprezentují 75 % celkového obratu a zaměstnávají více než 80 % osob a představují 80 % společností potravinářského průmyslu. Z hlediska výrobního zaměření je v potravinářském a nápojovém průmyslu EU významný masný průmysl, který se podílí na obratu 20 %, a rovněž pekárenský průmysl, který zaměstnává 32 % osob. Výroba nápojů, krmiv a ostatních potravinářských produktů vykazuje obecně vyšší hodnoty ekonomických ukazatelů, než je průměr ve zpracovatelském průmyslu. Na obratu (v roce 2012) potravinářského a nápojového průmyslu se nejvíce podílel, jak bylo již zmíněno, masný průmysl (s 20% podílem), následován výrobou ostatních potravinářských výrobků (16 %) a výrobou nápojů (14 %). Na přidané hodnotě se nejvíce podílí výroba ostatních výrobků (21 %), pekárenský průmysl (19 %) a výroba nápojů (18 %). Nejvýznamnějším zaměstnavatelem je pekárenský průmysl (zaměstnává 32 % osob), dále masný průmysl (21 %) a výroba ostatních výrobků (14 %). V potravinářském a nápojovém průmyslu se nachází 54 % pekárenské výroby, 14 % masného průmyslu a 9 % výroby ostatních potravinářských výrobků.

Publikace rovněž uvádí tři nejvýznamnější sektory dle podílu na celkové produkci v členských státech EU (k roku 2012). V případě České republiky se na celkové produkci nejvíce podílí výroba nápojů, masných výrobků a produktů z mléka.

1.1.2 Potravinářský průmysl ČR

Potravinářský průmysl je součástí zpracovatelského průmyslu (Sekce C – Zpracovatelský průmysl), pod který spadá výroba potravin (CZ-NACE 10 Výroba potravinářských výrobků) a Výroba nápojů (CZ-NACE 11 Výroba nápojů). Odvětví se dále člení na výrobní obory zahrnující výrobu masa a masných výrobků; zpracování ryb; ovoce a zeleniny; výrobu tuků a olejů; mléčných výrobků; mlýnských a pekařských výrobků; ostatních potravinářských výrobků a krmiv. Z výroby nápojů se jedná o výrobu lihovin, vína, ovocného vína, piva, sladu a nealkoholických nápojů. Detailnější a přesnější výčet včetně klasifikace, který je v práci využíván, je uveden v příloze č. 1.

1.1.2.1 Charakteristika odvětví a výrobních oborů

Charakteristikou odvětví výroby potravinářských výrobků a nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) je blízký vztah k zemědělství, jehož výroba je dále zpracovávána a dodávána distributorům nebo přímo konečným spotřebitelům. Představuje strategický obor ve vztahu k zajištění výživy.[8] Toto odvětví pro svou produkci využívá výstupy z dalších průmyslových odvětví a jejich oborů. Příkladem může být potravinářské strojírenství, průmysl produkující obaly, pohonné hmoty a energie.[9]

Dalším faktorem působícím v potravinářském prostředí jsou svazy, které podporují činnosti podnikatelů působících v daném výrobním oboru. Jejich spektrum je napříč výrobními obory rozsáhlé. Příkladem může být Český svaz zpracovatelů masa, Českomoravský svaz mlékárenský, Svaz pekařů a cukrářů, Český škrobárenský svaz nebo Svaz průmyslových mlýnů. Z oblasti výroby nápojů pak Český svaz pivovarů a sladoven, Svaz lihovarů ČR, Svaz výrobců nealkoholických nápojů či Svaz minerálních vod.

Potravinářské podniky mají možnost rovněž spolupracovat s vědecko-výzkumnými institucemi v kontextu rozvíjení či inovace svého portfolia výrobků za podpory fondů EU. Vědecko-výzkumná základna v potravinářství je poměrně široká. Potravinářské podniky často spolupracují s vysokými školami, například Vysokou školou chemicko-technologickou, či výzkumnými ústavy (Výzkumný ústav mlékárenský apod.).

Odvětví Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 je členěno do devíti výrobních oborů.[10] První výrobní obor – *CZ-NACE 10.1* Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků – se zabývá zpracováním a konzervováním masa velkých i drobných hospodářských zvířat a zahrnuje výrobu čerstvého, chlazeného a mrazeného masa a výrobu masných výrobků. Patří k nosným výrobním oborům. Významným zpracovatelem masa a masných výrobků u nás jsou AGROFERT, a. s., Steinhauser, s. r. o., Procházka, spol. s r. o., Váhala a spol., s. r. o., nebo Masokombinát Polička.[11]

8 PUTIĆOVÁ, Marie – MEZERA, Josef, *Food industry in the Czech Republic – with regard to labour force development*, Agricultural Economics, 2008, 54, 6, s. 285.

9 Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2014,* Praha 2015.

10 Kompletní klasifikace ekonomických činností CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 je uvedena v příloze č. 1.

11 Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2009,* Praha 2009, Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2014*, Praha 2015.

CZ-NACE 10.2 sdružuje podniky zpracovávající a konzervující ryby, korýše a měkkýše. Tento obor patří mezi minoritní v rámci výroby potravinářských výrobků. Zahrnuty jsou podniky zpracovávající sladkovodní, ale i mořské ryby. V tomto oboru nemusí být zahrnuti všichni zpracovatelé, protože některé provozy zpracovávají malé množství ryb, jako například rybářství, kde je hlavní činností chov ryb.[12] Představiteli tohoto oboru jsou například firmy Rybex CZ, a. s., či Zpracovna ryb Šišma, s. r. o.

CZ-NACE 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny zahrnuje zpracování a konzervování brambor; výrobu ovocných a zeleninových šťáv a konzervování ovoce a zeleniny. Jedná se o výrobu bramborových polotovarů, lupínků, ale i výrobu marmelád a džemů. Mezi významné zpracovatele brambor patří například AVIKO ČR, s. r. o., Beskyd Fryčovice, a. s., Farm Frites CZ, s. r. o., Petr Hobža, Intersnack, a. s., aj. Ke zpracovatelům ovoce a zeleniny patří například Hamé, s. r. o., Alibona, a. s., Nova, a. s., Efko CZ, s. r. o., Kand, s. r. o. U mražené zeleniny a dalších mražených a chlazených produktů například Agro Jesenice, a. s.[13]

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (*CZ-NACE 10.4*), resp. tukový průmysl, je založena na výrobě dvou skupin surových a rafinovaných olejů a tuků, tj. rostlinných (dle druhu olejnatých semen) a živočišných (nezahrnuje tavení a rafinaci vepřového sádla a jiných jedlých živočišných tuků). Součástí je i výroba margarínů a ostatních pomazánek (nahrazující máslo) či výroba složených pokrmových tuků a bývá spojena s jinými nepotravinářskými a technologicky obdobnými výrobami (glycerin, mýdlo a saponáty, čisticí a lešticí prostředky, parfémy a toaletní přípravky aj.). Tukový průmysl je v ČR velmi koncentrovaný. Mezi největší společnosti patří Archer Daniels Midland Company či Preol, a. s.[14]

CZ-NACE 10.5 se týká výroby mléčných výrobků. Zahrnuje zpracování mléka, sýrů, výrobu mléčných výrobků, ale i výrobu zmrzliny. Nejvýznamnějšími zpracovateli je Madeta, a. s., Mlékárna Hlinsko, s. r. o, Pragolaktos, a. s., Olma, a. s., Lactalis CZ, s. r. o.

Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků (*CZ-NACE 10.6*) sdružuje výrobce mlýnských a škrobárenských výrobků. Mlýnský průmysl patří v České republice k oborům s dlouholetou tradicí, stejně tak i výroba bramborového a pšeničného škrobu. Výrobu pšeničného škrobu u nás provozují společnosti Amylon, a. s.,

12 Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2009,* Praha 2009, Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2014*, Praha 2015.

13 Tamtéž.

14 Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2009*, Praha 2009, Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2014*, Praha 2015.

Krnovská škrobárna, s. r. o., a Škrobárny Pelhřimov, a. s. Výrobci mlýnských výrobků jsou pak například Mlýn Perner Svijany, s. r. o., Millba Czech, a. s., Mlýn Kojetín, s. r. o.[15]

Výrobní obor *CZ-NACE 10.7* Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků zahrnuje výrobu pekařských a cukrářských výrobků (kromě trvanlivých), výrobu sucharů a sušenek a trvanlivých cukrářských výrobků; výrobu makaronů, nudlí, kuskusu a podobných moučných výrobků. Jedná se o produkci určenou pro denní zásobování, která úzce technologicky navazuje na obor výroby mlýnských výrobků a tyto provozy v mnoha případech tvoří jeden subjekt. Výrobu pekařských a cukrářských výrobků reprezentuje firma United Bakeries, a. s., či Penam, a. s. Výrobu sucharů a sušenek Opavia-LU, s. r. o., a poslední obor, tj. výrobu makaronů a nudlí, například Europasta SE. Jedná se o středoevropského výrobce těstovin, zahrnující značku Adriana či Bratří Zátkové.[16]

Výroba ostatních potravinářských výrobků (*CZ-NACE 10.8*) sdružuje širokou skupinu výrob, jako je výroba cukru; výroba kakaa, čokolády a cukrovinek; zpracování čaje a kávy; výroba koření a aromatických výtažků; výroba hotových pokrmů; výroba homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin; výroba ostatních potravinářských výrobků jinde neuvedených. Výroba cukru představuje tradiční výrobu s přímou vazbou na pěstování cukrové řepy. Na celkové výrobě cukru se u nás podílí pět cukrovarnických společností, tj. Tereos TTD, a. s., Moravskoslezské cukrovary, a. s., Cukrovar Vrbátky, a. s., Litovelská cukrovarna, a. s., nebo Hanácká potravinářská společnost. Jedním z nejvýznamnějších oborů v rámci této skupiny, která navazuje na výrobu cukru, je výroba kakaa, kakaového másla, kakaového tuku a kakaového oleje. Dále i výroba čokolády, čokoládových výrobků a cukrovinek (karamelek, nugátu, bílé čokolády, žvýkaček a bonbonů). K největším společnostem patří Nestlé Česko, a. s. Výroba ostatních potravinářských výrobků jinde neuvedených zahrnuje výrobu polévek a vývarů pro rychlou přípravu a rychle se kazící hotové pokrmy, například obložené chleby či potravinové doplňky.[17]

Výrobní obor CZ-NACE *10.9* Výroba průmyslových krmiv zahrnuje výrobu průmyslových krmiv pro hospodářská zvířata a výrobu průmyslových krmiv pro zvířata v zájmovém chovu. Mezi hlavní výrobce patří Hill's Pet Nutrition Manufacturing,

15 Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2009*, Praha 2009, Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2014*, Praha 2015.

16 Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2009*, Praha 2009, Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2014*, Praha 2015.

17 Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2009*, Praha 2009, Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2014*, Praha 2015.

s. r. o., (firma z USA), De Heus, a. s., (nizozemský vlastník), Primagra, a. s., (akcionář AGROFERT, a. s.) a Afeed CZ, a. s., (MZe, 2014).

Výroba nápojů (*CZ-NACE 11*) zahrnuje široké spektrum výrobních struktur produkce nápojů s pestrým sortimentem. Výrobní obory se zabývají výrobou lihovin, vína z vinných hroznů, jablečného vína a jiných ovocných vín, nedestilovaných kvašených nápojů, výrobou piva, sladu a nealkoholických nápojů. Významný je počet vinařství a minipivovarů. V České republice působí šest velkých pivovarských společností: Plzeňský Prazdroj, a. s., Pivovary Staropramen, a. s., HEINEKEN ČR, a. s., Budějovický Budvar, n. p., Pivovary Lobkowitz, a. s., Pivovary Moravskoslezské, a. s. Největším producentem sladu jsou Sladovny Soufflet ČR, a. s. Mezi největší domácí výrobce vína patří skupina Bohemia Sekt, a. s., Moravské vinařské závody Bzenec, s. r. o., Patria Kobylí, a. s., Templářské sklepy Čejkovice, Vinium, a. s., Vinselekt Michlovský, a. s., Znovín Znojmo, a. s., Vinné sklepy Valtice, a. s., a další. Významnou pozici z hlediska výrobce lihovin má Stock Plzeň-Božkov, s. r. o., Rudolf Jelínek, a. s., Jan Becher – Karlovarská Becherovka, a. s. V rámci minerálních vod pak Karlovarské minerální vody, a. s., Poděbradka, a. s., Karlovarská Koruní, s. r. o., Ondrášovka, a. s., Hanácká kyselka, s. r. o. Nealkoholické nápoje reprezentuje Coca-Cola HBC ČR, s. r. o., Kofola a. s. a Pepsico CZ, s. r. o.[18]

1.1.2.2 Základní ekonomické charakteristiky potravinářského průmyslu ČR

Následující text obsahuje základní ekonomické charakteristiky českého potravinářského průmyslu a zároveň určuje jeho postavení v rámci celého zpracovatelského průmyslu. Data byla získána z publikace Panorama potravinářského průmyslu 2014.[19] Údaje za rok 2014 jsou pouze předběžné, jedná se o propočty MPO. Tabulky zahrnují komparaci mezi výrobními obory a zároveň i srovnání s potravinářským průmyslem[20] (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) i celým zpracovatelským průmyslem.[21] Tabulky jsou komentovány autorkou práce.

18 Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2009*, Praha 2009, Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2014*, Praha 2015.

19 Tamtéž.

20 Pro účely této práce je potravinářským průmyslem myšlena Výroba potravinářských výrobků CZ-NACE 10 a Výroba nápojů CZ-NACE 11.

21 Pro zpracovatelský průmysl je v tabulkách použita zkratka „ZP".

- **Počet podnikatelských subjektů[22]**

Počet podniků Výroby potravinářských výrobků za poslední analyzovaný rok vzrostl ze 7 166 podniků na 7 538 podniků (tabulka č. 1). Nejvíce se na tomto růstu podílely obory 10.6 Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, kde počet podniků vzrostl o 17,8 %, obor 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků s nárůstem o 12,5 % a 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků s nárůstem o 11,1 %. Na podnikatelské struktuře potravinářského průmyslu se nejvíce podílí obor 10.7 Výroba pekařských, moučných a jiných cukrářských výrobků, ve kterém se v roce 2014 nacházelo 3 036 podniků (tzn. podíl 34,5 % z potravinářských podniků), na druhém místě se s téměř shodným zastoupením nachází obor 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků s počtem podniků 1 783 (tj. 20,26 %) a obor 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků s 1 781 podniky (tj. 20,23 %). Čtvrté místo s 1 267 podniky a procentním zastoupením 14 % zastává Výroba nápojů.

Tabulka č. 1: Počet podnikatelských subjektů dle výrobních oborů v CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11

CZ-NACE	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	1 440	1 691	1 718	1 709	1 781
10.2	22	21	24	22	20
10.3	166	161	145	137	135
10.4	24	21	19	15	17
10.5	207	202	188	178	184
10.6	159	190	207	190	224
10.7	2 712	2 951	2 972	2 961	3 036
10.8	1 401	1 474	1 630	1 585	1 783
10.9	377	406	402	369	359
10	6 508	7 117	7 305	7 166	7 538
11	1 232	1 277	1 222	1 266	1 267
10 + 11	7 740	8 394	8 527	8 432	8 804
ZP	167 344	172 596	173 889	167 688	171 855

Zdroj: Panorama potravinářského průmyslu (MZe, 2015)

22 Jedná se o podnikatelské subjekty zaměstnávající 0 a více osob.

- **Počet zaměstnaných osob[23]**

Z hlediska struktury jsou nejvýznamnějšími zaměstnavateli čtyři obory (tabulka č. 2). Jedná se o obor 10.7, který zaměstnává 29 756 osob v potravinářském průmyslu. Dále nejvíce osob zaměstnává obor 10.1, tj. 21 051 osob. V oboru 10.8 pracuje 15 058 osob, 13 076 pracovníků je zaměstnáno ve Výrobě nápojů. Za sledované období dochází dlouhodobě k poklesu počtu zaměstnanců v oboru 10.1, stejně tak je tomu u oboru 10.5 a v oboru 10.7.

Tabulka č. 2: Počet zaměstnaných osob dle oborů v CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11

CZ-NACE	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	22 108	21 806	21 639	21 283	21 051
10.2	837	819	703	673	730
10.3	2 777	2 826	2 712	2 710	2 733
10.4	872	770	766	828	857
10.5	9 100	8 533	8 322	8 258	7 874
10.6	2 876	2 846	2 814	2 614	2 999
10.7	33 153	32 583	31 953	30 789	29 756
10.8	15 183	15 584	15 986	15 363	15 058
10.9	5 654	4 893	4 776	4 650	4 740
10	92 559	90 662	89 672	87 169	85 796
11	14 768	13 881	13 574	13 294	13 076
10 + 11	107 327	104 543	103 246	100 463	98 872
ZP	1 038 734	1 065 583	1 063 354	1 051 174	1 074 347

Zdroj: Panorama potravinářského průmyslu (MZe, 2015)

- **Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb[24]**

Nejvíce se na celkových tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb podílela v roce 2014 CZ-NACE 11 Výroba nápojů s 20 %, je následována oborem 10.1, který se na celkových tržbách potravinářského průmyslu podílí téměř 19 % (tabulka č. 3). Dále nejvíce tržeb generuje obor 10.8 s téměř 16% podílem a obor 10.5 s podílem 14 %. Necelých 80 % těchto tržeb bylo vytvořeno ve Výrobě potravinářských výrobků a 20 % ve Výrobě nápojů. Obory 10.1, 10.8 a 10.5 představují 49 % celkových tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb v potravinářském průmyslu.

23 Jedná se o všechny stálé a dočasné zaměstnance. Počet je stanoven na základě aritmetického průměru průměrného počtu zaměstnanců za jednotlivé měsíce.

24 Jedná se o položku z výkazu zisku a ztráty, řádek č. 05, tzn. tržby za prodej vlastních výrobků a služeb.

Tabulka č. 3: Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (v tis. Kč)

CZ-NACE	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	51 288,88	51 206,41	52 780,25	52 596,07	54 352,25
10.2	2 068,69	1 881,85	1 769,09	1 814,44	1 975,39
10.3	5 448,54	5 758,08	5 742,12	5 598,18	5 941,28
10.4	7 836,86	9 259,28	9 165,62	15 052,42	13 980,28
10.5	37 031,04	38 887,81	38 147,64	41 173,97	40 976,71
10.6	7 611,75	9 257,67	9 491,32	10 102,98	11 285,94
10.7	29 881,72	31 430,47	31 152,17	28 284,21	25 343,14
10.8	43 329,08	44 393,88	48 705,99	44 978,13	45 141,16
10.9	25 826,25	28 516,32	29 300,84	32 147,11	29 997,34
10	210 322,82	220 591,77	226 255,03	231 747,49	228 993,49
11	56 444,39	55 616,91	56 374,06	56 804,52	58 058,49
10 + 11	266 767,21	276 208,68	282 629,09	288 552,02	287 051,99
ZP	3 042 309,59	3 291 673,09	3 367 898,10	3 420 066,25	3 761 521,78

Zdroj: Panorama potravinářského průmyslu (MZe, 2015)

- **Průměrná hrubá měsíční mzda**

Průměrná hrubá měsíční mzda se dle tabulky č. 4 v potravinářském průmyslu pohybovala na úrovni 22 220 Kč v roce 2014. V CZ-NACE 10 byl tento průměr nižší, činil 20 515 Kč, a v CZ-NACE 11 činil 33 410 Kč. V rámci oborů Výroby potravinářských výrobků jsou nejlépe odměňováni zaměstnanci oboru Výroby průmyslových krmiv (32 049 Kč), Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (27 573 Kč) a Výroby mlýnských a škrobárenských výrobků (25 020 Kč). Nejnižší mzdy jsou v oborech náročných na pracnost, tj. obor 10.7 s průměrnou měsíční hrubou mzdou 17 320 Kč, obor 10.1 s 18 185 Kč a obor 10.3 s 18 391 Kč. V porovnání se zpracovatelským průmyslem, výrobní obory CZ-NACE 10 vykazují nižší mzdy, naopak CZ-NACE 11 vyšší.

Tabulka č. 4: Průměrná hrubá měsíční mzda na zaměstnance (v Kč/měsíc)

CZ-NACE	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	16 959	16 869	17 814	17 511	18 185
10.2	20 551	19 803	21 355	21 025	20 460
10.3	18 138	18 291	19 264	17 989	18 391
10.4	24 837	24 165	25 586	27 338	27 573
10.5	21 836	23 514	23 086	23 355	22 744
10.6	22 775	23 373	24 221	23 846	25 020
10.7	15 167	15 210	15 678	15 484	17 320
10.8	23 987	23 823	24 241	23 225	24 380
10.9	28 590	30 268	31 179	31 029	32 049
10	18 983	19 154	19 739	19 402	20 515
11	28 979	29 613	30 777	31 038	33 410
10 + 11	20 358	20 542	21 190	20 942	22 220
ZP	23 017	23 763	24 573	24 888	25 597

Zdroj: Panorama potravinářského průmyslu (MZe, 2015)

Výzkum v oblasti ekonomiky potravinářského sektoru

Ekonomickým výzkumem z oblasti českého potravinářského průmyslu se zabývali například Putićová a Mezera[25], kteří analyzovali vývoj potravinářského průmyslu a trendy ve vývoji ekonomických ukazatelů ve srovnání s celým zpracovatelským průmyslem. Autoři uvádějí, že celý zpracovatelský průmysl se rozvíjí dynamicky. Význam potravinářského průmyslu však v čase klesá. V jednotlivých oborech jsou patrné diferencované a kolísavé vývojové tendence (v počtu zaměstnanců, tržbách, přidané hodnotě), ale produktivita práce v letech 2000–2006 rostla. Dle Mejstříkové[26] představuje potravinářský průmysl významné odvětví agrárního sektoru a svými finančně-ekonomickými výsledky ovlivňuje jak vývoj v zemědělství, tak i navazující články. Autoři analyzovali pozitiva a negativa ekonomických výsledků potravinářských podniků. Výsledky ukazují mezioborovou heterogenitu profitability, která se zlepšila i přes nepříznivé ekonomické podmínky.

25 PUTIĆOVÁ, Marie – MEZERA, Josef, *Food industry in the Czech Republic – with regard to labour force development*, Agricultural Economics, 2008, 54, 6, s. 285.

26 MEJSTŘÍKOVÁ, Lenka – MEZERA, Josef – PLÁŠIL, Martin, *Positive and Negative Aspects of Financial Economic Development in Selected Branches of the Food Industry of the CR in 2007–2009 as Revealed by Spider Analysis*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2011, 3, 2, s. 39.

Český trh analyzovali i Čechura a Hockmann,[27] kteří identifikovali nerovnoměrný vývoj potravinářského průmyslu. Výsledky naznačují vážné problémy, zahrnující i problémy na kapitálovém trhu. Byly nalezeny i velké rozdíly mezi analyzovanými firmami. Podle výzkumu Hockmanna[28] jsou zásadními determinanty konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu na jedné straně měnící se preference spotřebitelů směrem ke kvalitnějším a výživově hodnotným potravinám a měnící se kupní síla obyvatelstva; na straně druhé postupující liberalizace obchodu vytváří nové konkurenční prostředí doprovázené strukturálními změnami v potravinářském průmyslu.

Autoři Figiel a Kufelová[29] hodnotili konkurenceschopnost zemědělsko-potravinářského sektoru mezi členskými státy EU, která se značně liší. Produktivita může představovat základní komparativní výhodu. Pokud jde o mezinárodní konkurenceschopnost, SZP by měla být více orientována na zlepšení ekonomické efektivity zemědělsko-potravinářského sektoru EU.

Problematice potravinářského průmyslu je věnována publikace, kterou pod gescí Ministerstva zemědělství (MZe) zpracovává Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI). Publikace nese název „Panorama potravinářského průmyslu". Potravinářskému odvětví je rovněž věnována kapitola v rámci Zelené zprávy.[30]

1.2 Možnosti čerpání finančních prostředků potravinářskými podniky

Kapitola se zaměřuje na možnosti čerpání finančních prostředků, resp. dotací, potravinářskými podniky v ČR. Tyto podniky měly možnost využít prostředky v rámci Programu rozvoje venkova (PRV), Osy I, opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům. V novém Programu rozvoje venkova 2014–2020 mají možnost čerpat prostředky v rámci operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů, 16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP[31], 16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, 16.3.1 Sdílení zařízení a strojů, 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů a opatření 19 Leader. Podpory jsou určeny především pro malé a střední podniky (MSP).

Z ryze českých zdrojů mohou potravinářské podniky využít financování z národních zdrojů, především z dotačního titulu 13 (dle Zásad MZe), tj. Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti (z tohoto titulu mají možnost čerpat i větší podniky). Také ale z dotačního titulu 9.H (platného od roku 2016), který se zaměřuje na podporu účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí. Podpory v rámci MZe čerpají podniky, které spadají do seznamu výrobků, jejichž výroba, zpracování a uvádění na trh spadá do oblasti Společné zemědělské a rybářské politiky (Annex) dle Přílohy I Smlouvy o fungování EU. Většinou se jedná o výrobky s přímou vazbou na zemědělství (příloha č. 2).

Stejně tak mohou tyto potravinářské podniky čerpat prostředky v rámci operačních programů MPO, tzn. Operační program Podnikání a inovace 2007–2013 a jeho nástupce Operační program Podnikání inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020 (non Annex). V letech 2007–2013 byla těmito podniky uplatňována podpora v rámci programů Eko-energie, ICT v podnicích, Inovace, Marketing, Nemovitosti, Potenciál, Poradenství, Rozvoj a Školicí střediska. Přesnější vymezení těchto programů bude uvedeno v kapitole 2.6.

Dalšími možnostmi, které nejsou primárně určeny pro zpracovatelské podniky, jsou například Operační program Rybářství, Operační program Životní prostředí, Operační program Zaměstnanost nebo Operační program Výzkum a vývoj pro inovace. Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond zavedl rovněž nový program Zpracovatel pro podniky zabývající se zpracováním zemědělských produktů. Mohou tak žádat o investice na pořízení investičního majetku apod., a to formou dotace části úroků z úvěrů.

1.3 Společná zemědělská politika 2007–2013

Od vstupu ČR do EU v roce 2004, má ČR nárok na čerpání finančních prostředků ze společného rozpočtu. Česká republika získala přístup k dotacím z rozpočtu EU, k přímým platbám, které jsou financovány EU. Česká republika má možnost

27 ČECHURA, Lukáš – HOCKMANN, Heinrich, *Sources of economic growth in the Czech food processing,* Prague Economic Papers, 2010, 2, s. 169.

28 HOCKMANN, Heinrich – LEVKOVYCH, Inna – GRAU, Aaron, *Review of recent developments in the agri-food sector,* dostupné online: <http://www.competeproject.eu/fileadmin/compete/files/working_paper/COMPETE_Working_Paper_1_Recent_developments.pdf> [10. 10. 2015].

29 FIGIEL, Szczepan – KUFEL, Justyna, *Macroeconomic Performance and International Competitiveness of the Agro-Food Sectors in the EU Countries: Implication for the Future CAP*, Procedia-Social and Behavioural Sciences, 81, s. 405.

30 Ministerstvo zemědělství ČR, Zelená zpráva 2013, Praha 2014.

31 Produktivita a udržitelnost zemědělství.

tyto platby dorovnat národními doplňkovými platbami hrazenými z národních zdrojů (princip uplatňovaný do roku 2013). Dále může využívat dotace v rámci společné organizace trhu a PRV. Výhradně z českých zdrojů je hrazena dotační politika MZe, která umožňuje podpory formou tzv. „Zásad“.[32] Problematika dotací v agro-businessu patří v současné době mezi diskutovaná témata, protože dotace patří mezi nejnákladnější politiku Společné zemědělské politiky (SZP). Především přímé platby, podle statistického přehledu Zemědělství EU, vydávaného Evropskou komisí[33], v roce 2013 představovaly 68 % nákladů, na rozvoj venkova bylo vynaloženo 24,3 % a tržní opatření představovala 7,7 %.

Příjmy zemědělců představují velmi citlivou oblast agrárního sektoru. Byly důležitým faktorem v celé historii SZP, která ovlivnila jejich orientaci a obsah. V této souvislosti můžeme připomenout počátky formování SZP. Kompletní přehled reforem SZP je popsán Evropskou komisí.[34] McSherryho reforma z roku 1992 přišla se základními změnami. Zavedla přímé platby jako nástroj k udržení úrovně příjmů po snížení intervenčních cen.[35] Nutnost zachovat odpovídající úroveň příjmů je uvedena také v dokumentu Agenda 2000, který ovlivnil financování zemědělství v rozpočtovém rámci v letech 2000–2006.[36] V roce 2003 Fishlerova reforma učinila průlom se zavedením režimu jednotné platby. Zemědělci obdrželi jednotnou platbu místo několika plateb.[37] I další reformní opatření respektovala udržení výše příjmů zemědělců.[38] Jedny z posledních změn byly provedeny v průběhu Health Check v roce 2008. Byl schválen soubor čtyř legislativních dokumentů, dílčí reformy a změny některých mechanismů SZP, tzn. přímé platby a modulační systém, oddělení plateb od produkce, změny na trhu mléka a mléčných výrobků včetně postupného rušení mléčných kvót a nové priority rozvoje venkova.[39] V současné době je implementována nová reforma SZP na období 2014–2020 týkající se

32 Stručný popis těchto dotací v kapitole 2.5.

33 Evropská komise, *Member States Factsheet – European Union*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/factsheets/pdf/eu_en.pdf> [5. 5. 2016].

34 Evropská komise, *The history of the CAP*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-history/index_en.htm> [2. 5. 2014].

35 Evropská komise, *The Common Agricultural Policy – A story to be continued,* Luxembourg 2012, s. 3.

36 KÖNIG, Petr, *Rozpočet a politiky Evropské unie,* Praha 2009, s. 162.

37 Evropská komise, *Agenda 2000 – History of the CAP*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-history/agenda-2000/index_en.htm> [2. 5. 2014].

38 BOHÁČKOVÁ, Ivana – HRABÁNKOVÁ, Magdalena, *Influence of subsidies on height and structures of farmer's incomes in EU member states*, AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics, 2011, 3, 3, s. 29.

39 Evropská komise, *History of the common agricultural policy*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/healthcheck/index_en.ht> [26. 4. 2013].

přímých plateb, společné organizace trhu, rozvoje venkova a problémů týkajících se financování, řízení a monitorování SZP.[40]

Problematice nové SZP je věnována samostatná kapitola.[41]

Cíle SZP jsou spojeny se třemi základními principy: jednota trhu, preference společenství a finanční solidarita. Zemědělské produkty mohou být volně přepravovány přes hranice členských států a je zajištěna jejich jednotná prezentace. Výrobci jsou tak chráněni proti vnější konkurenci. Náklady na SZP jsou hrazeny ze společných zdrojů.[42]

1.3.1 Přímé platby

Česká republika aplikuje pro výplatu přímých plateb od roku 2004 systém jednotné platby na plochu (SAPS – Single Area Payment Scheme). Zahajovací výše přímých plateb pro ČR byla stanovena na úrovni 25 % přímých plateb EU-15 s postupným nárůstem až do roku 2013 na úroveň 100 %. Současně bylo novým členským státům umožněno, aby přímé podpory dorovnávaly z vlastních zdrojů (tzv. národní doplňkové platby TOP-UP) o 30 % unijní sazby, maximálně však do 100 % unijní sazby.[43]

Přímé platby jsou platby poskytované přímo zemědělcům. Zajišťují záchrannou síť pro zemědělce v podobě podpory základního příjmu, s cílem stabilizovat jejich příjmy plynoucí z prodeje na trzích. Přímé platby také přispívají, v kombinaci s podmíněností, k poskytování základních veřejných statků dodávaných prostřednictvím udržitelného zemědělství. Přímé platby tvoří významnou část rozpočtu EU.[44]

Přímé platby podléhají zásadě „podmíněnosti“, podle níž zemědělci musí splnit požadavky, aby jim tyto platby mohly být přiděleny. Tyto požadavky se týkají oblasti veřejného zdraví; zdraví zvířat a rostlin; životního prostředí; dobrých životních podmínek zvířat. Pokud zemědělec tyto požadavky neplní, je potrestán

40 APIC-AK ČR, *Reforma Společné zemědělské politiky 2014–2020*, dostupné online: <http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf> [5. 5. 2014]; Evropská komise, *Budoucnost SZP do roku 2020*, dostupné online: <ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/szp_2020_cs.ppt> [2. 5. 2014].

41 Problematika SZP 2014–2020 je obsahem kapitoly 2.4.

42 FOJTÍKOVÁ, Lenka – LEBIEDZIK, Marian, *Společné politiky EU*, Praha 2008, s. 11.

43 Ministerstvo zemědělství ČR, *Přímé platby*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby> [26. 4. 2013].

44 Evropská komise, *Direct payments*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/direct-payments/index_en.htm> [24. 4. 2013].

snížením nebo odebráním přímých plateb.[45] Přímých plateb se týkala tzv. modulace, tedy systém povinného postupného snižování přímých plateb. Modulace byla uplatněna i na platby PVP (přechodné vnitrostátní podpory). Odpovídající částky byly převedeny do Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) na podporu PRV, zejména na opatření týkající se změny klimatu, obnovitelných zdrojů energie, hospodaření s vodou. Výše plateb SAPS v ČR je uvedena v příloze č. 3.

Jednotná platba SPS

Dne 26. června 2003 byla EU přijata zásadní reforma SZP a představila nové SPS – jednotné platby pro přímé dotační platby vlastníkům půdy. Od té doby představoval SPS jeden z hlavních dotačních programů zemědělství v EU.[46]

Staré členské státy byly povinny zavést SPS od ledna 2005 do ledna 2007. Nové členské státy používající SAPS musely zavést SPS nejpozději do roku 2011. Tato podmínka byla na základě kontroly stavu SZP v roce 2008 posunuta na rok 2013. Systém SPS byl aplikován 17 členskými státy, zbylých 11 využívalo SAPS – viz přílohu č. 4.[47]

Klíčovým bodem SPS bylo finančně omezit přímé platby poskytované členskými státy farmářům. Tyto limity byly známy jako vnitrostátní stropy. Byly založeny na sumě přímých plateb vyplácených v referenčním období v každé zemi v rámci EU.[48]

Podle nařízení Evropské komise byly od roku 2012 podpory odděleny, s výjimkou režimů pro krávy bez tržní produkce mléka, ovce, kozy a bavlnu, které mohly zůstat vázané. Nařízení také stanovovalo roky začlenění vázaných plateb do režimu jednotné platby, které si státy mohly vybrat.[49]

Jednotná platba na plochu (SAPS)

SAPS byla zavedena Evropskou komisí jako možnost zjednodušeného dotačního systému pro ty nové státy, které nebyly dosud připravené na SPS v době vstupu do EU v roce 2004. Cílem zjednodušeného uspořádání bylo usnadnit a redukovat

45 Rada EU, *Nařízení rady č. 73/2009*, dostupné online: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:030:0016:0016:CS:PDF> [5. 7. 2013].

46 Evropská komise, *The single payment scheme*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/pdf/factsheet-single-payment-scheme_en.pdf> [26. 4. 2013].

47 Evropská komise, *History of the common agricultural policy*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/healthcheck/index_en.ht> [26. 4. 2013].

48 Rada EU, *Nařízení rady č. 73/2009*, dostupné online: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:030:0016:0016:CS:PDF> [5. 7. 2013].

49 Rada EU, *Nařízení rady č. 73/2009*, dostupné online: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:030:0016:0016:CS:PDF> [5. 7. 2013].

náklady na přípravné práce, které se provádějí před a během prvních let přistoupení. Od roku 2004 mělo deset nových členských států (kromě Malty a Slovinska) zaveden tento systém, který je podobný regionálnímu modelu SPS. Režim byl využíván do roku 2013, po tomto roku měly členské státy povinně přijmout SPS. Vzhledem k reformě SZP však státy využívají vícesložkový systém přímých plateb. Částky jsou definovány v rámci každé země na hektar zemědělské půdy.[50]

Částky SAPS na hektar vyplývaly z rozdělení národního finančního rámce na zemědělské plochy členského státu. Vnitrostátní stropy byly pevné částky na přímé dotace, definované každý rok pro každý stát a byly stanovovány Komisí a nesměly být překročeny.[51]

Podporu bylo možné poskytnout na ornou půdu, travní porost, stálé pastviny, ostatní travní porosty, vinice, chmelnice, ovocné sady, školky, zelinářské zahrady, rychle rostoucí dřeviny. Minimální výměra musela činit alespoň 1 hektar a musela být vedena ve LPIS.[52] Výše podpory se stanovila vynásobením sazby (na 1 ha) způsobilou plochou (v ha). Administraci veškerých přímých plateb a národních doplňkových plateb (zvláštních podpor) provádí SZIF[53].

Vzhledem k tomu, že ČR nebyla při vstupu do EU dostatečně připravena na zavedení standardního způsobu administrace přímých plateb, aplikovala výplatu přímých plateb od data přístupu k EU, tj. roku 2004, systém jednotné platby na plochu (SAPS). Specifikem této platby bylo její úplné oddělení od produkce (decoupling), čímž se odlišovala od jednotné platby na farmu (SPS), kterou aplikovalo zbývajících 17 států EU a která byla při procesu přípravy reformy zatížena celou řadou výjimek ve smyslu ponechání možnosti volby částečných plateb spojených s produkcí. Z tohoto pohledu bylo SAPS daleko bližší původní koncepci reformy SZP v oblasti přímých plateb než SPS. Nespornou výhodou byla zároveň jednoduchá administrace a úspěšná aplikace systému včetně kontrolního mechanismu.[54]

50 Evropská komise, *The single payment scheme*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/pdf/factsheet-single-payment-scheme_en.pdf> [26. 4. 2013].

51 Rada EU, *Nařízení rady č. 73/2009*, dostupné online: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:030:0016:0016:CS:PDF> [5. 7. 2013].

52 Veřejný registr půdy.

53 Státní zemědělský intervenční fond, SZIF, *Příručka pro žadatele 2013*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/131489/Prirucka_pro_zadatele_2013.pdf> [29. 4. 2013].

54 KPMG, *Signle Payment scheme*, dostupné online: <http://www.kpmg.com/HU/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/Single-Payment-Scheme-2009.pdf> [27. 4. 2013].

1.3.2 Národní doplňkové platby

Kromě SAPS mohli zemědělci nových členských států získat dodatečnou podporu spojenou s platbami EU prostřednictvím vyplácení doplňkové národní přímé platby (tzv. TOP-UP). Platby byly financovány pouze z národních zdrojů a mohly být navýšeny o dalších 30 % z těchto zdrojů, a to nejvýše do 100 % sazby EU.[55] Výše TOP-UP plateb je uvedena v příloze č. 5.

Přechodné vnitrostátní podpory (PVP) nahrazovaly národní doplňkové platby (TOP-UP), které byly propláceny v předchozích letech. Žadatelem o platby PVP byly právnické či fyzické osoby, popřípadě obec.[56] Oblasti poskytování PVP jsou uvedeny v příloze č. 6.

Zvláštní podpory se poskytovaly na zvláštní druhy zemědělské činnosti (důležité pro ochranu a zlepšení životního prostředí), pro zlepšení jakosti zemědělských produktů, zlepšení uvádění zemědělských produktů na trh, používání vyšších standardů v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a na zvláštní činnosti, z nichž vyplývají AEO výhody. Dále bylo možné podporu využít na vyrovnání nevýhod v odvětví mléka, hovězího a telecího masa, skopového a kozího masa, rýže a v citlivých oblastech, které podléhaly programům restrukturalizace.[57] Jedná se o článek č. 68 nařízení ES č. 73/2009. Zvláštní podpory a jejich stručná charakteristika je uvedena v příloze č. 7.

1.3.3 Oddělené platby

V roce 2006 došlo v rámci EU k reformě v odvětví cukru. Důsledkem bylo snižování minimální ceny cukrové řepy, proto bylo rozhodnuto o zavedení oddělené platby za cukr. Platba byla poskytována pěstitelům cukrové řepy ze zdrojů EU, způsob přerozdělování byl však ponechán na členském státě. Základem platby bylo množství stanovené smlouvami mezi žadatelem a výrobcem v roce 2005/2006. Platba byla poskytnuta pěstitelům, kteří prošli procesem restrukturalizace pěstitelské základny v období vstupu ČR do EU.[58]

55 Ministerstvo zemědělství ČR, *Přímé platby*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby> [26. 4. 2013].

56 SZIF, *Příručka pro žadatele – Přechodné vnitrostátní podpory*, dostupné online: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsaps%2F03%2Fpvp%2F1381133163137.pdf> [10. 4. 2014].

57 Rada EU, *Nařízení rady č. 73/2009*, dostupné online: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:030:0016:0016:CS:PDF> [5. 7. 2013].

58 Ministerstvo zemědělství ČR, *Oddělená platba za cukr*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/oddelena-platba-za-cukr/> [27. 4. 2013].

Celkový objem poskytovaných plateb na oddělenou platbu za rajčata pro jednotlivé členské země určovala Evropská unie, zatímco způsob rozdělování přidělených finančních prostředků si členský stát stanovoval sám. V rámci České republiky byla oddělená platba za ovoce a zeleninu poskytována pouze pěstitelům rajčat určených ke zpracování.[59]

1.3.4 Program rozvoje venkova 2007–2013

PRV je nástrojem pro získání podpory poskytované EU z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Byl zpracován v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1698/2005. Řídicím orgánem PRV je MZe. Zprostředkujícím subjektem PRV je SZIF. Základní struktura Programu má **4 osy**. Zaměření jednotlivých os je stručně popsáno. Detailněji se věnuje opatřením, na která se bude zaměřovat vlastní práce a jež jsou určena pro potravinářské podniky.[60] V příloze č. 8 je uvedeno kompletní rozložení finančních prostředků čerpaných v rámci PRV 2007–2013 mezi jednotlivá opatření.

Osa I byla zaměřena především na zvyšování jak výkonnosti podniků, tak i celého sektoru zemědělství a lesnictví a zvyšování konkurenceschopnosti. Prioritní oblasti jsou modernizace, inovace a kvalita (připadá na ni 86,34 % prostředků). Cílem oblasti je vytvořit silné odvětví, modernizovat podniky, zavádět inovace a zvyšovat kvalitu. Oblast využívala následující opatření: Modernizace zemědělských podniků (opatření I. 1.1), Investice do lesů (opatření I. 1.2), Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům (opatření I. 1.3) a Pozemkové úpravy (opatření I. 1.4). Druhou prioritní oblastí byl Přenos znalostí (13,66 % prostředků) s cílem vytvořit dynamické prostředí, rozšíření vzdělávání a poradenství, snižování průměrného věku zemědělských pracovníků. Mezi opatření patřilo: Další odborné vzdělávání a informační činnost (I. 3.1), Zahájení činnosti mladých zemědělců (I. 3.2), Předčasné ukončení zemědělské činnosti (I. 3.3), Využívání poradenských služeb (I. 3.4).[61] Z výroční zprávy SZIF[62] je patrný přehled vyplacených prostředků na PRV. Za rok 2014 bylo vyplaceno celkem 2 077 897 tis. Kč. Oproti roku 2013 došlo k mírnému poklesu.

59 Ministerstvo zemědělství ČR, *Oddělená platba za rajčata*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/oddelena-platba-za-rajcata> [27. 4. 2013].

60 Jedná se o opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům.

61 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

62 SZIF, *Výroční zpráva o činnosti SZIF a čerpání finančních prostředků*, <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o-nas/vyrocni-zprava> [9. 2. 2015].

Nejvíce finančních prostředků v rámci Osy I bylo vynaloženo na modernizaci zemědělských podniků (téměř polovina z celkových prostředků).

Opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům navazovalo na cíl vedoucí ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělsko-potravinářského odvětví. Zaměřoval se na podporu výkonnosti zpracovatelských podniků; na rozvoj nových odbytových možností zemědělských produktů; podporu marketingu zemědělských výrobků; rozvoj inovací v rámci zemědělsko-potravinářské výroby (formou spolupráce se subjekty podílejícími se na výzkumu a vývoji). Opatření mělo rovněž přispívat ke zmírnění změny klimatu (podpora energeticky úsporných technologií) a k efektivnímu využívání vodních zdrojů. Cílem bylo rovněž řešit problémy, jako je nízká produktivita práce, nízký stupeň inovací, nízký podíl produkce s vyšší přidanou hodnotou a nedostatečná úroveň finalizace produktů včetně marketingového zaměření. Podpora se zaměřovala na hmotné a nehmotné investice, které se týkaly zpracování či uvádění na trh či vývoje nových produktů, procesů a technologií vztažených k produktům.[63]

Podopatření I. 1.3.1 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům upravuje Nařízení Rady č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova – čl. 28. Příjemce podpory byl výrobce potravin či surovin určených pro lidskou spotřebu (definovanými zákonem č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, zákonem č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, zákonem č. 91/1996 Sb., o krmivech), který splňuje definici drobného, malého nebo středního podniku dle doporučení Komise č. 2003/361/EC (popř. má méně než 750 zaměstnanců nebo obrat nepřesahující korunový ekvivalent částky 200 mil. eur). Z kategorie příjemců podpory jsou vyloučeny producentské organizace definované Nařízením Rady (ES) č. 1234/2007.

Podpory bylo možné poskytnout na stavební a technologické investice vedoucí ke zlepšení zpracování zemědělských a potravinářských produktů (vč. nezbytných manipulačních ploch a čištění odpadních vod vznikajících při zpracování); investice ke zlepšování a monitorování kvality či spojené s vývojem a aplikací nových zemědělských a potravinářských produktů, postupů a technologií v zemědělsko-potravinářské výrobě; nákup zařízení přímo souvisejících s finální úpravou, balením a značením výrobků ve vztahu ke zvyšování kvality včetně technologií.

63 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013,* dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

Podporu nebylo možné získat na lis na hrozny, kvasnou nádobu pro získávání červeného vína, filtr na víno, v případě investic do zpracování medu technologické investice v hodnotě nižší než 200 tis Kč. Kolektivní investice realizované organizacemi producentů nebyly způsobilé.

Dotace byla poskytována formou příspěvku na vynaložené způsobilé výdaje, a to maximálně do výše 50 % způsobilých výdajů projektu a 25 % způsobilých výdajů projektu u podniků, na které se nevztahuje definice drobného, malého a středního podniku a které mají méně než 750 zaměstnanců nebo obrat menší než 200 mil. eur.

Příspěvek EU činil 75 % veřejných zdrojů, resp. 50 % veřejných zdrojů. Příspěvek ČR činil 25 % veřejných zdrojů, resp. 50 % veřejných zdrojů.

Částka způsobilých výdajů na jeden projekt činila od 100 tis. Kč do 30 mil. Kč. Maximální výše podpory na jednoho příjemce podpory činila 90 mil. Kč za období 2007–2013.[64]

Podopatření I. 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v potravinářství upravuje Nařízení Rady č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova – čl. 29.

Příjemce podpory je výrobce potravin nebo surovin,[65] který spolupracuje se zemědělskými podnikateli nebo s výzkumnými institucemi a aplikuje výsledky spolupráce při výzkumu a vývoji. Způsobilé výdaje byly náklady na spolupráci při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) týkajících se přípravných operací, včetně designu, vývoje produktu, postupu nebo technologie a zkoušek a hmotných a/nebo nehmotných investic souvisejících s touto spoluprací.

Dotace byla poskytnuta formou příspěvku na vynaložené způsobilé výdaje, a to maximálně do výše 50 % způsobilých výdajů projektu. Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů. Příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů. Částka způsobilých výdajů byla na jeden projekt minimálně 200 tis. Kč. Maximální výše podpory na jednoho příjemce podpory činila 90 mil. Kč za období 2007–2013.[66]

64 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013,* dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

65 Definice výrobce potravin a surovin je stejná jako u předchozího podopatření I. 1.3.1.

66 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013,* dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

Osa II byla zaměřena na zlepšování životního prostředí a krajiny. Hlavní prioritou bylo zvýšení biologické rozmanitosti, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajin (84,64 % prostředků). Cílem byla podpora postupů a systémů v zemědělství, které jsou šetrné k životnímu prostředí a vedou k zachování venkovské krajiny. Opatřeními byly: Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech LFA (opatření II. 1.1), Platby v rámci oblastí NATURA 2000 (opatření II. 1.2), AEO (opatření II. 1.3), Zalesňování zemědělské půdy (opatření II. 2.1). Druhá priorita nesla název Ochrana vody a půdy (12,27 % finančních prostředků) a byla cílena na ochranu jakosti vodních zdrojů a využívala AEO – Péče o krajinu a Platby v rámci NATURA 2000 na zemědělské půdě. Třetí priorita se týkala zmírňování klimatických změn (3,09 % finančních prostředků) s cílem podpořit využívání obnovitelných zdrojů energie. Opatřeními byly: Zalesňování zemědělské půdy, Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů.[67] V roce 2014 bylo na Osu II vyplaceno celkem 7 399 314 tis. Kč. Na tuto osu bylo celkově vynaloženo nejvíce prostředků. V rámci osy pak oblast AEO, na kterou připadají tři čtvrtiny financí.[68]

Osa III podporovala rozvoj životních podmínek ve venkovských oblastech a diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově. Mezi hlavní priority patřily: Tvorba pracovních příležitostí, Podpora využívání obnovitelných zdrojů energie (51,13 % finančních prostředků). Byla směřována na vytvoření pracovních míst a zajištění vyšší příjmové úrovně na venkově, a to rozvojem a diverzifikací aktivit a podporou venkovské turistiky. Opatřeními byly: Diverzifikace činností nezemědělské povahy (III. 1.1), Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (III. 1.2), Podpora cestovního ruchu (III. 1.3). Druhá priorita se týkala zlepšení podmínek kvality života ve venkovských oblastech (48,33 % finančních prostředků) se zaměřením na zlepšení vybavení a vzhledu vesnic, veřejných prostranství a dědictví venkova, zabezpečení rozvoje infrastruktury a podnikání na venkově. K naplnění těchto cílů byla využívána opatření jako: Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby (III. 2.1), Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova (III. 2.2). Priorita Vzdělávání (0,37 %) měla přispět k vyšší vzdělanosti a uplatnění se na trhu práce a zvýšení používání informačních a komunikačních technologií. Opatření: vzdělávání a informace (III. 3.1). Třetí priorita: Posilování kapacit (0,18 %) se konkrétněji týká posílení lidského kapitálu.[69] Na Osu III bylo v roce 2014 vynaloženo celkem 2 116 609 tis. Kč, opět byla většina prostředků získána z EU.[70]

Účelem ***osy IV*** Leader bylo především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Prioritou bylo zlepšení řízení a mobilizace přirozeného vnitřního rozvoje potenciálu venkova. Cílem bylo realizovat místní rozvojové strategie a spolupráci místních partnerství. Využívala opatření IV. 1.1 Místní akční skupina (18,3 % prostředků), IV. 1.2 Realizace místní rozvojové strategie (73,2 % prostředků), IV. 2.1 Realizace projektů spolupráce, 8,5 %.71 Na Osu IV bylo v roce 2012 vynaloženo celkem 903 166 tis. Kč.[72]

Doplňujícím opatřením byla *Technická pomoc* potřebná na podporu přípravy, řízení, monitoringu, hodnocení, informovanosti a kontroly ve vztahu k PRV a zdokonalování opatření obsažených v tomto Programu. Jedná se zejména o práce spojené s vypracováním postupů a materiálů nezbytných pro proces administrativy od podání žádostí až po vyhodnocování jednotlivých opatření. Práce mají formu odborných studií, sběrů a analýzy dat, vypracování informačních materiálů a dalších aktivit spojených se šířením informací o zaváděných opatřeních.[73] V roce 2014 bylo vynaloženo 55 725 tis. Kč.[74]

67 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013,* dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

68 SZIF, *Výroční zpráva o činnosti SZIF a čerpání finančních prostředků,* dostupné online: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o-nas/vyrocni-zprava> [09. 02. 2015].

69 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013,* dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

70 SZIF, *Výroční zpráva o činnosti SZIF a čerpání finančních prostředků,* <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o-nas/vyrocni-zprava> [9. 2. 2015].

71 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013,* dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

72 SZIF, *Výroční zpráva o činnosti SZIF a čerpání finančních prostředků,* <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o-nas/vyrocni-zprava> [9. 2. 2015].

73 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013,* dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

74 SZIF, *Výroční zpráva o činnosti SZIF a čerpání finančních prostředků,* <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o-nas/vyrocni-zprava> [9. 2. 2015].

1.4 Společná zemědělská politika 2014–2020

Komise 12. října 2011 předložila Evropskému parlamentu a Radě čtyři hlavní návrhy na reformu SZP týkající se přímých plateb, společné organizace trhu, rozvoje venkova a horizontálních problémů vztahujících se k financování, řízení a monitorování.[75]

1.4.1 Přímé platby

S cílem odklonu od systémů plateb SPS a programu plateb SAPS používaného v nových členských státech je v roce 2013 uplatněno nové platební schéma. Systémy SAPS i SPS byly ukončeny v roce 2013 bez přechodného období. Byly nahrazeny vícesložkovým systémem přímých plateb, založeným na platebních nárocích a obsahujících základní přímou platbu (pouze aktivním zemědělcům), 30% povinnou složku na ozelenění a povinnou platbu pro mladé farmáře. Všichni členové budou povinni přejít na uniformní platby na hektar na národní nebo regionální úrovni s platností až od počátku roku 2019. Pro nastávající období 2014–2020 budou národní obálky určené pro přímé platby nastaveny tak, aby ty země, které dostávají méně než 90 % evropského průměru platby na hektar, dostaly více, a to na úkor zemí, které naopak dostávají vyšší sazbu na hektar, než je tento průměr. Rozdíl mezi současnými sumami a 90 % průměru EU-27 se tak sníží o max. jednu třetinu.[76]

Složky přímých plateb

Greening (ozelenění): je povinné pro všechny farmáře pobírající základní přímou platbu. Každý subjekt obdrží platbu na hektar při současném respektování určitých zemědělských praktik výhodných pro klima a životní prostředí.[77]

Oblasti s přírodním znevýhodněním: členské státy mohou (ale nemusí) poskytnout doplňkovou platbu pro oblasti s přírodním znevýhodněním do výše 5 % národní obálky pro přímé platby. Česká republika tuto platbu nezavedla.[78]

75 APIC-AK ČR, *Reforma Společné zemědělské politiky 2014–2020,* dostupné online: <http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf> [5. 5. 2014].

76 APIC-AK ČR, *Reforma Společné zemědělské politiky 2014–2020,* dostupné online: <http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf> [5. 5. 2014].

77 Tamtéž; SZIF, *Příručka pro žadatele 2015*, dostupné online: <http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid= %2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2Fjz%2F1429629090451.pdf> [29. 1. 2015].

78 APIC-AK ČR, *Reforma Společné zemědělské politiky 2014–2020,* dostupné online: <http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf> [5. 5. 2014].

Mladí zemědělci: cílem je podpora zemědělců v začátcích jejich podnikání.[79]

Malí zemědělci: využití programu je pro malé farmáře dobrovolné a závisí na jejich rozhodnutí, zda se do něho přihlásí. V rámci tohoto schématu obdrží jedinou roční platbu, která nahradí veškeré přímé platby.[80]

Spojené podpory s produkcí (VCS): členové EU mají možnost zajistit si omezenou sumu „spojených" plateb, tedy plateb spojených se specifickým produktem – produkcí. Jde o pokračování čl. 68 z let 2010–2013.[81]

Česká republika uplatňuje následující podpory na produkci: VCS bílkovinné plodiny, VCS brambory (podpora na produkci konzumních brambor; brambor na výrobu škrobu), VCS ovoce (podpora na produkci ovocných druhů s velmi vysokou pracností či vysokou pracností), VCS zelenina (podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností či vysokou pracností), VCS cukrová řepa, VCS chmel, VCS masná telata (podpora na chov telat masného typu), VCS dojnice (podpora na chov krav chovaných v systému s tržní produkcí mléka), VCS bahnice a kozy.

Základní přímá platba: jde o prostředky, které zůstaly k dispozici z celkové obálky přímých plateb, po odpočtu obálek použitých na ozelenění, opatření mladí zemědělci a dobrovolných složek přímých plateb (oblasti s přírodním znevýhodněním, spojené podpory s produkcí). Schéma bude podléhat pravidlům kontroly podmíněnosti (cross-compliance). Bude poskytována pouze aktivním zemědělcům. Pro výplatu bude aplikován systém platby na farmu jako v EU-15, tj. podle přidělených platebních nároků, s ponecháním 3% národní rezervy. Zemědělci budou platební nároky aktivovat a podle výše aktivovaných hektarů se následně vypočte i výše platby na 1 ha. Základní platba představuje zhruba 55 % částky určené na přímé platby.

Další podmínky pro přímé platby:

Členským státům EU bude umožněno přesunout až 10 % ze své národní obálky určené pro přímé platby (1. pilíř) do obálky určené na rozvoj venkova (2. pilíř). Naopak členské státy, které dostávají méně než 90 % průměru přímých plateb EU, nyní mohou přesunout až 5 % z obálky určené na rozvoj venkova do svých národních obálek učených na výdaje v 1. pilíři. Převod prostředků z 1. do 2. pilíře znamená, že odliv přímých plateb není kompenzován investičními podporami do

79 Tamtéž; SZIF, *Příručka pro žadatele 2015*, dostupné online: <http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2Fjz%2F1429629090451.pdf> [29. 1. 2015].

80 APIC-AK ČR, *Reforma Společné zemědělské politiky 2014–2020,* dostupné online: <http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf> [5. 5. 2014].

81 Tamtéž.

zemědělství a více než třetina takto přesunutých prostředků skončí v opatřeních mimo zemědělství – v opatřeních pro venkov. Převod prostředků z 1. do 2. pilíře bude mít také negativní vliv na přidanou hodnotu v zemědělství a produkci, naopak povzbuzení v oblasti rozvoje venkova bude zanedbatelné.[82]

Zastropování (capping): suma všech přímých plateb podniku kromě plateb za ozelenění a schématu pro malé zemědělce bude podléhat degresi a krácení. Jednu z možných verzí uvádí Evropská komise[83]. Degrese ve výši 5 % bude prováděna u částek přesahujících 150 000 eur bez odpočtu mzdových nákladů. Cappingu podléhá základní platba bez greeningu a plateb vázaných na produkci. Uvažován byl rovněž odečet mzdových nákladů, kvůli kterému by ale byla nutná evidence ze strany podniků. Degrese se bude týkat podniků s výměrou vyšší než cca 1 150 hektarů. Zdroje budou přesunuty do 2. pilíře.

1.4.2 Program rozvoje venkova 2014–2020

Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu PRV ČR na období 2014–2020 dne 26. 5. 2015. Díky Programu rozvoje venkova poputuje do českého zemědělství v příštích letech téměř 3,1 mld. eur (více než 84 mld. korun). Z toho bude 2,3 mld. eur (63 mld. korun) z unijních zdrojů a 768 milionů eur (21 mld. korun) z českého rozpočtu.

Hlavním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále podpora investic pro konkurenceschopnost a inovací zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura.

Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda Leader, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.[84]

82 APIC-AK ČR, *Reforma Společné zemědělské politiky 2014–2020,* dostupné online: <http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf> [5. 5. 2014].

83 Evropská komise, *Budoucnost SZP do roku 2020*, dostupné online: <ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/szp_2020_cs.ppt> [2. 5. 2013].

84 Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova 2014–2020*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014> [27. 1. 2015].

V souladu se strategií Evropa 2020 jsou tyto obecné cíle podpory pro rozvoj venkova na období 2014–2020 podrobněji vyjádřeny prostřednictvím těchto šesti priorit platných pro celou EU. Každé opatření z nabídky nařízení k rozvoji venkova může přispívat k cílům několika priorit.[85] Následující text obsahuje výčet priorit. Detailnější popis, včetně jednotlivých prioritních oblastí a opatření, je uveden v příloze č. 9. Jde o tyto priority:

Šest priorit (P) je následujících:

P1: Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.

P2: Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů.

P3: Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství.

P4: Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím.

P5: Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu.

P6: Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.

V rámci tohoto nového PRV mají potravinářské podniky možnost čerpat prostředky v rámci operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů, 16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP, 16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, 16.3.1 Sdílení zařízení a strojů, 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů a opatření 19 Leader.

85 Namísto dosavadních čtyř os definovala Evropská komise (2013b) na nové programovací období 6 priorit.

Opatření PRV 2014–2020:[86]

M01 Předávání znalostí a informační akce

Opatření posiluje znalostní základnu a podporuje předávání znalostí v zemědělství, potravinářství a lesnictví formou podpory celoživotního vzdělávání a odborné přípravy. Financovány budou aktivity v oblasti odborného vzdělávání, získávání dovedností a informačních akcí. Vzdělávací projekty budou moci realizovat pouze subjekty akreditované MZe. Opatření je rozděleno na dvě operace: Vzdělávací akce (1.1.1), zaměřené na odborné vzdělávání jednotlivých pracovníků směřující ke zvyšování jejich kvalifikace, a Informační akce (1.2.1) zaměřující se na poskytování informací a předávání zkušeností.

M02 Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství

Opatření posiluje znalostní základnu a podporuje předávání znalostí v zemědělství. Zaměřuje se na využívání poradenských služeb zemědělci (přispějí k naplnění cíle Priority 1). Dílčí částí přispějí k naplňování Priority 2 (poradenské služby na zvýšení výkonnosti podniků i zavádění inovací) a Priority 4 (poradenské služby na udržitelné způsoby hospodaření a šetrné vůči životnímu prostředí).

M04 Investice do hmotného majetku

Opatření je zaměřeno na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních zemědělských podniků. Účelem je přispět k dosažení konkurenceschopného zemědělství, potravinářství a lesnictví a také přispět k dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. Opatření je navrženo v souvislosti se slabými stránkami a hrozbami pro zemědělství a související sektory, kterými je nízká konkurenceschopnost zemědělství, potravinářství a lesnictví; nedostatečná infrastruktura v zemědělství a lesnictví; nedostatečný transfer znalostí (využívání výsledků vědy a výzkumu v praxi); vysoké náklady vstupu na trh a snižující se kvalita půdy.

Prostřednictvím opatření bude řešeno zvyšování účinnosti výrobních faktorů; růst podílu zpracovávaných surovin a přidávání další hodnoty; posílení postavení prvovýrobců; zlepšení infrastruktury v zemědělství a lesnictví; zajištění efektivního transferu znalostí; posílení prevence degradace půdy, retenční schopnost půdy a krajiny či schopnosti zemědělství a lesnictví v adaptaci na změny klimatu.

Opatření zahrnuje operaci Investice do zemědělských podniků (4.1.1). Zahrnuje investice v živočišné a rostlinné výrobě vedoucí ke snížení výrobních nákladů, modernizaci nebo zlepšení jakosti vyráběných produktů, zvýšení účinnosti využívání výrobních faktorů a snadnějšímu přístupu k novým technologiím. Oprávněným žadatelem je zemědělský podnikatel.

Operace Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů (4.2.1) se zaměřuje na zvýšení efektivity výroby a celkové konkurenceschopnosti malých a středních podniků v oblasti zpracování zemědělských produktů. Podporuje investice do zařízení, která souvisejí se zpracováním zemědělských produktů a uvedením výrobků na trh, umožní tak využití moderních technologií a přispěje k rozvoji místních trhů a zkrácení dodavatelských řetězců. Konkrétně budou podporovány např. investice do zařízení pro výrobu potravin a krmiv, pro finální úpravu, balení a značení produktů, do skladování, a to včetně výstavby a rekonstrukcí budov. Oprávněným žadatelem je zemědělský podnikatel, výrobce potravin nebo výrobce krmiv, který splňuje definici mikro, malého nebo středního podniku. Způsobilé náklady představují hmotné a nehmotné investice, které se týkají zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh (výstavba a rekonstrukce budov; pořízení strojů, nástrojů a zařízení pro zpracování zemědělských produktů, finální úprava, balení, značení výrobků; investice související se skladováním zpracovávané suroviny, výrobků a druhotných surovin). Podpora se poskytuje jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 40 % způsobilých výdajů. Příspěvek EZFRV činí 75 % veřejných výdajů. Příspěvek ČR činí 25 % veřejných výdajů. Za programovací období je možné získat na příjemce 150 mil. Kč. Celková alokace zdrojů činí 3 892,7 mil. Kč.

Operace Pozemkové úpravy (4.3.1) se týká provádění pozemkových úprav, kdy dochází k racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků vlastníků půdy v daném katastrálním území a podle potřeby také k reálnému vytyčení těchto pozemků v terénu. Lesnická infrastruktura (opatření 4.3.2) podporuje rekonstrukci a budování lesnické infrastruktury vedoucí ke zlepšení kvality či zvýšení hustoty lesních cest. Na toto opatření je alokováno 749 mil. eur, z toho 145 mil. eur pro potravináře.

M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti

Cílem opatření je napomoci generační obnově v zemědělství a usnadnit vstup zemědělců do odvětví. Zaměřuje se na podporu realizace podnikatelského plánu k zahájení činnosti mladých zemědělců (získají prostředky například do zemědělských staveb, technologií, nemovitostí, speciálních mobilních strojů a na investice pro zpracování vlastních produktů). Dalším cílem opatření je usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Podpora má ekonomický přínos pro příjemce dotace, ale i pro venkov (umožňuje udržet

86 Text vychází z dokumentu MZe (2013) a SZIF (2015).

pracovní místa a vytvářet nové pracovní příležitosti, napomáhá udržet zdroje i posílit ekonomický potenciál v regionu, přispívá k zachování nebo rozvoji služeb na venkově).

Operace Zahájení činnosti mladých zemědělců (6.1.1) zahrnuje výdaje do živočišné a rostlinné výroby vedoucí ke stimulaci zahájení aktivního podnikání mladých zemědělců[87] prostřednictvím podpory realizace podnikatelského plánu. V průběhu procesu zahájení činnosti žadatel realizuje úkony spojené s procesem zahájení činnosti, jako je například absolvování odborných školení, nákup či pronájem pozemků a zvířat.

Investice do nezemědělských činností (6.4.1) se zaměřuje na investice na založení nebo rozvoj nezemědělských činností vedoucí k diverzifikaci příjmů zemědělských podnikatelů, vytváření nových pracovních míst a posílení ekonomického potenciálu ve venkovských oblastech, a to podporou vybraných ekonomických činností. K podpoře byly vybrány ty ekonomické činnosti, které dle zkušeností z programového období 2007–2013 generovaly nejvíce pracovních míst (zejména zpracovatelský průmysl a maloobchod).

Podpora agroturistiky (6.4.2) se zaměřuje na investice na diverzifikaci činností pro zemědělské subjekty v oblasti agroturistiky vedoucí k zajištění diverzifikace příjmů, vytváření pracovních míst i pro nekvalifikované pracovní síly, k podpoře širšího využití zemědělských farem a využití venkovských brownfields. Oprávněným žadatelem je zemědělský podnikatel.

Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů (6.4.3) se zaměřuje na diverzifikaci činností zemědělských subjektů do nezemědělských činností vedoucí k diverzifikaci příjmů a využívání vedlejších produktů a surovin pro účely biologického hospodářství, zejména z oblasti výstavby zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie (investice do zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv a bioplynové stanice). Na základě potřeb budou za účelem stabilizace příjmů, zvýšení soběstačnosti chovatelů prasat a zvýšení konkurenceschopnosti celého odvětví chovu prasat podporovány bioplynové stanice (BPS) zpracovávající statková hnojiva (kejda a hnůj prasat).

M08 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů

Opatření je zaměřeno na ochranu životního prostředí a podporu účinného využívání zdrojů, podporu přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení. Jeho účelem je přispět k dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství, rybářství a akvakultury.

Cílem operace Zalesňování a zakládání lesů (8.1.1) je zmírnění klimatických změn zvýšením schopnosti absorpce atmosférického CO_2, posílení biodiverzity krajiny rozšířením zalesněných ploch, zlepšení ekologické rovnováhy krajiny, stabilizace hydrologických a klimatických podmínek v krajině, ochrana půdy a ochrana vod. Operace zahrnuje Zavádění preventivních opatření v lesích (8.3.1); Obnovu lesních porostů po kalamitách (8.4.1); Odstraňování škod způsobených povodněmi (8.4.2); Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin (8.5.1); Neproduktivní investice v lesích (8.5.2); Přeměna porostů náhradních dřevin (8.5.3); Technika a technologie pro lesní hospodářství (8.6.1); Technické vybavení dřevozpracujících provozoven (8.6.2).

M10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření

Cílem opatření je podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Opatření podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny. Tvoří ho operace Integrovaná produkce zaměřená na pěstování ovoce (10.1.1), révy vinné (10.1.2) a zeleniny (10.1.3) postupy šetrnými k životnímu prostředí; podopatření ošetřování travních porostů (10.1.4) zaměřené na údržbu cenných stanovišť na trvalých travních porostech; podopatření zatravňování orné půdy (10.1.5), s cílem prevence eroze půdy; podopatření biopásy (10.1.6), sloužící k podpoře biodiverzity ptáků, drobných obratlovců a opylovačů v zemědělské krajině, a podopatření ochrana čejky chocholaté (10.1.7). Žadatelem je subjekt obhospodařující v evidenci půdy (LPIS) alespoň minimální výměru zemědělské půdy a nemusí být zemědělským podnikatelem. Podopatření je realizováno formou pětiletých závazků. Žadatel se vstupem do závazku zavazuje po celou dobu trvání závazku hospodařit v souladu s podmínkami daného podopatření nebo titulu na celé výměře zemědělské půdy, se kterou do závazku vstoupil.

M11 Ekologické zemědělství (EZ)

Opatření je navrženo v souvislosti se slabými stránkami a hrozbami pro zemědělství (negativní vlivy zemědělské výroby na životní prostředí obecně; snižující se kvalita půdy; kontaminace půd a vliv prostředků na ochranu rostlin). Cílem je poskytovat podporu pouze zemědělcům, kteří realizují většinu své produkce na trhu s bioprodukty (zákaz souběhu s konvenční produkcí). Poskytnutí dotace je dále

87 Mladý zemědělec je osoba, která ke dni registrace Žádosti o dotaci dosáhla 18 let a není starší 40 let.

podmíněno provedením stanovené údržby travního porostu sečením, pastvou a likvidací nedopasků. Dotace na ornou půdu jsou poskytovány na pěstování zeleniny a speciálních bylin; pěstování trav na semeno; pěstování ostatních plodin; travní porost na orné půdě; úhor na orné půdě. Dotace na trvalé kultury se poskytují na ovocný sad intenzivní a ostatní; vinice; chmelnice; jinou trvalou kulturu.

M12 Platby v rámci sítě NATURA 2000 a podle rámcové směrnice o vodě

Cílem opatření je pomoci zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu NATURA 2000. Žadatelem může být pouze zemědělský podnikatel, který má zařazený min. 1 ha zemědělské půdy podle uživatelských vztahů (LPIS) s druhem zemědělské kultury (trvalý travní porost), který se nachází v oblastech NATURA 2000. Operací jsou kompenzační platby pro zemědělské oblasti NATURA 2000 (12.1), s cílem kompenzovat dodatečné náklady a ušlé příjmy a tím zachovat udržitelné hospodaření v oblastech NATURA 2000.

M13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA)

Opatření kompenzuje dodatečné náklady a ušlé příjmy v souvislosti s omezením zemědělské produkce. Zemědělské podniky zde hospodařící dosahují nižší produkce než zemědělci hospodařící v příznivých oblastech. Dlouhodobé snížení ekonomických výsledků zemědělských podniků by mohlo vést k postupné marginalizaci těchto území a k opouštění zemědělské půdy s dopadem na ekosystémy. Poskytují se kompenzační platby v horských oblastech (LFA-H), v oblastech, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O) a v oblastech, které čelí specifickým omezením (LFA-S). Žadatelem může být pouze zemědělský podnikatel a zároveň aktivní zemědělec, který má zařazený min. 1 ha zemědělské půdy podle uživatelských vztahů (LPIS). Žadatel musí na travních porostech dodržet minimální úroveň chovu hospodářských zvířat.

M14 Dobré životní podmínky zvířat

Cílem opatření je zlepšení podmínek hospodářských zvířat – naplnění jejich přirozených potřeb. Opatření přispívá k zavádění inovativních postupů a technologií jejich chovu. Podpora v rámci tohoto opatření je cílena do sektoru dojeného skotu a do sektoru prasat. Operace se zaměřují na Zvětšení lehacího prostoru v chovu dojnic (14.1.1); Zlepšení stájového prostředí v chovu dojnic (14.1.2); Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy (14.1.3); Zlepšení životních podmínek v chovu prasat (14.1.4) a Zvětšení plochy pro odstavená selata (14.1.5).

M15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů

Opatření přispěje k naplňování Priority 4, a to podporou držitelů lesů, kteří zajišťují služby v oblasti ochrany lesa, jež jsou šetrné vůči životnímu prostředí, protože dodržují závazky týkající se zvýšení biologické rozmanitosti, zachování cenných lesních ekosystémů, zlepšení jejich potenciálu pro posílení ochranného významu lesů, zachování vodních zdrojů a přírodní rizika. Opatření zahrnuje Zachování porostního typu hospodářského souboru (15.1.1) a Ochranu a reprodukci genofondu lesních dřevin (15.1.2).

M16 Spolupráce

Opatření je zaměřeno na posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků. Jeho účelem je přispět k dosažení konkurenceschopnosti a udržitelného hospodaření s přírodními zdroji.

Podpora operačních skupin a projektů EIP[88] (operace 16.1.1) má za cíl podpořit fungování operačních skupin. Zároveň bude poskytnuta podpora na přímé výdaje související se zavedením inovace. Alokace zdrojů je 131 mil. Kč.

Operace Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií v zemědělské prvovýrobě (16.2.1) je zaměřena na rozvoj inovací v zemědělské prvovýrobě. Jedná se o projekty, které zavádějí nové nebo významně zlepšené produkty, postupy nebo technologie, které musí být minimálně pro podnik nové (nebo podstatně zdokonalené). Nová technologie, produkt nebo proces musí být vyvinuty ve spolupráci s výzkumným subjektem nebo žadatelem, který má k vývoji dostatečné zdroje (kvalifikovaný personál a výrobní zdroje). V případě inovace pouze pro podnik se spolupracující subjekt musí významně podílet na aplikaci již existující technologie, produktu nebo procesu na specifické podmínky podniku. Podpora je poskytována jako celková částka zahrnující provozní výdaje spolupráce i přímé investiční výdaje související se zavedením inovace v podniku. Kvůli zamezení dvojího financování z různých zdrojů veřejných prostředků je podpora omezena pouze na některé komodity a produkty zemědělské výroby. Musí se jednat o uskupení minimálně dvou subjektů, kdy alespoň jeden subjekt musí prokázat podnikatelskou činnost v odvětví zemědělství a minimálně jeden subjekt musí být výzkumnou institucí (o podporu se žádá prostřednictvím zemědělského podnikatele) či jednotlivý zemědělský podnikatel vlastní k vývoji nového produktu, postupu nebo technologie kvalifikovaný personál a výrobní prostředky.

88 Produktivita a udržitelnost zemědělství.

Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh (operace 16.2.2) je zaměřena na rozvoj inovací při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh. Jedná se o projekty, které zavádějí nové nebo významně vylepšené produkty, postupy nebo technologie. Z důvodu zamezení dvojího financování z různých zdrojů veřejných prostředků je podpora omezena pouze na některé komodity a produkty potravinářské výroby a některé druhy krmiv. Ostatní podmínky a požadavky jsou stejné jako u výše uvedené operace 16.2.1. Podpora činí 50 % výdajů. Alokace na období je 2 993,8 mil. Kč. Na jeden projekt je možné žádat 1–150 mil. Kč.

Sdílení zařízení a strojů (operace 16.3.1) se zaměřuje na podporu společných investičních akcí realizovaných za účelem aktivit spolupráce při sdílení zařízení a zdrojů. Cílem spolupráce je efektivní využití zdrojů, kterého by při individuálním postupu nemohlo být dosaženo. Podporovány budou náklady na vlastní spolupráci, tzn. náklady, které budou muset příjemci vynaložit na přípravu společného projektu a zajištění potřebných dokumentů (včetně právního poradenství). Podporovány budou též vlastní investiční akce, tzn. pořízení technologie či stroje k výkonu činnosti nebo provedení stavebních prací potřebných k umožnění efektivního využití zdrojů (např. přírodních, energetických či genetických zdrojů). Spolupráce může být realizována i se subjekty z jiných členských států EU. Způsobilé pro podporu z českého PRV však nejsou výdaje realizované zahraničním příjemcem. Výše dotace je do 45 % výdajů a je zde alokováno 175 mil. Kč. Operace se zaměřuje na mikropodniky.

Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů (operace 16.4.1) podporuje spolupráci, která vede k vytváření a rozvoji krátkých dodavatelských řetězců a k rozvoji místních trhů. Účelem podpory je začlenění prvovýrobců do dodavatelských řetězců a posílení jejich konkurenceschopnosti. Formou spolupráce může být společný prodej v místní prodejně či ze dvora, společná organizace přímého prodeje spotřebiteli (tzv. bedýnkový prodej) či velkoodběratelům (nemocnice, jídelny apod.). Spolupráce může být realizována i se subjekty z jiných členských států EU (způsobilé pro podporu z českého PRV však nejsou výdaje realizované zahraničním příjemcem).

Horizontální a vertikální spolupráce při udržitelném zajišťování biomasy pro výrobu energie a v průmyslových procesech (opatření 16.6.1) se zaměřuje na podporu společných investičních akcí, které propojují udržitelnou výrobu biomasy a její další využití v průmyslových procesech a také pro výrobu energie. Na tuto operaci je alokováno 150 mil. eur, z toho 110 mil. eur pro potravináře.

M19 LEADER

Stejně jako v předchozím programovém období 2007–2013 bude i nadále pokračovat podpora metody LEADER. Cílem je intenzivní podpora rozvoje venkova prostřednictvím místních obyvatel. Implementace metody probíhá prostřednictvím místních akčních skupin (MAS).[89] Podpora MAS však bude rozšířena i do ostatních evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondy), přes které bude možné využít metodu LEADER jako komunitně vedený místní rozvoj. Pro nové programové období 2014–2020 se přistoupilo k nastavení tzv. povinných standardů pro fungování MAS, díky kterým prokážou, že jsou schopny se podílet na implementaci programů financovaných z ESI fondů. MAS, které získají osvědčení o splnění standardů, mohou předkládat žádosti o podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje Ministerstvu pro místní rozvoj.

M20 Technická pomoc

Technická pomoc je určena pro řádné zajištění implementace PRV a k zabezpečení činnosti Celostátní sítě pro venkov. Budou se podporovat opatření v oblasti přípravy, řízení, monitorování, hodnocení, informování a komunikace, vytváření sítí, řešení stížností, kontroly a auditu a na podporu opatření ke snížení administrativní zátěže příjemců. Na PRV 2014–2020 je celkem alokováno 3,5 mld. eur a z toho 270 mil. eur pro potravináře.

1.5 Národní dotace

Dotace, které jsou předmětem této kapitoly, patří mezi dotace vyplácené výhradně z národních zdrojů ČR. Cílem je podpořit udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkova. Do národních dotací patří dotace do zemědělství a potravinářství, dotace ve vodním hospodářství, dotace v lesním hospodářství a rybářství, genetické zdroje a dotace nestátním neziskovým organizacím dle Zásad.[90]

89 Místní partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem působící na vymezeném subregionálním území.

90 Ministerstvo zemědělství ČR, *Národní dotace*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace> [27. 4. 2014].

Potravinářské podniky mají možnost čerpat prostředky dle výše uvedených Zásad. Tyto Zásady se stanovují na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a jsou vydávány MZe na příslušný kalendářní rok.[91]

Dle Zásad[92] je možné čerpat finanční prostředky v rámci dotačních programů, jejichž výčet je uveden v příloze č. 10 této práce. Potravinářské podniky mohou žádat o dotaci v rámci dotačního programu 13 Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu a dotačního programu 9.H Podpora účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí.

Cílem programu 13 je zvyšování kvality zpracování zemědělských produktů, zvyšování konkurenceschopnosti potravinářských (i krmivářských) podniků na trhu. Je kladen důraz na jakost, nezávadnost a dohledatelnost výrobků. Dotaci je možné získat na modernizaci zařízení, nové technologie (diverzifikace produkce, změna výrobního postupu, monitoring kvality, šetrnost k ŽP) či zlepšení postupů zpracování. Jedná se o dotace na nákup dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Výše dotace činí až 50 % nákladů (minimální hodnota projektu je 1 mil. Kč, maximální 60 mil. Kč).[93] Žadatelem může být podnik, který zaměstnává více než 250 osob (či obrat nepřevyšuje 50 mil. eur) a méně než 750 osob (obrat nižší než 200 mil. eur).[94] Musí se jednat o výrobce potravin dle zákona č. 110/1997 Sb. v platném znění či o registrovaného výrobce krmiv (dle zákona č. 91/1996) a podíl tržeb z vlastní výroby potravin či krmiv musí být vyšší než 50 %.[95]

Od roku 2004 do roku 2015 byly vyplaceny 2 mld. korun a bylo podpořeno 750 projektů. Na rok 2016 je alokováno 149 mil. Kč. Přehled vyplacených částek dotačního titulu 13 je uveden v příloze č. 11 této práce.

91 Ministerstvo zemědělství ČR, *Zásady pro poskytování dotací podle § 2 a §2d zákona o zemědělství*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/zasady-zemedelstvi-potravinarstvi/> [27. 4. 2014].

92 Dle Zásad pro aktuální rok 2016.

93 Do roku 2015 činila výše dotace 25 % nákladů.

94 Podnik může žádat v kalendářním roce pouze jednou.

95 Ministerstvo zemědělství ČR, *Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2016*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/440420/_01_Zasady_pro_rok_2016_08_01_fin.pdf> [20. 1. 2016].

1.6 Operační program Podnikání a inovace

Problematika dotací čerpaných v rámci kompetencí MPO je zařazena z toho důvodu, že pod něj spadají některé potravinářské podniky, které prostřednictvím tohoto ministerstva uskutečňují své žádosti o investiční podpory. Jedná se o potravinářské podniky, které nejsou uvedeny v Příloze I Smlouvy o fungování EU, tj. v seznamu výrobků, jejichž výroba, zpracování a uvádění na trh spadá do oblasti Společné zemědělské a rybářské politiky (příloha 2). Většinou se jedná o výrobky bez přímé vazby na zemědělství. Jedná se především o podniky pekárenského průmyslu.

1.6.1 Operační program Podnikání a inovace 2007–2013

Operační program Podnikání a inovace (OPPI) je základním programovým opatřením pro čerpání finančních prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Tento operační program MPO byl koncipován na základech a principech Lisabonské strategie (orientace na dosažení vyššího hospodářského růstu a zaměstnanosti při respektování principů udržitelného rozvoje). Globálním cílem OPPI bylo zvýšit do konce tohoto programovacího období konkurenceschopnost české ekonomiky a přiblížit inovační výkonnost sektoru průmyslu a služeb v ČR úrovni předních průmyslových zemí Evropy. OPPI byl zaměřen na zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a podnikání, udržení přitažlivosti ČR a jejích regionů a měst pro investory, na podporu inovací, urychlené zavádění výsledků výzkumu a vývoje do výrobní sféry, a to zejména stimulací poptávky po výsledcích výzkumu a vývoje, na podporu podnikatelského ducha a růst hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro zavádění nových technologií a inovovaných výrobků, včetně nových informačních a komunikačních technologií.[96]

V rámci OPPI byly stanoveny následující prioritní osy: 1. Vznik firem, 2. Rozvoj firem, 3. Efektivní energie, 4. Inovace, 5. Prostředí pro podnikání a inovace, 6. Služby pro rozvoj podnikání a 7. Technická pomoc.

Mezi programy podpory v letech 2007–2013 patřil program Start, Progres, Záruka, Rozvoj, ICT a Strategické služby, ICT v podnicích, Eko-energie, Inovace,

96 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Operační program Podnikání a inovace 2007–2013*, dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument148346.html> [25. 2. 2016].

Potenciál, Spolupráce, Prosperita, Školicí střediska, Nemovitosti, Marketing, Poradenství. Níže jsou specifikovány vybrané podpory, které byly čerpány podniky potravinářského průmyslu.[97]

- **Poradenství**

Program realizuje Prioritní osu 6 Služby pro rozvoj podnikání. Cílem je zlepšení kvality a dostupnosti poradenských služeb pro malé a střední podniky (MSP) a zvýšení jejich konkurenceschopnosti prostřednictvím ucelené koncepce poradenských služeb. Podporovanými aktivitami jsou poradenské služby Národního registru poradců (NRP); podpora informačních, poradenských a vzdělávacích služeb prostřednictvím vybraných regionálních subjektů informační, vzdělávací a poradenské infrastruktury (RIPI) či specializované poradenství pro rizikový kapitál apod. Příjemci podpory jsou podnikatelské subjekty MSP či u některých aktivit agentura CzechInvest. Dotace je poskytována ve většině případů ve výši 100 % nákladů projektu. Příjemci jsou podniky dle CZ-NACE ze sekce B (těžba a dobývání), C (zpracovatelský průmysl), D (výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu), F (stavebnictví), G (velkoobchod a maloobchod), J (informační a komunikační činnosti), M (profesní, vědecké a technické činnosti) a Q (zdravotní a sociální péče).[98]

- **Rozvoj**

Program realizuje Prioritní osu 2 Rozvoj firem. Cílem programu je zvýšení konkurenceschopnosti MSP prostřednictvím podpory zavádění progresivních technologií. Podporovanými aktivitami je pořízení nových technologických zařízení s vyššími technickými a užitnými parametry či realizace projektů zvyšujících efektivnost procesů. Příjemcem dotace jsou MSP. Dotace je poskytována ve výši 1–30 mil. Kč. Procentní výše podpory činila 40–50 % způsobilých výdajů pro malé podniky a 30–40 % pro střední podniky.[99] Podporované aktivity musely být z oblasti zpracovatelského průmyslu a obchodu a aktivit průřezových odvětví (biotechnologie, nanotechnologie, optoelektronika atd.). Není podporován průmysl uhlí a výroba, zpracování a uvádění na trh výrobků dle přílohy 1 Smlouvy o fungování EU.[100]

97 Tamtéž.

98 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Poradenství,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument141242.html> [25. 12. 2016].

99 Výše podpory se liší dle jednotlivých výzev.

100 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Rozvoj,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument155953.html> [25. 12. 2016].

- **ICT v podnicích**

Program realizuje Prioritní osu 2 Rozvoj firem. Cílem je podpořit konkurenceschopnost MSP prostřednictvím kvalitativně vyššího využití jejich potenciálu v oblasti pořizování a rozšiřování informačních systémů, resp. podpořit poptávku po informačních systémech za účelem zvýšení efektivity MSP. Podporovanými aktivitami je nákup hardwaru, softwaru, dat, služby poradců a expertů, tvorba webových stránek apod. Podporován byl zpracovatelský průmysl (vyjma výroby tabákových výrobků a koksu a rafinovaných ropných produktů, ale i uhelného průmyslu, průmyslu oceli, stavby lodí a syntetických vláken. Také výroba spadající do přílohy 1 Smlouvy o fungování EU a zemědělství, rybolovu akvakultury). Výše podpory činí max. 20 mil. Kč na projekt. Procentuální výše podpory je určena výzvami. Pohybuje se na úrovni 50–60 % pro malý podnik a 40–50 % pro střední podnik.[101]

- **Eko-energie**

Program realizuje Prioritní osu 3 Efektivní energie. Cílem je stimulovat aktivitu podnikatelů v oblasti snižování energetické náročnosti výroby a vyššího využití obnovitelných a druhotných zdrojů. Podporovanými aktivitami je využití obnovitelných a druhotných energetických zdrojů, zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie. Formami podpory jsou podřízené úvěry s finančním příspěvkem (pouze pro malé a střední podniky; úvěr je poskytován do max. výše 50 mil. Kč; finanční příspěvek činí 30 % úvěru) či dotace (od 0,5 mil. Kč do 100 mil. Kč). Výše podpory se pohybuje v rozmezí 15–40 % (dle typu projektu). Příjemcem podpory jsou podnikatelské subjekty (malé, střední). Podporovány nejsou projekty žadatelů, jejichž činnost spadá do stavby lodí, průmyslu syntetických vláken, uhelného a ocelářského průmyslu, zemědělství, rybolovu a akvakultury, dopravy a výroby, zpracování a uvádění na trhu výrobků uvedených v příloze 1 Smlouvy o fungování EU.[102]

- **Inovace**

Program realizuje Prioritní osu 4 Inovace. Cílem programu je zvýšení inovačního potenciálu podnikatelského sektoru prostřednictvím dotací na realizaci inovačních projektů podniků (zejména MSP) a na projekty veřejných výzkumných

101 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory ICT v podnicích,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument107286.html> [25. 12. 2016].

102 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Eko-energie,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument104996.html> [25. 12. 2016].

institucí, vysokých škol, fyzických osob a MSP směřující k ochraně práv průmyslového vlastnictví. Podporovány jsou aktivity, které směřují k realizaci inovačního projektu (inovace produktu, inovace procesu, organizační či marketingová inovace) nebo k realizaci projektu na ochranu práv průmyslového vlastnictví (patenty, ochranné známky apod.). Příjemcem dotace je podnikatelský subjekt (malý, střední či velký podnik). Výše podpory na inovaci produktu a procesu je 1–75 mil. Kč. Dotace na organizační a marketingovou inovaci je poskytována do 2 mil. Kč. Výše dotace u projektu na ochranu práv průmyslového vlastnictví je poskytována ve výši 10 tis. až 1 mil. Kč. Podporovány nejsou projekty podniků stejných odvětví jako uvedených výše u programu Eko-energie. Výše podpory se pohybuje na úrovni 50–60 % pro malé podniky, 40–50 % pro střední podniky a 30–40 % pro velké podniky.[103] Výše podpory u projektů na ochranu práv průmyslového vlastnictví se pohybuje na 45 % pro malé a střední podniky, 55 % pro MSP spolupracující s vysokými školami a veřejnými výzkumnými institucemi a 75 % pro vysoké školy a veřejné výzkumné instituce.[104]

- **Marketing**

Program realizuje Prioritní osu 6 Služby pro rozvoj podnikání. Cílem programu je posílení mezinárodní konkurenceschopnosti malých a středních podniků se sídlem v České republice. Podporovanými aktivitami jsou projekty MSP podporující vstup na zahraniční trhy, účast na výstavách a veletrzích v zahraničí, prezentace společnosti (realizované CzechTrade) a rozvoj služeb agentury CzechTrade. Příjemci podpory jsou malé a střední podniky, za specifických podmínek i velké podniky.[105] Dotace se poskytuje ve výši 0,1–2 mil. Kč[106] pro MSP a do 0,1 mil. Kč pro velké podniky, maximálně do 50 % způsobilých výdajů. Podporována není výroba dle přílohy 1 Smlouvy o fungování EU a průmysl uhlí. Podporován je zpracovatelský průmysl; výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody; stavebnictví; obchod a činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmů.[107]

103 Výše podpory se liší dle Regionální mapy intenzity podpory pro ČR, NUTS II.

104 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Inovace,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument103858.html> [25. 12. 2016].

105 Podniky, které nejsou nadnárodními společnostmi či jejich součástí. Zároveň počet zaměstnanců nesmí přesáhnout 1 250 osob.

106 Limity se liší dle účelu, na který bude dotace využita.

107 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Marketing,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument153706.html> [25. 12. 2016].

- **Školicí střediska**

Program realizuje Prioritní osu 5 Prostředí pro podnikání a inovace. Cílem programu je prostřednictvím zajištění kvalitního zázemí pro realizaci, organizace a řízení vzdělávání, personálních činností a dalších aktivit souvisejících s rozvojem lidských zdrojů zvýšit konkurenceschopnost podniků a podnikatelských subjektů ve vymezených sektorech. Podporovanými aktivitami jsou výstavba, pořízení, rekonstrukce, modernizace, vybavení a zařízení infrastruktury určené pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů podnikatelských subjektů ve vybraných sektorech. Příjemci dotace jsou podnikatelské subjekty (bez rozdílů); sdružení podnikatelů, podnikatelská seskupení; územní samosprávné celky a jejich svazky; nestátní neziskové organizace; vzdělávací instituce vzdělávající mimo systém formálního vzdělávání ve vybraných oborech a odvětvích s prokazatelnou praxí ve vzdělávání. Dotace je poskytována ve výši min. 200 000 Kč a max. 100 mil. Kč na jeden projekt. Výše podpory pro malé podniky činí 50–60 % způsobilých výdajů, u středních podniků 40–50 %, u velkých 30–40 %.[108] Aktivity školicího střediska musí v nadpoloviční většině směřovat mezi zaměstnance z oblastí zpracovatelského průmyslu, průmyslových služeb, energetiky, stavebnictví, aktivit spojených s informačními a komunikačními technologiemi. Podporovány nejsou projekty stejných odvětví jako u programu Eko-energie či Inovace.[109]

- **Potenciál**

Program realizuje Prioritní osu 4 Inovace. Cílem programu je podpora zavádění a zvyšování kapacit společností pro realizaci výzkumných, vývojových a inovačních aktivit a zároveň i zvýšení počtu společností, které provádějí vlastní výzkum, vývoj a inovaci. Podporovanými aktivitami je založení nebo rozvoj center průmyslového výzkumu, vývoje a inovací spočívající v pořízení pozemků, budov, strojů/zařízení a jiného vybavení centra nezbytného pro zajištění aktivit inovačního centra. U MSP jsou předmětem podpory i provozní náklady centra. Příjemcem dotace je podnikatelský subjekt (bez velikostního omezení).[110] Dotace na způsobilé výdaje vzniklé v souvislosti s plněním předmětu projektu je poskytována ve výši 1–100 mil. Kč.[111] Nejsou podporovány stejné výrobní obory jako u předešlých

108 Výše podpory se odvíjí od Regionální mapy intenzity podpory pro ČR, NUTS II.

109 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Školicí střediska,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument90511.html> [25. 12. 2016].

110 Nesmí se však jednat o nadnárodní společnosti nebo jejich součásti.

111 Výše se liší dle jednotlivých výzev a opět vychází z regionů NUTS II, tzn. dle regionální mapy.

programů. Dotace na poradenské služby související s realizací projektů je ve výši 50 % z nákladů na službu (pouze MSP) a dotace na vymezené provozní náklady do výše 200 000 eur (pouze MSP).[112]

• Nemovitosti

Program realizuje Prioritní osu 5 Prostředí pro podnikání a inovace. Cílem programu je stimulovat vznik a rozvoj podnikatelských nemovitostí včetně související infrastruktury, a přispět tak ke vzniku funkčního trhu nemovitostí a ke zlepšení investičního a životního prostředí. Podporovanými aktivitami je pořízení nemovitosti, předprojektová a projektová příprava staveb, provádění staveb, příprava území, odstranění ekologických zátěží a nevyužitelných staveb, relokace firem, vytváření GIS a akreditace manažerů. Příjemcem podpory může být územní a samosprávný celek, podnikatelské subjekty nebo Agentura pro podporu podnikání a investic (CzechInvest). Výše dotace se řídí Regionální mapou intenzity podpory pro ČR. Činí maximálně 60 % pro malé podniky, 50 % pro střední, 40 % pro velké a 40 % pro územně samosprávné celky. V rámci programu není podporován ocelářský a uhelný průmysl, výroba syntetických vláken, stavba lodí, zemědělství, rybolov a akvakultura a také projekty, které jsou zaměřeny na výrobu, zpracování a uvádění na trh výrobků dle přílohy 1 Smlouvy o fungování EU.[113]

1.6.2 Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020

Nový operační program MPO navazuje na předchozí dva operační programy v působnosti ministerstva, Operačního programu Průmysl a podnikání (2004–2006) a Operačního programu Podnikání a inovace (2007–2013). Cílem programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020 (OPPIK) je dosažení konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích. Operační program je v souladu s pravidly pro kohezní politiku v programovém období 2014–2020 a vychází ze strategických dokumentů přijatých v EU a ČR. OPPIK je zaměřen na intervence cílené na podporu českých firem schopných posouvat či alespoň dosahovat technologických hranic ve svém oboru. Důraz je kladen na rozvoj podnikových výzkumných, vývojových a inovačních kapacit a jejich propojení s okolním prostředím (prioritní osa 1); na rozvoj podnikání a inovací malých a středních podniků. Podpory jsou směřovány na realizaci nových podnikatelských záměrů, včetně rozvoje služeb vedoucích ke zvýšení konkurenční výhody MSP v mezinárodním prostředí (prioritní osa 2); na posun k energeticky účinnému, nízkouhlíkovému hospodářství vedoucí ke zvyšování energetické účinnosti podnikatelského sektoru, využívání obnovitelných zdrojů energie, modernizaci energetické infrastruktury a zavádění nových technologií v oblasti nakládání s energií a druhotnými surovinami (prioritní osa 3); na usnadnění rozvoje podnikání, služeb a přístupu ke službám státu prostřednictvím vysokorychlostního přístupu k internetu a širší nabídkou služeb informačních a komunikačních technologií (prioritní osa 4). Poslední osou je technická pomoc. Pro podporu českých podnikatelů je v tomto operačním programu připraveno 4 331 mil. eur z Evropského fondu pro regionální rozvoj, což v přepočtu představuje zhruba 117 mld. Kč.

Aktuální programy podpory OPPIK jsou: Inovace; Potenciál; Aplikace; Inovační vouchery; Partnerství znalostního transferu; Služby infrastruktury; Spolupráce; Technologie; Poradenství; Marketing; Nemovitosti; Školicí střediska; Obnovitelné zdroje energie; Úspory energie; Smart grids I (Distribuční sítě); Nízkouhlíkové technologie; Úspory energie; Smart grids II (Přenosová síť); Vysokorychlostní internet; ICT a sdílené služby.[114]

1.7 Další možnosti podpor potravinářského průmyslu

Kapitola uvádí další možnosti čerpání podpor v rámci fondů EU potravinářskými podniky (mimo již uvedené PRV a OPPI). Tyto fondy jsou rovněž spolufinancovány z evropských strukturálních a investičních fondů. Je uvedena aktuální podoba programů na období 2014–2020. Uvažovány jsou pouze národní operační programy, nikoliv programy přeshraniční spolupráce či nadnárodní a meziregionální spolupráce. V poslední části je krátce zmíněn i nový program PGRLF.

112 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Potenciál,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument152539.html> [25. 12. 2016].

113 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Nemovitosti,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument141392.html> [25. 12. 2016].

114 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument157679.html> [28. 1. 2015].

1.7.1 Operační program Rybářství 2014–2020

Program se zaměřuje na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Cílem je rozvoj udržitelného chovu ryb v ČR a zajištění rovnoměrných dodávek sladkovodních ryb během roku. Nástroj přispívá k provádění Společné rybářské politiky EU. Jednou z priorit je zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagace akvakultury a konzumace ryb (týká se potravinářského průmyslu). V rámci toho je možné čerpat prostředky z opatření Investice do zpracování produktů (5.3). Podpora přispívá k úspoře energie nebo ke snížení dopadu na životní prostředí včetně nakládání s odpady, zlepšuje bezpečnost, hygienu, zdravotní a pracovní podmínky. Jedná se například o nákup a modernizaci zařízení pro zpracování ryb (zabíječky, kuchačky, odšupinovačky, pračky ryb, váhy, udírny, baličky) nebo modernizaci stávajících provozních objektů. K dispozici je téměř 116 mil. Kč. V rámci programu mohou čerpat podniky výrobního oboru CZ-NACE 10.2, tj. zpracovatelé ryb.[115]

1.7.2 Operační program Životní prostředí

Operační program se zaměřuje na ochranu a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel ČR, podporuje efektivní využívání zdrojů a eliminuje negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí. Prioritními osami pro období 2014–2020 jsou: zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní; zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech; odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika; ochrana a péče o přírodu a krajinu; energetické úspory a technická pomoc. Program je řízen Ministerstvem životního prostředí.[116]

1.7.3 Operační program Zaměstnanost

Dalším programem byl Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (2007–2013), který v letech 2014–2020 nese název OP Zaměstnanost a umožňuje investice do zvyšování kvalifikace zaměstnanců v potravinářství. Cílem tohoto programu je zlepšení lidského kapitálu obyvatel a veřejné správy v ČR, tzn. základních prvků konkurenceschopnosti. Program se zaměřuje na podporu zaměstnanosti a adaptability pracovní síly, sociální začleňování a boj s chudobou, na sociální inovace a mezinárodní spolupráci a efektivní veřejnou správu. V novém programovacím období se OP zaměřuje více na propojení dalšího vzdělávání s potřebami trhu práce, na transformaci a deinstitucionalizaci sociální a zdravotní péče, větší důraz klade také na integrovaná řešení. Operační program je řízen Ministerstvem práce a sociálních věcí.[117]

1.7.4 Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Operační program byl aplikován v předchozím programovacím období. V letech 2014–2020 nese název OP Výzkum, vývoj a vzdělávání. Zaměřuje se na posílení kapacit pro výzkum, rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj a rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. Poskytuje prostředky na investice, které vedou ke zlepšení infrastruktury výzkumu a vývoje. Operační program spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.[118]

1.7.5 PGRLF

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF) má ve své nabídce celkem 13 programů pro zemědělské prvovýrobce, zpracovatele a podnikatele v oblasti zpracování dřeva a lesního hospodářství. Nově je zřízen program Zpracovatel pro podnikatele, kteří se zabývají zpracováním zemědělských produktů a dosahují příjmů z této činnosti minimálně 50 %. Lze žádat o finance na pořízení investičního majetku, který vede ke zlepšení jakosti výrobků, snížení výrobních nákladů, rozšíření produkce, zvýšení produktivity apod. Forma podpory je dotace části úroků z úvěru poskytovaného komerčními subjekty. Minimální sazba podpory je 5 % p. a., maximální výše úvěru je 50 mil. Kč za rok u žadatele.[119]

115 SZIF, *Investice do zpracování produktů,* dostupné online: <https://www.szif.cz/cs/opr2014-53> [18. 2. 2015].

116 Ministerstvo životního prostředí ČR, *Operační program Zaměstnanost 2014–2020*, dostupné online: <http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/2ec9a47a-9e48-4013-9897-da0d2febff1b/OPZ_2014 2020_FINAL.pdf?ext=.pdf> [28. 1. 2016].

117 Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, *Operační program Zaměstnanost 2014–2020*, dostupné online: <http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/2ec9a47a-9e48-4013-9897-da0d2febff1b/OPZ_2014 2020_FINAL.pdf?ext=.pdf> [28. 1. 2016].

118 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, *Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání*, dostupné online: <http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/93854d44-69fb-4814-9663-c42f0a17d1a6/Text_OP_VVV.pdf?ext=.pdf> [28. 1. 2016].

119 PGRLF, *Program Zpracovatel*, dostupné online: <http://www.pgrlf.cz/programy/podpora-uveru/program-zpracovatel> [20. 2. 2016].

1.8 Dopady dotací z pohledu ekonomické teorie

Jakákoliv dotace je zavedena za určitým účelem. Z různých hledisek může být dotace považována za „dobrou“ nebo „špatnou“. Pokud dotace dosáhne obecně požadovaného cíle, lze ji považovat za dobrou. Existují ale redistribuční efekty spojené s dotacemi, čímž jsou některé sektory upřednostňovány před jinými. Dotace jsou kontroverzní a nemusejí být nutně „zlé“. Některé dotace mohou sloužit společenskému účelu (zlepšování lidské bezpečnosti), jiné mohou přispět pouze okrajově.[120] Ekonomické determinanty dotací jsou však ovlivňovány specifickými faktory dané země.[121]

Stigler (1971)[122] uvádí čtyři metody regulace, mezi které patří mimo jiné i přímá finanční podpora. Dle jeho názoru z hlediska příjemců má tato forma vadu spočívající v tom, že s přibývajícími příjemci se snižuje částka připadající na jednoho takto regulovaného (pokud se vyhrazená částka na podporu výrazně nemění).

Následující text poskytuje obecný pohled na dopady politických intervencí, tj. dotací.[123] Zavedení dotace či jiného vládního opatření v dokonalém tržním rámci může mít negativní dopad na blahobyt. Mohou ale nastat situace, kdy vládní opatření přispívá ke zlepšení blahobytu. Efektivní dotace může napravit tržní selhání.

Při předpokladu **dokonalého trhu**, uzavřeného pro mezinárodní obchod, přispívají výrobní dotace k růstu produktivity, ke snižování spotřebitelských cen a k celkové ztrátě blahobytu, protože zdroje budou přidělovány neefektivně. Zavedení mezinárodního obchodu do tohoto scénáře je komplikované. Výrobní i exportní dotace mohou přinést efekt rostoucí domácí produkce a vývozu. Jejich dopad na domácí ceny je však odlišný. Tuzemské ceny nejsou dotčeny výrobními dotacemi, ale v případě exportních dotací vzrostou. V případě tuzemské dotace na výrobu, dovozní smlouvy a export expandují, v případě vývozních dotací se vývozy rozšiřují. V obou případech dochází k neúčinnosti, protože část domácí produkce je určena cenou zahrnující dotace na rozdíl od světové ceny. Nerovnováha

120 SCHRANK, William, E. – KEIHLY, Walter, R., *The concept of subsidies*, Marine ressource Economics, 1999, 14, 2, s. 153.

121 CLEMENTS, Benedict – RODRIGEZ, Hugo – SCHWARTZ, Gerd, *Economic Determinants of Government Subsidies,* IMF WorkingPaper, 1998, WP/98/166, s. 1.

122 STIGLER, George, *The Theory of Economic Regulation*, Bell Journal of Economics and Management Science, 1971, 3, s. 3.

123 World Trade Organization, *World trade report 2006: Expoloring the links between subsidies, trade and the WTO,* dostupné online: *<https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep.../world_trade_report06_e.pdf>* [10. 2. 2019].

způsobená dotacemi má dopad i na cenové efekty na mezinárodním trhu. Je-li v důsledku exportních dotací vyvezeno více výstupů, světové ceny budou klesat. Domácí ceny se ale zvýší, protože část produkce bude muset být prodána na domácím trhu v menším množství. Společným prvkem výrobních i exportních dotací u velkých zemí je snížení světových cen, což bude mít negativní a pozitivní důsledky pro obchodní partnery dotované země.

Vlády často také poskytují dotace na pořízení dlouhodobého majetku (technologie, zařízení, vybavení). Dotace mohou být vypláceny pouze jednou nebo omezeným počtem. Dotace pak mohou mít účinky na hospodářskou soutěž, která přesahuje období, ve kterém byla dotace skutečně poskytována. Jejich následkem je zvýšení investic některých podniků. V tomto důsledku je více firem v průmyslu aktivních či budou vyrábět ve větším měřítku. To může mít dopad na podmínky hospodářské soutěže na světovém trhu. Doba trvání těchto vlivů závisí na odepisování fixních aktiv a na vývoji poptávky po investicích v následujících letech. Tyto dotace hrají roli i v úsporách z rozsahu.

Dotace mohou mít dopad i na **selhání trhu**, to znamená, že existují rozdíly mezi skutečnou cenou a optimální cenou. Rozdíly mohou vznikat například v důsledku nedokonalé konkurence, kdy alespoň jedna firma může ovládat cenu a produkci. Dalším příkladem jsou externality, kdy rozhodnutí výrobců nebo spotřebitelů má dopady na jiné, které se plně neodrážejí v tržních cenách. Pokud jsou externality kladné, skutečné vyrobené množství bude nižší než optimální množství. Pokud jsou externality záporné, produkce by měla být snížena, protože by byla vyšší než optimální úroveň.

Dle Lipsey a Lancaster[124] v ekonomice s nedokonalým trhem neexistuje žádná záruka, že odstranění jakékoliv nedokonalosti zlepší sociální blahobyt. Dle Li (1999)[125] však vláda nemůže napravit selhání trhu, protože nemá výhodu informací nebo technologií.

Dále jsou uvedeny dva příklady selhání trhu s aspektem dotací. Jedná se o rostoucí výnosy z rozsahu a externality. Omezení diskuse na dva příklady však neovlivní to, že dotace mohou být v některých příkladech oprávněné.

124 LIPSEY, Richard – LANCASTER, Kelvin, *The General Theory of the Second Best*, Review of Economic Studies, 1956, 24, 1, s. 11.

125 LI, Wenli, *Government Loan, Guarantee, and Grant Programs: An Evaluation*, The Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly, 1999, 84, 4, s. 26.

Úspory z rozsahu

Významnou charakteristikou mnoha moderních průmyslových odvětví jsou velké fixní náklady na vstup. Takové náklady mohou být způsobeny významnými investicemi do výzkumu a vývoje nebo na potřebu specializovaného kapitálového vybavení. V takovém případě průměrné výrobní náklady klesají s rostoucím vyrobeným množstvím. Společnosti či průmyslová odvětví pak mohou být označována jako odvětví snižující náklady nebo odvětví s rostoucími výnosy z rozsahu.

Příkladem úspor z rozsahu může být to, že podniky musejí vynaložit fixní náklady, aby vstoupily do odvětví, ale pak produkovaly konstantní marginální náklady. Rozhodnutí o tom, zda a kolik vyrábět, závisí na poptávce. Může se stát, že spotřebitelé nejsou ochotni zaplatit cenu, která je dostatečně vysoká na pokrytí počáteční investice producentem. Při absenci vládního zásahu by nedošlo k žádným investicím a výrobě. Zatímco výrobci se starají pouze o vlastní zisky, to, co je dobré pro společnost, závisí jak na zisku výrobců, tak i na spokojenosti spotřebitele. Pouze část blahobytu spotřebitelů se odráží v tom, co skutečně platí za zboží na trhu. Vláda se může domnívat, že dobré životní podmínky spotřebitele nejsou zohledněny v tržních cenách, že přesahují ztráty, které by výrobci utrpěli bez subvence, vláda může zvážit dotaci počáteční investice a povzbudit tím výrobce.

Externality

Klasickým selháním trhu je existence pozitivních a negativních externalit. Jak již bylo uvedeno, pozitivní externality existují, pokud benefity spojené s produkcí či spotřebou výstupu nejsou plně zohledňovány producentem nebo spotřebitelem. V tomto případě by spotřebované množství bylo nižší než optimální. Pokud jsou produkce nebo spotřeba charakterizovány negativní externalitou, rovnováha úrovně výstupů by byla vyšší než úroveň, která by byla sociálně optimální. Bez vládní intervence by existoval klín mezi skutečnou cenou na trhu a sociálně optimální cenou. Zohlednění tohoto klínu není úkolem a rolí dotací. Obecně by dotace měla být použita ke zvýšení produkce a spotřeby „podvyráběného" zboží.

Odstranění dotací v zemědělství, ale i v dalších sektorech, patří mezi klíčové zásady politiky. Tato politika by měla zlepšovat ekonomickou výkonnost především v rozvojových zemích. Odstranění dotací ale může mít i negativní dopady na chudé země. Dotace lze považovat za formu narušení trhů, což vede k nesprávnému přidělení prostředků a snížení sociálního blahobytu.[126]

126 AMEGASHIE, Atsu, *The Economics of Subsidies*, Crossroads, 2006, 6, 2, s. 7.

Dalším kritériem jsou náklady podniku. Jakýkoliv vládní program, který snižuje náklady firmy, slouží ke zvýšení zisku. V dlouhodobém horizontu by takový program povzbudil užívání dalších vstupů. Kritériem mohou být i příjmy. Stejně jako jakýkoliv vládní program, který souží ke zvýšení příjmů, stimuluje zisky a opět s jistými výjimkami i výstup. Dotace, které ovlivňují výnosy/příjmy nebo náklady či modifikují nedokonalosti trhu (v důsledku toho, že ovlivňují výnosy nebo náklady), ovlivňují alespoň zisky firem.[127]

Dalším příkladem ale může být i informační asymetrie na trzích práce, na trzích s výrobky a finančních trzích. Hallová a Lerner[128] (2010) podrobněji rozvádějí selhání trhu při zavádění nových technologií do praxe z důvodu asymetrie informací. Na jednu stranu jsou inovační projekty podstatně riskantnější než většina jiných druhů investic, například do běžných kapitálových statků, a tudíž investoři při jejich financování požadují výrazný příplatek k ceně kapitálu. Na druhou stranu se v zájmu ochrany znalostí před nezamýšleným šířením inovátoři zdráhají s potenciálními investory plně podělit o informace o svých záměrech, což investorům znesnadňuje určení hodnoty inovačního projektu a případné snížení rizikové přirážky. Společné působení těchto faktorů způsobuje rozdíl mezi náklady obětované příležitosti, které jsou inovátoři ochotni při získávání financí podstupovat, a cenou kapitálu, za kterou jsou jim externí investoři ochotni půjčit. Z tohoto důvodu by bez veřejné podpory zůstávaly pro firmy potenciálně výnosné a společensky užitečné inovační projekty neuskutečněny, protože náklady na jejich soukromé financování by byly příliš vysoké.

1.9 Dopady dotací na ekonomiku podniků

Investiční (kapitálové) dotace jsou hlavním instrumentem industriální politiky pro ekonomicky rozvinuté země po celém světě.[129] Činnosti spojené s investicemi v rámci společnosti zahrnují výzkum a vývoj, akvizice strojů, vybavení a další externí technologie, průmyslový design, školení a marketing spojený s technologickým pokrokem. Každá z výše uvedených činností ovlivňuje růst firmy s kumulačním

127 SCHRANK, William, E. – KEIHLY, Walter, R., *The concept of subsidies*, Marine ressource Economics, 1999, 14, 2, s. 151.

128 HALL, Bronwyn – LERNER, Josh, *The Financing of R&D and Innovation. V Hall, B., Rosenberg, N.* (Ed.), Handbook of the Economics of Innovation, Elsevier, B. V., Amsterdam, 1, s. 611.

129 SKURAS, Dimitris – TSEKOURAS, Kostas – DIMIRA, Efthalia – TZELEPIS, Dimitris, *The Effects of Regional Capital Subsidies on Productivity Growth: A Case Study of the Greek Food and Beverage Manufacturing Industry*, Journal of Regional Science, 2006, 46, 2, s. 355.

účinkem, a ten může být obtížné kvantifikovat.[130] Některé sektory inovují intenzivně, některé nejsou tak inovativní. Coad a Raová[131] se domnívají, že žádná firma nemůže přežít bez alespoň nějaké míry inovace. Dle Berniniové a Pellegriniho[132] jsou veřejné dotace cíleny na ovlivňování regionální alokace investic a zaměstnanosti, s cílem zvýšit konkurenceschopnost, trvale udržitelný růst a vytvořit nová místa v nízkopříjmových regionech. Velká část finančních zdrojů byla alokována do takovýchto schémat a není překvapující, že výzkumy zaměřené na efekty dotací a chování firem jsou rozsáhlé.

Následující text zachycuje výsledky výzkumů zaměřených na dopady investičních dotací. Hlavním problémem při sledování efektu investic na ekonomický růst je to, že mohou trvat delší dobu, než se převedou do ekonomické výkonnosti. Převedení představy o produktu do úspěšných výrobních procesů, se kromě toho také projevuje jako nákladné a obtížné. Dokonce i v nejistém tržním prostředí může firma utrpět a dochází ke zpoždění spojeném s investicemi.[133]

Sumarizace těchto dopadů v členění dle ukazatelů budou uvedeny v kapitole 2.9.5.

Ankarhem[134] se zabýval účinkem investičních dotací na výkonnost podniků ve Švédsku v průběhu let 1990–1999. Cílem jeho výzkumu bylo zjistit, zda investiční dotace mají pozitivní dopad na výkonnost firem indikovanou nárůstem počtu zaměstnanců a vyšší rentabilitou vlastního kapitálu (ROE). Úspěšnost investičních dotací je posuzována předpokladem, že firmy, které obdržely granty, budou mít vyšší počet zaměstnanců a návratnost (ROE) než kontrolní skupina se stejnými charakteristikami. Firmy, které získaly granty, však neměly lepší výkonnost měřenou ROE při porovnání s druhou skupinou. Ve většině let příjemci dotací nenajímali více zaměstnanců. Výsledky tedy zpochybňují využití investičních dotací jako obecného politického nástroje ke zlepšování výkonnosti firem. Další studie také zkoumaly vliv investičních podpor na výkonnost firem. Wren[135] zjistil, že tyto dotace jsou úspěšné při tvorbě nových pracovních míst. Autor zpochybňuje aspekt grantů v jejich schopnosti přilákat přímé zahraniční investice a jejich vliv na produktivitu. Dle Harrise[136] tyto dotace přispívají k více pracovním příležitostem a investicím v regionu. Dle Harrise a Trainorové[137] investiční podpory redukují ukončování činnosti zpracovatelských podniků o 15–24 %. De Long a Summers[138] uvádějí, že investice do strojů a vybavení mají pozitivní efekt na růst produktivity. Scherer[139] nalezl v USA pozitivní vliv dotací na zisky společností prostřednictvím růstu tržeb. Zajímavým poznatkem této studie je to, že inovace obvykle nezvyšují ziskové marže, ale místo toho zvyšují zisky prostřednictvím nárůstu prodeje. Růst tržeb je proto důležitým indikátorem při hodnocení efektivnosti investice. Bloom a Van Reenen[140] analyzovali britské firmy a prokázali, že inovace mají ekonomický a statisticky významný dopad na produktivitu firem. Podle autorů je technický pokrok rozhodující pro ekonomickou výkonnost.

Inovace jako prostředek pro růst tržeb firem byl zhodnocen i autory Geroskim[141]; Aghionem a Howittem[142]. Dle Cerqua a Pellegriniho[143] je dopad dotací na zaměstnanost a obrat pozitivní a statisticky významný, zatímco efekt na produktivitu je většinou zanedbatelný. Podle Storeye[144] a Heunkse[145] je investice spojena s rychlejším růstem malých firem. Podle Freela[146] inovátorům příliš nerostou tržby

130 VAN REENEN, John, *Employment and technological innovation: Evidence from U. K. Manufacturing firms,* Journal of Labor Economics, 1997, 15, 2, s. 255.

131 COAD, Alex – RAO, Rekha, *Innovation and firm growth in high-tech sectors: A quantile regression approach*, Research Policy, 2008, 37, s. 636.

132 BERNINI, Cristina – PELLEGRINI, Guido, *How are growth and productivity in private firms affected by public subsidy? Evidence from a regional policy*, Regional Science and Urban Economics, 2011, 41, s. 253.

133 BLOOM, Nicholas – VAN REENEN, John, *Patents, real options and firm performance,* Economic Journal, 2002, 112, s. 97.

134 ANKARHEM, Mattias – DAUNFELDT, Sven-Olov – QUORESHI, Shahiduzzaman – RUDHOLM, Niklas, *Do regional investment grants improve firm performance? Evidence from Sweden*. Working papers in economics No. 04/09, University of Bergen 2010.

135 WREN, Colin, *Regional Grants. Are they Worth it?* Fiscal Studies, 2005, 26, 2, s. 245.

136 HARRIS, Richard, I. D., *Regional Economic Policy in Northern Ireland 1945–1988*, Avebury 1991.

137 HARRIS, Richard, I. D. – TRAINOR, Mary, *Capital Subsidies and Their Impact on Total Factor Productivity: Firm-level Evidence from Northern Ireland*, Journal of Regional Science, 2005, 45, 1, s. 49.

138 DE LONG, Bradford, J. – SUMMERS, Lawrence, H., *Equipment investment and economic growth*, The Quarterly Journal of Economics, 1991, 106, 2, s. 445.

139 SCHERER, Frederic, *Farm size, market structure, opportunity, and the output of patented inventions,* The American Economic Review, 1965, 55, 5, s. 1097.

140 BLOOM, N. – VAN REENEN, J., *Patents*, c. d., s. 97.

141 GEROSKI, Paul A., *Understanding the implications of empirical work on corporate growth rates*, Managerial and Decision Economics, 2005, 26, 2, s. 129.

142 AGHION, Philippe – HOWITT, Peter, *A model of growth through creative destruction*, Econometrica, 1992, 60, 2, s. 323.

143 CERQUA, Augusto – PELLEGRINI, Guido, *Do subsidies to private capital boost firm's growth? A multiple regression discontinuity design approach*, Journal of Public Economics, 2014, 109, s. 114.

144 STOREY, David J., *Understanding the Small Business Sector*, London 1994, s. 200.

145 HEUNKS, Felix, J., *Innovation, Creativity and Success*, Small Business Economics, 1998, 10, s. 263.

146 FREEL, Mark, S., *Do small innovating firms outperform noninnovators?* Small Business Economics, 2000, 14, 3, s. 195.

(výnosy) oproti neinovátorům (rozdíl mezi nimi není statisticky významný). Inovátorům ale roste více počet zaměstnanců než neinovátorům, nicméně inovátoři mají statisticky významně nižší úroveň absolutního zisku. Studie zaměřené na malé a střední podniky uvádí, že investice do produktové inovace je nejvíce populární strategií pro expanzi. Toto zjištění platí v různých průmyslových odvětvích.[147] Podle Plehn-Dujowiche[148] získávají malé firmy více prostředků na inovace a jsou více inovativní než velké firmy. Malé firmy se specializují spíše na produktové inovace, zatímco velké se specializují na procesní inovace.

Mnoho studií ukázalo, že investice v praxi jsou také vztaženy k ochraně životního prostředí, jako například certifikát ISO 14000 (Corbett a Kirsch[149], Montabon[150], Schoenherr[151]), prevenci proti znečištění (King a Lenox[152], Klassen a Whybark[153], Schoenherr[154]), recyklaci zdrojů (Montabon[155], Schoenherr[156]) a redukci odpadů (Sharma[157]).

Dle výsledků Evropské komise[158] v efektu na zaměstnanost (tzn. vytvořená pracovní místa na mil. eur veřejných výdajů) je významná odlišnost napříč opatřeními PRV i jednotlivými zeměmi. Důvodem je odlišná struktura ekonomiky a intenzita šoků pro různá odvětví, takže jsou těžko srovnatelné v celé EU a není vhodné

147 HAY, Michael – KAMSHAD, Kimya, *Small firm growth: intentions, implementation and impediments*, Business Strategy Review, 1994, 5, 3, s. 49.

148 PLEHN-DUJOWICH, Jose, M., *Firm size and types of innovation*, Economics of Innovation and New Technology, 2009, 18, 3, s. 205.

149 CORBETT, Charles, J. – KIRSCH, David, A., *International diffusion of ISO 14000 certification*, Production and Operations Management, 2001, 10, 3, s. 327.

150 MONTABON, Frank – MELNYK, Steven, A. – SROUFE, Robert – CALANTONE, Roger, *ISO 14000: assessing its perceived impact on corporate performance,* Journal of Supply Chain Management, 2000, 36, 1, s. 4.

151 SCHOENHERR, Tobias, *The role of environmental management in sustainable business development: a multi-country investigation*, International Journal of Production Economics, 2012, 140, 1, s. 119.

152 KING, Andrew – LENOX, Michael, *Exploring the locus of profitable pollution reduction,* Management Science, 2002, 45, 2, 289.

153 KLASSEN, Robert D. – WHYBARK, Clay D., *The impact of environmental technologies on manufacturing performance*, Academy of Management Journal, 1999, 40, 6, s. 599.

154 SCHOENHERR, T., *The role of environmental management*, c. d., s. 125.

155 MONTABON, F. – MELNYK, S. A. – SROUFE, R. – CALANTONE, R., *ISO 14000*, c. d., s. 4.

156 SCHOENHERR, T., *The role of environmental management*, c. d., s. 116.

157 SHARMA, Sanjay – ARAGÓN-CORREA, Alberto, J. – RUENDA-MANZANERES, Antonio, *The contingent influence of organizational capabilities on proactive environmental strategy in the service sector: ananalysis of North American and European ski resorts*, Canadian Journal of Administrative Sciences, 2007, 24, 4, s. 268.

158 EVROPSKÁ KOMISE, *Investment Support under Rural Development Policy,* Luxembourg 2014.

je porovnávat mezi zeměmi. Publikace Evropské komise[159] upozorňuje na to, že všechna opatření vyjadřují průměrné efekty těch, kteří obdrželi finanční prostředky. Je možné, že opatření může mít odlišné efekty na různé typy farem (např. dle velikosti).

1.9.1 Dopady dotací v zemědělství

Potravinářský průmysl je charakteristický svou blízkostí k zemědělství. Proto je v literární rešerši zahrnuta i problematika dopadů dotací právě na zemědělské podniky. Dále jsou uvedeny dopady podpor ve zpracovatelském a potravinářském průmyslu.

Názory týkající se dotací jsou různorodé. Koester a Tangermann[160] uvádějí, že dlouhou dobu zemědělští ekonomové navrhovali zavedení přímých plateb jakožto alternativní mechanismus důležitý ke zmírnění negativních dopadů na podporu tržních cen (vysoké spotřebitelské ceny, převis nabídky). Byly také považovány za lepší alternativu k dosažení příjmů zemědělců (cíle SZP). Někteří autoři vidí důležitost dotací v zemědělství v souvislosti s udržováním produkční funkce, a to zejména v dimenzi uspokojování potřeb zemědělskými produkty z vlastních zdrojů (Šrein[161]) a v oblasti zajišťování cen a stability příjmů (Grega[162]). Naopak Rektořík[163] zastává názor, že dotace v zemědělství by měly být soustředěny na podporu jeho mimoprodukčních funkcí. Problematika dotací je tématem zkoumaným napříč celým světem.

Vyhodnocení změn v zemědělství, a to zejména po vstupu ČR do EU, je společné téma pro mnoho autorů, jako jsou Bečvářová[164], Štolbová a Hlavsa[165] nebo

159 Tamtéž.

160 KOESTER, Ulrich – TANGERMANN, Stefan, *Alternativen der Agrarpolitik,* Münster 1976, s. 200.

161 ŠREIN, Zdeněk, *Hospodářská politika Evropského společenství*, Praha 1996, s. 20.

162 GREGA, Libor, *Ekonomická opodstatněnost podpory zemědělství,* Brno 2005, s. 22.

163 REKTOŘÍK, Jaroslav, *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, Praha 2007, s. 150.

164 BEČVÁŘOVÁ, Věra, *Issues of competitiveness of the present agriculture*, Agricultural Economics, 2008, 54, 9, s. 399.

165 ŠTOLBOVÁ, Marie – HLAVSA, Tomáš, *The impact of the LFA payments on the FADN farms in the Czech Republic*, Agricultural Economics, 2008, 54, 10, s. 489.

Střeleček[166]. Střeleček a Lososová[167] se problematice dotací věnovali již řadu let a zabývají se i ekonomickými dopady standardních přímých plateb, ale i doplňkových plateb na ekonomiku zemědělských podniků. Z řad zahraničních autorů lze jmenovat například Donaldsona[168], Bearda a Swinbanka[169], Benjaminovou[170], Latruffeovou a Davidovou[171], kteří studovali problémy SZP, přímých plateb a jejich dopad na zemědělství v EU. Způsob, jak by odstranění přímých plateb ovlivnilo dynamiku jejich využívání v Evropě, včetně dopadů na strukturální změny a na životní prostředí, je diskutováno Acsovou[172] či Offermannem[173]. Podle autorů ztráta plateb bude mít vážný dopad na dlouhodobou životaschopnost podniků. Neovlivní však intenzitu živočišné výroby. Problémy zemědělských podpor a jejich predikce a dopady na mezinárodní trh a EU byly projednány ve studii Fárka a Foltýna[174]. Analýza dopadů SZP na nové členské státy je popsána Pokrivčákem[175]. Szabo a Grznár[176] se zabývali dopady SZP na zisk podniků s důrazem na rozdíly v zisku různých právních forem a přírodních podmínek (LFA oblasti). Autoři prokázali větší výkonnost ob-

166 STŘELEČEK, František – ZDENĚK, Radek – LOSOSOVÁ, Jana, *Comparison of Agricultural subsidies in the Czech Republic and in the selected states of the European Union,* Agricultural Economics, 2009, 55, 11, s. 519.

167 STŘELEČEK, František – LOSOSOVÁ, Jana, *Economic impact of several variants of additional direct payments for 2005 and 2006 years on the Czech economy,* Agricultural Economics, 2005, 51, 3, s. 93.

168 DONALDSON, Alastair – FLICHMAN, Guillermo – WEBSTER, Joanne, *Integrating Agronomic and Economic Models for Policy Analysis at the Farm Level: the Impact of CAP Reform in Two European Regions*, Agricultural Systems, 1995, 48, 2, s. 163.

169 BEARD, Nick – SWINBANK, Alan, *Decoupled payments to facilitate Cap reform*, Food Policy, 2001, 26, 2, s. 121.

170 BENJAMIN, Catherine – LE ROUX, Yves – PHIMISTER, Euan, *Direct payments versus interest rate subsidies to new farmers: a simulation analysis of alternative farm set-up policies in France,* Land Use Policy, 2006, 23, 3, s. 311.

171 LATRUFFE, Laure – DAVIDOVA, Sophia, *Common Agricultural Policy direct payments and distributional conflicts over rented land within corporate farms in the New Member States*, Land use Policy, 2007, 24, 2, s. 451.

172 ACS, Szvetlana – HANLEY, Nick – DALLIMER, Martin – GASTON, Kevin J. – ROBERTSON, Philip – WILSON, Paul – ARMSWORTH, Paul R., *The effect of decoupling on marginal agricultural systems: Implications for farm incomes, land use and upland ecology,* Land Use Policy, 2010, 27, 2, s. 550.

173 OFFERMANN, Frank – NIEBERG, Hiltrud – ZANDER, Katrin, *Dependency of organic farms on direct payments in selected EU member states: Today and tomorrow,* Food Policy, 2009, 34, 3, s. 273.

174 FÁREK, Jiří – FOLTÝN, Jaroslav, *Developing countries in economic globalization era*, Politická ekonomie, 2004, 6, s. 793.

175 POKRIVČÁK, Jan – SWINNEN, Johan – GORTER, Harry, *Agricultural policy and European integration*, Journal of Economics, 2003, 51, 1, s. 33.

176 SZABO, Ľuboslav – GRZNÁR, Miroslav, *Farms in the less favoured area conditions in Slovakia,* Agricultural Economics, 2013, 59, 12, s. 543.

chodních společností nežli zemědělských podniků na Slovensku, což odůvodňují lepší výchozí situací společností oproti družstvům a také přístupem k řízení.

Diskutována je rovněž závislost zemědělství na dotacích. Názory autorů jsou převážně negativní. Jako příklad lze uvést například Božíka[177], který tvrdí, že absolutní zrušení přímých plateb přinese velmi nepříznivé hospodářské důsledky a dopady na zemědělskou produkci na Slovensku. Podle Baška a Krause[178], pokud dojde k situaci, že nebude vyplacena dotace ze SZP, bude to znamenat hrozbu pro české zemědělství. Podle Bojnece a Latruffeové[179] by odstranění SZP vyvolalo značné ukončování zemědělské činnosti a zásadní význam by mělo využívání příležitostí v mimozemědělské činnosti. Lososová a Svoboda[180] se zase domnívali, že vstupem do EU se nedá říci, že by došlo ke zvyšování ziskovosti jiným způsobem nežli dotacemi.

Sedláček[181] tvrdí, že existence pozitivního vztahu mezi zisky nebo ekonomické přidané hodnoty je očekávána od dotací. Brožová a Vaněk[182] a Offermann[183] se zabývají ekologickými farmami. Podle autorů přímé platby hrají důležitou roli ve finanční životaschopnosti ekologických farem v zemích západní a východní Evropy. Rovněž potvrzují pozitivní vztah mezi ziskovostí a dotacemi. Prášilová et al.[184] dodávají, že čtvrtina zemědělských příjmů je tvořena právě dotacemi. Podle Lososové a Zdeňka[185] je závislost výsledku hospodaření na dotacích největší v horských LFA oblastech. Podniky zaměřené na rostlinnou výrobu jsou nejméně závislé na dotacích, ale jejich výsledky hospodaření jsou nejvíce ovlivněny ostatními

177 BOŽÍK, Marian, *Reform of the CAP after 2013 and its impacts on Slovak agriculture*, *Agricultural Economics*, 2011, 57, 1, s. 11.

178 BAŠEK, Václav – KRAUS, Josef, *Comparison of selected indicators of farms in the EU member states*, Agricultural Economics, 2011, 57, 2, s. 71.

179 BOJNEC, Štefan – LATRUFFE, Laure, *Farm size, agricultural subsidies and farm performance in Slovenia,* Land use Policy, 2013, 32, s. 207.

180 LOSOSOVÁ, Jana – SVOBODA Jaroslav, *Changes in direct payments after 2013 in the Czech agrarian sector*, Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 2013, 61, 2, s. 393.

181 SEDLÁČEK, Jaroslav – KOUŘILOVÁ, Jindřiška – PŠENČÍK, Jiří, *Models of the realistic reporting of subsidies in the farm accounting*, Agricultural Economics, 2012, 58, 1, s. 34.

182 BROŽOVÁ, Ivana – VANĚK, Jiří, *Assessment of economic efficiency of conventional and organic agricultural enterprises in a chosen region,* Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 2013, 61, 2, s. 297.

183 OFFERMANN, F. – NIEBERG, H. – ZANDER, K., *Dependency of organic farms*, c. d., s. 273.

184 PRÁŠILOVÁ, Marie – SEVEROVÁ, Lucie – CHROMÝ, Jan, *Subsidies of agricultural production in the Czech Republic and their economic context*, Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 2011, 59, 7, s. 293.

185 LOSOSOVÁ, Jana – ZDENĚK, Radek, *Key Factors Affecting the Profitability of Farms in the Czech Republic*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2014, 6, 1, s. 21.

vnějšími podmínkami hospodaření (klimatické podmínky a cenový vývoj). Kabrda a Jančák[186] uvádějí, že od vstupu ČR do EU profitovalo české zemědělství z dotací EU, zatímco v předchozích letech to bylo velmi nerentabilní. Může se zdát, že české zemědělství prosperuje, pokud jde o objem obdržených dotací po našem vstupu do EU, ale aktuální údaje ukazují pravý opak – neustále a výrazně se snižuje velikost a význam českého zemědělství. Je zřejmé, že bez dotací bude české zemědělství jako takové ve ztrátě. Proto se závislost zemědělských podniků na dotacích dále prohlubuje. Keeneyová[187] naopak dokázala, že zavedení přímých plateb MacSharryho reformou snižuje nerovnosti na irských farmách.

Woods[188] uvádí další dopady SZP (změny ve využívání půdy, ve struktuře rostlinné a živočišné výroby). Nástroje SZP regulují trh se zemědělskými produkty a vedou zemědělce k pěstování dotovaných plodin, na druhou stranu opouštějí půdu, která byla roky využívána. Tento vývoj probíhá v pozadí globalizace, která na jedné straně sjednocuje produkci a spotřebu a na druhé straně se soustředí na rozhodování do několika evropských nebo světových center. Hlavní změnou je přeorientování SZP ze zemědělských podpor na rozvoj venkova. Společným jmenovatelem těchto stanovisek je negativní dopad dotací na ekonomickou efektivnost podniků a sektoru a na malou motivaci zemědělců k jejich růstu. V praxi přístup Společenství k zemědělství vyvolává diskusi o finanční náročnosti tohoto odvětví, o užitečnosti dotací v zemědělství a budoucích změn, které jsou nezbytné v oblasti zemědělských podpor.[189]

Současné analýzy vyplývají rovněž z nové reformy SZP 2014–2020. Kožarová et al.[190] zkoumali dopady nové reformy SZP. Představila důsledky možné reformy přímých plateb SZP. Výsledky ukazují pokles hrubé přidané hodnoty v zemědělství o 9 % v EU. Dopady se liší mezi skupinami členských států a regionů v závislosti na příjmech v zemědělství, podílu pojistného, specializaci a konkurenceschopnosti v produkci. Nejvyšší pokles se očekává u počtu krav bez tržní produkce mléka (pokles o 6 %). Jako příčinu uvádí odstranění podpor vázaných na produkci. Erjavec[191] uvádí, že menší negativní dopady budou na zemědělskou produkci na úrovni EU, ale podstatnější vliv u některých komodit, nejvíce u hovězího masa, ke kterému může dojít v jednotlivých státech EU. Lososová a Svoboda[192] se také zabývali možnou situací v nové SZP po roce 2013. Dospěli k závěru, že přímé platby v ČR nebudou dosahovat ani průměru EU-15.

Pokud jde o politiku rozvoje venkova EU, bylo provedeno několik pokusů posoudit regionální ekonomické dopady opatření nazvaných Osa I a Osa III.[193] Ekonomické dopady těchto opatření budou pravděpodobně malé kvůli nízké finanční váze PRV ve vztahu k 1. pilíři a dalších národních a EU politik.[194] V rámci posouzení dopadů zemědělských politik se částečně autoři věnují i dopadům podpor v rámci 1. pilíře [195] Midmore et al.[196] se zabýval dopady 2. pilíře v různých členských zemích na zaměstnanost během časové řady 2000–2006. Jsou zde zrychlené posuny z podpory komodit k opatřením posilujícím nezemědělský sektor, při zachování podpory pro adaptaci zemědělství. SZP, opatření 2. pilíře, jsou různorodá a mnoho prvků působí nepřímo, a to zejména ty, které ovlivňují krajinu nebo biologickou rozmanitost, která přispívá ke zlepšení příjmů z cestovního ruchu nebo k rozvoji různých diferenciovaných tradičních zemědělských produktů. Podle autora má 2. pilíř menší dopady na zaměstnanost na venkově ve srovnání se socioekonomickými faktory; podzaměstnanost, stárnutí obyvatelstva, migrace jsou vážnější problémy. Agroenvironmentální platby zvyšují poptávku po práci v zemědělství (potvrzeno Midmore[197], v Německu, Řecku, Maďarsku, Itálii, ve Švédsku a Velké Británii). Další dopady 2. pilíře na zaměstnanost

186 KABRDA, Jan – JANČÁK, Vít, *Impact of selected political and institutional factors on Czech agriculture and landscape*, Geografie, 2007, 112, 1, s. 48.

187 KEENEY, Mary, *The distributional impact of direct payments on Irish farm incomes*, Journal of Agricultural Economics, 2000, 51, 2, s. 252.

188 WOODS, Michael, *Rural Geography: Processes, Responses and Experiences in Rural Restructuring*, London 2005, s. 62.

189 BOHÁČKOVÁ, I. – HRABÁNKOVÁ, M., *Influence of subsidies*, c. d., s. 29.

190 KOŽAR, Maja – KEMPEN, Markus – BRITZ, Wolfgang – ERJAVEC, Emil, *Flattening and redistribution of the CAP direct payments for the EU27 regions*, Agricultural Economics, 2012, 58, 10, s. 443.

191 ERJAVEC, Emil, *Policy assessment of an EU wide flat area CAP payments system*, Economic Modelling, 2011, 28, 4, s. 1550.

192 LOSOSOVÁ, J. – SVOBODA J., *Changes in direct payments*, c. d., s. 393.

193 PSALTOPOULOS, Demetrios – THOMSON, Kenneth – EFSTRATOGLOU, Sophia – KOLA, Jukka – DAOULI, Anna, *Regional SAMs for structural policy analysis in lagging EU rural regions*, European Review of Agricultural Economics, 2004, 31, 2, s. 149.

194 HILL, Berkeley – BLANDFORD, David, *Where the US and EU rural development money goes,* Eurochoices, 2008, 7, 1, s. 28.

195 ARFINI, Filippo, *Mathematical programming models employed in the analysis of the common agricultural policy*, Working paper no. 9. Rome: National Institute of Agricultural Economics 2001; VAN ITTERSUM, Martin – EWERT, Frank – HECKELEI, Thomas – WERY, Jacques – OLSSON, Johanna, Alkan – ANDERSEN, Erling – BEZLEPKINA, Irina – BROUWER, Floor – DONATELLI, Marcello, FLICHMAN, Guillermo – OLSSON, Lennart – RIZZOLI, Andrea – VAN DER WAL, Tamme – WIEN, Jan Erik – WOLF, Joost, *Integrated assessment of agricultural systems-A component-based framework for the European Union (SEAMLESS),* Agricultural Systems, 2008, 96, 1, s. 150.

196 MIDMORE, Peter – LANGSTAFF, Lesley – LOWMAN, Stephen – VAUGHAN, Alison, *Qualitative evaluation of European Rural Development Policy: Evidence from Comparative Case Studies,* In: 12th Congress of the European Association of Agricultural Economists, Ghent 2008.

197 Tamtéž.

mohou být nepřímé a potřebují čas na zhmotnění. První pilíř má však negativní vliv na zaměstnanost. Podle autora je nutné, aby 2. pilíř hrál významnější roli při podpoře zemědělství, zejména při plnění své modernizační a multifunkční role.

Aggelopoulos[198] se zabýval hodnocením zemědělských investic PRV v letech 2007–2014 v Řecku. PRV představuje základní cestu k realizaci investic a modernizaci zemědělských podniků, s cílem posílit zemědělský důchod a zaměstnanost v zemědělství, ale také dlouhodobý trend investic. Podle Fragose[199] mají platby SZP negativní ekonomické dopady na zemědělské činnosti a využití zdrojů. Zemědělské příjmy se zvyšují s jednotnými platbami, ale s předpokládaným růstem cen nekompenzují ztrátu z hlediska konkurenceschopnosti. Je zde potřeba podporovat alternativní zemědělské a nezemědělské činnosti a politiky ve venkovských oblastech a regionech. Ciaian a Ratinger[200] analyzovali efekty rozdělení příjmů investičních podpor poskytnuté v rámci EU z PRV. Implementační detaily podpory (objem alokovaných prostředků, prosazování limitů) a tržní podmínky (heterogenita farmy, přístup k úvěrům, krátkodobé vs. dlouhodobé účinky) ovlivňují distribuční účinky příjmů farmy. Bascou et al.[201] se zabýval dopady SZP na zemědělské trhy a příjmy za časovou řadu 2004–2010. Dle autora decoupling zvyšuje účinnost transformace příjmů pro zemědělce, redukuje narušení obchodu a podněcuje zemědělce k jejich rozhodnutí o produkci a investicích na trhu. Zemědělci budou muset zvýšit efektivitu výroby, což může mít důsledky pro strukturu zemědělských podniků. Psaltopoulos[202] hodnotil domácnosti a firmy z ČR a Řecka. Jsou zkoumány politické šoky (decoupling, rostoucí modulace, PRV Osa II a Osa III) a jejich vliv na HDP, domácí produkci a zaměstnanost. V případě HDP největší dopady (kladné) na něj v Řecku mají modulace, renovace obcí. Efekty jsou vyšší ve venkovských než v městských oblastech. V ČR jsou všechny šoky negativní ve vztahu k produkci. Výjimkou jsou šoky z Osy I a II, které generují mírně rostoucí domácí produkci. Vliv na zaměstnanost je v ČR negativní a v Řecku pozitivní. Jejich analýza ukazuje, že oblasti čelí ztrátám ze změn v zemědělské politice (decoupling, modulace).

198 AGGELOPOULOS, Stamatis – PAVLOUDI, Alexandra – CHIOTERIS, Cpyros, *Evaluation of the implementation of agricultural investment under the Rural Development Programme (RDP) 2007–2014*, in: 7th Annual EuroMed Conference of the EuroMed Academy of Business, Kristiansand, Norway, 2014, s. 2016.

199 FRAGOSO, Rui – MARQUES, Carlos – LUCAS, Maria R. – MARTINS, Belém M. – JORGE, Raul, *The economic effects of common agricultural policy on Mediterranean montado/dehesa ecosystem*, Journal of Policy Modeling, 2011, 33, 2, s. 311.

200 CIAIAN, Pavel – RATINGER, Tomáš, *Income distribution effects of EU Rural Development Policies: The case of farm investment support*, Economics and Econometrics research institute 2009.

201 BASCOU, Pierre – LONDERO, Pierluigi – MÜNCH, Wolfgang, *Policy reform and adjustment in the European union: Changes in the CAP and enlargement,* in: BLANDFORD, David – BERKELEY, Hill, Policy reform and adjustment in the agricultural sectors of developed countries, London, 2006, s. 55.

202 PSALTOPOULOS, Demetris – BALAMOU, Eudokia – SKURAS, Dimitris – RATINGER, Tomáš – SIEBER, Stefan, *Modelling the impacts of CAP Pillar 1 and 2 measures on local economies in Europe: Testing a case study-based CGE model approach*, Journal of Policy Modelling, 2011, 33, 4, s. 66.

1.9.2 Dopady dotací ve zpracovatelském průmyslu

Vzhledem k tomu, že potravinářský průmysl je součástí zpracovatelského průmyslu, jsou níže uvedeny studie zaměřující se na dopady investičních dotací právě do této sekce průmyslu.

Lachenmaier a Rottmann[203] odhadovali vliv investic na zaměstnanost na úrovni podniků (německých zpracovatelských podniků v letech 1982–2002). Autoři našli pozitivní vliv investičních podpor na zaměstnanost. Freel[204] hodnotil vliv investičních aktivit na růst výkonnosti zpracovatelských firem. Dospěl k pozitivnímu vztahu inovace produktů a růstu zaměstnanosti a negativnímu vztahu mezi produktovou inovací a růstem tržeb či produktivity. Power[205] konstatuje pozitivní vztah mezi investicemi a výkonností firmy v Asii a v průmyslových západních zemích. Daviesová a Kochhar[206] uvedli, že efektivnost investic je v kontextu specifik jednotlivých zemí. Studie tvrdí, že faktory specifikující zemi (ekonomická situace) ovlivňují vztah mezi zpracovatelskou praxí a výkonností. Investice mohou vést ke snížení zaměstnanosti, tj. působí na pracovní úspory díky technologiím.[207] Pokud dojde ke zvýšení zaměstnanosti, pak odvozeně dochází i k růstu tržeb a zlepšení konkurenceschopnosti, což je pravděpodobné, že bude přímý důsledek úspěšné investice.[208] Brouwer[209] potvrdil významný pozitivní dopad inovací (produktů) na

203 LACHENMAIER, Stefan – ROTTMANN, Horst, *Effects of Innovation on Employment: A Dynamic Panel Analysis*, International Journal of Industrial Organization, 2011, 29, 2, s. 210.

204 FREEL, M. S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 207.

205 POWER, Damien – SCHOENHERR, Tobias – SAMSON, Danny, *The cultural characteristic of individualism/collectivism: a comparative study of implications for investment in operations between emerging Asian and industrialized Western countries*, Journal of Operation Management, 2010, 28, 3, s. 220.

206 DAVIES, Amanda – KOCHHAR, Ashok, *Manufacturing best practice and performance studies: a critique*, International Journal of Operations and Production Management, 2002, 22, 3, s. 289.

207 HALL, Peter H. *Innovation, Economics and Evolution*, New York 1994, s. 17.

208 FREEL, M. S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 197.

209 BROUWER, Erik – KLEINKNECHT, Alfred – REIJNEN, Jeroen O. N., *Employment Growth and Innovation at the Firm Level*, Journal of Evolutionary Economics,1993, 3, 2, Vol. 3, s. 153.

růst zaměstnanosti. Rovněž i Moore[210], Westhead a Cowling[211], Cesaratto a Stiratiová[212], Tether a Massiniová[213]. Naopak další studie říkají, že investiční činnost nesouvisí s vytvářením pracovních míst (Kalantaridis[214], Roper[215], Oakey[216]). Podle Freela[217] existují poměrně velké a přetrvávající rozdíly v zisku inovátorů a neinovátorů. Inovátoři dosahují podstatně vyšších zisků.

Nicméně, studie ze sektoru malých firem naznačují, že investice mohou být ve skutečnosti spojovány (přinejmenším v krátkodobém horizontu) s nižšími zisky. To znamená, že mají tendenci vést k růstu a efektivnosti, ale ne hned k vyššímu zisku.[218] Úspěch nemusí být patrný ve zvýšení zisku několik let po uvedení výrobku na trh. Podle Freela[219] bychom měli brát průměrný efekt na zisk jako záporný. Nicméně podle studie Thwaitese a Wynarczyka[220] vykazují inovační podniky v průměru vyšší zisky. Podle Freela[221] jsou marže inovativních firem výrazně a trvale vyšší než v méně inovativních. Marže tedy mohou být považovány za opatření vedoucí ke zlepšení vnitřní efektivity a přidané hodnoty. Vzhledem k požadavku splatit počáteční investice nebo financovat další investice se malí inovátoři nemusí těšit vyšším čistým ziskům. Je pravděpodobné, že jak procesní, tak produktová inovace jim může umožnit vyšší marže. Vnitřní růst efektivnosti může vést ke snížení nákladů a současně k lepší výkonnosti, může zvýšit cenu na trhu a ochotu platit.[222]

210 MOORE, Brian, *What Differentiates Innovative Small Firms*? Innovation Initiative Paper No. 4, ESRC Centre for Business Research 1995.

211 WESTHEAD, Paul – COWLING, Marc, *Employment Change in Independent Owner-managed High Technology Firms in Great Britain*, Small Business Economics, 1995, 7, 2, s. 111.

212 CESARATTO, Sergio – STIRATI, Antonella, *The Economic Consequences of Innovation in Italian Manufacturing Firms: Theory and Results from the Community Innovation Survey*, ESRC Centre for Business Research 1996.

213 TETHER, Bruce – MASSINI, Silvia, *Employment Creation in Small Technological and Design Innovators in the UK during the 1980s*, Small Business Economics, 1998, 11, 4, s. 353.

214 KALANTARIDIS, Christos, *Processes of Innovation Among Manufacturing SMEs: The Experience of Bedfordshire*, Entrepreneurship and Regional Development, 1999, 11, 1, s. 57.

215 ROPER, Stephen, *Product Innovation and Small Business Growth: A Comparison of the Strategies of German, UK and Irish Companies*, Small Business Economics, 1997, 9, 6, s. 523

216 OAKEY, Ray, *High Technology Small Firms: Their Potential for Rapid Industrial Growth*, International Small Business Journal, 1991, 9, 4, s. 3.

217 FREEL, M. S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 195.

218 HEUNKS, F. J., *Innovation*, c. d., s. 263.

219 FREEL, M. S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 204.

220 THWAITES, Alfred – WYNARCZYK, Pooran, *The economic performance of innovative small firms in the South East Region and Elsewhere in the UK,* Regional Studies, 1996, 30, 2, s. 135.

221 FREEL, M. S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 195.

222 Tamtéž, s. 198.

Podle Moora[223] však neexistuje žádný vztah mezi investicemi a ziskovostí. Nicméně malí inovátoři se pravděpodobně také těší z pomalejšího růstu zisku, než jsou jejich méně inovativní protějšky. Hallová[224] hodnotila investiční aktivity zpracovatelského průmyslu ve Spojených státech a vyzkoumala pozitivní vliv na růst tržeb. Thwaites[225] provedl stejnou studii ve Velké Británii a zjistil pozitivní vliv na růst zaměstnanosti. Singh[226] uvádí v indickém zpracovatelském průmyslu pozitivní vztah investic na růst tržeb firem. Naopak podle Geroskiho[227] ve Velké Británii investiční aktivity s růstem tržeb, zaměstnaností, ani s produktivitou práce nesouvisejí. Pozitivní vztah byl prokázán pouze u ukazatele export/tržby. Leo a Stainer (1995) v Rakousku zjistili, že investice nemají vliv na zaměstnanost. Wakelinová[228] na zpracovatelském průmyslu ve Spojeném království zjistila pozitivní vztah k poměru export/tržby. Cesaratto a Stirati[229] v Itálii uvádějí, že investice se nevztahují k tržbám, zaměstnanosti a ani k produktivitě práce, ale k ukazateli export/tržby. Geroski et al.[230] na příkladu velkých firem indikoval, že se investice nevztahují k tržbám. Ernst (2001) v Německu potvrdil pozitivní vztah k růstu tržeb, stejně tak Lefebvre et al. (1998)[231] na příkladu malých firem v Kanadě.

Tether a Massiniová[232] na příkladu malých firem uvádějí pozitivní vztah k zaměstnanosti. O'Mahonyová[233] ve zpracovatelském průmyslu zjistila pozitivní vztah k produktivitě práce. Roper[234] na příkladu malých firem vyzkoumal pozi-

223 MOORE, B., *What Differentiates Innovative Small Firm*s, c. d.

224 HALL, Bronwyn H., *The relationship between firm size and firm growth in the US manufacturing sector*, Journal of Industrial Economics, 1987, 35, 4, s. 583.

225 THWAITES, Alfred, *Some evidence of regional variations in the introduction and diffusion of industrial products and processes within British manufacturing*, Regional Studies, 1982, 16, 5, s. 371.

226 SINGH, Lakhwinder, *Productivity, Competitiveness and Export Growth in a Less Developed Economy: a Study of Indian Punjab*, Working Paper no. 714, Yale Economic Growth Center 1994.

227 GEROSKI, Paul A. – TOKER, Saadet, *The turnover of market leaders in UK manufacturing industry, 1979–86,* International Journal of Industrial Organization,1996, 14, 2, s. 141.

228 WEKELIN, Katharine, *Innovation and export behaviour at the firm level*, Research Policy, 1998, 26, 7, s. 829.

229 CESARATTO, S. – STIRATI, A., *The Economic Consequences*, c. d.

230 GEROSKI, Paul A. – MACHIN, Stephen J. – WALTERS, Christopher F., *Corporate growth and profitability*, Journal of Industrial Economics, 1997, 45, 2, s. 171.

231 LEFEBVRE, Élisabeth – LEFEBVRE, Louis A. – BOURGAULT, Mario, *R&D-related capabilities as determinants of export performance*, Small Business Economics, 1998, 10, 4, s. 365.

232 TETHER, B. – MASSINI, S., *Employment Creation*, c. d., s. 353.

233 O'MAHONY, Mary, *Anglo-German productivity differences: the role of broad capital*, Bulletin of Economic Research, 1998, 501, 1, s. 19.

234 ROPER, S., *Product Innovation*, c. d., s. 523.

tivní vztah k ukazateli export/tržby. Stimulační efekt produktové inovace na poptávku po práci našli např. i Petersová[235], Smolny[236], Lachenmaier a Rottmann[237], ve Velké Británii Van Reenen[238], z Francie Greenanová a Guellec[239]. Del Monte a Papagni[240] se zabývali růstem firem a jejich investiční aktivitou. Jejich předpokladem bylo, že firmy s vyššími investičními výdaji více rostou, protože těží z úspěchů na trhu. Růst tržeb firem s investičními aktivitami byl vyšší než u firem bez těchto aktivit. ROS nezachycuje významné rozdíly mezi inovativními a neinovativními firmami. Negativní dopad dotací na efektivnost podniků nebo produktivitu uvádí Lee[241], Bergstörm[242], Harris a Trainor[243], Criscuolová[244]. Lee et al.[245] zkoumal roli procesní efektivnosti jakožto prostředníka investic ve zpracovatelské praxi. Jeho model popisuje vliv investic ve zpracovatelském průmyslu na výkonnost skrze procesní efektivnost. Bylo testováno 1 074 firem ve 22 zemích. Výsledky ukazují, že investice zvyšují procesní efektivnost a také ovlivňují výkonnosti. Podle Geroskiho a Tokera[246] mají investice významný pozitivní vliv na růst tržeb ve zpracovatelských podnicích. Roper[247] použil data z Británie, Irska a Německa a prokázal, že inovace produktů má pozitivní vliv na růst tržeb. Dodává, že investice v malých firmách jsou důležité, protože jde o přímý přínos ke konkurenceschopnosti těchto společností, ale rovněž může díky potenciálu

235 PETERS, Bettina, *Employment Effects of Different Innovation Activities: Microeconometric Evidence for Germany,* ZEW Discussion Paper 04–73, ZEW 2005.

236 SMOLNY, Werner, *Employment adjustment at the firm level: a theoretical model and an empirical investigation for West German manufacturing firms*, Labour, 2002, 16, 1, s. 65.

237 LACHENMAIER, S. – ROTTMANN, H., *Effects of Innovation*, c. d., s. 210.

238 VAN REENEN, J., *Employment*, c. d., s. 255.

239 GREENAN, Nathalie – GUELLEC, Dominique, *Technological innovation and employment reallocation*, Labour, 2000, 14, 4, s. 547.

240 DEL MONTE, Alfredo – PAPAGNI, Erasmo, *R&D and the growth of firms: empirical analysis of a panel of Italian firms*, Research Policy, 2003, 32, s. 101

241 LEE, Jong-Wha, *Governement Interventions and Productivity Growth*, Journal of Economic Growth, 1996, 1, 3, s. 391.

242 BERGSTRÖM, Frederik, *Capital Subsidies and the Performance of Firms*, Small Business Economics,2000, 14, 3, s. 183.

243 HARRIS, R., I. D. – TRAINOR, M., *Capital Subsidies*, c. d., s. 49.

244 CRISCUOLO, Chiara – MARTIN, Ralf – OVERMAN, Henry – VAN REENEN, John, *The Causal Effects of an Industrial Policy*, NBER Working Paper No. 17842, National Bureau of Economic Research 2009.

245 LEE, Don, Hee – RHO, Boo-Ho – NO YOON, Seong, *Effect of investments in manufacturing practices on process efficiency and organizational performance*, International Journal of Production Economics, 201, 162, s. 45.

246 GEROSKI, Paul, A. – TOKER, Saadet, *The turnover of market leaders in UK manufacturing industry, 1979–86,* International Journal of Industrial Organization, 1996, 14, 2, s. 141.

247 ROPER, S., *Product Innovation*, c. d., s. 523.

sektoru malých firem působit jako iniciátor pro širší technické změny. V každé zemi bylo zjištěno, že růst výstupů je v inovativních malých firmách rychlejší než výstupy v neinovativních firmách. V Německu bylo růstu produkce (výstupů) dosaženo prostřednictvím produkční inovační strategie, která výrazně zvýšila produktivitu, ale redukovala počet zaměstnanců. Při srovnání s produkční inovací bylo indikováno, že v Německu jsou malé firmy méně tržně orientované a méně riskují a mají více formálně organizovaný přístup, než jak je tomu v britských a irských firmách. Britské a irské firmy mohou být nejúčinnějšími iniciátory pro širší technické změny. Harris a Robinsonová[248] našli, že investiční dotace nemají efekt na produktivitu. Stejně tak Bergström[249] neuvádí žádný efekt kapitálových dotací na produktivitu ve švédském zpracovatelském průmyslu.

Berniniová a Pellegrini[250] se zabývali dopadem podpor v dotovaných (podpořených) firmách v Itálii. Výsledky dokládají vyšší růst v produkci, zaměstnanosti, tržbách a hmotných aktivech těchto firem. Pozitivně je rovněž ovlivněna přidaná hodnota a růst zaměstnanosti. Dotované podniky zvýšily celkové zisky. Avšak dotované firmy investují více, nejen za použití státní podpory, ale také vzniklými dluhy. Wiengarten[251] a Power et al.[252] uvádějí efekty národní kultury ve vztahu mezi investicemi a výkonností.

Analýzy se zaměřují i na dopady konkrétních typů investic, a to produktových a procesních. Autoři Harrison et al.[253] studovali vlivy procesních a produktových inovací zavedené ve firmách na růst zaměstnanosti ve zpracovatelských společnostech (Francie, Německo, Španělsko, Velká Británie). Růst poptávky po nových produktech je významnou silou pro vytváření pracovních míst. Dle Freela[254] je dopad inovací na tržby jedním z předpokládaných výsledků produktové inovace

248 HARRIS, Richard – ROBINSON, Catherine, *Industrial Policy in Great Britain and its Effect on Total Factor Productivity in Manufacturing Plants, 1990–1998*, Scottish Journal of Political Economy, 2004, 51, 4, s. 528.

249 BERGSTRÖM, F., *Capital Subsidies*, c. d., s. 183.

250 BERNINI, Cristina – PELLEGRINI, Guido, *How are growth and productivity in private firms affected by public subsidy? Evidence from a regional policy*, Regional Science and Urban Economics, 2011, 41, s. 260.

251 WIENGARTEN, Frank – FYNES, Brian – PAGELL, Mark – DE BÚRCA, Seán, *Exploring the impact of national culture on investments in manufacturing practices and performance: an empirical multi-country study*, International Journal of Operations and Production Management, 2011, 31, 5, s. 554.

252 POWER, D. – SCHOENHERR, T. – SAMSON, D., *The cultural characteristic*, c. d., s. 220.

253 HARRISON, Rupert – JAUMANDREU, Jordi – MAIRESSE, Jacques – PETERS, Bettina, *Does innovation stimulate employment? A firm-level analysis using comparable micro-data from four European countries*, International Journal of Industrial Organization, 2014, 35, s. 29.

254 FREEL, M. S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 196.

a jen dočasným obdobím zvýšeného prodeje. Při zlepšení produktové výkonnosti a/nebo snížení nákladů je firma schopna zachytit větší část poptávky na trhu. Naproti tomu řada studií zabývajících se inovacemi v malých firmách potvrzuje silně pozitivní vztah mezi produktovou inovací a růstem obratu (Thwaites a Wynarczyk[255], Moore[256]). Horbach[257] zkoumá dopad zaměstnanosti na produktovou inovaci, který je pozitivní. Podle Chena[258] je zvýšení zisků a flexibility ve velmi konkurenčním zpracovatelském průmyslu kritické. Zaměření se na procesy zefektivňující produkci umožňují firmám dosáhnout organizační výkonnosti.

1.9.3 Dopady dotací v potravinářském průmyslu

V posledních letech čelí potravinářský průmysl technickým a ekonomickým změnám v oblasti produkce a zpracování potravin, stejně jako změnám ve společnosti, které budou mít významný dopad na zpracovatelský řetězec, zemědělskou produkci, zpracování potravin a jejich distribuci ke konečnému spotřebiteli. Příkladem těchto změn jsou příležitosti a rizika nových potravin, nové vědecké a technické přístupy ve zpracování potravin, dopady strukturálních změn v potravinářském průmyslu a v maloobchodu, efekt afér v oblasti potravin, BSE krize, socio-demografický vývoj, stejně tak jako změny v chování spotřebitelů. Inovace a investiční aktivity jsou chápány jako implementace nových produktů, procesů nebo služeb, které jsou důležitým nástrojem potravinářského průmyslu, s cílem odlišit se od konkurence a naplnit očekávání spotřebitele. Podle moderního pohledu na výzkum v oblasti inovací neinovují společnosti téměř nikdy izolovaně, ale jejich inovační aktivity jsou vloženy v síti různých aktérů a rámcových podmínek.[259]

255 THWAITES, A. – WYNARCZYK, P., *The economic performance*, c. d., s. 135.

256 MOORE, B., *What Differentiates Innovative Small Firm*s, c. d.

257 HORBACH, Jens, *The impact of innovation activities on employment in the environmental sector – empirical results for Germany at the firm level*, IAB – Discussion Paper 16/2008, Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung 2008.

258 CHEN, Jack, *Achieving maximum supply chain efficiency,* IIE Solution, 1997, 29, 6, s. 30.

259 MENRAD, K., *Innovations in the food* industry, c. d., s. 845.

Potravinářský průmysl je tradičně považován za odvětví (sektor) s nízkou intenzitou výzkumu (Martinez a Briz[260], Grunert et al.[261], Christensen et al.[262], Beckemanová a Skjöldebrandová[263]). Podle těchto autorů jsou technologické změny v průmyslu méně dynamické než v jiných zpracovatelských sektorech.

Podle Mroczka[264] byla poslední dekáda obdobím intenzivního rozvoje polského potravinářského průmyslu, což bylo důsledkem vstupu Polska do EU. Následkem bylo značné oživení investic a zvýšení hodnoty fixních aktiv v podnicích potravinářského průmyslu. Bylo to obecně pozorováno ve všech odvětvích potravinářského průmyslu. Investice do aktivních částí podniků (stroje, přístroje, zařízení) znatelně zlepšily výkonnost polského potravinářského průmyslu. Autoři Skuras et al.[265] se zabývali efektem kapitálových dotací na růst produktivity v řeckých firmách potravinářského a nápojového průmyslu. Kapitálové dotace tvoří hlavní nástroj průmyslové a regionální politiky pro ekonomicky vyspělé země po celém světě, zahrnující EU a např. OECD. Výsledky jejich výzkumu zpochybňují účinnost kapitálových dotací ve zvýšení produktivity. Gohin a Latruffeová[266] se zabývali dopady reformy SZP po roce 2003 (vytvoření jednotné platby na plochu) na potravinářský průmysl, stejně tak jako jejich úlohou v přenosu dopadů v celém potravinářském řetězci. Dále se zabývají i dopady přímých plateb v rámci SZP na produkci a obchod. Efekty napříč EU-15 jsou téměř stejné. Reforma však vede k významnému poklesu zemědělské práce, a naopak je patrný velmi mírný dopad na úroveň zaměstnanosti v potravinářském průmyslu. Obecně platí, že potravinářský průmysl je pouze okrajově ovlivněn touto reformou SZP (zkoumáno v Lucembursku). Podle Midmoreho

260 MARTINEZ, Marian, Garcia – BRIZ, Julian, *Innovation in the Spanish food and drink industry*, International Food and Agribusiness Management Review, 2000, 3, 2, s. 155.

261 GRUNERT, Klaus, G. – HARMSEN, Hanne – MEULENBERG, Matthias – KUIPER, Erno – OTTOWITZ, Tom – DECLERK, Francis – TRAILL, Bruce – GÖRANSSON, Gert, *A Framework for analysing innovation in the food sector*, Working paper no. 38, Center for Market Surveillance 1997.

262 CHRISTENSEN, Lindgaard, Jesper – RAMA, Ruth – TUNZELMANN, Nick, *Innovation in the European food products and beverages industry: Industry studies of innovation using C.I.S. data. European Information Monitoring System (EIMS), EIMS Publication No. 35*, European Commission 1996.

263 BECKEMAN, Märit – SKJÖLDEBRAND, Christina, *Cluster/networks promote food innovations*, Journal of Food Engineering, 2007, 79, 7, s. 1418.

264 MROCZEK, Robert, *Investment, assets of enterprises and productivity of the polish food industry,* in: Hradec Economic Days 2013, Hradec Králové 2013, s. 258.

265 SKURAS, D. – TSEKOURAS, K. – DIMIRA, E. – TZELEPIS, D., *The Effects of Regional Capital Subsidies*, c. d., s. 355.

266 GOHIN, Alexandre – LATRUFFE, Laure, *The Luxembourg common agricultural policy reform and the European food industries: What's at stake?* Canadian Journal of Agricultural Economics, 2006, 54, 1, s. 175.

et al.[267] jsou dopady na zaměstnanost v potravinářském průmyslu mařeny kvůli 1. pilíři (decoupling).

1.9.4 Dopady dotací v českém potravinářském průmyslu

V českém prostředí byla doposud provedena analýza PRV, resp. dopadů opatření I. 1.3 jako celku na ekonomiku podniků, a to autory Mezerou a Špičkou[268] a také Mezera et al.[269] Mezera a Špička[270] hodnotili dopady podopatření I. 1.3.1 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům v kontextu přípravy dokumentů pro programové období 2014–2020. Jejich výsledky poukazují na upevnění ekonomické pozice podpořených podniků. Podpory mají pozitivní dopad na finanční stabilitu a zvyšují produktivitu práce. Autoři se zaměřují na komparaci ekonomických výsledků podpořených a nepodpořených potravinářských podniků (jako celku, nejsou zahrnuty dílčí efekty v jednotlivých výrobních oborech). Byly komparovány ukazatele profitability, likvidity, aktivity, zadluženosti, ukazatele zahrnující přidanou hodnotu a další ekonomické ukazatele. Celkem bylo komparováno 110 podpořených a 110 nepodpořených potravinářských firem. Autoři Mezera et al.[271] se zabývali i hodnocením podopatření I. 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v potravinářství. Jejich výsledky poukázaly na to, že největší váha je přikládána produktové inovaci. Jako hlavní bariéru, která omezuje rostoucí kooperaci na inovacích, uvedli respondenti (dle dotazníkového šetření) problémy makroekonomického prostředí a administrativní požadavky (speciálně pro malé a střední podniky). Autoři Špička et al.[272] se například zabývali srovnáním a identifikací rozdílů mezi inovacemi v českém mlékárenském průmyslu. Podle autorů byl mlékárenský průmysl jedním z nejvýznamnějších příjemců veřejných podpor na inovace z PRV. Podpory pomohly mlékárnám stabilizovat jejich zisky a zvýšit jejich konkurenceschopnost během ekonomické krize.

267 MIDMORE, P. – LANGSTAFF L. – LOWMAN S. – VAUGHAN A., *Qualitative evaluation*, c. d.

268 MEZERA, Josef – ŠPIČKA, Jindřich, *Economic Effects of Investment Support of Adding Value to Food*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2013, 5, 1, s. 39.

269 MEZERA, Josef – NĚMEC, Roman – ŠPIČKA, Jindřich, *Support of strengthening the cooperation and efficiency factors accelerating innovation processes in the food industry*, Agricultural Economics, 2014, 60, 7, s. 295.

270 MEZERA, J. – ŠPIČKA, J., *Economic Effects*, c. d., s. 39.

271 MEZERA, J. – NĚMEC, R. – ŠPIČKA, J., *Support of strengthening the cooperation*, c. d., s. 295.

272 ŠPIČKA, Jindřich – SMUTKA, Luboš – SELBY, Richard, *Recent areas of innovation activities in the Czech dairy industry*, Agricultural Economics, 2015, 61, 6, s. 249.

Zabývají se analýzou podpořených projektů z PRV – podopatření I. 1.3.2 v letech 2007–2013.

Z oblasti PRV 2007–2013 bylo evaluováno i opatření I. 1.2.1 Modernizace zemědělských podniků autory Medonos et al.[273] a Ratinger et al.[274] na českých zemědělských podnicích. Dle kvalitativní analýzy provedené Medonosem et al.[275] přinášejí investiční podpory pozitiva v oblasti rozvoje podnikání (růst přidané hodnoty) a zlepšení produktivity práce, což potvrdil i kvalitativní výzkum. Autoři Ratinger et al.[276] poukazují na to, že velké firmy dostávají vyšší podpory než malé firmy. Přínosy dotací jsou větší na farmách v horších přírodních podmínkách a na středních farmách obecně. Podniky využívají další zdroje pro financování investic. Autoři doporučují zefektivnění opatření při zaměření se na malé a střední zemědělské podniky. Špička a Krause[277] hodnotili dopady veřejných podpor investic na bioplynové stanice v České republice. Jedná se o dopady dotací z PRV (opatření III. 1.1 Diverzifikace nezemědělských činností a II. 1.2 Podpora rozvoje podniků) na tyto podniky. Tyto dotace mají pozitivní efekt na EBIT, cash flow a přidanou hodnotu na hektar zemědělské půdy. Není zde však statisticky významný dopad na ROA, ROE a ROCE. Rovněž ve většině případů nedochází k tvorbě nových pracovních míst.

1.9.5 Použité ekonomické ukazatele pro hodnocení dopadů investičních dotací

Na základě odborných článků, které se zabývají hodnocením efektivnosti investičních podpor, byl sestaven přehled použitých ekonomických ukazatelů k této evaluaci (viz tabulku č. 5). Z tabulky vyplývá, že nejčastěji zkoumaným kritériem je dopad na zaměstnanost a na tržby podniků.

273 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

274 RATINGER, Tomáš – MEDONOS, Tomáš – HRUŠKA, Martin, *An Assessment of the Differentiated Effects of the Investment Support to Agricultural Modernisation: the Case of the Czech Republic*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2013, 5, 3, s. 153.

275 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

276 RATINGER, T. – MEDONOS, T. – HRUŠKA, M., *An Assessment of the Differentiated Effects*, c. d., s. 153.

277 ŠPIČKA, Jindřich – KRAUSE, Josef, *Selected socioeconomic impact of public support for agricultural biogas plants: the case of the Czech republic*, Bulgarian Journal of Agricultural Science, 2013, 19, 5, s. 929.

Tabulka č. 5: Použité ekonomické ukazatele pro hodnocení dopadů investičních dotací

Ukazatel	Pozitivní dopady	Negativní dopady	Neprokázán dopad
Zaměstnanost	Freel (2004), Wren (2005), Harris (2001), Bernini a Pellegrini (2011), Roper (1997), Cerqua a Pellegrini (2014), Del Monte a Papagni (2003), Peters (2005), Smolny (1998 a 2002), Lachenmaier a Rottmann (2007), Van Reenen (1997), Greenan a Guellec (2000), Thwaites (1982), Tether a Massini (1998), Brouwer et al. (1993), Moore (1995), Westhead a Cowling (1995), Ceseratto a Stirati (1996), Tether a Massini (1995), Horbach (2008)	Hall (1994), Kalantaridis a Pheby (1999), Thwaites a Wynarczyk (1993), Roper (1997), Oakley (1991)	Geroski (2005), Leo a Stainer (1995), Cesaratto a Stirati (1996), Ankarhem et al. (2010)
Obrat	Freel (2000), Cerqua a Pellegrini (2014), Roper et al. (1996), Roper (1997), Thwaites a Wynarczyk (1993), Moore (1995)		
ROS, zisková marže	Freel (2000), Geroski a Machin (1992)		Del Monte a Papagni (2003)
Tržby	Bernini a Pellegrini (2011), Geroski a Toker (1996), Roper (1997), Scherer (1965), Geroski (2005), Aghion a Howitt (1992), Del Monte a Papagni (2003), Hall (1987), Sigh (1994), Ernst (2001), Lefebvre et al. (1998), De Long a Summers (1991), Bloom a Van Reenen (2002), Skuras et al. (2006)	Lee (1996), Bergstorm (1998), Harris a Trainor (2005), Criscuolo et al. (2009)	Geroski (2005), Cesaratto a Stirati (1996), Geroski et al. (1997), Geroski a Machin (1992), Harris a Robinson (2006), Bergstorm (2000), Geroski (2005)
Přidaná hodnota	Bernini a Pellegrini (2011), Medonos et al. (2012), Ratiner et al. (2013), Špička a Krause (2013)		
Fixní aktiva	Bernini a Pellegrini (2011), Mroczek (2013)		
Produktivita práce	O'Mahony (1998), Mezera a Špička (2013), Medonos et al. (2012), Ratiner et al. (2013)		Del Monte a Papagni (2003), Cesaratto a Stirati (1996)

Ukazatel	Pozitivní dopady	Negativní dopady	Neprokázán dopad
Zisk	Freel (2004), Geroski a Machin (1992), Špička et al. (2015), Špička a Krause (2013), Thwaites a Wynarczyk (1993)	Heuks (1998)	Moore (1995)
Export/tržby	Geroski (1995), Wakelin (1996), Cesaratto a Stirati (1996), Roper (1997)		
Finanční stabilita	Mezera a Špička (2013)		
Zadluženost	Mezera et al. (2014)		
ROE			Ankarhem et al. (2010)

Zdroj: vlastní zpracování

1.9.6 Přehled použitých metod pro hodnocení dopadů dotací

Složitost a variabilita SZP (2. pilíř), resp. jeho opatření a rozmanitost venkova v EU, poskytují významné výzvy pro evaluaci.[278] Ekonomické modelování, jehož cílem je simulovat efekty SZP, je metodologicky různorodé. Většina aplikací vyžaduje matematické nebo logické operace. Modely se také liší analytickým zaměřením (sektorové či ekonomicky široké podmínky), stejně jako geografická úroveň, která se pohybuje z regionální na nadnárodní aplikaci.[279]

V tomto kontextu byla vypracována studie Evropské komise, která se zabývala hodnocením investičních podpor PRV. Byly využity různé metody pro evaluaci a zároveň byla hodnocena i jejich vhodnost pro měření výkonnosti, efektivity a dopadů investičních podpor. Dle studie je pro vyhodnocení příčinné souvislosti mezi těmito politickými intervencemi a výsledky nezbytné využít ekonometrických metod. Následující text blíže specifikuje metody použité k hodnocení dopadů PRV a stručný popis těchto metod využitých ve studii Evropské komise.[280]

Vhodné ukazatele pro evaluaci dle Evropské komise jsou ekonomický růst, tvorba pracovních míst a produktivita práce. Pro hodnocení ekonomických dopadů na makro-úrovni se mohou používat kvantitativní i kvalitativní přístupy. Hodnocením ekonomických výsledků na mikro úrovni se rozumí účinky na úrovni přímých příjemců (například ekonomická výkonnost farmářů). Vhodné ukazatele jsou nárůst HPH (hrubé přidané hodnoty) v podporovaných podnicích, počet podniků zavádějících nové produkty či nové technologie.

• Input-Output Analysis (IO)

Metoda je založena na ekonomickém modelování. IO analýza je kvantitativní metodou pro studium závislosti výroby a spotřeby v hospodářství. IO modelování včleňuje sektorovou analýzu do makroekonomického rámce a vytváří tak základ pro vyhodnocení odvětvových nebo investičních politik, jako je HDP (hrubý domácí produkt) a zaměstnanost.[281] Výkonnost je měřena počtem vytvořených míst v hospodářství ročně na mil. eur investiční podpory PRV. Efektivita je měřena zvýšením hladiny HPH v celém hospodářství. Dopady se odhadují počtem vytvořených nových pracovních míst v celém hospodářství za rok. Tyto metody byly aplikovány na hodnocení PRV například autory Psaltopoulos et al.[282], Doyle[283], Eiser[284],

278 MIDMORE, Peter, *Input-output forecasting of regional agricultural policy impacts*, Journal of Agricultural Economics, 1993, 44, 2, s. 284.

279 JUDGE, George – DAY, Richard – JOHNSON, S. R. – RAUSSER, Gordon – LEE, Martin, *A survey of agricultural economics literature – Quantitative methods in agricultural economics, 1940s to 1970s,* Minneapolis 1977, s. 128.

280 EVROPSKÁ KOMISE, *Investment Support under Rural Development Policy,* Luxembourg 2014, s. 22.

281 MILLER, Ronald – BLAIR, Peter, *Input-Output Analysis: Foundations and Extensions,* New York 2009, s. 69.

282 PSALTOPOULOS, Demetrios – BALAMOU, Eudokia – THOMSON, Kenneth, *Rural/Urban Impacts of CAP measures in Greece: an Interregional SAM Approach*, Journal of Agricultural Economics, 2006, 57, 3, s. 441.

283 DOYLE, Chris – MITCHELL, Morag – TOPP, Kairsty, *Effectiveness of farm policies on social and economic development in rural areas*, European Review of Agricultural Economics, 1997, 24, s. 530.

284 EISER, David – ROBERTS, Deb, *The employment and output effects of changing patterns of afforestation in Scotland*, Journal of Agricultural Economics, 2002, 53, 1, s. 65.

Thomson[285], Psaltopoulos a Efstratoglou[286], Psaltopoulos et al.[287] Konkrétní specifikace metody je popsána v knihách Miller a Blair[288], Karunaratne[289].

• Propensity Score Matching (PSM)

Metoda umožňuje komparovat firmy, které obdržely či neobdržely dotace a které jsou stejné v ostatních relevantních aspektech. Metoda byla vyvinuta Rosenbaumem a Rubinem[290]. Jde o ekonometrickou metodu. Tato technika je v současné době jedním z nejmodernějších efektivních nástrojů aplikovaných při hodnocení různých programů. Metoda kalkuluje rozdíl ve výsledcích před a po podpoře a srovnává ji s kontrolní skupinou vůči podporované skupině (Gertler[291], Evropská komise[292]). Metoda je poměrně náročná na data. Ekonomická data by měla obsahovat veškeré relevantní informace o dotovaných i nedotovaných podnicích týkající se struktury a výkonnosti a měla by pokrývat období „před" a „po" uskutečnění programu. Údaje na mikroúrovni by měly být shromážděny od podpořených i nepodpořených subjektů na základě sekundárních dat.[293]

Tato metoda byla poprvé aplikována na problematiku investičních dotací Ankarhemem et al.[294], ale i Berniniovou a Pellegrinim[295], Michalkem[296], Chabé-Ferretem a Suberviovou[297], Pufahlem a Weissem[298]. Metodu ve své knize popisuje Khandker et al.[299] nebo Gertler[300].

• Metoda MAPP (Method for Impact Assessment of Programmes and Projects)

Jedná se o kvalitativní metodu založenou na posuzování dopadů na základě diskusí. Členové skupiny zahrnují řadu subjektů (příjemci, zástupci příjemců, manažeři programu apod.). Metoda využívá strukturované nástroje ke stanovení celkového socio-ekonomického kontextu v programové oblasti; analyzuje trendy dopadu indikátorů; posuzuje vliv každého opatření nebo programu na dopad jednotlivých indikátorů, stejně tak jako vliv jiného opatření či programu nebo jiného faktoru na stejný ukazatel. Posuzuje, jaké opatření nebo faktor měl největší vliv na jaký indikátor a proč. Tím metoda umožňuje rozlišit mezi dopadem souvisejícím s opatřením a dopadem způsobeným jinými faktory.[301] MAPP se zaměřuje na měření dopadů. Indikátory zahrnují dopady na zaměstnanost, příjmy, produktivitu, konkurenceschopnost a životní prostředí. Metoda byla aplikována na hodnocení PRV.[302]

• Programme-theory-based evaluation (TBE)

Tuto teorii založil Chen[303]. Výchozím bodem je kauzální řetězec nebo teorie změny, která vysvětluje, jak a proč bude zásah (intervence) fungovat, a očekává se, že povede k zamýšleným výsledkům. Umožňuje hodnocení přínosu opatření a dosažení jeho cílů. Opírá se o kvantitativní informace finančních vstupů a výstupů a kvalitativní odhady výsledků a dopadů.[304]

285 THOMSON, Kenneth – PSALTOPOULOS, Demetrios, *Incorporating Output Projections into a Regional Input-Output Model: The Case of Forestry in Rural Scotland*, Journal of Applied Input-Output Analysis, 2000, 6, s. 1.

286 PSALTOPOULOS, Demetrios – EFSTRATOGLOU, Sofia, *An Empirical Evaluation of EU and National Structural Policies in Remote Rural Areas: The Case of Evrytania*, Agricultural Economics Review, 2000, 1, 1, s. 7.

287 PSALTOPOULOS, D. – THOMSON, K. – EFSTRATOGLOU, S. – KOLA, J. – DAOULI, A., *Regional SAMs*, c. d., s. 149.

288 MILLER, R. – BLAIR, P., *Input-Output Analysis*, c. d., s. 10.

289 KARUNARATNE, Neil Dias, *Australian Development Issues: An Input-Output Analysis*, Newcastle upon Tyne, Avebury 1989, s. 21.

290 ROSENBAUM, Paul – RUBIN, Donald, *The Central Role of the Propensity Score in Observational Studies for Causal Effects*, Biometrica, 1983, 70, 1, s. 41.

291 GERTLER, Paul J. – MARTINEZ, Sebastian – PREMAND, Patrick – RAWLINGS, Laura B. – VERMEERSCH, Christel M. J., *Impact Evaluation in Practice*, Washington 2016, s. 144.

292 EVROPSKÁ KOMISE, *Investment Support under Rural Development Policy,* Luxembourg 2014, s. 31.

293 Tamtéž.

294 ANKARHEM, M. – DAUNFELDT, S. – QUORESHI, S. – RUDHOLM, N, *Do regional investment grants*, c. d.

295 BERNINI, C. – PELLEGRINI, G., *How are growth and productivity*, c. d., s. 260.

296 MICHALEK, Jerzy, *Counterfactual impact evaluation of EU Rural Development Programmes – Propensity Score Matching methodology applied to selected EU Member States, Volume 1 – A micro-level approach*, European Union 2012.

297 CHABÉ-FERRET, Sylvain – SUBERVIE, Julie, *How much green for the buck? Estimating additional and windfall effects of French agro-environmental schemes by DID-matching*, Journal of Environmental Economics and Management, 2013, 65, 1, s. 12.

298 PUFAHL, Andrea – WEISS Christoph, *Effekte von Agrarumweltmassnahmen und der Ausgleichszulage auf den betrieblichen Faktoreinsatz: Ergebnisse einer Propensity-Score-Matching-Analyse,* Agrarwirtschaft, 2010, 59, 1, s. 13.

299 KHANDKER, Shahidur – KOOLWAL, Gayatri – HUSSAIN, Samad, *Handbook on Impact Evaluation: Quantitative Methods and Practices,* Washington 2010, s. 53.

300 GERTLER, P. J. – MARTINEZ, S. – PREMAND, P. – RAWLINGS, L. B. – VERMEERSCH, C. M. J., *Impact Evaluation*, c. d., s. 144.

301 EVROPSKÁ KOMISE, *Investment Support under Rural Development Policy,* Luxembourg 2014, s. 32.

302 EVROPSKÁ KOMISE, Ex post evaluations of Rural Development Programmes 2000–2006, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/rural-development-reports/2012/ex-post-evaluation-rdp-2000-2006/fulltext_en.pdf./> [27. 4. 2015].

303 CHEN, Huen Tsyh, *Theory-Driven Evaluations,* California 1990, s. 15.

304 GIEL, Susanne, *Theoriebasierte Evaluation,* Münster 2013, s. 157.

Dle Evropské komise[305] tato metoda a kvalitativní přístupy nemohou být použity pro odvození kvantitativních výsledků. K dosažení těchto výsledků je nutné využít přístupy ekonomického modelování, jako analýzy vstupů a výstupů či ekonometrické metody. Bližší specifikaci je možné najít v knihách Baker[306], Gielová[307] a Coryn[308].

• Strategic Environmental Assessment (SEA)

SEA není metoda hodnocení sama o sobě, ale představuje strukturovaný postup, podobný TBE. Metoda se zaměřuje na environmentální hodnocení. V jednoduché podobě je to kvalitativní rámec, který může být rozšířen o více pokročilých metod. Mezi kroky patří popis výchozí situace pro otázky životního prostředí; nastiňuje explicitní a implicitní environmentální cíle a identifikuje zamýšlené a nezamýšlené účinky na ŽP; definuje teorii změny v předpovídání potenciálu a významných dopadů PRV na ŽP; sleduje zavádění PRV a rozvoj v ekologických otázkách a snaží se identifikovat účinky programu a nápravná opatření.

SEA neměří výkonnost. Efektivita a hodnocení dopadů jsou diskutovány kvalitativním způsobem ve vztahu k ekologickým cílům nebo kvantitativním způsobem pomocí indikátorů nebo prostřednictvím porovnání a korelace výsledných indikátorů a ukazatelů v kontextu ŽP. Metoda byla aplikována na problematiku PRV autory jako Pearce[309] a Hanley et al.[310]

• Cost-Effectiveness Analysis (CEA)

CEA je metoda určená k porovnání nákladů (v peněžní hodnotě) a jejich efektivity. Vyjadřuje ukazatelem náklady/efektivita, např. euro na hektar chráněné krajinné oblasti. Tento poměr je důležitý pro osoby, které jsou odpovědné za přidělování prostředků v rámci programu. Poměr je však založen na odborně definovaném ukazateli a neuvádí, zda intervence stojí za to provádět. Metoda CEA je v souladu pouze v rámci PRV, za předpokladu, že definované indikátory efektivity jsou relevantní. CEA může být použita jako alternativa CBA[311] v těch případech, kdy je obtížné nebo nemožné vyjádřit v penězích hodnoty externalit či výhody.[312] CEA měří pouze výkonnost. Efektivita a dopady zahrnuty nejsou. Výkonnost je vyjádřena ukazatelem efektivity nákladů, jako jednotka vstupu na výstup. Metoda je podobná analýze Cost-Benefit. Na PRV byla tato metoda aplikována například Bleichrodtem a Quigginem[313], Balanem[314].

• Regresní diskontinuita

Metodu regresní diskontinuity lze použít, pokud je stanoven nárok na zapojení se do programu (například počtem bodů žádosti). Odhad dopadu lze získat porovnáním příjemců a nepodpořenych subjektů, kteří nejsou příliš vzdáleni od této hranice. Například žádosti seřazené podle kvality jsou financovány až do okamžiku, kdy jsou vyčerpány všechny zdroje rozpočtu určené na jejich podporu. To vytváří hranici mezi jinak velmi podobnými žadateli. Na základě porovnání dvou skupin (podpořených a nepodpořených subjektů) nacházejících se blízko hranice lze odhadnout dopady intervence. Výhodou metody je to, že lze odhadnout dopad bez dalších předpokladů. Nevýhodou však je, že odhadnutý dopad lze interpretovat pouze „lokálně“ a nikoliv pro celou populaci. Problémem bývá i nedostatečný počet pozorování v těsném okolí hranice či skokové změny v charakteristikách žadatelů. Z tohoto důvodu je možné rozšířit pásma podél hranice, nicméně může dojít ke zkreslování výsledků[315].

305 EVROPSKÁ KOMISE, *Investment Support under Rural Development Policy,* Luxembourg 2014, s. 34.

306 BAKER, Judy, L., *valuating the Impact of Development Projects on Poverty*. *A Handbook for Practitioners*. Washington 2000, s. 12.

307 GIEL, S., *Theoriebasierte Evaluation*, c. d., s. 157.

308 CORYN, Chris L. S. – NOAKES, Lindsay A. – WESTINE, Carl D. – SCHRÖTER, Daniela C., *A Systematic Review of Theory-Driven Evaluation Practice From 1990 to 2009*, American Journal of Evaluation,2010, 32, 2, s. 199.

309 PEARCE, David, *What Constitutes a Good Agri-environmental Policy Evaluation?*, in: OECD, Evaluating Agri-environmental Policies: Design, Practice and Results, Paris 2006, s. 71.

310 HANLEY, Nick – WHITBY, Martin – SIMPSON, Ian, *Assessing the success of agri-environmental policy in the UK*, Land Use Policy, 1999, 16, 2, s. 67.

311 Cost Benefit Analysis.

312 EVROPSKÁ KOMISE, *Investment Support under Rural Development Policy,* Luxembourg 2014, s. 43.

313 BLEICHRODT, Han – QUIGGIN, John, *Life-cycle preferences over consumption and health: when is cost-effectiveness analysis equivalent to cost-benefit analysis?* Journal of Health Economics,1999, 118, 6, s. 681.

314 BALANA, Bedru – VINTEN, Andy – SLEE, Bill, *A review on cost-effectiveness analysis of agrienvironmental measures related to the EU WFD Key issues, methods, and applications*, Ecological Economics, 2011, 70, 6, s. 1021.

315 POTLUKA, Oto – ŠPAČEK, Martin, *Postupy a metody kontrafaktuálních dopadových evaluací pro Operační program Zaměsnnanost v období 2014 – 2020,* dostupné online: < https://www.mpsv.cz/files/clanky/17051/Metodika_CIE_MPSV_131015.pdf >[18. 3. 2019]; SRNHOLEC, Martin, *Metodika hodnocení hospodárnosti účelové podpory pro aplikovaný výzkum a vývoj ve firmách*, dostupné online: <*https://idea.cerge ei.cz/files/16_TACR_Omega_TD020249_CertifikovanaMetodika.pdf*>[18. 3. 2019].

• Ostatní metody

Autoři Psaltopoulos et al.[316] se zabývali modelováním dopadů SZP (opatření 1. pilíře a 2. Pilíře) na ekonomiky v Evropě za využití CGE modelu. CGE modelování je jedním z možných kvantitativních instrumentů, který může podpořit analýzu potenciálních dopadů spojených se změnami ve vývoji zemědělských a venkovských politik. Model CGE byl použit pro hodnocení dopadů změn v podporách farem na úrovni EU i na národní úrovni (Bascou et al.[317]; Gohin a Latruffeová[318]). Nicméně jen málo z nich zkoumalo obecné efekty podpor na regionální úrovni nebo to, jak se tyto účinky distribuují v rámci regionu (Johnson[319]; Hughes a Litzová[320]). Další metodou využitou pro evaluaci dopadů SZP je model SAM aplikovaný Cardenetem a Sanchem[321], Psaltopoulosem et al.[322] a Dasou et al.[323]

Z hlediska multisektorální analýzy se několik studií zabývá efekty na změnu v podporách farem, které jsou založeny na Leontief metodě (Roberts[324], 1995, Waters[325]). Neekonomické modelování a kvalitativní analýza byly většinou použity pro odhady environmentální (Osa 2), sociální dopady politiky rozvoje venkova

316 PSALTOPOULOS, D. – BALAMOU, E. – SKURAS, D. – RATINGER, T. – SIEBER, S., *Modelling the impacts*, c. d., s. 66.

317 BASCOU, P. – LONDERO, P. – MÜNCH, W., *Policy reform*, c. d., s. 55.

318 GOHIN, A. – LATRUFFE, L., *The Luxembourg common agricultural policy reform*, c. d., s. 175.

319 KILKENNY, Maureen – SCHLUTER, Gerald, *Industrial policy for agriculture in the global economy*, Iowa 1993, s. 73.

320 HUGHES, David W. – LITZ, Vaneska N., *Rural-urban economic linkages for agriculture and food processing in the Monroe, Louisiana, functional economic area*, Journal of Agricultural and Applied Economics, 1996, 28, 2, s. 337.

321 CARDENETE, Manuel Alejandro – SANCHO, Ferran, *Reverse impact assessment using a regional social accounting matrix*, Environment and Planning A, 2004, 36, 5, s. 937.

322 PSALTOPOULOS, D. – THOMSON, K. – EFSTRATOGLOU, S. – KOLA, J. – DAOULI, A., *Regional SAMs*, c. d., s. 149.

323 DAS, Gouranga – ALAVALAPATI, Janki – CARTER, Douglas – TSIGAS, Marions, *Regional impacts of environmental regulations and technical change in the US forestry sector: A multiregional CGE analysis*, Forest Policy and Economics, 2005, 7, s. 25.

324 ROBERTS, Deborah, *UK agriculture in the wider economy: The importance of net SAM linkage effects,* European Review of Agricultural Economics, 1995, 22, 4, s. 495.

325 WATERS, Edward – WEBER, Bruce – HOLLAND, David, *The role of agriculture in Oregon's economic base: Findings from a social accounting matrix*, Journal of Agricultural and Resource Economics, 1999, 24, 1, s. 266.

(např. High a Nemes[326], Midmore et al.[327]). Geroski a Toker[328] a Freel[329] použili k modelaci OLS regresní model.

***Komparace mezi metodami*[330]**

Následující text uvádí výsledky v aplikaci metod dle Evropské komise.[331] Zaměřuje se na srovnání ukazatele tvorby pracovních míst. Dle Input-Output metody se zaměstnanost v regionech obecně zvyšuje. Úroveň růstu se liší mezi jednotlivými regiony. Dle metody MAPP ve většině případů podpora snižuje zaměstnanost na farmách, ale v některých regionech ji naopak zvyšuje. Rozdíl je způsoben mezi podpořenými a nepodpořenými farmami. Dle PSM jsou pracovní místa na farmách v některých případech negativně ovlivněna. Dle výsledků metody TBE dochází k velmi silnému zvýšení zaměstnanosti, ale výzkum byl proveden pouze v Dánsku. Mezi důvody konfliktních výsledků jsou zdroje dat, které jsou velmi různorodé.

Autoři Khandker et al.[332] ve své knize uvádějí několik kvantitativních metod, které jsou vhodné pro hodnocení dopadů veřejných programů. Dle autorů je pro takovouto evaluaci vhodná metoda PSM či metoda fixních efektů.

1.9.7 Metody evaluace dopadů PRV použité v českém prostředí

V českém prostředí byla doposud provedena analýza PRV, resp. dopadů opatření I. 1.3 jako celku na ekonomiku podniků, autory Mezerou a Špičkou[333] a Mezerou et al.[334] Mezera a Špička[335] hodnotili dopady podopatření I. 1.3.1 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům v kontextu přípravy dokumentů pro programové období 2014–2020. Jejich šetření je založeno na kontrafaktuální

326 HIGH, Chris – NEMES, Gusztáv, *Social learning in LEADER: Exogenous, endogenous and hybrid evaluation in rural development*, Sociologia Ruralis, 2007, 47, 2, s. 103.

327 MIDMORE, P. – LANGSTAFF, L. – LOWMAN, S. – VAUGHAN, A., *Qualitative evaluation*, c. d.

328 GEROSKI, P. A. – TOKER, S., *The turnover of market leaders*, c. d., s. 141.

329 FREEL, M. S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 195.

330 Kromě metod zaměřujících se na environmentální výstupy (tzn. SEA, CEA).

331 EVROPSKÁ KOMISE, *Investment Support under Rural Development Policy,* Luxembourg 2014, s. 120.

332 KHANDKER, S. – KOOLWAL, G. – HUSSAIN, S., *Handbook on Impact*, c. d., s. 3.

333 MEZERA, J. – ŠPIČKA, J., *Economic Effects*, c. d., s. 39.

334 MEZERA, J. – NĚMEC, R. – ŠPIČKA, J., *Support of strengthening the cooperation*, c. d., s. 295.

335 MEZERA, J. – ŠPIČKA, J., *Economic Effects*, c. d., s. 39.

analýze a identifikuje hlavní efekty pro potravinářství za využití ekonomických ukazatelů. K analýze byla použita metoda PSM (Propensity Score Matching). Celkem bylo komparováno 110 podpořených a 110 nepodpořených potravinářských firem. Autoři Mezera et al.[336] se zabývali i hodnocením podopatření I. 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v potravinářství za využití on-line průzkumu a interview v podnicích, které implementovaly inovace.

Z oblasti PRV 2007–2013 bylo evaluováno i opatření I. 1.2.1 Modernizace zemědělských podniků autory Medonos et al.[337] a Ratinger et al.[338] na českých zemědělských podnicích. Autoři Medonos et al.[339] k analýze využili přístupu kontrafaktuální analýzy (PSM metoda) doplněný o kvalitativní výzkum na vzorku podniků. Ratinger et al.[340] rovněž za využití PSM metody.

Špička a Krause[341] hodnotili dopady veřejných podpor investic na bioplynové stanice v ČR. Jedná se o dopady dotací z PRV (opatření III. 1.1 Diverzifikace nezemědělských činností a II. 1.2 Podpora rozvoje podniků) na tyto podniky. Autoři využili rovněž PSM metodu.

336 MEZERA, J. – NĚMEC, R. – ŠPIČKA, J., *Support of strengthening the cooperation*, c. d., s. 295.

337 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

338 RATINGER, T. – MEDONOS, T. – HRUŠKA, M., *An Assessment of the Differentiated Effects*, c. d., s. 153.

339 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

340 RATINGER, T. – MEDONOS, T. – HRUŠKA, M., *An Assessment of the Differentiated Effects*, c. d., s. 153.

341 ŠPIČKA, J. – KRAUSE, J., *Selected socioeconomic impact*, c. d., s. 929.

2)

Cíl práce

Hlavním cílem monografie je vyhodnotit dopady investičních podpor plynoucích z Programu rozvoje venkova a Operačního programu Podnikání a inovace v letech 2007–2013 potravinářským podnikům. Konkrétně ze zdrojů PRV se jedná o poskytování podpor v rámci Osy I, opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům (zahrnující podopatření I. 1.3.1 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům a I. 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v potravinářství). Toto opatření zaujímá druhé místo, co se týče celkové sumy vynaložených prostředků v rámci Osy I (přes 20 %), nejvíce finančních prostředků bylo vynaloženo v rámci osy na opatření I. 1.1 Modernizace zemědělských podniků. Potravinářské podniky mají v rámci OPPI možnost čerpat širší spektrum dotačních programů. Jedná se o dotační programy Eko-energie, ICT v podnicích, Inovace, Marketing, Nemovitosti, Potenciál, Poradenství, Rozvoj a Školicí střediska.

Problematika podpor poskytovaných potravinářským podnikům, především MPO dotací, není doposud komplexně zpracována. Dopady opatření I. 1.3 byly prozatím evaluovány pouze souhrnně, tzn. za celý potravinářský sektor, nikoliv podle výrobních oborů, v čemž autorka spatřuje hlavní přínos této publikace.

Naplnění hlavního cíle spočívá v dílčích výzkumných cílech:

— Cíl 1: *Provést ekonomickou analýzu podniků potravinářského průmyslu dle výrobních oborů a velikosti podniku.*

Cílem je posoudit ekonomickou situaci podniků v obecnějším měřítku – dle výrobních oborů (zpracování masa, ryb, ovoce a zeleniny, výroba olejů, mléčných výrobků, mlýnských výrobků, pekařských výrobků, ostatních potravinářských výrobků, průmyslových krmiv a odvětví výroby nápojů), ale i dle jejich velikosti (v členění na malé, střední a velké subjekty).

Výsledky přispějí k nalezení pozitiv a negativ dílčích oborů potravinářského průmyslu a k identifikaci konkurenceschopných oborů v rámci potravinářského trhu, která je měřena jejich výkonností. Zároveň přispějí ke stanovení aktuální pozice potravinářských podniků na českém trhu a k určení těch skupin podniků (dle velikosti), jejichž výkonnost je prokazatelně lepší, a lze tedy předpokládat upevnění jejich pozice na trhu. Problematika ekonomiky potravinářských podniků (jak fyzických, tak právnických osob) dle jejich velikosti na takto rozsáhlém datovém souboru, který je využit ve vlastní práci, nebyla doposud zpracována.

— Cíl 2: *Zhodnotit strukturu a směry investičních podpor v potravinářském průmyslu.*

Dalším dílčím cílem je na základě analýzy struktury investičních podpor na úrovni odvětví posoudit rozdělení finančních podpor mezi jednotlivými výrobními obory za programovací období 2007–2013 a určit, do kterého z nich směřoval hlavní proud. Rovněž budou vyhodnoceny investiční směry dotací. Detailněji se práce věnuje podporám poskytovaných právnickým osobám.

Výsledky přispějí k celkovému vyhodnocení podpor v rámci PRV a OPPI v letech 2007–2013 a jejich distribuci mezi výrobní obory. Tím mohou napomoci ke směřování podpor v rámci nového PRV 2014–2020 a OPPIK 2014–2020, tzn. že mohou sloužit zároveň jako východisko a přehled pro distribuci prostředků v novém programovacím období. Vyhodnocení investičních směrů v jednotlivých oborech přispívá k celkovému přehledu jejich inovativnosti a identifikuje nedostatky v investičních aktivitách. Zároveň budou identifikovány obory či právní formy žadatelů s nízkou investiční aktivitou či vysokou neúspěšností projektů, na jejichž základě budou formulována doporučení. Konkrétní alokace zdrojů do výrobních oborů potravinářského průmyslu doposud nebyla uveřejněna.

— Cíl 3: *Kvantifikovat dopady investičních podpor na ekonomiku podniků potravinářského průmyslu.*

Posledním cílem monografie je kvantifikovat dopady investičních podpor na ekonomiku podniků potravinářského průmyslu. PRV 2007–2013, resp. opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům, navazoval na cíl zlepšení konkurenceschopnosti zemědělsko-potravinářského odvětví, zaměřoval se na podporu výkonnosti zpracovatelských podniků, na rozvoj odbytišť produktů, rozvoj inovací formou spolupráce se subjekty výzkumu a vývoje. Podpory měly řešit nízký podíl produkce s vyšší přidanou hodnotou, nízkou produktivitu práce, nízký stupeň inovací, nedostatečnou úroveň finalizace, stejně tak jako OPPI spravovaný MPO. Jelikož toto programovací období bylo již ukončeno a byla definována nová reforma SZP na období 2014–2020, kde dochází k řadě změn, jak v oblasti prvního pilíře (přímé platby), tak i v oblasti druhého pilíře (PRV), je tedy na místě posoudit, zda tyto podpory plynoucí z PRV a OPPI splnily svůj účel, tzn. jestli přispěly k vyšší výkonnosti podniků.

Výsledky autorů uvedených v literární rešerši, kteří se zabývají problematikou evaluace dopadů investičních podpor na zpracovatelský či potravinářský průmysl, jsou různorodé a přinášejí otázky, jak se investice odrážejí na ekonomice podniků v českém prostředí, respektive v jednotlivých výrobních oborech.

Přínos tohoto cíle spočívá v kvantifikaci dopadů dotací do potravinářského průmyslu a identifikace toho, zda podpory přispěly ke zvyšování výkonnosti podniků. Problematika podpor poskytovaných potravinářským podnikům, především MPO dotací, nebyla rovněž doposud zpracována, jak již bylo uvedeno, v čemž autorka vidí hlavní přínos této publikace. Otázky dopadů investičních podpor v českém potravinářském průmyslu již hodnoceny byly (viz literární rešerše), avšak za využití jiné metody a neuvažují oborové členění.

Naplnění hlavního cíle je dosaženo zodpovězením následujících výzkumných otázek:

— Do jakých výrobních oborů bylo alokováno nejvíce podpor v rámci potravinářského průmyslu?
— Existují rozdíly mezi úspěšností investičních projektů dle poskytovatele a právní formy žadatele?
— Na jakých ekonomických ukazatelích a ve kterých oborech se nejvíce projevily dopady investičních dotací?
— Přispěly dotace ke zvýšení výkonnosti potravinářských podniků?

3)

Metodika

V této části práce jsou vymezeny metodické přístupy použité k naplnění hlavního cíle práce i cílů dílčích. U každého dílčího cíle je rovněž definována datová základna, která byla použita pro zpracování příslušné části práce.

3.1 Ekonomická analýza potravinářských podniků

Datová základna

Data potřebná pro zpracování ekonomické analýzy potravinářských podniků byla poskytnuta MPO ČR. Data vycházejí z finančních dat poskytnutých ČSÚ (výkaz P5-01)[342]. MPO dále provádí dopočty některých ukazatelů (jedná se o agregovaná data) z výkazů P3-04[343] a P6-04.[344] Analyzována je časová řada za období 2010–2014, přičemž rok 2014 je odhadem MPO dle výkazů ČSÚ P3-04 a P6-04. Poskytnutá datová základna obsahuje základní ekonomické ukazatele z účetních výkazů (rozvaha a výkaz zisku a ztráty). Jedná se o vybrané položky rozvahy, tj. aktiv (aktiva celkem, dlouhodobý majetek, oběžná aktiva, zásoby, krátkodobé pohledávky, krátkodobý finanční majetek), položky pasiv (cizí zdroje, vlastní kapitál, krátkodobé závazky, krátkodobé bankovní úvěry a finanční výpomoci); položky výkazu zisku a ztráty (tržby za prodej vlastních výrobků, služeb a zboží, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, osobní náklady, mzdy, odpisy, výsledek hospodaření za účetní období, celkové výnosy, celkové náklady) a doplňující ukazatele (počet zaměstnanců, počet jednotek). Data zahrnují nejen podklady dokumentující ekonomiku právnických osob, ale také osob fyzických (souhrnně), a rovněž dle jednotlivých výrobních oborů CZ-NACE 10. Data tedy poskytují celistvý přehled o hospodaření potravinářských podniků v České republice. Poskytnutá data byla dále zpracovávána a analyzována autorkou práce. Struktura datového souboru, tj. počty analyzovaných podniků dle jejich velikosti a výrobního oboru, je uvedena v následující části práce, tj. v kapitole 5. 1. 1. Celkem byla poskytnuta data za 8 804 podniků.[345]

342 Roční výkaz ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví.

343 Čtvrtletní výkaz pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví.

344 Čtvrtletní výkaz o finančních ukazatelích.

345 Jedná se o počet podniků v roce 2014.

Metodický přístup

Jednotlivé výrobní obory potravinářského průmyslu[346] byly posuzovány dle finančně ekonomických ukazatelů (ukazatelů finanční analýzy, ale i dalších nákladových a výnosových indikátorů) a byly komparovány rozdíly mezi ekonomickými výsledky oborů s celým potravinářským či nápojovým průmyslem a zároveň i s výsledky zpracovatelského průmyslu. Ekonomické analýze byly podrobeny i podniky v členění dle velikosti (malé, střední a velké podniky).

Důvodem zařazení faktoru velikosti podniku je to, že velikost podniků může úzce souviset s jeho výkonností, což je diskutováno například autory jako Bondareva[347], Latruffeová a Davidová[348], Gorton a Davidová[349]. Na základě těchto studií lze předpokládat nedostatek finančních prostředků v malých podnicích a jejich nižší ekonomickou efektivnost a zároveň pozitivní vztah mezi velikostí firmy a hospodářským výsledkem.

Dle velikosti byly podniky rozčleněny do tří skupin na malé, střední a velké podniky. Toto členění vychází z metodiky ČSÚ, který je klasifikuje dle parametrů počtu zaměstnanců a obratu, resp. výše bilanční sumy roční rozvahy, vycházející z Doporučení 2003/361/ES. Prvořadým indikátorem je však počet zaměstnaných osob. Podnik by měl (nikoliv musel) mít roční obrat alespoň 50 mil. eur nebo bilanční sumu ve výši 34 mil. eur (v případě MSP). Jako malé byly klasifikovány podniky s počtem zaměstnanců 0 až 49, střední firmy s 50 až 249 osobami a velké firmy zaměstnávající 250 a více osob. V rámci ochrany individuálních dat nejsou dle velikosti analyzovány podniky oborů 10.2 a 10.6.

Byly analyzovány ukazatele struktury, ekonomické ukazatele a ukazatele finanční analýzy. Ukazatele byly vypočteny za jednotlivé výrobní obory, dle velikosti, dle výrobního oboru a zároveň velikosti, ale i v souhrnu za CZ-NACE 10, CZ-NACE 11 a zpracovatelský průmysl.

V rámci **ukazatelů struktury** byl hodnocen *počet jednotek* (tzn. počet podnikatelských subjektů v ČR, tj. fyzických i právnických osob). Dalším měřeným ukazatelem je *počet zaměstnanců* (ukazatel zahrnuje stálé a dočasné zaměstnance). U těchto ukazatelů je provedena vertikální analýza, tzn. procentní podíl počtu zaměstnanců v jednotlivých oborech na celkovém počtu zaměstnanců v potravinářství (tj. součtu zaměstnanců CZ-NACE 10 Výroba potravinářských výrobků a CZ-NACE 11 Výroba nápojů) v roce 2014. Výsledky vertikální analýzy jsou ve vlastní práci vyhodnoceny pouze slovně. Byl hodnocen také vývoj v posledních dvou letech (horizontální analýza). Byl kalkulován index změny ukazatelů v roce 2014 v jednotlivých oborech oproti předchozímu roku, tzn. roku 2013 (absolutní i relativní změna). Formulace těchto vztahů je uvedena například u Knápkové et al. (2013):

$$\text{Absolutní změna} = \text{ukazatel}_{t} - \text{ukazatel}_{t-1} \quad (1)$$

$$\text{Procentní změna (index)} = \frac{absolutní\ změna\ x\ 100}{ukazatel_{t-1}} \quad (2)$$

Ekonomické ukazatele uvedené níže jsou pro lepší porovnatelnost a vypovídací schopnost, resp. komparovatelnost, přepočteny na jednoho zaměstnance. Výsledky jsou srovnávány s celým zpracovatelským průmyslem.

Jedná se o ukazatele vycházející z účetních výkazů, tj. z výkazu zisku a ztráty:

- *Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb* (položka výkazu zisku a ztráty, ř. 05).
- *Produktivita práce* (kalkulována jako přidaná hodnota, tj. položka výkazu zisku a ztráty č. 11 kalkulována na jednoho zaměstnance).
- *Mzdové náklady* (položka výkazu zisku a ztráty, ř. 13, kalkulovaná na jednoho zaměstnance).
- *Výsledek hospodaření za účetní období* (položka výkazu zisku a ztráty, ř. 60).

U ukazatelů je rovněž zahrnuta i jejich struktura, tzn. podíl jednotlivých oborů na celkové sumě ukazatele v roce 2014, pro zachycení významnosti jednotlivých oborů. Důležitost jednotlivých oborů je hodnocena ve vztahu k celému potravinářství (tzn. výroby potravinářských výrobků i nápojů). Kalkulován je také index změny ukazatelů v roce 2014 v jednotlivých oborech oproti předchozímu roku, tzn. roku 2013 (absolutní i relativní změna – dle výše uvedené formulace 1 a 2).

346 Klasifikace výrobních oborů v příloze č. 1.

347 BONDAREVA, Irina – ZATROCHOVÁ, Monika, *Financial support for the development of SMEs in the Slovak Republic*, Procedia – Social and Behavioral Sciences, 2014, 110, s. 547.

348 LATRUFFE, L. – DAVIDOVA, S., *Common Agricultural Policy*, c. d., s. 451.

349 GORTON, Matthew – DAVIDOVA, Sophia, *Farm productivity and efficiency in the CEE applicant countries: a synthesis of results*, Agricultural Economics, 2004, 30, 1, s. 2.

Evaluace podniků byla provedena i na základě následujících vybraných **ukazatelů finanční analýzy**. Formulace ukazatelů a jejich bližší specifikace byly sestaveny dle literatury Knápková et al.[350] a Kislingerová[351].

– *Ukazatele likvidity*

Ukazatele likvidity zahrnují ukazatele okamžité likvidity, pohotové likvidity a běžné likvidity.

Likvidita vyjadřuje schopnost podniku hradit své závazky. Formulace těchto ukazatelů je uvedena v tabulce č. 6. U jednotlivých typů likvidit jsou stanoveny doporučené hodnoty, v rámci nichž by se likvidita měla pohybovat. Vlastní práce tyto obecně stanovené doporučované hodnoty nevyužívá. Jsou uvažována specifika odvětví (tj. průměrné hodnoty výroby potravinářských výrobků, výroby nápojů či zpracovatelského průmyslu celkem) a jejich komparace s dosahovanými hodnotami jednotlivých výrobních oborů.

Tabulka č. 6: Ukazatele likvidity

Ukazatel	Definice	Vazba na řádky účetních výkazů
Likvidita 1. stupně (okamžitá)	$\frac{krátkodobý\ finanční\ majetek}{krátkodobé\ závazky + krátkodobé\ bankovní\ úvěry\ a\ výpomoci}$	$\frac{R\ 058}{R106 + R\ 120 + R\ 121}$
Likvidita 2. stupně (pohotová)	$\frac{krátkodobý\ finanční\ majetek + krátdokobé\ pohledávky}{krátkodobé\ závazky + krátkodobé\ bankovní\ úvěry\ a\ výpomoci}$	$\frac{R\ 058 + R048}{R\ 106 + R\ 120 + R\ 121}$
Likvidita 3. stupně (běžná)	$\frac{oběžná\ aktiva}{krátkodobé\ závazky + krátkodobé\ bankovní\ úvěry\ a\ výpomoci}$	$\frac{R\ 031}{R\ 106 + R\ 120 + R\ 121}$

Pozn.: „R“ označuje položku rozvahy. Číslování řádků odpovídá struktuře výkazů platné do 31. 12. 2015.

Zdroj: vlastní zpracování dle Knápková et al. (2013), Kislingerová (2010) a dle vyhlášky č. 500/2002 Sb.

350 KNÁPKOVÁ, Adriana – PAVELKOVÁ, Drahomíra – ŠTĚKER, Karel, *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady,* Praha 2013, s. 84–116.

351 KNÁPKOVÁ, Adriana – PAVELKOVÁ, Drahomíra – ŠTĚKER, Karel, *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*, Praha 2013, s. 84–116.

– *Ukazatele aktivity*

Ukazatele měří schopnost podniku využívat své vložené prostředky. V případě doby obratu aktiv indikují vysoké hodnoty tohoto ukazatele neúměrnou majetkovou vybavenost a neefektivní využívání. Ukazatel doby obratu zásob udává dobu nutnou k tomu, aby peníze z výrobků a zboží přešly znovu do peněžní formy. Doba obratu pohledávek udává počet dní, po který musí podnik čekat, než obdrží platby od svých odběratelů. Doba obratu závazků udává dobu od vzniku závazku po dobu jeho úhrady. Výpočty ukazatelů aktivity jsou uvedeny v následující tabulce č. 7.

Tabulka č. 7: Ukazatele aktivity

Ukazatel	Definice	Vazba na řádky účetních výkazů
Doba obratu aktiv	$\frac{aktiva}{tržby\ z\ prodeje\ vlastních\ výrobků,služeb\ a\ zboží} * 365$[352]	$\frac{R\ 001}{V\ 01 + V\ 05}$
Doba obratu zásob	$\frac{zásoby}{tržby\ z\ prodeje\ vlastních\ výrobků,služeb\ a\ zboží} *365$	$\frac{R\ 032}{V\ 01 + V\ 05}$
Doba obratu pohledávek	$\frac{krátkodobé\ pohledávky}{tržby\ z\ prodeje\ vlastních\ výrobků,služeb\ a\ zboží} *365$	$\frac{R\ 048}{V\ 01 + V\ 05}$
Doba obratu závazků	$\frac{krátkodobé\ závazky}{tržby\ z\ prodeje\ vlastních\ výrobků,služeb\ a\ zboží} *365$	$\frac{R\ 106}{V\ 01 + V\ 05}$

Pozn.: „R“ označuje položku rozvahy, „V“ označuje položku výkazu zisku a ztráty. Číslování řádků odpovídá struktuře výkazů platné do 31. 12. 2015.

Zdroj: vlastní zpracování dle Knápková et al. (2013), Kislingerová (2010) a dle vyhlášky č. 500/2002 Sb.

352 Do výpočtů ukazatelů aktivity byly zahrnuty pouze tržby, které primárně souvisí s provozní činností podniku, tj. tržby za prodej vlastních výrobků, služeb a zboží. Nejsou zahrnuty tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu.

– *Ukazatele rentability*

Ukazatele jsou měřítkem schopnosti podniku dosahovat zisku pomocí investovaného kapitálu. V rámci těchto ukazatelů byl vypočten ukazatel rentability celkového kapitálu, tj. aktiv (ROA). Ukazatel měří produkční sílu podniku (resp. jeho výkonnost) a ukazatel rentability tržeb, který vyjadřuje ziskovou marži.

Tabulka č. 8: Ukazatele rentability

Ukazatel	Definice	Vazba na řádky účetních výkazů
Rentabilita aktiv (ROA)	$\frac{EAT}{aktiva}$	$\frac{V\ 60}{R\ 001}$
Rentabilita tržeb (ROS)	$\frac{EAT}{tržby\ za\ prodej\ vlastních\ výrobků,služeb\ a\ zboží}$	$\frac{V\ 60}{V\ 01 + V\ 05}$

Pozn.: „R“ označuje položku rozvahy, „V“ označuje položku výkazu zisku a ztráty. Číslování řádků odpovídá struktuře výkazů platné do 31. 12. 2015.

Zdroj: vlastní zpracování dle Knápková et al. (2013), Kislingerová (2010) a dle vyhlášky č. 500/2002 Sb.

– *Ukazatele zadluženosti*

Z ukazatelů zadluženosti byl použit základní ukazatel, tj. ukazatel celkové zadluženosti. Doporučovaná hodnota je 30–60 %, přičemž je nutné respektovat příslušnost v odvětví, proto jsou u tohoto ukazatele ve vlastní práci uvedeny i výpočty pro výrobu potravinářských výrobků, výrobu nápojů, ale i pro celý zpracovatelský průmysl včetně komparace vykazovaných hodnot. Pro bližší specifikaci byl využit ukazatel zadluženosti bankovními úvěry, který uvádí procentní zastoupení těchto úvěrů na celkových aktivech.

Tabulka č. 9: Ukazatele zadluženosti

Ukazatel	Definice	Vazba na řádky účetních výkazů
Celková zadluženost	$\frac{cizí\ zdroje}{aktiva}$ *100	$\frac{R\ 089}{R\ 001}$
Zadluženost bankovními úvěry	$\frac{krátkodobé\ bankovní\ úvěry\ a\ výpomoci}{aktiva}$ *100	$\frac{R\ 120 + R\ 121}{R\ 001}$

Pozn.: „R“ označuje položku rozvahy. Číslování řádků odpovídá struktuře výkazů platné do 31. 12. 2015.

Zdroj: vlastní zpracování dle Knápková et al. (2013), Kislingerová (2010) a dle vyhlášky č. 500/2002 Sb.

3.2 Analýza investičních podpor

Datová základna

Data pro zpracování analýzy podpor byla poskytnuta MZe ČR. Jedná se o databázi podpořených a nepodpořených projektů v rámci PRV 2007–2013, Osy I, opatření I. 3.1 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům. Databáze poskytuje informace o žadatelích (IČO, název podniku, právní forma), projektu (název, požadované opatření, status žádosti, datum podání žádosti o dotaci či o proplacení), dotacích (výše dotace, celkové výdaje projektu, způsobilé[353] a nezpůsobilé výdaje[354], výše příspěvku na dotaci ze zdrojů ČR a EU, požadovaná míra podpory) a další údaje, které jsou důležité především z administrativních důvodů (kontaktní adresa apod.).

Následující tabulka č. 10 uvádí strukturu datového souboru, tj. všech žadatelů členěných dle jejich výrobního zaměření. Jsou uvedeny také počty podaných žá-

353 To znamená výdaje, na které může být poskytnuta dotace, jsou definovány v podmínkách pro poskytnutí dotace PRV jednotlivých opatření.

354 Jedná se o neuznatelné náklady, které nemohou být spolufinancovány z fondů. Jsou financovány z vlastních zdrojů žadatele (jedná se např. o DPH, bourací práce, demolice).

dostí dle velikostní kategorie žadatele[355] (malý, střední nebo velký podnik) a právní formy žadatele (fyzické a právnické osoby). Celkem bylo analyzováno 1 397 žádostí o PRV dotace 2007–2013 (tj. Opatření I. 3.1). Detailnější analýza datového souboru bude uvedena v kapitole 5.2.1.

Tabulka č. 10: Struktura datového souboru žadatelů o podporu v rámci Osy I, opatření I. 1.3 v letech 2007–2013 (dle velikosti a právní formy žadatele)

CZ-NACE	Počty podaných žádostí dle velikosti subjektu			Fyzické osoby	Právnické osoby	Celkem
	malé	střední	velké			
10.1	214	107	34	108	247	355
10.3	103	67	1	39	132	171
10.4	1	6	2	0	9	9
10.5	63	53	36	30	122	152
10.6	35	19	0	4	50	54
10.7	1	5	2	1	7	8
10.8	70	46	1	23	94	117
10.9	55	34	1	10	80	90
11	385	53	3	242	199	441
Celkem	927	390	80	457	940	1397

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Druhá část podkladů pro zpracování této analýzy dotací byla poskytnuta MPO ČR. Jedná se opět o databázi podpořených a nepodpořených projektů v rámci OPPI 2007–2013. Struktura je velmi obdobná jako databáze poskytnutá MZe. Analýza těchto prostředků je zařazena z toho důvodu, že část potravinářských podniků, jejichž seznam výrobků není uveden v příloze I Smlouvy o fungování EU, není zařazena do oblasti Společné zemědělské a rybářské politiky, proto čerpají prostředky v rámci MPO. Jedná se o výrobky, které nemají přímou vazbu na zemědělství.

355 Klasifikace žadatelů dle jejich velikosti byla provedena pouze na základě počtu zaměstnanců, tudíž neodpovídá Doporučení ES. Tj. malý podnik zaměstnává 0–49 zaměstnanců, střední 50–249 zaměstnanců, velký 250 a více osob. V případě žadatelů o podporu PRV nebylo možné zjistit počet zaměstnanců u 65 podniků, proto byl ke klasifikaci použit obrat podniků v roce 2014. Tj. malý podnik s obratem do 10 mil. eur, střední obrat do 50 mil. eur a velký více než 50 mil. eur (vychází z Doporučení 2003/361/ES). Pro přepočet na Kč byl použit kurz dle ČNB k 31. 12. 2013, tj. 27,425 Kč/euro. Velké podniky nejsou primárními příjemci podpor v rámci PRV, nicméně dle výše uvedeného postupu se zde vyskytují.

V rámci žadatelů o podporu z programu OPPI v letech 2007–2013 bylo analyzováno celkem 530 žádostí. Následující tabulky uvádějí strukturu datového souboru dle výrobního oboru a velikosti žadatele (tabulka č. 11) a dle dotačního programu a velikosti žadatele (tabulka č. 12). Detailnější struktura dle dotačního programu a výrobního oboru podniku je uvedena v kapitole 5.2.2.

Tabulka č. 11: Struktura datového souboru žadatelů o podporu v rámci OPPI v letech 2007–2013 (dle velikosti žadatele)

CZ-NACE	Počty podaných žádostí dle velikosti subjektu			
	malé	střední	velké	celkem
10.1	1	2	1	4
10.3	8	0	0	8
10.4	1	0	0	1
10.5	1	12	1	14
10.6	5	11	3	19
10.7	76	77	20	173
10.8	104	66	5	175
10.9	10	6	2	18
11	54	43	21	118
Celkem	260	217	53	530

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Tabulka č. 12: Struktura datového souboru žadatelů o podporu v rámci OPPI v letech 2007–2013 (dle dotačního programu a velikosti žadatele)

Dotační program	Počty podaných žádostí dle velikosti subjektu			Celkem
	malé	střední	velké	
Eko-energie	15	23	25	63
ICT v podnicích	23	38	0	61
Inovace	43	28	18	89
Marketing	42	28	1	71
Nemovitosti	35	18	9	62
Potenciál	8	3	0	11
Poradenství	13	16	0	29
Rozvoj	71	59	0	130
Školicí střediska	11	4	2	17
Celkem	261	217	55	533

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Metodický přístup

První část analýzy dotací směřuje do oblasti PRV 2007–2013, resp. čerpání těchto prostředků potravinářskými podniky v rámci Osy I, opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským produktům (zahrnující podopatření I. 1.3.1 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům a I. 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií). Obě podopatření jsou vyhodnocována souhrnně. Celkem bylo analyzováno 1 397 žádostí tohoto opatření. Hodnocení bylo provedeno na oborové úrovni (v případě CZ-NACE 10), CZ-NACE 11 je hodnoceno souhrnně. Databáze podpor nezahrnuje výrobní zaměření podniků, proto bylo nutné u všech žádajících podniků určit výrobní zaměření (CZ-NACE). Jelikož z tohoto opatření mohou finance čerpat i fyzické osoby, jsou uvedeny základní charakteristiky i za tuto skupinu žadatelů. Údaje jsou uváděny souhrnně za celé programovací období 2007–2013. Do analýzy nejsou začleněny dvě nepodpořené žádosti, u kterých CZ-NACE nekoresponduje s výrobou potravinářských výrobků či výrobou nápojů.

S daty je nakládáno v rámci režimu ochrany individuálních dat, proto nejsou uváděna data o investičních aktivitách, kde byli méně než tři úspěšní žadatelé. Tento požadavek nesplnily pouze dva obory, tj. obor 10.6 a 10.9 (fyzické osoby).

U těchto oborů nejsou uvedeny žádné ukazatele vztahující se na úspěšnou žádost. U podniků fyzických osob v oborech 10.4 a 10.7 nebyly předloženy žádné žádosti. V rámci oboru 10.2 nebyly rovněž podány žádosti fyzickými ani právnickými osobami. Obor prioritně čerpá prostředky z Operačního programu Rybářství. Analýza tohoto programu vzhledem k minoritnímu počtu podniků zabývajících se zpracováním a konzervováním ryb, korýšů a měkkýšů nebyla zahrnuta.

U jednotlivých oborů, resp. projektových žádostí, byly hodnoceny následující aspekty:

– *Počet podaných, proplacených a neproplacených žádostí*

Počet podaných žádostí vyjadřuje součet proplacených a neproplacených žádostí. Za proplacenou, resp. úspěšně podanou žádost o podporu z opatření I. 3.1, je považována ta žádost, u které bylo již stanoveno datum první registrace žádosti o proplacení (vzhledem k tomu, že bylo analyzováno předchozí programovací období, tj. od roku 2007, nejpozdější datum žádosti o proplacení muselo být ke konci roku 2013, tj. nejpozději k 31. 12. 2013).[356] Za neproplacené žádosti jsou uvažovány projekty, které nebyly v letech 2007–2013 proplaceny (projekt nebyl doporučen k financování, byl vyřazen z administrativních důvodů apod.). Hodnoceny jsou celkové počty podaných žádostí včetně oborového členění a počet žádostí podaných fyzickými a také právnickými osobami. Vzhledem k zaměření práce na právnické osoby je rovněž uvedeno procentní zastoupení úspěšných projektů na celkových úspěšných a financovaných projektech v rámci tohoto opatření.

Jako proplacená žádost v případě žadatelů o dotační programy OPPI (MPO) je uvažován ukončený projekt se statusem „projekt proplacen“ od počátku roku 2007 do konce roku 2013. Neproplacené projekty jsou projekty, které byly v letech 2007–2013 ukončeny, vyřazeny, zamítnuty či žadatelé odstoupili od žádosti o podporu. Hodnocen je celkový počet žádostí, počet žádostí podaný podniky jednotlivých výrobních oborů a zároveň i v rámci jednotlivých dotačních programů.

– *Úspěšnost žádostí*

Ukazatel byl kalkulován jako poměr proplacených projektů k celkovému počtu podaných žádostí. Výpočet byl proveden pro žádosti o podporu MZe (dle výrobního oboru a právní formy žadatele) i MPO (dle výrobního oboru a dotačního programu). Byla provedena komparace tohoto ukazatele napříč výrobními obory

356 Jako proplacené jsou zařazeny i projekty podniků, které předložily žádost o proplacení, ale dotace jim ke konci roku 2013 ještě nebyla vyplacena.

i dle právní formy žadatelů. Cílem bylo rovněž definovat příčiny neúspěchu žadatelů, které jsou stručně komentovány u jednotlivých výrobních oborů.

– *Počet podpořených subjektů*

Ukazatel byl zahrnut z důvodu identifikace počtu subjektů bez ohledu na četnost podaných žádostí daným subjektem. Zahrnuty jsou procentní podíly podpořených právnických osob na celkovém počtu podpořených subjektů (pouze v případě žadatelů MZe). Ověřována je i četnost opakovaného a zároveň úspěšného podání žádostí připadající na jeden subjekt v jednotlivých výrobních oborech. Výpočty jsou opět provedeny pro žadatele o podporu MZe a zvlášť pro žadatele MPO.

– *Celkové výdaje projektu*

Ukazatel indikuje celkovou náročnost investičního projektu, tzn. celkové výdaje projektu, včetně částky určené ke spolufinancování (výše dotace) a nezpůsobilých výdajů. Ukazatel je uveden v celkové výši dle výrobního oboru a poskytovatele dotace (pro ilustraci celkové náročnosti úspěšných projektů v jednotlivých oborech). Hodnocena je i průměrná výše výdajů přepočtená na úspěšnou (proplacenou) žádost dle výrobních oborů a právní formy subjektu. Tento aspekt byl posuzován pouze u PRV žadatelů. V případě žadatelů o podporu z OPPI nebyly údaje poskytnuty.

– *Výše dotace*

Ukazatel představuje částku, která je určena ke spolufinancování, tzn. dotaci, kterou podnik získá. Ukazatel je uveden v absolutní výši, tzn. celkové dotace poskytnuté danému oboru. Zároveň je ukazatel přepočten na úspěšnou žádost dle výrobních oborů a právní formy žadatele (žadatelé MZe) a dle výrobního oboru a dotačního programu (žadatelé MPO). V tomto bodě je rovněž ověřována koncentrace (alokace) dotací, tj. jejich objem připadající na obor, resp. jednotlivé podniky v oboru. Hodnocena je rovněž koncentrace čerpaných zdrojů mezi tři podniky, které jich odčerpaly v rámci oboru nejvíce.

– *Průměrná doba kompletace projektu*

Ukazatel zachycuje průměrnou dobu, za kterou je projekt dokončen. To znamená dobu od podání žádosti o dotaci po dobu, resp. datum předložení žádosti o proplacení dotace.[357] Ukazatel je vypočten pro jednotlivé výrobní obory potravinářského průmyslu a pro právní formu žadatele (žadatelé MZe) a pro výrobní obory a pro dotační programy (žadatelé MPO).

357 Platí pro žadatele PRV. V případě žádostí o podporu OPPI byl ukazatel stanoven ode dne podání plné žádosti o dotaci až po ukončení projektu.

– *Vyhodnocení investičních směrů dle kategorií*

Vyhodnocení se týká pouze projektů právnických osob, a to z důvodu, že jsou primárními žadateli o podporu, a jejich analýzou se zabývá i další část publikace. Investiční projekty byly rozčleněny do pěti kategorií: Technologie, Modernizace, Budovy, Spolupráce a Neurčeno. Do kategorie Technologie spadají projekty, kdy podnik investuje do zcela nové technologie, resp. postupů, které doposud v podniku nebyly používány, a jsou pro něj tudíž nové. Do kategorie Modernizace patří projekty, kdy podnik investuje do technického vybavení, které modernizuje (stávající zařízení či vybavení). Kategorie Budovy zahrnuje investice využité na úpravu, rekonstrukci či výstavbu nových budov pro podnikání (zahrnuty jsou i modifikace, pokud podnik žádal o rekonstrukci či výstavbu budov a současně o modernizaci či novou technologii). Kategorie Spolupráce zahrnuje investiční projekty v rámci opatření I. 3.1.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v potravinářství. U projektů, kde nebylo možné jednoznačně definovat typ investice, byly zařazeny do kategorie Neurčeno. Zahrnuta je i analýza struktury úspěšnosti a neúspěšnosti žádostí mezi těmito kategoriemi investic. V rámci jednotlivých kategorií investic jsou u výrobních oborů uvedeny i počty podaných žádostí (úspěšných, neúspěšných, celkem), průměrná dotace, průměrné výdaje, doba kompletace projektu a procento úspěšnosti žádostí.

U vyhodnocení směrů nejsou uvedeny patřičné ukazatele v případě, že počet úspěšných podniků je menší než tři. U oborů 10.3, 10.8 a 10.9 byly z evaluace vyčleněny ukazatele týkající se spolupráce. Investiční směry nejsou uvedeny u oborů 10.4 a 10.7, kde počet žádostí nebyl vyšší než tři.

Druhá část analýzy se zaměřuje na čerpání finančních prostředků potravinářskými podniky programem OPPI v letech 2007–2013. V rámci tohoto dotačního programu byly použity evaluační ukazatele obdobné jako u projektů PRV (tzn. počet podaných, proplacených a neproplacených žádostí; ukazatel úspěšnosti projektů; počty podpořených podniků; výše dotace). Databáze MPO neuvádí celkové výdaje projektů, proto tento ukazatel nebyl hodnocen. OPPI nabízí širší spektrum dotačních programů, proto jsou ukazatele analyzovány i podle programů. Programy jsou vyhodnocovány v následujících kategoriích:[358] Eko-energie; ICT v podnicích; Inovace; Marketing; Nemovitosti; Poradenství; Potenciál; Rozvoj; Školicí střediska. Hodnocena je i struktura jednotlivých dotačních programů, tzn. úspěšnost a vyčlenění oborů, které v rámci programů čerpaly. Z důvodu ochrany individuálních dat

358 Podstata jednotlivých programů je stručně uvedena v kapitole 2.6.

nejsou analyzovány obory 10.3 a 10.4. Obor 10.2 dotace nečerpal a obor 10.1 nebyl v čerpání úspěšný. Investiční směry jsou vyhodnocovány i na úrovni výrobních oborů a dle dotačních programů.

3.3 Analýza dopadů dotací na ekonomiku podniků

Datová základna

Data potřebná pro zpracování analýzy dopadů dotací na ekonomiku podniků vychází z databáze firem a institucí Albertina, spravovanou firmou Bisnode. Databáze umožňuje získat komplexní zprávy o konkrétních subjektech (kontaktní údaje, a především údaje z účetních závěrek podniků). Z databáze byly vybrány podniky dle převažujícího CZ-NACE spadající pod sekci C – Zpracovatelský průmysl, konkrétně oddíl 10 – Výroba potravinářských výrobků (v oborovém členění, tzn. CZ-NACE 10.1 až 10.9) a 11 – Výroba nápojů (souhrnně). Z databáze byla využita účetní data podniků. Vzhledem k posouzení účinků plynoucích z Programu rozvoje venkova a Operačního programu podnikání a inovace za celé programovací období 2007–2013 byly vybrány podniky s kompletními účetními daty za roky 2007–2013.[359] Tento datový soubor byl propojen s databázemi proplacených projektů MZe a MPO podanými právnickými osobami (z důvodu vykazování účetních výkazů, a tedy možnosti kvantifikovat dopady investičních dotací na jejich ekonomiku). V databázi Albertina se vyskytují časté chyby v zařazování podniků dle jejich ekonomické činnosti (CZ-NACE). To znamená, že potravinářské podniky mohou být nesprávně zařazeny pod jiná CZ-NACE, než je CZ-NACE 10 či 11. Proto u podniků, které se „nepropojily" s datovým souborem podpořených podniků (nebyla nalezena účetní data), byla individuálně dle IČ tato data dohledávána. Tím byla vytvořena datová základna podpořených podniků včetně jejich účetních dat.

V následující tabulce č. 13 je uvedena struktura souboru podniků, ke kterým byla dostupná účetní data a počty všech podniků (právnických osob), kterým byla v rámci PRV či OPPI v letech 2007–2013 dotace proplacena. Celkem byla data dostupná ke 258 podnikům podpořených v rámci Osy I, opatření I. 1.3, a 149 podnikům podpořených v rámci dotačních programů OPPI.

359 Do souboru byly zahrnuty i podniky s chybějícími daty v jednom roce. Data pro daný rok byla vypočtena jako průměr předcházejících dvou let.

Tabulka č. 13: Struktura datového souboru (podpořené podniky a dostupná účetní data), roky 2007–2013

CZ-NACE	Podpořené podniky		Dostupnost účetních dat k podnikům	
	PRV	OPPI	PRV	OPPI
10.1	93	0	81	0
10.2	0	0	0	0
10.3	39	1	35	1
10.4	3	0	2	0
10.5	33	5	30	4
10.6	17	8	15	7
10.7	2	55	2	35
10.8	31	48	29	41
10.9	23	3	19	2
11	59	31	45	25
celkem	332	149	258	115

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe, MPO a Albertina

I přes dostupnost dat k potravinářským podnikům, které čerpaly podpory v rámci PRV, nebyl analyzován obor 10.4 a 10.7, a to z důvodu ochrany individuálních dat. Stejně tak u podpor v rámci OPPI, tj. obor 10.3 a 10.9. Výrobní obor 10.2 nebyl ze zdrojů PRV ani OPPI podpořen. Ze zdrojů OPPI nebyl podpořen navíc i masný průmysl (obor 10.1) a výrobci tuků a olejů (obor 10.4).

Struktura datového souboru podpořených a zároveň i analyzovaných podniků dle jejich velikosti je uvedena v tabulce č. 14. Celkem bylo analyzováno 114 malých podniků, 125 středních a 19 velkých podniků.

Tabulka č. 14: Struktura datového souboru podpořených podniků dle jejich velikosti, roky 2007–2013 (PRV)

CZ-NACE	Velikost podniku			Počet podniků celkem
	malý	střední	velký	
10.1	30	39	12	81
10.3	13	21	1	35
10.4	1	1	0	2
10.5	9	18	3	30
10.6	9	6	0	15
10.7	0	0	2	2
10.8	12	17	0	29
10.9	10	9	0	19
10	84	111	18	213
11	30	14	1	45
Celkem	114	125	19	258

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Struktura datového souboru (podpořených i analyzovaných podniků OPPI) dle jejich velikosti je uvedena v tabulce č. 15. Celkem bylo analyzováno 45 malých podniků, 50 středních a 20 velkých.

Tabulka č. 15: Struktura datového souboru podpořených podniků dle jejich velikosti (OPPI)

CZ-NACE	Velikost podniku			Počet podniků celkem
	malý	střední	velký	
10.1	0	0	0	0
10.3	0	1	0	1
10.4	0	0	0	0
10.5	0	4	0	4
10.6	3	4	0	7
10.7	12	19	4	35
10.8	18	8	15	41
10.9	1	1	0	2
10	35	36	19	90
11	10	14	1	25
Celkem	45	50	20	115

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Metodický přístup

Efektivnost investičních podpor (MZe a MPO) plynoucích do potravinářského průmyslu byla vyhodnocována dle výrobních oborů CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 souhrnně za období 2007–2013. Byly hodnoceny dopady těchto investic na ekonomiku podniků spadajících do jednotlivých výrobních oborů, resp. na finančně-ekonomické ukazatele. Tyto ukazatele byly vybrány na základě provedené literární rešerše, resp. jejich užití pro kvantifikaci dopadů různými autory. Jedná se o ukazatele: počet zaměstnanců, tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, produktivita práce, výsledek hospodaření za účetní období a zadluženost bankovními úvěry.

Fixed effect model

Samotné vyhodnocení dopadů bylo provedeno pomocí ekonometrie panelových dat, specificky s využitím fixed effect modelů. Doposud použité metody nalezené autorkou práce a aplikované na tento problém jsou sumarizovány v kapitole 2.8.6. Fixed effect model (FEM) dle autorkou nalezených studií prozatím na tuto problematiku kvantifikace dopadů podpor na ekonomiku podniků aplikován nebyl.

Pro analýzu panelových dat přichází v úvahu dva základní typy modelů, a to fixed effect model (model pevných efektů) a random effect model (model náhodných efektů). Na základě prostudované literatury, se jeví model fixních efektů[360] jako vhodnější metoda pro analýzu panelových dat, a to ve smyslu větší robustnosti. Model fixních efektů je vhodnější než model náhodných efektů, a to z toho důvodu, že individuální efekty reprezentující nezahrnuté proměnné, tj. nepozorované charakteristiky specifické pro jednotlivé podniky a obory, jsou s vysokou pravděpodobností korelovány s danými regresory.[361] Dále, pokud je pravděpodobné, že panel bude zahrnovat většinu subjektů, které nás zajímají, je zřejmé, že se nebude jednat o náhodný soubor dat, pak je dle Gujaratiho[362] vhodný FEM.[363] Na nenáhodném souboru dat byla metoda použita například Jandou et al.[364] Fixními efekty lze rovněž lépe kontrolovat jinak nepozorovanou heterogenitu mezi jednotlivými podniky, resp. obory.[365] Stejně tak Wooldridge[366] doporučuje FEM pro odhad ceteris paribus efektů. Dle Khandkera et al.[367] je tato kvantitativní metoda vhodná pro hodnocení dopadů veřejných programů. Ke zkoumání efektů dotací na výkonnost firem byla rovněž použita například autory Zhang et al.,[368] Cin et al.[369], Demeulemeester a Hottenrottová[370] či Clements et al.[371]

360 Vhodnost užití výše uvedených modelů byla rovněž testována Hausmanovým testem, viz předpoklady modelu.

361 JUDSON, Ruth – OWEN, Ann, *Estimating dynamic panel data models: a guide for macroeconomists*, Economics Letters, 1999, 65, 1, s. 9.

362 GUJARATI, Damodar N., *Basic Econometrics*, New York 2003, s. 650.

363 Nenáhodnost souboru je i příkladem empirické analýzy. Podpořené podniky nebyly vybírány náhodně. Cílem bylo pokrýt co největší počet žadatelů, resp. i jejich účetních dat.

364 JANDA, Karel – MICHALÍKOVÁ, Eva – POTÁCELOVÁ, Věra, *Gravitační a fiskální modely státní podpory exportních úvěrů v České republice*, Politická ekonomie, 2010, 3, s. 305.

365 ZEMPLINEROVÁ, Alena, *Inovační aktivita firem a konkurence*, Polická ekonomie, 2010, 6, s. 753.

366 WOOLDRIDGE, Jeffrey, *Introductory Econometrics: A Modern Approach,* USA 2009, s. 12.

367 KHANDKER, S. – KOOLWAL, G. – HUSSAIN, S., *Handbook on Impact*, c. d., s. 208.

368 ZHANG, Huiming – ZHENG, Yu – ZHOU, Dequn – ZHU, Peifeng, *Which Subsidy Mode Improves the Financial Performance of Renewable Energy Firms? A Panel Data Analysis of Wind and Solar Energy Companies Between 2009 and 2014,* Sustainability, 2015, 7, 12, s. 16548.

369 CIN, Beom, Cheol – KIM, Young, Jun – VONORTAS, Nicholas, The Impact of Government R&D on Firm Performance: Evidence from Korean SMEs, OECD, 2014, s. 6.

370 DEMEULEMEESTER, Sarah – HOTTENROTT, Hana, R&D Subsidies and Firms´ Cost of Debt, Discussion Paper No 201, Düsseldorf Institute for Competition Economics, 2015, s. 11.

371 CLEMENTS, Benedict – RODRIGEZ, Hugo – SCHWARTZ, Gerd, *Economic Determinants of Government Subsidies,* IMF Working Paper, 1998, WP/98/166, s. 1.

Za předpokladu existence fixních efektů lze stanovit následující regresní model panelových dat (tzv. fixed effect model), tj.:

$$y_{it} = \alpha_i + x_{it}^{'}\beta + u_{it} \qquad i = 1, \dots, N; \quad t = 1, \dots, T \ , \tag{3}$$

kde i definuje průřezový rozměr a *t* rozměr časový. V důsledku toho y_{it} představuje pozorování závisle proměnné pro *i*-tou jednotku v čase *t*; α_i je skalár společný pro všechny subjekty; x_{it}' je *it* řádek $NT \times K$ matice X, která obsahuje zjištěné hodnoty K regresorů, β je K-dimenzionální parametrický vektor; a u_{it} lze zapsat následovně:

$$u_{it} = \mu_i + v_{it} \ , \tag{4}$$

kde μ_i je nepozorovaný a časově nezávislý individuální efekt neboli fixní efekt, pro *i*-tou jednotku a v_{it} je iid náhodná chyba s nulovým průměrem a rozptylem σ. Výše uvedenou regresi je možné odhadnout pomocí metody nejmenších čtverců s využitím dummy proměnných[372], jak uvádí např. Baltagi.[373]

Testování předpokladů modelu

Adekvátnost FEM byla ověřována *Hausmanovým testem*. Podstatou testu je ověření, zda je náhodná složka korelována s vysvětlujícími proměnnými. Nulová hypotéza předpokládá, že mezi náhodnou složkou a vysvětlujícími proměnnými neexistuje korelace. Alternativní hypotéza předpokládá existenci této korelace, odhady tedy nejsou konzistentní. Nulová hypotéza vymezuje vhodnost metody náhodných efektů, alternativní hypotéza naopak vhodnost metody fixních efektů.[374]

Dle Wooldridge[375] je Hausmanův test stanoven následovně:

$$H = \left(\hat{\delta}_{FE} - \hat{\delta}_{RE}\right)'\left[\text{Avâr}\left(\hat{\delta}_{FE}\right) - \text{Avâr}\left(\hat{\delta}_{RE}\right)\right]^{-1}\left(\hat{\delta}_{FE} - \hat{\delta}_{RE}\right) \ , \tag{5}$$

372 V anglickém jazyce je tato metoda známá jako LSDV, tzn. Least squares dummy variable method.

373 BALTAGI, Badi H., *Econometric Analysis of Panel Data,* Chichester 2008, s. 12.

374 Vyhodnocení výběru jednoho z modelů bylo provedeno na základě p-hodnot tohoto testu. Pokud je tato p-hodnota menší než stanovená hladina významnosti (5 %), nulová hypotéza se zamítá a je vhodné použít FEM. Nulová hypotéza v případě vlastní práce byla ve většině případů zamítnuta a přijata alternativní, čímž bylo potvrzeno, že je vhodné pro odhad použít fixed effect model.

375 WOOLDRIDGE, Jeffrey, *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data,* London 2010, s. 289.

kde $\hat{\delta}_{FE}$ značí odhad parametrů modelu fixních efektů; $\hat{\delta}_{RE}$ odhad parametrů náhodných efektů a $\widehat{\mathrm{Avâr}}$ odhad kovarianční matice.

V rámci diagnostiky modelu byla otestována autokorelace reziduí s využitím *Durbin-Watsonova testu*. Durbin-Watsonův koeficient autokorelace reziduí je určen následovně:[376]

$$DW = \frac{\sum_{t-2}^{n} (u_t - u_{t-1})^2}{\sum_{i=0}^{n} u_t^2}, \quad (6)$$

kde u značí rezidua.

Nulová hypotéza předpokládá existenci autokorelace, alternativní opak. Rozsah přípustných hodnot tohoto koeficientu se pohybuje v rozmezí 0–4 a zahrnuje „hluché oblasti"[377], ve kterých nelze rozhodnout, zda je přítomna autokorelace. Vyhodnocování autokorelace dle tohoto testu bylo provedeno následovně:[378] V intervalu od 0 do d_l se zamítá nulová hypotéza o neautokorelovanosti, tzn. že existuje kladná autokorelace; v intervalu od d_l do d_u nelze test vyhodnotit; v intervalu d_u, 4-d_l se přijímá hypotéza o neautokorelovanosti; v intervalu 4-d_u do 4-d_l nelze test vyhodnotit a v intervalu 4-d_l, 4 se zamítá hypotéza o neautokorelovanosti, existuje záporná autokorelace.[379]

Heteroskedasticita reziduí byla testována s využitím *Waldova testu* skupinové heteroskedasticity. Existence homoskedasticity, tj. předpoklad nulové hypotézy znamená, že hodnoty závisle proměnné (y) mají pro všechny hodnoty nezávisle proměnné (x) konstantní rozptyl náhodné složky. Naopak alternativní hypotéza předpokládá nekonstantnost rozptylu, tzn. přítomnost heteroskedasticity (viz Greene[380]). Waldova statistika je definována jako (dle Bauma[381]):

$$W = \sum_{i=1}^{N_g} \frac{\left(\hat{\sigma}_i^2 - \hat{\sigma}^2\right)^2}{V_i}, \quad (7)$$

376 WOOLDRIDGE, Jeffrey, *Introductory Econometrics*, c. d., s. 418.

377 Oblasti, v rámci nichž test nelze vyhodnotit, jsou v intervalu d_l, což značí dolní hranici intervalu a d_u, což značí horní hranici intervalu – jedná se o mezní hranice, které se počítají pro počet stupňů volnosti.

378 Toto vyhodnocení je uvedeno v tabulkových přílohách. Jsou uvedeny dolní a horní hranice intervalu a samotná hodnota D-W testu pro jednotlivé ukazatele a podpořené podniky dle výrobního oboru v rámci PRV a OPPI.

379 WOOLDRIDGE, J., *Introductory Econometrics*, c. d., s. 419.

380 GREENE, William H. *Econometric Analysis,* New Jersey 2002, s. 215.

381 BAUM, Christopher F., *Residual diagnostics for cross-section time series regression models*, The Stata Journal, 2001, 1, 1, s. 101.

kde N_g značí počet průřezových jednotek; $\hat{\sigma}_i^2$ odhadovaný rozptyl reziduí. V_i je definováno následovně:

$$V_i = T_i^{-1}(T_i - 1)^{-1} \sum_{t=1}^{T_i} \left(e_{it}^2 - \hat{\sigma}_i^2\right)^2, \quad (8)$$

kde T_i značí počet pozorování v jednotce a e_i^2 rezidua.

Vyhodnocení přítomnosti heteroskedasticity bylo provedeno pomocí p-hodnot Waldova testu.[382]

K testování *normality reziduí* byl použit Jarque-Bera test.[383] Test je založen na koeficientech šikmosti a špičatosti. Nulová hypotéza předpokládá normalitu rozdělení reziduí, tzn. nulovou střední hodnotu a konstantní rozptyl. Vyhodnocení bylo provedeno dle p-hodnot tohoto testu. V případě, že je p-hodnota větší než zvolená α, nulovou hypotézu nelze zamítnout a lze říci, že rezidua mají normální rozdělení.

Testová statistika se vypočte následovně:[384]

$$JB = \frac{n}{6}\left(S^2 + \frac{(K-3)^2}{4}\right), \quad (9)$$

kde N je počet dat,

$S = \frac{\mu_3}{(\sigma^2)^{3/2}}$ je koeficient šikmosti,

$K = \frac{\mu_4}{(\sigma^2)^2}$ je koeficient špičatosti.

Diagnostika fixed effect modelu zahrnuje *Chowův test pro různé intercepty*,[385] na základě kterého je možné posoudit statistickou signifikanci individuálních efektů, tj. zda mezi podniky existují odlišnosti ve smyslu diferencovaného vlivu systematických nepozorovaných faktorů (např. kvalita managementu podniku, přírodní

382 Pokud je p-hodnota Waldova testu menší než hladina významnosti (5 %), je přítomna heteroskedasticita a dochází k zamítnutí nulové hypotézy o konstantním rozptylu náhodné složky.

383 JARQUE, Carlos M. – BERA, Anil K. *Efficient tests for normality, homoscedasticity and serial independence of regression residuals*, Economics Letters, 1980, 6, 3, s. 255.

384 Tamtéž, s. 257.

385 CHOW, Gregory C., *Test of Equality between Sets of Coefficients in Two Linear Regressions,* Econometrica, 199, 28, 3, s. 591.

podmínky, region, odbytové podmínky, lepší pracovní prostředí). V provedené empirické analýze se podniková heterogenita prokázala jako statisticky významná.[386] Vzhledem k tomu, že analýza heterogenity není primárním tématem této práce, byla řešena pouze okrajově, a to ve vztahu existence diferencí v ukazatelích a velikosti podniků (malé, střední, velké). Některé studie prokázaly, že lepší výkonnostní charakteristiky vykazují podniky větší velikosti.[387] Byl však také identifikován inverzní vztah, a to autory Munroová,[388] O'Neillová a Matthews.[389]

K testování, zda mezi podniky existují odlišnosti, byl použit *Kruskal-Wallisův test.* Jedná se o neparametrickou verzi analýzy rozptylu (ANOVA). Test byl použit z důvodu nesplnění předpokladů pro použití ANOVY, tzn. že data nepocházejí z normálního rozdělení a není potvrzena homoskedasticita (rozptyly pro jednotlivé skupiny nejsou shodné). Nulová hypotéza výše zmíněného testu předpokládá, že mediány ve skupinách jsou shodné, alternativní hypotéza předpokládá, že alespoň jeden medián se od ostatních liší.[390] Konkrétně bylo zkoumáno, zda existují statisticky významné odlišnosti mezi velikostí podniku (malý, střední a velký podnik) a jednotlivými ekonomickými ukazateli (tržby, výkonová spotřeba, výsledek hospodaření, produktivita práce, přidaná hodnota, fixní aktiva a zadluženost bankovními úvěry).

Testovací statistika má následující tvar:[391]

$$\chi^2_{Kru} = \frac{12}{N^2+N}\sum_{i=1}^{k}\left(\frac{R_i^2}{n_i}\right) - 3(N+1), \quad (10)$$

kde R_i^2 představuje sumu pořadí; N označuje počet hodnot pro každou úroveň faktoru.

386 Vyhodnocení heterogenity bylo provedeno dle p-hodnot Chowova testu na zvolené hladině významnosti (5 %). Pokud je p-hodnota nižší než tato zvolená hladina významnosti, pak mezi podniky existují odlišnosti, tzn. že je potvrzena podniková heterogenita.

387 EMVALOMATIS, Grigorios – OUDE LANSINK, Alfons – STEFANOU, Spiro E., *An Examination of the Relationship Between Subsidies on Production and Technical Efficiency in Agriculture: The Case of Cotton Producers in Greece*, in: 107th EAAE Seminar „Modelling of Agriculturaland Rural Development Policies", Seville, Spain 2008.

388 MUNROE, Darla, *Economic efficiency in Polish peasant farming: An international perspective*, Regional Studies, 2001, 35, 5, s. 461.

389 O'NEILL, Suzanne – MATTHEWS, Alan, *Technical efficiency in Irish agriculture*, The Economic and Social Review, 2001, 32, 3, s. 263.

390 Vyhodnocení bylo provedeno dle p-hodnoty. V případě, že p-hodnota byla nižší než zvolená hladina významnosti (5 %), pak alespoň mezi dvěma podniky členěnými dle velikosti existují statisticky významné odlišnosti pro jednotlivě sledované ekonomické ukazatele.

391 HENDL, Jan, *Přehled statistických metod a zpracování dat. Analýza a metaanalýza dat*, Praha 2006, s. 347.

Robusifikace modelu

Jelikož v odhadnutých modelech byla přítomna heteroskedasticita a autokorelace (na základě výše uvedených testů), může to představovat problém pro statistickou inferenci v každé uvažované regresi. Vzhledem ke krátké časové řadě není vhodné používat zpožděné proměnné pro odstranění autokorelace reziduí. Porušení Gauss-Markovových předpokladů ve formě autokorelace a heteroskedasticity může negativně ovlivnit odhad standardních chyb. A proto byl zvolen robusifikovaný Arellanův odhad kovariančí matice.[392] Autokorelace a heteroskedasticita jsou často spojeny s panelovými daty z důvodu jejich struktury, kde ve většině případů obsahují malý počet časových pozorování pro velký počet statistických jednotek. Arellanův odhad kovariančí matice vypadá následovně:[393]

$$\hat{\sum}_A = \left(X^{'}X\right)^{-1}\left(\sum_{i=1}^{N} X_i^{'}\hat{u}_i\hat{u}_i^{'}X_i\right)\left(X^{'}X\right)^{-1}, \quad (11)$$

kde X je matice regresorů, přičemž jejich hodnoty jsou centrovány kolem prvního momentu, $\hat{u}_i$ označuje vektor reziduí pro *i*-tou jednotku a *N* je počet průřezových jednotek. Robusní odhad kovariančí matice byl zvolen ve všech případech, jelikož postup, který by zachoval eficienci odhadu nebyl k dispozici z důvodu struktury dat.

Model fixních efektů byl použit k analýze závislosti ekonomických ukazatelů (počet zaměstnanců, fixní aktiva, tržby, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, produktivita práce, výsledek hospodaření a zadluženost bankovními úvěry)[394] na objemu peněžních prostředků[395] z opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům v rámci PRV 2007–2013 poskytovaným MZe; a dotačních programů z Operačního programu Podnikání a inovace 2007–2013 spravovaným MPO.

Formulovány byly panelové regrese mezi ekonomickými ukazateli („y", tj. závislé proměnné uvedené výše) a investičními dotacemi („x"). Model tedy stanovuje vliv nárůstu investičních dotací o jeden tisíc Kč na hodnotu jednotlivých ukazatelů.

392 ARELLANO, Manuel – BOND, Stephen, *Some Tests of Specification for Panel Data: Monte Carlo Evidence and an Application to Employment Equations,* Review of Economic Studies, 1991, 58, 2, s. 277.

393 ARELLANO, Manuel, *Panel Data Econometrics*, Oxford 2003, s. 67.

394 Jedná se o závislé (vysvětlované) proměnné, tzn. „y".

395 Jedná se o nezávislé (vysvětlující) proměnné, tzn. „x".

Do modelu byla zahrnuta i zpožděná proměnná investičních dotací za účelem zjištění, zda dotace mají bezprostřední dopad na ekonomiku podniků v daném roce či se zpožděním (uvažováno je zpoždění o jeden rok).

Konkrétně je model formulován jako:

$$y_{it} = \alpha_i + \beta_1 x_{1it} + \beta_1 x_{1it-1} + \mu_i + v_{it} \ , \quad (12)$$

kde

y_{it} představuje jednu ze závislých proměnných (počet zaměstnanců, fixní aktiva, tržby, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, výsledek hospodaření, produktivita práce nebo zadluženost bankovními úvěry);

x_{1it} představuje sumu čerpaných dotací jednotlivými potravinářskými podniky z PRV, resp. sumu čerpaných dotací jednotlivými potravinářskými podniky v rámci OPPI v letech 2007–2013;

x_{1it-1} představuje sumu čerpaných dotací jednotlivými potravinářskými podniky z PRV, resp. sumu čerpaných dotací jednotlivými potravinářskými podniky v rámci OPPI v letech 2007–2013. Jedná se o zpožděnou proměnou o jeden rok (t-1).

Specifikace proměnných a předpoklady jejich vlivu:

- *počet zaměstnanců:* ukazatel byl zařazen, protože dotační programy by dle provedené literární rešerše měly přispívat k tvorbě nových pracovních míst a ke snižování nezaměstnanosti. Proto je předpokládán pozitivní vztah mezi podporou (PRV, OPPI) a počtem zaměstnanců, tzn. že podpory přispívají k tvorbě pracovních míst. Pozitivní vztah byl potvrzen například i Cerquem a Pellegrinim[396], Horbachem[397] nebo Del Montem a Papagnim[398].
- *fixní aktiva:* vzhledem k tomu, že podpory mají podobu investic do nových technologií, modernizací stávajícího vybavení či budov, investiční podpory souvisejí s růstem majetkové vybavenosti podniků. Předpokládán je tedy pozitivní vztah, tzn. že dotace přispívají k růstu majetkové vybavenosti podniků. Je však nutné tento ukazatel vyhodnocovat v kontextu s ostatními ukazateli, aby docházelo k jejich efektivnímu využívání (například v kontextu s růstem počtu pracovníků, produktivity práce, tržeb, úspor na materiálu apod.). Pozitivní dopad dotací na majetek podniku byl prokázán například Berniniovou a Pellegrinim[399] a Mroczkem[400].
- *tržby za prodej vlastních výrobků a služeb*: dotační programy měly přispívat ke zvyšování konkurenceschopnosti a výkonnosti podniků, což by se mělo odrážet v růstu tržeb podniků. Předpokládán je rovněž pozitivní vztah mezi dotacemi a tržbami, tzn. že dotace přispívají k růstu tržeb. Pozitivní vztah byl potvrzen například autory Skurasem et al.[401], Berniniovou a Pellegrinim[402] či Bloomem a Van Reenenem[403].
- *výkonová spotřeba:* ukazatel je zahrnut z důvodu úspor, kterých by mělo být prostřednictvím dotačních programů MZe či MPO dosaženo a které by měly být viditelné právě ve spotřebě materiálu, energie nebo služeb. Podpory by tedy měly napomoci ke snižování výkonové spotřeby. Tento předpoklad však nemusí platit vždy, a to z důvodu, že v podnicích díky růstu tržeb může docházet i k růstu výkonové spotřeby (růst rozsahu výroby) či naopak v důsledku implementace nové technologie může dojít k přechodu na produkci výkonově náročnější. U tohoto ukazatele není tedy striktně stanoven předpoklad vztahu, bude vyhodnocován v kontextu s vývojem dalších ukazatelů. Nicméně tempo růstu tržeb by mělo být vyšší než tempo růstu výkonové spotřeby.
- *produktivita práce*: ukazatel byl zahrnut, protože jednou z problematických oblastí zemědělsko-potravinářského sektoru je nízká produktivita práce, k jejímuž zvýšení mělo dojít prostřednictvím PRV, Osy I OPPI. Předpokladem tedy je, že podpory přispěly k jejímu růstu. Pozitivní dopad na produktivitu práce byl prokázán například i autory Mezerou a Špičkou[404] či Medonosem et al.[405]
- *přidaná hodnota:* další specifická oblast, k jejímuž zlepšení měly dotace přispět, je nízký podíl produkce s vyšší přidanou hodnotou a nedostatečná finalizace produktů. Proto byl tento ukazatel do evaluace zahrnut a předpokládá se pozitivní dopad dotací na tento ukazatel, tzn. že dotace

396 CERQUA, A. – PELLEGRINI, G., *Do subsidies to private capital*, c. d., s. 114.
397 HORBACH, J., *The impact of innovation activities*, c. d.
398 DEL MONTE, A. – PAPAGNI, E., *R&D and the growth of firms*, c. d., s. 1011.
399 BERNINI, C. – PELLEGRINI, G., *How are growth and productivity*, c. d., s. 260.
400 MROCZEK, R., *Investment, assets of enterprises*, c. d., s. 258.
401 SKURAS, D. – TSEKOURAS, K. – DIMIRA, E. – TZELEPIS, D., *The Effects of Regional Capital Subsidies*, c. d., s. 355.
402 BERNINI, C. – PELLEGRINI, G., *How are growth and productivity*, c. d., s. 260.
403 BLOOM, N. – VAN REENEN, J., *Patents*, c. d., s. 97.
404 MEZERA, J. – ŠPIČKA, J., *Economic Effects*, c. d., s. 39.
405 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

přispěly k vyšší přidané hodnotě. Pozitivní vztah byl prokázán například i autory Ratingerem et al.[406] či Berniniovou a Pellegrinim[407].

– *výsledek hospodaření za účetní období:* firmy by díky rozvoji technického potenciálu měly dosahovat vyšších tržeb, úspory nákladů, což by se mělo projevit na rentabilitě podniku, resp. jeho výsledku hospodaření. Předpokládán je pozitivní vztah, což znamená, že dotace napomáhají podnikům k vyšším výsledkům hospodaření. Pozitivní efekt potvrdili i autoři Thwaites a Wynarczyk[408] nebo Freel[409].
– *zadluženost bankovními úvěry:* vyšší investiční aktivita rovněž souvisí s využíváním cizích zdrojů, resp. bankovních úvěrů. Ukazatel je zařazen, protože investice mohou významně ovlivnit zadluženost podniků. Cílem je tedy zjistit, do jaké míry dotace finančně zatěžují podniky. Předpokládá se, že čerpání investičních podpor zvyšuje zadluženost vzhledem k opakovanému využívání těchto zdrojů podniky v některých oborech.

Výše uvedených osm proměnných je uvažováno jako vysvětlované proměnné, tzn. „y". Je jimi vysvětlováno, jak se změní tyto proměnné, pokud dojde ke změně v čerpání dotací o jednotku (tj. o tis. Kč). Veškeré proměnné do modelu vstupují jako panelová data, tzn. že každá proměnná byla zjišťována v jednotlivých letech 2007 až 2013 individuálně u každého podniku.[410]

Podniková data za roky 2007–2013 byla získána v databázi firem a institucí Albertina, která sdružuje účetní výkazy podniků. Údaje o počtu zaměstnanců jsou součástí výstupů účetních výkazů, obecně je lze nalézt v účetních závěrkách. Proměnná fixní aktiva představují položku rozvahy, ř. 013 Dlouhodobý hmotný majetek (do modelu ukazatel vstupuje v tis. Kč). Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb představují položku výkazu zisku a ztráty, ř. 05 se stejným názvem (v tis. Kč); v případě výkonové spotřeby se jedná o položku výkazu zisku a ztráty, ř. 08 se stejným názvem (proměnná vstupuje do modelu v tis. Kč a je součtem spotřeby materiálu, energií a služeb); proměnná přidaná hodnota představuje položku výkazu zisku a ztráty, ř. 11 se shodným názvem (v tis. Kč). Výsledek hospodaření za účetní období představuje položku výkazu zisku a ztráty č. 60 (v tis. Kč). Produktivita práce byla vypočtena jako přidaná hodnota (položka výkazu zisku a ztráty č. 11) přepočtená na jednoho zaměstnance (v tis. Kč). Zadluženost bankovními úvěry byla kalkulována jako poměr krátkodobých bankovních úvěrů a výpomocí (řádek rozvahy č. 120 a 121) k aktivům (řádek rozvahy č. 001). V datovém souboru je ukazatel zahrnut v procentním vyjádření.

– *dotace* – tato proměnná vstupuje do modelu jako jediná vysvětlující proměnná („x"). Informace o čerpání dotací byly zjišťovány na podnikové úrovni v konkrétních částkách[411] z dat poskytnutých MZe a MPO. Odhady byly provedeny zvlášť pro podpořené podniky v rámci PRV, Osy I a podpořené podniky v rámci dotačních programů OPPI. V okruhu Osy I se jedná o opatření platné v letech 2007–2013, tj. I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům, které zahrnuje podopatření I. 1.3.1 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům a I. 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií. Dopady těchto podopatření jsou vyhodnocovány souhrnně.
  Podpory OPPI zahrnují pouze dotační programy, které potravinářské podniky čerpaly. Jedná se o program Eko-energie, ICT v podnicích, Inovace, Marketing, Nemovitosti, Potenciál, Poradenství, Rozvoj a Školicí střediska. Zahrnuty jsou tedy i programy, prostřednictvím kterých může zprostředkovaně docházet k vlivu na výkonnost podniku, tzn. že se nejedná o přímé investice. Vyhodnocení podpor OPPI bylo provedeno souhrnně. U oborů 10.7, 10.8 a 11, kde bylo patrné široké spektrum využití dotačních programů, byl pro bližší specifikaci dopadů proveden odhad parametrů u třech dotačních programů, které byly nejvíce využívané. To znamená u oboru 10.7 dotační program Rozvoj, Inovace a Eko-energie; u oboru 10.8 program Marketing, Nemovitosti a Rozvoj; u sektoru 11 program Eko-energie, Rozvoj a Nemovitosti.

Odhad byl proveden pro výrobní obory, resp. sektor (Výroba nápojů), které čerpaly podpory a měly dostupná účetní data. Jelikož je uvažováno celkem osm závislých ukazatelů a dva typy dotací (PRV, OPPI), bylo v souhrnu odhadnuto 96 modelů. V rámci evaluace dopadů nejvíce využívaných programů OPPI bylo odhad-

406 RATINGER, T. – MEDONOS, T. – HRUŠKA, M., *An Assessment of the Differentiated Effects*, c. d., s. 153.

407 BERNINI, C. – PELLEGRINI, G., *How are growth and productivity*, c. d., s. 260.

408 THWAITES, A. – WYNARCZYK, P., *The economic performance*, c. d., s. 135.

409 FREEL, M., S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 195.

410 Panelová data představují specifický typ pozorování, kombinují průřezová a časově uspořádaná data. To znamená, že několik subjektů, v tomto případě podniků, je pozorováno v několika časových obdobích (v případě vlastní práce se jedná o období od roku 2007 do 2013). Panelová data tak umožňují zvětšit datový soubor, snižují kolinearitu mezi vysvětlujícími proměnnými a umožňují testovat i složitější ekonometrické modely.

411 V letech, kdy podnik získal dotaci, je uvedena její konkrétní výše. V letech, kdy podnik nečerpal, je jako hodnota proměnné uvedena nula.

nuto dalších 21 modelů, tj. celkem 117 modelů.

V rámci aplikace modelu byly testovány následující statistické hypotézy:

H_0: Dotace PRV v daném výrobním oboru statisticky významně neovlivňují dané ukazatele.

H_A: Non H_0 (tzn. že dotace PRV v daném oboru statisticky významně ovlivňují daný ukazatel).

H_0: Dotace OPPI v daném výrobním oboru statisticky významně neovlivňují dané ukazatele.

H_A: Non H_0 (tzn. že dotace OPPI v daném oboru statisticky významně ovlivňují daný ukazatel).

H_0 se zamítá, pokud je p-hodnota pro odhadnutý parametr menší než zvolená hladina významnosti,[412] tzn. že dotace statisticky významně ovlivňují ukazatel a přijímá se H_A. H_0 nelze zamítnout, pokud odhadnuté parametry nejsou statisticky významné (tzn. že p-hodnota je větší než hladina významnosti). Jedná se vlastně o testování statistické významnosti odhadnutých parametrů modelů. Hypotézy, resp. testování statistické významnosti parametrů, přispějí k zodpovězení výzkumných otázek.

Veškeré modelování bylo provedeno v programu Gretl. Výpočty Kruskal-Wallisova testu byly vypočteny v programu Statistica.

V rámci charakteristiky datového souboru podpořených podniků byly vypočteny základní popisné charakteristiky těchto podniků v členění dle výrobních oborů. Základní popisné charakteristiky se vztahují na proměnné, které vstupují do modelů, tj. tržby za prodej vlastních výrobků, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, produktivita práce, výsledek hospodaření, fixní aktiva a zadluženost bankovními úvěry. Mezi tyto charakteristiky patří průměr, medián, minimální hodnota, maximální hodnota a směrodatná odchylka. Výpočty byly provedeny v programu Statistica.

412 Statistická významnost odhadnutých parametrů byla testována na hladině významnosti 1 %, 5 % a 10 %.

4)

Výsledky

Kapitola výsledků práce se dělí na tři podkapitoly. První podkapitola se zabývá ekonomikou podniků potravinářského sektoru v členění dle výrobních oborů a následně i dle velikostí subjektů. Druhá část rozebírá investiční podpory poskytované podnikům potravinářského průmyslu z PRV (opatření I. 1.3) a OPPI. Na tuto kapitolu navazuje poslední analýza, a tou je kvantifikace dopadů těchto podpor na ekonomiku potravinářských podniků. Každá podkapitola je doplněna o dílčí závěry, resp. souhrny.

4.1. Ekonomika podniků potravinářského průmyslu

První kapitola vlastní práce se týká analýzy ekonomiky potravinářských podniků, tj. Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), a to jako celku, ale i dle výrobních oborů a velikostí subjektů, a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) analyzovanou jako celý sektor. Ekonomika těchto podniků byla hodnocena z pohledu ukazatelů struktury, ekonomických ukazatelů a ukazatelů finanční analýzy. Poskytnutá data obsahují i podklady za právnické i fyzické osoby. Celkem byla analyzována data 8 804 podniků.

4.1.1 Ukazatele struktury

V rámci kategorie ukazatelů struktury byl hodnocen počet jednotek (resp. počet podnikatelských subjektů právnických a fyzických osob) a počet zaměstnanců, který rovněž zahrnuje údaje za právnické a fyzické osoby. Hodnocena je časová řada 2010–2014 včetně indexu změny hodnoty ukazatele za poslední rok, tj. vzhledem k roku 2013, a absolutní změny v ukazateli.

- **Počet jednotek**

Na podnikatelské struktuře potravinářského průmyslu se nejvíce podílí obor 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, ve kterém se v roce 2014 nacházelo 3 036 podniků (tzn. podíl 34,5 % z potravinářských podniků), na druhém místě se s téměř shodným zastoupením (20,3 %, resp. 20,2 %) nachází obor 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků s počtem podniků 1 783. Na třetím místě je obor 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných

výrobků s 1 781 podniky. Čtvrté místo s 1 267 podniky a procentním zastoupením 14,4 % zastává Výroba nápojů. Podíl ostatních oborů na podnikatelské struktuře je minoritní. Více než 85 % podniků se nachází ve Výrobě potravinářských výrobků (graf č. 1).

Graf č. 1: Podnikatelská struktura potravinářských podniků dle výrobních oborů v roce 2014

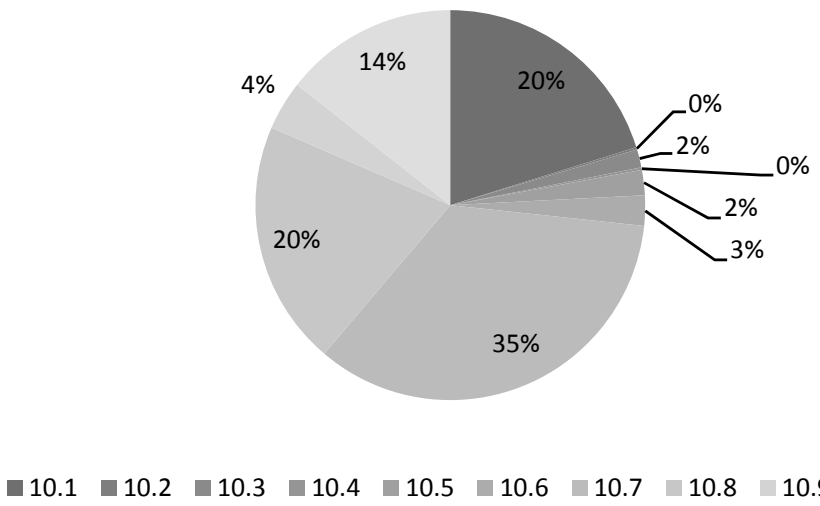

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Počet podniků Výroby potravinářských výrobků za poslední analyzovaný rok vzrostl ze 7 166 podniků na 7 538 podniků, tzn. o 5 % (tabulka č. 16). Nejvíce se na tomto růstu podílely obory 10.6 Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, kde počet podniků vzrostl o 18 %, 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků s nárůstem o 13 % a obor 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků s nárůstem o 12 %.

Počty podniků klesly v oboru 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů o 9 %, v oboru 10.9 Výroba průmyslových krmiv o 3 % a v oboru 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny o 1 %. Dlouhodobě klesají počty podniků v oboru 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (od roku 2010), od roku 2011 rovněž počty podniků v oboru 10.9, od roku 2012 v oboru 10.2. Obory 10.7, 10.8 a 10.1 představují 75 % podniků potravinářského průmyslu.

Tabulka č. 16: Počet podnikatelských subjektů dle výrobního oboru a velikosti subjektu

CZ-NACE	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014	Index změny 14/13	Absolutní změna 14-13
10.1	malé	1 359	1 614	1 638	1 631	1 700	1,04	69
	střední	63	60	61	61	64	1,05	3
	velké	18	17	19	17	18	1,06	1
	celkem	1 440	1 691	1 718	1 709	1 781	1,04	72
10.2	celkem	22	21	24	22	20	0,91	-2
10.3	malé	150	145	130	122	120	0,98	-2
	střední	13	13	12	12	12	1,00	0
	velké	3	3	3	3	3	1,00	0
	celkem	166	161	145	137	135	0,99	-2
10.4	malé	17	13	13	9	10	1,11	1
	střední	7	8	6	6	7	1,17	1
	celkem	24	21	19	15	17	1,13	2
10.5	malé	162	161	148	139	143	1,03	4
	střední	38	33	32	30	31	1,03	1
	velké	7	8	8	9	9	1,00	0
	celkem	207	202	188	178	184	1,03	6
10.6	celkem	159	190	207	190	224	1,18	34
10.7	malé	2 578	2 825	2 851	2 842	2 914	1,03	72
	střední	114	107	103	102	105	1,03	3
	velké	20	19	18	17	17	1,00	0
	celkem	2 712	2 951	2 972	2 961	3 036	1,03	75
10.8	malé	1 338	1 408	1 555	1 512	1 709	1,13	197
	střední	54	57	67	66	68	1,03	2
	velké	9	9	8	7	7	1,00	0
	celkem	1 401	1 474	1 630	1 585	1 783	1,12	198

CZ-NACE	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014	Index změny 14/13	Absolutní změna 14-13
10.9	malé	346	381	378	344	334	0,97	−10
	střední	25	22	20	21	20	0,95	−1
	velké	6	3	4	4	4	1,00	0
	celkem	377	406	402	369	359	0,97	−10
10	malé	6 109	6 738	6 925	6 791	7 154	1,05	363
	střední	334	318	318	316	323	1,02	7
	velké	65	61	62	59	60	1,02	1
	celkem	6 508	7 117	7 305	7 166	7 538	1,05	372
11	malé	1 178	1 221	1 166	1 211	1 211	1,00	0
	střední	44	46	47	46	46	1,00	0
	velké	10	10	9	9	9	1,00	0
	celkem	1 232	1 277	1 222	1 266	1 267	1,00	1
10 + 11	malé	7 287	7 959	8 091	8 002	8 366	1,05	364
	střední	378	364	365	362	369	1,02	7
	velké	75	71	71	68	69	1,01	1
	celkem	7 740	8 394	8 527	8 432	8 804	1,04	372
ZP	celkem	125 502	130 900	133 374	129 821	130 514	1,01	693

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Převažující velikostní struktura ve Výrobě potravinářských výrobků a Výrobě nápojů jsou jednoznačně malé podniky, jejichž počet k roku 2014 činí 8 366 podniků, tj. přibližně 95 % všech potravinářských podniků, a jejich počet narůstal (kromě poklesu v roce 2013). Za poslední dva roky jejich počet vzrostl o 364 podniků. Počet středních podniků k roku 2014 je 369 a mírně klesal (v roce 2014 však došlo k mírnému nárůstu o 7 podniků).

Stěžejní oblastí z hlediska počtu podniků je Výroba potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), kde se nachází podstatně více podniků než ve Výrobě nápojů (CZ-NACE 11). Počty malých podniků v CZ-NACE 10 narůstají, kdežto v CZ-NACE 11 jsou v posledních dvou letech konstantní. Počty středních podniků CZ-NACE 10 rovněž mírně rostou na 323 podniků v roce 2014, u CZ-NACE 11 jsou od roku 2011 téměř konstantní.

Nejpočetnější skupina malých podniků se nachází v oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků. Počet podniků v tomto oboru za sledovanou časovou řadu roste (v roce 2014 čítá tato kategorie 2 914 podniků). Další dva dominantní obory, co se týče malých podniků, je obor 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků a 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (1 709, resp. 1 700 malých podniků v roce 2014). Počty podnikatelských subjektů v ostatních oborech nejsou tak dominantní. Ve stejných oborech se nachází i nejvíce středních podniků. V oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků jich k roku 2014 bylo 64, v oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků 105 středních podniků a v 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků jich bylo 68. Obecně nejméně podniků se nachází v oboru 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (k roku 2014 to bylo 20 podniků). Druhým oborem s nejnižším počtem podniků je obor 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, v roce 2014 je jejich počet 17. Velké podniky se v tomto oboru nevyskytují.

Počet zaměstnanců

Z hlediska struktury jsou nejvýznamnějšími zaměstnavateli čtyři obory. Jedná se o obor 10.7, který zaměstnává 30 % osob v potravinářském průmyslu (29 756 osob). Dále nejvíce osob zaměstnává obor 10.1, tj. 21 % (21 051 osob), a v oboru 10.8 pracuje 15 % (tj. 15 058 osob). Ve Výrobě nápojů je zaměstnáno 13 % (13 076) pracovníků. V ostatních oborech pracuje podstatně méně pracovníků vzhledem k výše uvedeným počtům (graf č. 2). Obory 10.7, 10.1 a 10.8 zaměstnávají 66 % všech pracovníků v potravinářském průmyslu.

Graf č. 2: Struktura počtu zaměstnanců dle výrobních oborů v roce 2014

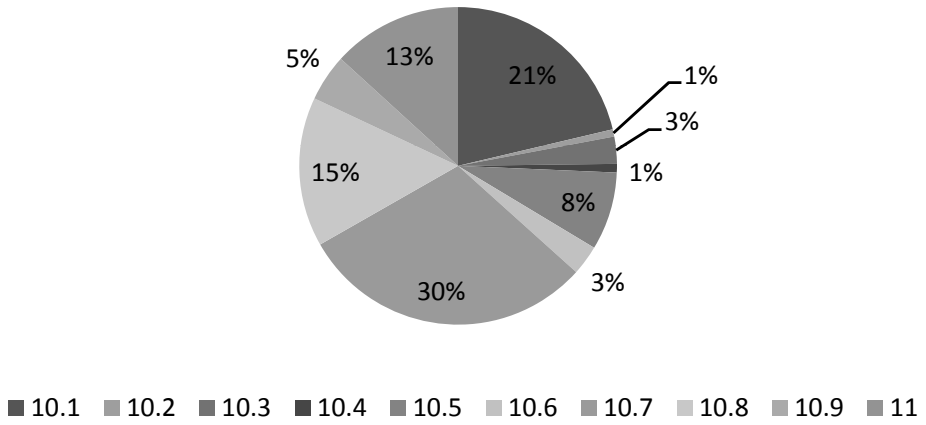

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

I přes rostoucí počet podniků v roce 2014 dochází jak ve Výrobě potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), tak i ve Výrobě nápojů (CZ-NACE 11) k mírnému poklesu počtu zaměstnanců o 2 % (pokles o 1 373 zaměstnanců v CZ-NACE 10 a o 218 v CZ-NACE 11) oproti roku 2013 (tabulka č. 17). K poklesu dochází nejvíce v oboru 10.5, tj. o 5 %, 10.7, tj. o 3 %, a 10.8, tj. o 2 %. A to i přes to, že se meziročně zvýšil počet podnikatelských subjektů. Naopak počet pracovníků se v roce 2014 zvýšil v oboru 10.6 (o 15 %), 10.2 (o 9 %) a 10.4 (o 3 %). V absolutním vyjádření došlo k největšímu poklesu počtu pracovníků v oboru 10.7 (pokles o 1 033 zaměstnanců), v oboru 10.5 (o 384 zaměstnanců) a 10.8 (o 305 zaměstnanců). Což svědčí o skutečné úspoře zaměstnanců. Nejvíce se počet zaměstnanců zvýšil v oboru 10.9 (o 90 zaměstnanců), 10.2 (o 57 zaměstnanců) a 10.4 (o 28 zaměstnanců). V oborech 10.9 a 10.4 došlo k nárůstu počtu zaměstnanců v důsledku vyššího zpracování obilí a řepky. V oborech 10.7 a 10.8 tedy dochází jak k růstu počtu podniků, tak současně k poklesu počtu zaměstnanců v roce 2014. V případě oboru 10.9 počet podniků klesal, ale počet zaměstnanců se zvýšil.

Za sledované období dochází dlouhodobě k poklesu počtu zaměstnanců v oboru 10.1 (rozdíl mezi rokem 2010 a 2014 je 1 057 pracovníků). Stejně tak je tomu u oboru 10.5, kde počet zaměstnanců v roce 2014 (oproti roku 2010) klesl o 1 226 pracovníků. V oboru 10.7 činí tento pokles 3 397 pracovníků. Poklesy souvisejí především s technologickými změnami.

Tabulka č. 17: Počty zaměstnanců dle výrobního oboru a velikosti subjektu

CZ-NACE	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014	Index změny 14/13	Absolutní změna 14-13
10.1	malé	5 508	5 844	5 342	5 156	5 100	0,99	−56
	střední	6 217	6 003	5 888	6 163	6 096	0,99	−67
	velké	10 383	9 959	10 409	9 963	9 855	0,99	−108
	celkem	22 108	21 806	21 639	21 283	21 051	0,99	−232
10.2	celkem	837	819	703	673	730	1,09	57
10.3	malé	635	640	633	654	660	1,01	6
	střední	1 266	1 272	1 197	1 174	1 184	1,01	10
	velké	876	914	882	882	890	1,01	8
	celkem	2 777	2 826	2 712	2 710	2 733	1,01	23
10.4	malé	157	103	110	134	139	1,03	5
	střední	715	667	656	694	718	1,03	24
	celkem	872	770	766	828	857	1,03	29
10.5	malé	638	801	694	619	590	0,95	−29
	střední	4 214	3 661	3 567	3 293	3 140	0,95	−153
	velké	4 249	4 071	4 060	4 347	4 144	0,95	−203
	celkem	9 100	8 533	8 322	8 258	7 874	0,95	−384
10.6	celkem	2 876	2 846	2 814	2 614	2 999	1,15	385
10.7	malé	12 027	12 020	11 815	11 504	11 119	0,97	−385
	střední	10 553	10 420	10 324	10 349	10 002	0,97	−347
	velké	10 573	10 144	9 814	8 935	8 635	0,97	−300
	celkem	33 153	32 583	31 953	30 789	29 756	0,97	−1 033
10.8	malé	4 295	4 382	4 216	4 168	4 238	1,02	70
	střední	5 449	5 724	6 495	6 481	6 264	0,97	−217
	velké	5 439	5 478	5 275	4 714	4 556	0,97	−158
	celkem	15 183	15 584	15 986	15 363	15 058	0,98	−305
10.9	malé	1 400	1 385	1 333	1 240	1 263	1,02	23
	střední	2 665	2 636	2 253	2 191	2 234	1,02	43
	velké	1 589	873	1 190	1 219	1 243	1,02	24
	celkem	5 654	4 893	4 776	4 650	4 740	1,02	90

CZ-NACE	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014	Index změny 14/13	Absolutní změna 14-13
10	malé	25 639	26 233	25 214	24 103	23 823	0,99	−280
	střední	33 032	32 216	32 084	32 256	31 817	0,99	−439
	velké	33 888	32 214	32 374	30 810	30 156	0,98	−654
	celkem	92 559	90 662	89 672	87 169	85 796	0,98	−1 373
11	malé	2 559	2 460	2 327	2 387	2 347	0,98	−40
	střední	4 483	4 378	4 601	4 476	4 402	0,98	−74
	velké	7 727	7 043	6 646	6 431	6 325	0,98	−106
	celkem	14 768	13 881	13 574	13 294	13 076	0,98	−218
10 + 11	malé	28 198	28 692	27 540	26 490	26 171	0,99	−319
	střední	37 515	36 594	36 685	36 732	36 219	0,99	−513
	velké	41 614	39 256	39 020	37 241	36 481	0,98	−760
	celkem	107 327	104 543	103 246	100 463	98 872	0,98	−1 591

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Středně velké podniky zaměstnávají ve Výrobě potravinářských výrobků a Výrobě nápojů necelých 37 % z celkového počtu zaměstnanců potravinářského průmyslu. V malých podnicích pracuje přibližně 27 % zaměstnanců. Malé podniky v roce 2014 zaměstnávaly 26 171 osob a střední 36 219 osob. Počty zaměstnanců ve všech velikostních skupinách podniků v čase klesají. Při součtu počtu zaměstnaných osob malých a středních podniků je tato kategorie (MSP) dominantní s celkovým počtem zaměstnaných osob 62 391, tzn. že zde pracuje 64 % zaměstnanců z potravinářského průmyslu. Poměrně vysoký počet zaměstnaných osob v MSP vyplývá z nižší technické vybavenosti těchto firem a s výrobou pracovně náročnějšího sortimentu potravin. Stěžejní je opět Výroba potravinářských výrobků, která zaměstnává většinu pracovníků, a to jak v případě malých, tak i středních a velkých podniků.

Nejvíce osob pracuje ve velkých podnicích oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, avšak počet zaměstnaných osob v čase klesá (k roku 2014 je zde zaměstnaných 9 855 osob). Dále je nejvíce osob zaměstnaných rovněž ve velkých podnicích v oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (8 635 osob). Malé podniky rovněž představují významného zaměstnavatele tohoto výrobního oboru. Nejméně zaměstnanců má obor 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů, který je minoritním oborem.

4.1.2 Ekonomické ukazatele

V rámci ekonomických ukazatelů byl hodnocen vývoj a struktura základních ukazatelů. Jedná se o ukazatel tržeb za prodej vlastních výrobků, produktivity práce, mzdových nákladů a výsledku hospodaření za účetní období. Je uveden také index změny hodnoty ukazatele v relativní a absolutní výši.

• Tržby za prodej vlastních výrobků na zaměstnance

Nejvíce se na celkových tržbách za prodej vlastních výrobků podílí v roce 2014 CZ NACE 11 Výroba nápojů s 20 %, následována je oborem 10.1, který se na těchto tržbách potravinářského průmyslu podílí téměř 19 %. Dále nejvíce tržeb generuje obor 10.8 s téměř 16% podílem a obor 10.5 s podílem 14 %. Téměř 80 % těchto tržeb je vytvořeno ve Výrobě potravinářských výrobků a 20 % ve Výrobě nápojů. Obory 10.1, 10.8 a 10.5 vytvoří 49 % celkových tržeb za prodej vlastních výrobků v potravinářském průmyslu, tj. téměř polovina objemu tohoto ukazatele, resp. indikátoru spojeného s trhem (graf č. 3).

Graf č. 3: Struktura tržeb za prodej vlastních výrobků dle výrobních oborů v roce 2014

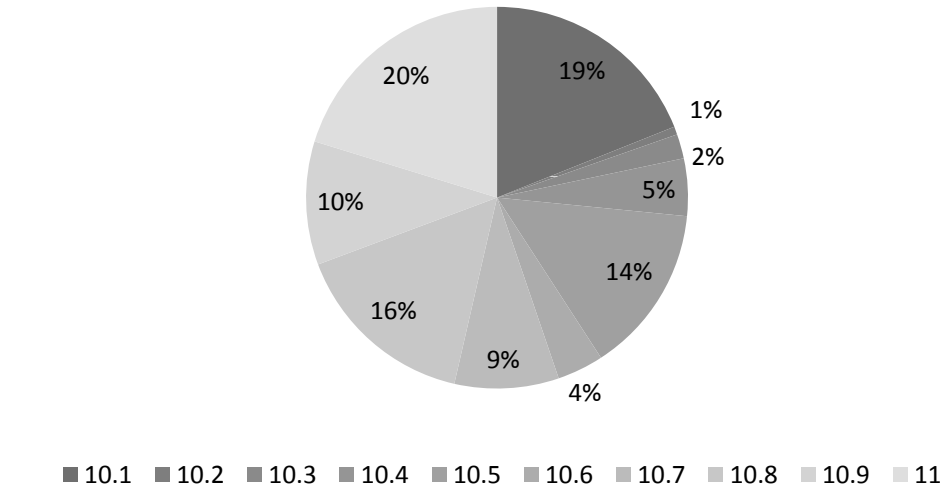

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Dlouhodobě celkové tržby rostou (od roku 2010) v oboru 10.6. V oboru 10.7 však od roku 2011 dochází k jejich poklesu. Důvodem je pokles cen průmyslových výrobců.

V rámci CZ-NACE 10 jsou tržby připadající na zaměstnance v posledních dvou letech téměř konstantní, v případě CZ-NACE 11 naopak došlo k mírnému růstu o 3 %. Tržby na zaměstnance nejvíce poklesly v oboru 10.4 o 11 %, v oboru 10.9 o 10 % a v oboru 10.7 o 8 %. Naopak tyto tržby vzrostly za poslední sledovaný rok u oborů 10.1 a 10.3 o 5 % a u oboru 10.5 se podařilo zvýšit tržby také o 5 % na zaměstnance (viz tabulku č. 18). Na jednoho zaměstnance nejvyšší částka tržeb připadá v oboru 10.4. Tato částka je podstatně vyšší než v ostatních oborech, převyšuje dokonce i průměr potravinářského průmyslu. Tržby připadající na zaměstnance jsou však ovlivněny nižším počtem zaměstnanců, který ukazatel zvyšuje (jedná se o obor s druhým nejnižším počtem zaměstnanců). Dále nejvíce tržeb na zaměstnance připadá v oboru 10.9 a v oboru 10.5. Nejnižší tržby na zaměstnance vykazuje obor 10.7, a to především kvůli vysokému počtu zaměstnanců v tomto oboru, který úroveň ukazatele snižuje.

Tabulka č. 18: Tržby za prodej vlastních výrobků na zaměstnance dle výrobního oboru a velikosti subjektu (v tis. Kč)

CZ-NACE	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014	Index změny 14/13	Absolutní změna 14-13
10.1	malé	1 959	1 889	2 086	2 199	2 310	1,05	111
	střední	2 285	2 353	2 333	2 316	2 433	1,05	117
	velké	2 454	2 492	2 577	2 584	2 714	1,05	130
	celkem	2 283	2 292	2 390	2 413	2 535	1,05	122
10.2	celkem	2 403	2 197	2 384	2 564	2 605	1,02	41
10.3	malé	1 324	1 824	1 801	1 553	1 638	1,05	85
	střední	2 036	1 816	2 132	2 087	2 202	1,05	115
	velké	2 142	2 234	2 162	2 159	2 277	1,05	119
	celkem	1 907	1 953	2 064	1 982	2 090	1,05	109
10.4	malé	7 516	4 473	5 001	38 158	33 955	0,89	−4 203
	střední	7 878	12 249	12 254	12 447	11 076	0,89	−1 371
	celkem	7 813	11 207	11 212	16 616	14 785	0,89	−1 830
10.5	malé	2 705	2 812	2 362	2 494	2 601	1,04	106
	střední	4 717	5 070	5 302	5 779	6 026	1,04	246
	velké	3 484	4 293	4 212	4 592	4 788	1,04	196
	celkem	4 000	4 487	4 525	4 908	5 118	1,04	209
10.6	celkem	2 533	3 125	3 248	3 759	3 611	0,96	−148
10.7	malé	622	612	610	660	428	0,65	−232
	střední	703	730	743	923	951	1,03	28
	velké	1 355	1 577	1 593	1 094	1 124	1,03	30
	celkem	882	950	955	874	806	0,92	−68
10.8	malé	2 109	1 629	1 586	1 778	2 711	1,52	933
	střední	2 438	2 477	2 511	2 565	2 364	0,92	−201
	velké	3 579	3 839	4 418	4 085	3 765	0,92	−320
	celkem	2 754	2 717	2 896	2 818	2 886	1,02	68
10.9	malé	2 886	3 281	3 669	3 661	3 305	0,90	−357
	střední	5 750	7 333	7 794	9 033	8 153	0,90	−880
	velké	3 046	3 446	4 440	5 072	4 578	0,90	−494
	celkem	4 281	5 493	5 807	6 562	5 923	0,90	−639
10	malé	1 490	1 456	1 493	1 785	1 874	1,05	89
	střední	2 505	2 763	2 793	2 965	2 912	0,98	−54
	velké	2 437	2 673	2 832	2 747	2 752	1,00	4
	celkem	2 199	2 353	2 441	2 562	2 567	1,00	6
11	malé	1 525	1 589	1 690	1 746	1 805	1,03	59
	střední	3 533	3 570	3 819	4 108	4 246	1,03	139
	velké	4 518	4 863	4 986	5 054	5 225	1,03	171
	celkem	3 701	3 875	4 025	4 142	4 282	1,03	140
10 + 11	malé	1 493	1 468	1 509	1 781	1 868	1,05	87
	střední	2 628	2 860	2 922	3 104	3 074	0,99	−31
	velké	2 823	3 065	3 198	3 146	3 181	1,01	35
	celkem	2 406	2 555	2 650	2 771	2 794	1,01	23

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Na celkových tržbách z prodeje vlastních výrobků CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se podílí střední podniky s tržbami v roce 2014 ve výši 115 mld. Kč (tj. 40 % všech tržeb). Jejich tržby mají však kolísavý charakter. Malé podniky výrazně zvýšily své tržby v roce 2013, a to především díky nárůstu tržeb v CZ-NACE 10. Vzhledem k tomu, že podniky Výroby potravinářských výrobků jsou dominantní v předešlých ukazatelích, je tomu tak i zde. Tržby MSP převyšují tržby velkých podniků a činí 58 % z celkových tržeb za CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11. Celkové tržby malých podniků CZ-NACE 10 jsou od roku 2012 rostoucí. Tržby malých podniků CZ-NACE 11 rostou po celou časovou řadu, stejně tak je tomu u středních podniků. Tržby středních podniků Výroby potravinářských výrobků však mají kolísavý charakter po celé sledované období.

Dominantními podniky, co se týká generování tržeb, jsou velké podniky. Konkrétně se jedná o velké podniky oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků s tržbami přesahující 25 mld. Kč, oboru 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků (tržby oscilují kolem 20 mld. Kč) a velké podniky oboru 10.5 Výroba mléčných výrobků, kde tržby za poslední dva sledované roky přesáhly 20 mld. Kč. Nejvyšší tržby celkem jsou schopny generovat v rámci kategorie malých podniků obor 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (tržby činí přibližně 15 mld. Kč), obor 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků (jejichž tržby v roce 2014 činily přes 11 mld. Kč).

Pokud tržby přepočteme na zaměstnance, pak je zřejmé, že nejvyšších tržeb v posledních dvou sledovaných letech dosahují malé podniky oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků ve výši téměř 34 mil. Kč na zaměstnance. Střední podniky tohoto oboru rovněž dosahují jedněch z nejvyšších tržeb (v roce 2014 to bylo 11 mil. Kč na zaměstnance). Dalšími významnými podniky jsou střední podniky oboru 10.9 Výroba průmyslových krmiv s tržbami v roce 2014 ve výši 8,1 mil. Kč na zaměstnance. Nejméně tržeb ze všech oborů generují malé a střední podniky oboru 10.7, které jsou nuceny udržovat poměrně nízkou úroveň cen pod tlakem maloobchodních řetězců.

V rámci oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků dosahují střední podniky téměř stejných tržeb jako malé podniky. Rozdíly jsou v řádu 100–200 tis. Kč. V oboru 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny vykazují nejvyšší tržby velké podniky, tyto tržby jsou téměř srovnatelné s tržbami středních podniků. Výrobci mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) střední velikosti mají vyšší tržby než velké podniky, a to v řádu milionu korun (v roce 2014 byly tržby středních podniků 6 mil. Kč, tržby velkých podniků 4,8 mil. Kč). Nejnižší tržby v tomto oboru mají malé podniky, které v roce 2014 činily 2,6 mil. Kč na zaměstnance. Tržby malých podniků Výroby ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8) jsou od roku 2012 rostoucí, v roce 2014 dokonce přesáhly tržby ve středních podnicích. Opět nejvyšší tržby na zaměstnance vykazují velké podniky. Dominantní skupinou v oblasti Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) jsou středně velké podniky, které mají vyšší tržby za výrobky než malé či velké podniky tohoto oboru.

Produktivita práce

Produktivita práce je kalkulována jako přidaná hodnota připadající na jednoho zaměstnance. Nejprve je tedy v rámci tohoto ukazatele uvedena struktura, tzn. podíl jednotlivých výrobních oborů na přidané hodnotě (graf č. 4).

Na celkové přidané hodnotě potravinářského průmyslu se v roce 2014 nejvíce podílel obor 10.8 (s 18 %), obor 10.7 (s 17 %) a obor 10.1 (s 14 %). V potravinářském průmyslu došlo meziročně k růstu přidané hodnoty celkem o 4 %. Z toho nejvíce vzrostla u oboru 10.6 (o 66 %) a u oboru 10.4 (o 44 %) díky vyšším výkonům při zpracování obilí a řepky. Pokles přidané hodnoty nastal v oborech 10.5 o 15 %, 10.3 o 14 % a 10.2 o téměř 10 % (především tedy při zpracování mléka, ovoce a zeleniny). Přidaná hodnota ve Výrobě potravinářských výrobků meziročně vzrostla o 6,7 %, u Výroby nápojů však klesla o 2,3 %. Od roku 2010 roste přidaná hodnota v oboru 10.1, a od tohoto roku naopak klesá v oboru 10.3. Obory 10.8, 10.7 a 10.1 se na celkové přidané hodnotě potravinářského průmyslu podílejí 49 %. Jde tedy o jiné obory, než je tomu u tržeb za prodej vlastních výrobků.

Graf č. 4: Struktura přidané hodnoty v roce 2014 dle výrobních oborů

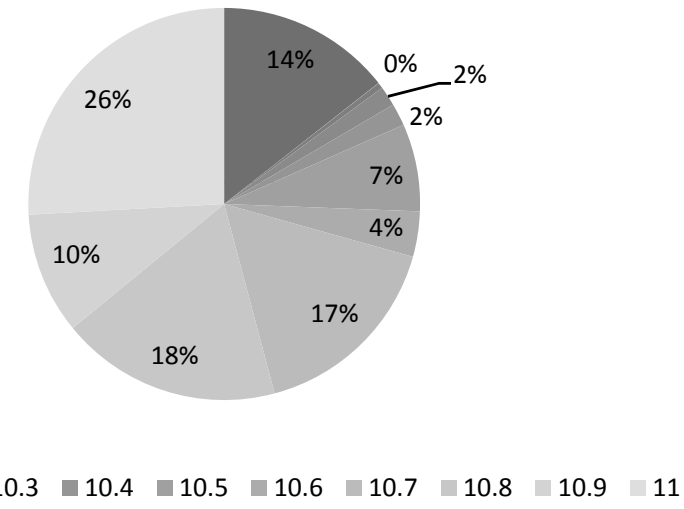

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

V následujícím grafu č. 5 jsou uvedeny výsledky výpočtu produktivity práce. Je zřejmé, že nejvyšší produktivitu práce vykazuje obor 10.4, 10.9 a CZ-NACE 11. V oboru 10.4 (tuky s vysokou výrobní koncentrací) vzrostla produktivita práce oproti roku 2013 nejvíce, tj. o více než 39 %. V případě produktivity práce v oboru 10.9, která je druhá nejvyšší, došlo k mírnému poklesu o 4 %. Nejvíce klesla produktivita práce v oboru 10.2, tj. o 16 % (což je však minoritní obor), a u oboru 10.3, tj. o 15 %. Za potravinářský průmysl celkem vzrostla produktivita práce o téměř 6 %. V CZ-NACE 10 došlo k růstu meziročně o 8 % a v CZ NACE 11 k mírnému poklesu o 0,4 %. Nejvyšší meziroční nárůst v roce 2014 při vyšším využití mlýnů pro zpracování obilí byl zjištěn u oboru 10.6, kde produktivita práce meziročně vzrostla o 45 %. Od roku 2012 konstantně klesá produktivita práce v oboru 10.3 a naopak roste od stejného období v oboru 10.8.

Graf č. 5: Produktivita práce dle výrobních oborů v roce 2014 (v tis. Kč)

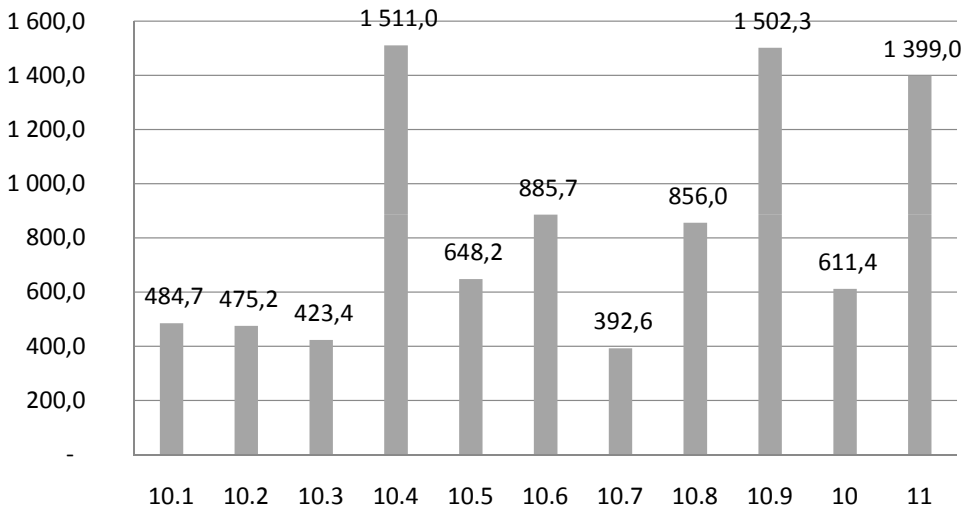

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Produktivita práce v malých podnicích je 393 tis. Kč na zaměstnance a ve středně velkých podnicích 750 tis. Kč na zaměstnance. Nižší produktivita práce u malých podniků je v kontextu s vyšším počtem zaměstnanců u této kategorie podniků na jednu firmu (tabulka č. 19).

Nejvyšší produktivita práce pracovníků malých podniků je v oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, kde se za poslední dva roky zdvojnásobila (ze 1,2 mil. Kč na 2,2 mil. Kč). V oblasti středních podniků je nejvyšší produktivita práce u oborů 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků a 10.9 Výroba průmyslových krmiv, kde v posledních dvou letech přesahovala 2 mil. Kč. Nejnižší produktivitu práce vykazují malé podniky oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (317 tis. Kč), 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (436 tis. Kč v roce 2014) a střední podniky oborů 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (352 tis. Kč). Jde především o obory s vysokou pracovní náročností.

Produktivita práce dle výrobního oboru a velikosti subjektu:

Z pohledu jednotlivých výrobních oborů jsou v oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků nejproduktivnější velké podniky, následované středními podniky s nadstandardním sortimentem (trvanlivé výrobky, masné konzervy apod.). Nejnižší produktivita práce je v malých podnicích, kde ale od roku 2012 roste. Velké podniky Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) mají nejvyšší produktivitu práce v tomto oboru, která však v čase (od roku 2012) klesá. Stejně tak jako u ostatních velikostních kategorií (v případě středních podniků rovněž od roku 2012), v malých podnicích od roku 2011. Problémy se vyskytují zejména při získávání domácí suroviny. Značné rozdíly v produktivitě práce jsou zřejmé v oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků. Středně velké podniky dosahovaly do roku 2012 téměř dvojnásobných hodnot produktivity práce jako malé podniky. V roce 2014 se situace obrátila a malé podniky jsou téměř dvakrát tak produktivnější než střední podniky. Obdobně je tomu u oboru Výroby mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5), kde střední podniky v roce 2012 dosáhly lepší produktivity práce nežli velké podniky a v tomto trendu pokračovaly. Velké podniky Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) mají rovněž nejvyšší produktivitu práce, nicméně v posledním roce se jim přibližují i střední podniky. V oboru 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků u malých podniků klesla v roce 2014 produktivita práce o více než polovinu, naopak u středních a velkých podniků se zvýšila. V případě středních a velkých podniků dochází k růstu produktivity práce od roku 2012. Produktivita práce v oboru 10.9 Výroby průmyslových krmiv v malých podnicích je rovněž rozkolísaná. Ve středních podnicích dochází k růstu, kromě mírného poklesu k roku 2014. U velkých podniků za sledované období výrazně roste.

Tabulka č. 19: Produktivita práce dle výrobního oboru a velikosti subjektu (v tis. Kč)

CZ-NACE	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014	Index změny 14/13	Absolutní změna 14-13
10.1	malé	320	310	307	359	436	1,21	77
	střední	408	391	340	392	470	1,20	78
	velké	472	440	420	428	519	1,21	91
	celkem	416	392	370	401	485	1,21	84
10.2	celkem	512	429	500	568	475	0,84	−93
10.3	malé	414	482	466	449	388	0,86	−62
	střední	469	450	454	425	352	0,83	−72
	velké	745	646	675	631	545	0,86	−86
	celkem	544	521	529	498	423	0,85	−74
10.4	malé	785	738	615	1 210	2 236	1,85	1 027
	střední	1 351	1 666	1 063	1 065	1 371	1,29	305
	celkem	1 249	1 541	999	1 089	1 511	1,39	422
10.5	malé	433	419	448	456	388	0,85	−68
	střední	576	588	711	765	652	0,85	−113
	velké	616	654	649	741	682	0,92	−58
	celkem	584	604	659	729	648	0,89	−81
10.6	celkem	644	633	604	612	886	1,45	273
10.7	malé	284	274	265	280	317	1,13	37
	střední	327	327	339	357	405	1,13	47
	velké	498	539	519	415	476	1,15	61
	celkem	366	374	367	345	393	1,14	47
10.8	malé	470	461	411	476	203	0,43	−274
	střední	700	690	644	690	821	1,19	131
	velké	1 152	1 312	1 183	1 266	1 512	1,19	246
	celkem	797	844	760	809	856	1,06	47
10.9	malé	580	670	719	693	552	0,80	−142
	střední	1 495	1 764	1 933	2 378	2 305	0,97	−73
	velké	851	976	905	1 003	1 026	1,02	23
	celkem	1 087	1 314	1 338	1 568	1 502	0,96	−66
10	malé	361	355	343	376	375	1,00	−1
	střední	575	602	591	643	704	1,10	61
	velké	635	669	630	627	700	1,12	73
	celkem	538	554	535	564	611	1,08	48
11	malé	480	480	519	592	579	0,98	−13
	střední	1 012	1 003	981	1 111	1 086	0,98	−24
	velké	1 800	1 887	1 896	1 918	1 921	1,00	3
	celkem	1 332	1 359	1 350	1 408	1 399	0,99	−9
10 + 11	malé	372	366	358	396	393	0,99	−2
	střední	627	650	640	700	751	1,07	51
	velké	852	888	846	850	912	1,07	62
	celkem	647	661	643	675	716	1,06	40

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

• Mzdové náklady na zaměstnance

Průměrná hrubá měsíční mzda se dle tabulky č. 20 v potravinářském průmyslu pohybovala na úrovni 22 220 Kč v roce 2014. V CZ-NACE 10 byl tento průměr nižší, činil 20 515 Kč, a naopak v CZ-NACE 11 byli zaměstnanci odměňováni nadprůměrnou mzdou 33 410 Kč v porovnání s CZ-NACE 10. V rámci oborů Výroby potravinářských výrobků jsou nejlépe odměňováni zaměstnanci oboru Výroby průmyslových krmiv (32 049 Kč), Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (27 573 Kč) a Výroby mlýnských a škrobárenských výrobků (25 020 Kč). Nejnižší mzdy jsou v oborech náročných na pracnost, tj. obor 10.7 s průměrnou měsíční hrubou mzdou 17 320 Kč, obor 10.1 s 18 185 Kč a obor 10.3 s 18 391 Kč. V potravinářském průmyslu v roce 2014 došlo k růstu průměrné hrubé měsíční mzdy o 6 %, z toho vzrostla mzda více ve Výrobě nápojů o 8 % než ve Výrobě potravinářských výrobků (o 6 %). Nejvíce vzrostly hrubé mzdy v oboru 10.7, tj. o téměř 12 %, a v oborech 10.6 a 10.8 (v obou případech o 5 %). K poklesu došlo pouze u dvou oborů, a to ve Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (10.2) a ve Výrobě mléčných výrobků, tzn. 10.5 (v obou oborech o 3 %).

Tabulka č. 20: Mzdové náklady na zaměstnance dle výrobního oboru a velikosti (v Kč za měsíc)

CZ-NACE	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014	Index změny 14/13	Absolutní změna 14-13
10.1	malé	18 652	20 071	20 076	20 665	20 110	0,97	−55
	střední	17 119	17 403	16 722	16 691	17 334	1,04	642
	velké	19 162	19 023	20 947	20 323	21 105	1,04	782
	celkem	16 959	16 869	17 814	17 511	18 185	1,04	674
10.2	celkem	20 551	19 803	21 355	21 025	20 460	0,97	−565
10.3	malé	15 537	17 537	16 770	16 309	16 673	1,02	364
	střední	17 910	17 305	19 036	16 380	16 746	1,02	366
	velké	20 353	20 190	21 363	21 377	21 854	1,02	477
	celkem	18 138	18 291	19 264	17 989	18 391	1,02	402
10.4	malé	31 918	30 445	30 272	42 161	42 523	1,01	362
	střední	23 284	23 193	24 800	24 470	24 680	1,01	210
	celkem	24 837	24 165	25 586	27 338	27 573	1,01	235
10.5	malé	18 080	18 037	17 726	18 189	17 714	0,97	−476
	střední	22 147	23 132	23 442	23 013	22 411	0,97	−602
	velké	22 092	24 936	23 690	24 349	23 712	0,97	−637
	celkem	21 836	23 514	23 086	23 355	22 744	0,97	−611
10.6	celkem	22 775	23 373	24 221	23 846	25 020	1,05	1 174
10.7	malé	11 702	11 647	11 995	12 433	13 907	1,12	1 474
	střední	15 288	15 111	15 680	15 965	17 858	1,12	1 893
	velké	18 987	19 534	20 112	18 856	21 093	1,12	2 236
	celkem	15 167	15 210	15 678	15 484	17 320	1,12	1 836
10.8	malé	16 767	15 542	15 133	15 778	12 380	0,78	−3 398
	střední	23 183	24 003	22 529	22 709	25 402	1,12	2 693
	velké	30 494	30 261	33 630	30 517	34 136	1,12	3 619
	celkem	23 987	23 823	24 241	23 225	24 380	1,05	1 155
10.9	malé	22 228	23 610	25 528	21 803	22 519	1,03	716
	střední	31 460	32 760	34 387	37 593	38 828	1,03	1 235
	velké	29 380	33 307	31 439	28 612	29 552	1,03	940
	celkem	28 590	30 268	31 179	31 029	32 049	1,03	1 019
10	malé	14 098	13 947	14 182	14 416	14 773	1,02	357
	střední	19 772	20 167	20 240	20 310	21 761	1,07	1 451
	velké	21 909	22 381	23 571	22 353	23 736	1,06	1 384
	celkem	18 983	19 154	19 739	19 402	20 515	1,06	1 113
11	malé	17 045	16 666	17 685	17 527	18 867	1,08	1 340
	střední	24 973	24 666	25 954	26 425	28 445	1,08	2 020
	velké	35 254	37 210	38 699	39 264	42 265	1,08	3 001
	celkem	28 979	29 613	30 777	31 038	33 410	1,08	2 372
10 + 11	malé	14 365	14 180	14 478	14 697	15 140	1,03	444
	střední	20 393	20 705	20 957	21 055	22 574	1,07	1 519
	velké	24 387	25 041	26 147	25 273	26 949	1,07	1 676
	celkem	20 358	20 542	21 190	20 942	22 220	1,06	1 278

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Dosahované průměrné hrubé měsíční mzdy v případě malých podniků jsou od roku 2011 rostoucí. Průměrná hrubá mzda v malém podniku na zaměstnance v roce 2014 činila 15 140 Kč, ve středním podniku je podstatně vyšší, tj. 22 574 Kč. Při detailnějším porovnání výše hrubých měsíčních mezd mezi velikostními kategoriemi a CZ-NACE je zřejmé, že v případě malých podniků dosahují vyšších mezd podniky zabývající se výrobou nápojů. V roce 2014 činil tento rozdíl téměř 4 100 Kč. U středních podniků je tento rozdíl 6 700 Kč.

Zaměstnanci jednotlivých oborů Výroby potravinářských výrobků jsou odměňováni diferencovanou výší hrubých měsíčních mezd. Výše hrubé měsíční mzdy se liší rovněž dle velikosti podniků. V některých případech zaměstnanci malých podniků dosahují vyšších mezd než ve středně velkých podnicích (např. 10.1: hrubá mzda v malém podniku k roku 2014 činí 20 110 Kč, ve středním pak 17 334 Kč; 10.4: hrubá mzda v malém podniku 42 523 Kč, ve středním podniku 24 680 Kč). V oboru 10.3 jsou hrubé mzdy malých a středních podniků od roku 2012 téměř srovnatelné, stejně tak jako v oboru 10.5. Pravidlo, čím větší podnik, tím vyšší hrubá mzda, platí v případě oborů 10.7 a 10.8. U oboru 10.9 jsou hrubé mzdy ve středním podniku vyšší než hrubé mzdy ve velkém podniku. Úroveň hrubých mezd je celkově diferencovaná a z části je spojena s oborovou tradicí.

Obecně nejlépe ohodnocení jsou pracovníci malých podniků v oboru 10.4, kde hrubá mzda v posledních dvou letech přesáhla 40 000 Kč. Nejnižší hrubé mzdy v malých podnicích v roce 2014 byly v oboru 10.7 (13 907 Kč), 10.8 (12 380 Kč). V případě středních podniků byly nejvyšší mzdy v oboru 10.9 (38 828 Kč) a 10.8 (25 402 Kč). Hrubé mzdy rostou v časové řadě u středních podniků oboru 10.9 a oboru 10.7 u malých a středních podniků.

Zaměstnanci malých podniků oboru 10.1 jsou lépe odměňováni než zaměstnanci středních podniků. V roce 2014 byl tento rozdíl v hrubé měsíční mzdě téměř o 3 000 Kč. V letech 2011 a 2013 byly jejich mzdy dokonce vyšší než u zaměstnanců velkých podniků. Ve středních podnicích mzda od roku 2012 roste. V ostatních velikostních kategoriích kolísá. Zaměstnanci ve velkých podnicích oboru 10.3 jsou nejlépe odměňováni v rámci oboru. V posledních dvou letech jsou srovnatelné hrubé měsíční mzdy v malých a středních podnicích. Ve velkých podnicích rovněž tyto mzdy rostou od roku 2011. Od roku 2012 rostou hrubé měsíční mzdy zaměstnancům malých podniků oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků. Jejich mzdy se po roce 2012 zvýšily o více než 10 000 Kč na zaměstnance. V porovnání se středními podniky tohoto oboru jsou mzdy v roce 2013 o 17,6 tis. Kč nižší. Zaměstnanci malých podniků oboru 10.5 Výroba mléčných výrobků mají nižší mzdy než střední a velké podniky tohoto oboru. Jejich mzdy se liší v řádu stovek korun, přičemž mírně vyšší jsou ve velkých podnicích. V případě oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků platí, že čím větší podnik, tím vyšší mzda. Přičemž v malých podnicích mzda od roku 2011 roste, stejně tak jako u středních podniků. Ve velkých podnicích byla tato mzda kolísavá v závislosti na ekonomické situaci firmy. V oboru 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků k poslednímu sledovanému roku v malých podnicích hrubá mzda klesla o více jak 3 000 Kč na 12 380 Kč, zatímco u ostatních velikostních kategorií vzrostla. Rostoucí mzdy dosahují střední podniky oboru 10.9 Výroba průmyslových krmiv za celé sledované období, kdy vzrostly o více než 7 000 Kč. Tyto mzdy byly rovněž vyšší než ve velkých podnicích.

• Výsledek hospodaření za účetní období na zaměstnance

Nejvyšší podíl na celkovém výsledku hospodaření má obor 10.8 s podílem 24 % a 10.9 s podílem 23 %. Tyto dva obory tvoří téměř 50% podíl na výsledku hospodaření ve Výrobě potravinářských výrobků. Výroba nápojů se podílí 31 % (graf č. 6).

Graf č. 6: Struktura výsledku hospodaření za účetní období dle výrobních oborů v roce 2014

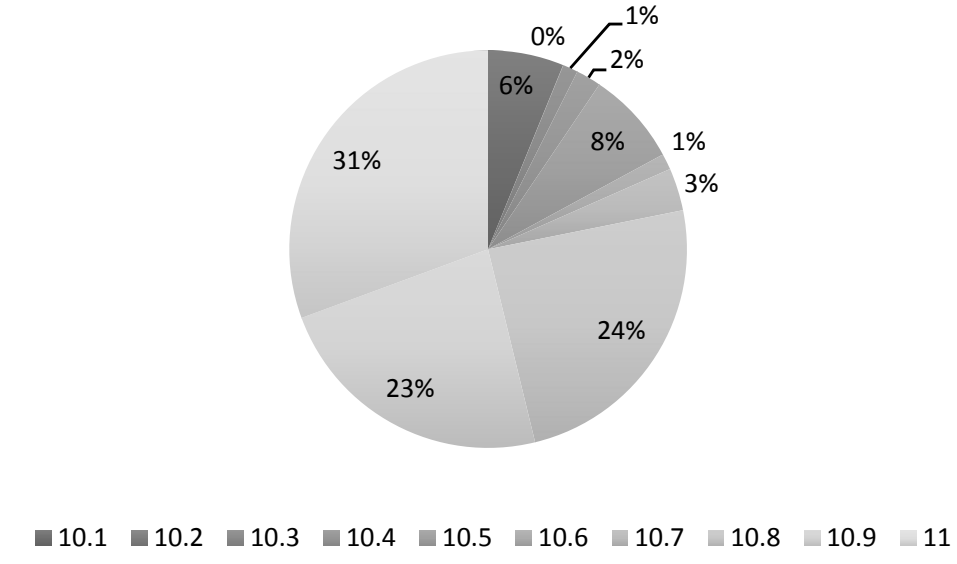

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Ve Výrobě potravinářských výrobků došlo meziročně v roce 2014 k nepatrnému poklesu celkového výsledku hospodaření o 0,97 %, při výrazné oborové diferencovanosti. Ve Výrobě nápojů však tento pokles činil již 5,78 %. V rámci oborů CZ-NACE 10 za poslední rok došlo k velkým nárůstům výsledků hospodaření, a to především v oborech 10.4, 10.1 a 10.7, stejně tak i k velkým poklesům v oborech 10.3, 10.2 a 10.5. Své hospodářské výsledky se daří od roku 2011 dlouhodobě zlepšovat podnikům v oboru 10.1. V oborech 10.2 a 10.3 však dochází k neustálému poklesu, který je spojen s výraznou sezonností.

Při přepočtu výsledku hospodaření na zaměstnance (tabulka č. 21) je patrný jeho pokles v CZ-NACE 11 o 4 %. Úroveň výsledku hospodaření však zůstává v případě CZ-NACE 10 téměř konstantní. Opět je zřejmé dominantní postavení oboru 10.9 a 10.4. Obor 10.4 se podílel na celkovém výsledku hospodaření pouze 2 %, při přepočtu na zaměstnance však byl na druhém místě. Výsledek hospodaření oboru 10.8 se nejvíce podílí na celkovém výsledku hospodaření potravinářského průmyslu, pokud ho však přepočteme na zaměstnance, pak je třetí nejvyšší.

Tabulka č. 21: Výsledek hospodaření za účetní období dle výrobních oborů a velikosti (v tis. Kč na zaměstnance)

CZ-NACE	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014	Index změny 14/13	Absolutní změna 14-13
10.1	malé	−7	−26	−11	43	65	1,50	22
	střední	27	−4	1	−7	−11	1,66	−5
	velké	53	8	32	25	45	1,81	20
	celkem	31	-4	13	20	34	1,66	13
10.2	celkem	46	−53	14	5	3	0,62	−2
10.3	malé	18	23	88	77	47	0,60	−31
	střední	46	61	39	69	36	0,52	−33
	velké	240	173	150	117	77	0,66	−40
	celkem	101	88	87	87	52	0,60	−35
10.4	malé	−415	−202	487	60	284	4,71	224
	střední	800	−33	285	186	272	1,46	86
	celkem	581	−56	314	166	274	1,65	108
10.5	malé	16	27	20	−20	−53	2,67	−33
	střední	−7	15	101	144	98	0,68	−47
	velké	126	107	118	184	145	0,79	−39
	celkem	57	60	103	153	111	0,73	−41
10.6	celkem	77	88	41	46	50	1,08	3
10.7	malé	36	16	14	9	18	2,04	9
	střední	10	22	25	19	21	1,12	2
	velké	102	87	37	−3	−2	0,62	1
	celkem	49	40	25	9	13	1,53	5
10.8	malé	45	52	61	86	−41	−0,47	−127
	střední	123	137	66	104	137	1,31	32
	velké	372	423	271	368	464	1,26	96
	celkem	190	214	133	180	186	1,03	6
10.9	malé	−18	94	140	225	152	0,68	−72
	střední	567	633	822	1 113	1 057	0,95	−56
	velké	215	320	125	84	86	1,03	2
	celkem	323	424	458	606	561	0,93	−45
10	malé	21	16	25	44	30	0,68	−14
	střední	97	90	100	126	126	1,00	0
	velké	143	131	93	95	108	1,13	13
	celkem	93	83	76	92	93	1,01	1
11	malé	−48	24	61	47	33	0,70	−14
	střední	218	98	32	144	133	0,92	−11
	velké	437	588	516	463	451	0,97	−12
	celkem	287	333	274	281	269	0,96	−12
10 + 11	malé	15	17	28	44	30	0,68	−14
	střední	111	91	92	128	127	0,99	−1
	velké	198	213	165	159	167	1,05	9
	celkem	119	116	102	117	116	0,99	−1

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Výsledky hospodaření podniků Výroby potravinářských výrobků jsou v časové řadě většinou kladné. V letech 2010 až 2012 se záporným výsledkem hospodařily malé podniky oboru 10.1. V letech 2011, 2013–2014 středně velké podniky oboru 10.1, malé podniky oboru 10.5, velké podniky oboru 10.7. Dlouhodobě se ztrátou hospodaří i malé podniky oboru 10.2. Proto se jeví jako žádoucí realizovat podpory zejména u těchto kategorií podniků. Oboru 10.3 od roku 2012 celkový zisk výrazně klesl (dlouhodobě klesá rovněž u velkých podniků tohoto oboru) a u malých podniků oboru 10.7. Rostoucí zisk se daří vykazovat středním podnikům v oboru 10.9. Velkým podnikům od roku 2012 výsledek hospodaření klesá, kdy se snížila i kapacitní vytíženost.

4.1.3 Ukazatele finanční analýzy

V této části práce byly vypočteny ukazatele finanční analýzy (likvidity, aktivity, rentability zadluženosti), jež jsou uvedeny v metodice k prvnímu dílčímu cíli. Výpočty vzhledem ke svému rozsahu jsou uvedeny v přílohách č. 12–22. Vlastní práce obsahuje pouze slovní popis výsledků. Vyhodnocení je prováděno od generalizo-

vaných výsledků (dle výrobních oborů) ke specifickým (dle velikosti podniků, dle oboru a velikosti zároveň). Výsledky jsou rovněž komparovány se zpracovatelským průmyslem.

• Ukazatele likvidity

Vývoj ukazatelů dle výrobního oboru

Okamžitá likvidita (příloha č. 12), resp. schopnost podniků splácet své závazky z krátkodobého finančního majetku CZ-NACE 10 je nižší než v CZ-NACE 11 (0,17 Kč, resp. 0,28 Kč). V rámci zpracovatelského průmyslu je průměrná hodnota této likvidity 0,22 Kč. V roce 2014 byla tedy každá koruna krátkodobých závazků kryta 0,22 Kč krátkodobým finančním majetkem. Lepší schopnost splácet své závazky, než je průměrná hodnota CZ-NACE 10, mají obory 10.6, 10.8 a 10.2. Problémy se splácením závazků naopak mohou mít podniky oborů 10.3, 10.4 a 10.9.

Likvidita pohotová (příloha č. 13), která měří schopnost splácet své závazky z krátkodobého finančního majetku a krátkodobých pohledávek, se pohybuje v CZ-NACE 10 na úrovni krytí 0,84 Kč, v rámci CZ-NACE 11 je to 0,88 Kč. Vzhledem k těmto průměrným hodnotám mohou mít problémy se splácením obory 10.7, 10.3, 10.4. Vyšší než průměrné hodnoty této likvidity vykazují podniky oboru 10.6, 10.8 a 10.9.

Likvidita běžná (příloha č. 14) měří schopnost hradit závazky podniku z oběžných aktiv. V CZ-NACE 10 je toto krytí závazků oběžnými aktivy 1,21 Kč, u CZ-NACE 11 je 1,34 Kč. Stejně jako je tomu v předešlém ukazateli, i zde jsou nejlépe schopny hradit své závazky podniky oboru 10.9, 10.8 či 10.6. Naopak podprůměrných hodnot, než jsou v CZ-NACE 10, celkem dosahují podniky oborů 10.7 či 10.2.

Vývoj ukazatelů dle velikostní struktury

Schopnost splácet své závazky v podnicích Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů (v oblasti okamžité likvidity) je vyhovující u malých podniků, kde se hodnoty pohybují nad hranicí 0,20 Kč. V roce 2014 je tato hodnota dokonce 0,47 Kč, což znamená, že každá koruna krátkodobých závazků je kryta 0,47 Kč krátkodobým finančním majetkem. Likvidita pod doporučovanou hranicí je u podniků středních. Tyto hodnoty jsou mírně podprůměrné vzhledem k tomu, že úroveň okamžité likvidity se ve zpracovatelském průmyslu od roku 2011 zvýšila na hodnotu 0,22 Kč.

Pohotová likvidita se pohybuje u všech velikostních kategorií pod úrovní 1. Podniky mohou mít tedy problémy uhradit své závazky. Obecně je však hodnota tohoto ukazatele ve zpracovatelském průmyslu podprůměrná. Od roku 2011 roste až na hodnotu 0,99 Kč v roce 2014. Likvidita třetího stupně (tzn. běžná) je rovněž pod hranicí 1,5 Kč u všech velikostních kategorií, stejně tak jako ve zpracovatelském průmyslu celkem.

Potravinářský průmysl vykazuje nízké hodnoty likvidity při komparaci se zpracovatelským průmyslem. Proto lze schopnost splácení závazků v jednotlivých oborech považovat za nízkou.

Vývoj ukazatelů dle výrobního oboru a velikostní struktury

Schopnost splácet své závazky (v oblasti okamžité likvidity) je problematický pro okruh středních podniků oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků. Značně podprůměrné hodnoty vykazují i velké podniky. Naopak malé podniky nemají problém splácet své závazky. V případě pohotové likvidity je situace lepší, malé podniky jsou schopny splácet své závazky, pokud je hradí i z krátkodobých pohledávek. Nedostačující je však u středních podniků a rovněž u velkých, kde se hodnoty pohybují na úrovni 0,54–0,57 Kč. Podle běžné likvidity mají podniky problém s úhradou svých závazků. Hodnoty likvidity oboru jsou pod úrovní celého potravinářského průmyslu.

Okamžitá likvidita malých a středních podniků oboru 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů se drží spíše na spodní hranici (0,2 Kč). V případě pohotové likvidity se zlepšila až v roce 2014 a u běžné likvidity dosahuje minimální doporučované hranice (1,5 Kč) až v roce 2014. Nicméně hodnoty pohotové a běžné likvidity jsou srovnatelné s celkovými hodnotami potravinářského průmyslu.

Velké a střední podniky oboru 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny mají velice nízké hodnoty okamžité likvidity a nejsou schopny hradit své závazky z krátkodobých finančních zdrojů. Malé podniky měly s jejich úhradou problémy v roce 2012 a 2014. Pohotová likvidita je rovněž velice nízká ve všech velikostních kategoriích, v případě velkých podniků dokonce klesající. Běžná likvidita je od roku 2012 dobrá u malých a velkých podniků.

Se splácením svých závazků obecně mají obtíže malé a střední podniky oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků.

Stejně jako je tomu u předešlých oborů, je nízká likvidita podniků i v oboru 10.5 Výroba mléčných výrobků. Ta se zlepšila (okamžitá likvidita) v roce 2014 u malých podniků. Likvidita pohotová a celková je rovněž nízká ve všech velikostních kategoriích. Hodnoty jsou pod úrovní likvidity potravinářského průmyslu.

Malé podniky oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků vyhovují požadavkům na okamžitou likviditu obecně. V ostatních likviditách mají potíže se splácením kategorie všech podniků a nedosahují průměrných hodnot potravinářského průmyslu.

Obor 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků, resp. malé a střední podniky jsou schopny hradit své závazky z krátkodobých finančních zdrojů. Ostatní kategorie likvidity jsou problematické ve všech velikostech podniků.

Malé podniky oboru 10.9 Výroba průmyslových krmiv jsou schopny hradit své závazky (dle všech stupňů likvidity). Střední podniky jsou schopny hradit své závazky oběžnými aktivy (celková likvidita). Velké podniky však se splácením mají obtíže.

• Ukazatele aktivity

Vývoj ukazatelů dle výrobního oboru

Doba obratu aktiv (příloha č. 15) v oboru CZ-NACE 10 v roce 2014 činila 234 dní a od roku 2011 dochází k jejímu růstu. V odvětví Výroby nápojů byla doba obratu aktiv mnohem delší, v roce 2014 činila 537dní. V rámci Výroby potravinářských výrobků byly nejrychleji schopny přeměnit svá aktiva v peněžní prostředky obory 10.4 (144 dní), 10.5 (158 dní) či 10.1 (166 dní). Naopak nejdelší doba obratu aktiv je v oborech 10.7 (329 dní), 10.8 (296 dní) či 10.2 (291 dní). Průměrná doba obratu aktiv v potravinářském průmyslu je v roce 2014 necelých 279 dní, ve zpracovatelském průmyslu 262 dní.

Doba obratu zásob (příloha č. 16) ve Výrobě potravinářských výrobků se pohybuje na úrovni 47 dní, ve Výrobě nápojů je to 54 dní. Doba obratu zásob se odvíjí od charakteru oboru, tzn. že nejnižší doba obratu zásob je v oborech, kde se pracuje se surovinami, které je třeba v krátkém časovém horizontu zpracovat, protože podléhají zkáze. Jedná se například o obor 10.1 (doba obratu zásob v roce 2014 je 20 dní), 10.7 (22 dní), 10.5 (26 dní). Obory, kde není nutné suroviny ihned zpracovat a kde mají trvanlivější charakter, je doba obratu zásob podstatně vyšší, jako je tomu například u oboru 10.9 (95 dní), 10.4 (73 dní), 10.8 (72 dní) apod. Doba obratu zásob je v posledním sledovaném roce 2014 v potravinářském průmyslu na úrovni 49 dní, ve zpracovatelském 48 dní.

Doba obratu pohledávek (příloha č. 17) je jak ve Výrobě potravinářských výrobků, tak i ve Výrobě nápojů nižší (61 dní, resp. 53 dní), než je průměr zpracovatelského průmyslu (76 dní). Nejlepší platební morálka odběratelů je v oborech jako 10.1, kde jsou podniku spláceny jeho pohledávky za 37 dní, či obor 10.4 (38 dní). Tyto hodnoty jsou výrazně pod průměrem CZ-NACE 10 a 11. Nejpozději hradí odběratelé své faktury v oboru 10.9 (za 99 dní) či 10.8 (64 dní).

Doba obratu závazků (příloha č. 18) ve Výrobě potravinářských výrobků byla v roce 2014 na úrovni 83 dní, ve Výrobě nápojů je to 277 dní. Problémy s platbou dodavatelům může mít obor 10.7, kde podniky splácejí své závazky za 137 dní, či obor 10.8 se splatností závazků do 117 dní. Doba splatnosti pohledávek či závazků se však odvíjí od dohodnutých termínů mezi dodavatelem a odběratelem. Platební morálku dodavatelů a odběratelů v CZ-NACE 10 lze při porovnání se zpracovatelským průmyslem hodnotit jako dobrou. CZ-NACE 11 vykazuje horší hodnoty oproti zpracovatelskému průmyslu v případě doby obratu závazků.

Vývoj ukazatelů dle velikostní struktury

Nejrychleji svá aktiva obrátí středně velké podniky CZ-NACE 10 a 11, a to v průměru za 242 dní. Malé podniky CZ-NACE 10 a 11 za 256 dní. Podniky zpracovatelského průmyslu své zásoby obrátí, resp. drží na skladě v průměru 50 dní. Rychleji, než je tento průměr, zásoby obrátí podniky malé CZ-NACE 10 a 11, tj. za 43 dní, středně velké podniky CZ-NACE 10 a 11 mají obrat zásob mírně vyšší, než je průměr zpracovatelského průmyslu, tj. 52 dní. Ukazatel opět zvyšuje Výroba nápojů CZ-NACE 11, a to u malých podniků, kde se zásoby obrátí za více jak 117 dní, a rovněž u středních podniků, kde se obrátí v průměru za 70 dní. Doba splatnosti pohledávek ve zpracovatelském průmyslu je kolísavá, nicméně průměrně jsou pohledávky hrazeny za 79 dní. Rychleji své peníze držené v pohledávkách získávají všechny velikostní kategorie potravinářského průmyslu, tj. středně velké podniky (za 68 dní) a malé podniky (za 70 dní). Doby obratu pohledávek různých velikostních struktur CZ-NACE 10 jsou srovnatelné s CZ-NACE 11. Vzhledem k tomu, že jde o rychloobrátkové zboží, by pohledávky měly být spláceny ještě rychleji. Rychleji jsou schopny splatit své závazky střední podniky potravinářského průmyslu (v průměru za 89 dní), kdežto malé podniky je uhradí v průměru za 126 dní. Průměr zpracovatelského průmyslu je přitom 122 dní. Problémy s jejich úhradou jsou především ve Výrobě nápojů, v malých podnicích, kde jsou tyto hodnoty vysoké.

Vývoj ukazatelů dle výrobního oboru a velikostní struktury

Doba obratu aktiv, zásob malých a středních podniků oboru 10.1 je obdobná a v čase klesající. Velké podniky obrátí svá aktiva a zásoby za delší dobu, která rovněž klesá. Stejně tak se daří malým a středním podnikům zkracovat dobu obratu pohledávek, která je mírně vyšší u velkých podniků. Doba splatnosti závazků se snižuje u malých podniků a u velkých podniků. Ve středních dochází k mírnému nárůstu.

Doba obratu aktiv malých a středních podniků oboru 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů je rostoucí a vysoká (469 dní v roce 2014), stejně tak jako doba obratu zásob, která však k roku 2014 klesla na 173 dní a doba obratu zásob, která klesla na 200 dní. Od roku 2012 však roste doba obratu pohledávek. Malé podniky oboru 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny mají oproti ostatním velikostním kategoriím vyšší dobu obratu aktiv. Své zásoby jsou schopny obrátit nejrychleji velké podniky, následované malými podniky. Obrat zásob středních podniků je od roku 2011 vyšší než 100 dní. Velkým podnikům se však daří snižovat dobu obratu pohledávek (vyjma mírného nárůstu k roku 2014), stejně tak jako středním podnikům. Malé podniky snížily dobu obratu svých závazků o více jak 60 dní v roce 2014 oproti roku 2010. Odlišnosti mezi malými a středními podniky jsou v oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků patrné ve všech ukazatelích. Střední podniky mají vyšší dobu obratu aktiv, zásob, pohledávek a stejně tak i závazků. Velké podniky oboru 10.5 Výroba mléčných výrobků dosahují nejpříznivějších hodnot ve všech ukazatelích aktivity. Nejvyšší hodnoty naopak mají malé podniky, které se však v případě doby obratu aktiv a závazků daří snižovat. Snižující se doba obratu je patrná i u oboru 10.6 Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků. Průměrná doba obratu aktiv je nejvyšší u velkých podniků v oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, naopak tyto podniky mají nejkratší dobu obratu zásob a závazků. Pohledávky jsou schopny nejrychleji hradit středně velké podniky. Střední podniky oboru 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků mají nejdelší dobu obratu aktiv mezi velikostními kategoriemi, stejně tak i dobu obratu pohledávek. Doba obratu zásob je v čase rostoucí u velkých podniků, stejně tak u středních. Podnikatelským subjektům oboru 10.9 Výroba průmyslových krmiv, velkým podnikům, se zvyšuje doba obratu zásob. Ostatní hodnoty ukazatelů mají kolísavý charakter, stejně jako je tomu u podniků ostatních velikostí. Velké podniky však nejpomaleji obrátí své zásoby (v roce 2014 za 169 dní), malé podniky je ve stejném období obrátí za 68 dní.

• Ukazatele rentability

Vývoj ukazatelů dle výrobního oboru

Rentabilita aktiv (příloha č. 19) podniků CZ-NACE 10 je v roce 2014 na úrovni 4,34 % a je vyšší než v tomtéž roce u podniků CZ-NACE 11 (3,7 %). V obou případech je rentabilita aktiv pro sledovanou časovou řadu kolísající. ROA zpracovatelského průmyslu je podstatně vyšší a od roku 2011 rostoucí (7,7 %). Nadprůměrné rentability (dle CZ-NACE 10) dosahují obory 10.9 (6,8 %) a 10.8 (6,2 %). Ostatní obory jsou v roce 2014 pod průměrnou hodnotou 4,3 %. Nejnižší rentabilita aktiv je patrná v oborech 10.2 (0,14 %), 10.7 (1,4 %) a 10.6 (2,2 %).

Rentabilita tržeb CZ-NACE 10 od roku 2012 roste až na hodnotu 3,6 %, v případě CZ-NACE 11 od roku 2011 klesá až na hodnotu 6,3 % v roce 2014. Velmi dobrou rentabilitu si udržují stejně jako u předešlého ukazatele obory 10.8 a 10.9. Ostatní obory vykazují podprůměrné hodnoty, které jsou navíc značně rozkolísané (příloha č. 20).

Vývoj ukazatelů dle velikostní struktury

U středně velkých podniků CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se od roku 2012 rentabilita aktiv (ROA) mírně zvýšila na 4,63 %. Malé podniky CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 mají nejnižší rentabilitu aktiv, tj. 1,97 % k roku 2014. Rentabilita aktiv zpracovatelského průmyslu je však vyšší než v potravinářském průmyslu, v roce 2014 dosáhla hodnoty 7,7 %. Vyšších hodnot dosahují malé, ale i střední podniky CZ-NACE 10. Obory Výroby nápojů vykazují nižší ROA. Obdobně je tomu u rentability tržeb (ROS), kdy vyšší rentability dosahují střední podniky a nižší malé podniky CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11. Hodnoty ROS zpracovatelského průmyslu jsou vyšší než v těchto oborech, tzn. že je dosahováno podprůměrné rentability tržeb.

Vývoj ukazatelů dle výrobního oboru a velikostní struktury

Záporné hodnoty rentability (ROA, ROS) vykazovaly v letech 2010–2012 malé podniky oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků. V posledních dvou letech se situace zlepšila a rentabilita roste. Problematičtější je rentabilita u středních podniků, kde byla záporná v roce 2011, ale i v posledních dvou letech 2013 a 2014. Naopak velkým podnikům se daří vykazovat kladné, nicméně kolísavé hodnoty rentabilit. Malé a střední podniky oboru 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů nejsou schopny tvořit zisk, tzn. i rentabilitu, po celou sledovanou časovou řadu (kromě roku 2012, kdy byly hodnoty kladné). Rostoucí rentabilitu tržeb (ROS) a rentabilitu aktiv (ROA) mají malé podniky oboru 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (kromě roku 2014, kdy mírně poklesla). Naopak rentability (ROA, ROS) za celou časovou řadu klesají u velkých podniků, jsou však nejvyšší v oboru. Záporné jsou rentability rovněž u malých podniků oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků. V případě středních podniků byly rentability záporné v roce 2011, ostatní hodnoty mají značně rozkolísaný charakter. Nicméně jsou vyšší než u malých podniků. ROA a ROS malých podniků oboru 10.5 Výroba mléčných výrobků se zhoršila (je záporná) v posledních dvou sledovaných letech. Střední podniky měly

problémy s rentabilitou pouze v roce 2010 (v době hospodářské krize), dále rentabilita rostla (kromě mírného poklesu v roce 2014). Nejvyšší rentability dosahují opět velké podniky. Schopnost tvořit zisk velkými podniky oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků se v čase snižuje, v posledních dvou letech vykazují dokonce ztrátu. Od roku 2012 klesá rovněž rentabilita středních podniků, v malých podnicích kolísá. Středním a velkým podnikům oboru 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků v posledním roce vzrostla rentabilita, u malých podniků naopak klesla do záporných hodnot (ROA i ROS). Nejvyšších hodnot rentability dosahují velké podniky. Opačný vývoj mají podniky oboru 10.9 Výroba průmyslových krmiv, kde malým podnikům v čase roste rentabilita (ROA i ROS), kromě poklesu v roce 2014. U velkých podniků naopak dochází k poklesu těchto rentabilit po celou časovou řadu.

• Ukazatele zadluženosti

Vývoj ukazatelů dle výrobního oboru

Celková zadluženost podniků by se měla pohybovat mezi 30 a 60 %. Z tabulkové přílohy č. 21 je zřejmé, že průměrná zadluženost podniků CZ-NACE 10 Výroba potravinářských výrobků v roce 2014 činí 49,4 %, v podnicích CZ-NACE 11 je vyšší, tzn. téměř 57 %. Průměrná zadluženost ve zpracovatelském průmyslu je ale 50,5 %. Mezi obory s nejvyšší zadlužeností, avšak v rámci doporučovaných hodnot patří obor 10.5 (v roce 2014 byla zadluženost 58,3 %) a obor 10.1 (téměř 57 %). Naopak nejméně zadlužené jsou podniky oboru 10.9 (40,3 %), 10.3 (43,1 %) a 10.2 (43,8 %). Klesající zadluženost za poslední tři sledované roky je patrná v oboru 10.1, 10.2, 10.4, 10.5, 10.8 a 10.9.

Průměrná zadluženost bankovními úvěry (příloha č. 22) v CZ-NACE 10 klesá po celou sledovanou časovou řadu až na 12,2 %, v případě CZ-NACE 11 je tento pokles znatelnější, a to z 16,4 % v roce 2010 až na hodnotu 5,4 % v roce 2014. Průměrná zadluženost bankovními úvěry ve zpracovatelském průmyslu je přitom 8,4 %. Nadprůměrná zadluženost bankovními úvěry v rámci CZ-NACE 10 je v oborech 10.1 (16,6 %), 10.3 (19,3 %), 10.5 (13 %) a 10.9 (16,7 %). Nejnižší je naopak v oborech 10.2 (7,8 %) a 10.8 (6,7 %).

Vývoj ukazatelů dle velikostní struktury

Za mírně zadlužené lze považovat malé podniky CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11. Jejich celková zadluženost však v čase klesá (od roku 2011) a v roce 2014 dosáhla hodnoty 55,87 %. V případě středně velkých podniků CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 je aktuální zadluženost 47,32 %, která rovněž za celou časovou řadu klesala z původních 55,27 % v roce 2010. Celková zadluženost ve zpracovatelském průmyslu se pohybuje na téměř konstantní úrovni ve výši 50 %. Hodnoty zadluženosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů lze považovat za průměrné až mírně nadprůměrné. Mezi zadlužeností CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 neexistují významné rozdíly. Jejich zadluženost je velice obdobná.

Ukazatel zadluženosti bankovními úvěry je u všech velikostních kategorií klesající. U středně velkých podniků CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 v roce 2014 se bankovní úvěry na celkových aktivech podílely 10,46 % (pokles z 18,49 % v roce 2010) a u malých podniků CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 dochází k poklesu této hodnoty od roku 2011 z 14,46 % na 11,75 % v roce 2014. Při srovnání s hodnotami zpracovatelského průmyslu, které oscilují kolem 9 %, jsou hodnoty vykazované středními a malými podniky CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 nadprůměrné. Více zadlužené bankovními úvěry jsou však malé podniky Výroby potravinářských výrobků (v průměru 14,61 %) než Výroby nápojů (průměr 9,74 %). U CZ-NACE 11 jsou hodnoty tohoto ukazatele téměř srovnatelné a mají i totožný vývoj.

Vývoj ukazatelů dle výrobního oboru a velikostní struktury

Vyšší zadluženost je spíše problémem malých podniků. Velmi vysoká a kolísavá zadluženost je u malých podniků 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků. Klesající, ale i tak rovněž vysoká je zadluženost malých podniků 10.5 Výroba mléčných výrobků. Zadluženost je problematická i u malých podniků oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, nicméně se ji daří redukovat až na hodnotu 66,1 % v roce 2014. V letech 2010–2012 byla celková zadluženost problematická i u oboru 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů, ale rovněž se ji daří snižovat. Mezi podniky, které více k financování využívají své vlastní zdroje, patří velké podniky 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, jejich celková zadluženost se pohybuje mezi 35 a 39 %. V rámci oboru 10.1 jsou nejvíce zadlužené malé podniky. Zadluženost středních a velkých podniků se pohybuje mezi 52 a 62 %. V případě oboru 10.3 jsou rovněž nejvíce zadlužené malé podniky, jejich zadluženost však v čase klesá. Velké podniky mají nejnižší zadluženost v rámci tohoto oboru. Malé podniky oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků mají poměrně vysokou zadluženost, která se v čase snižuje. U středních podniků zadluženost do roku 2013 klesala, následující rok vzrostla na 54,5 %. Vysoká zadluženost malých podniků je patrná i u oboru 10.5 Výroba mléčných výrobků, v čase však klesá až na 60 % v roce 2014. Zadluženost velkých podniků se pohybuje v rámci doporučovaných hodnot. U středních pod-

niků je mírně nadprůměrná. Vysoká zadluženost není problémem v oboru 10.6 Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, pohybuje se do 60 %. Zadluženost se v posledních dvou letech zvýšila u malých firem v oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků na 67,74 %. U středních a velkých podniků se pohybuje pod 55 %. Tento ukazatel není vysoký ani u oborů 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků a 10.9 Výroba průmyslových krmiv.

Zadluženost bankovními úvěry je v průměru vysoká u velkých podniků oboru 10.9 Výroba průmyslových krmiv, od roku 2012 však klesla na 32,36 % v roce 2014. Druhá nejvyšší průměrná zadluženost bankovními úvěry je u velkých podniků oboru 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, kde od roku 2012 rovněž klesala na 20,69 % v roce 2014. V rámci oboru 10.1 mají nejvyšší podíl bankovních úvěrů na aktivech již zmiňované velké podniky, u středních podniků tento podíl od roku 2011 klesá na 12,11 %, stejně tak jako u malých podniků od roku 2012 na 9,6 %. V oboru 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů je tato zadluženost klesající a v posledních dvou letech poměrně nízká (7,36 %). Střední podniky oboru 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny mají nejvyšší zadluženost bankovními úvěry v rámci tohoto oboru, od roku 2012 je rovněž rostoucí. Kolísavý charakter má u malých a velkých podniků. Malé podniky oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků měly podíl bankovních úvěrů na cizích zdrojích v roce 2013 velmi vysoký (44,69 %), následující rok však tento podíl klesl na necelá 3 %. Tato zadluženost klesla i u středních podniků z 9,65 % na 0,44 %. Zadluženost bankovními úvěry se daří snižovat po celou časovou řadu velkým a středním podnikům oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků.

4.1.4 Shrnutí ekonomiky potravinářských podniků

Počet podniků Výroby potravinářských výrobků za poslední analyzovaný rok 2014 vzrostl o 5 %, a to na 7 538 podniků. Nejvíce pak v oborech 10.1, 10.7 a 10.8. Na podnikatelské struktuře potravinářského průmyslu se nejvíce podílí obor 10.7 (35 % z celkových potravinářských podniků), obor 10.8 (20 %) a obor 10.1 (20 %). Dlouhodobě klesají počty podniků v oboru 10.3, 10.9 a 10.2.

I přes rostoucí počet podniků dochází jak ve Výrobě potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), tak i ve Výrobě nápojů (CZ-NACE 11) k mírnému poklesu počtu zaměstnanců. Meziročně, v roce 2014, byl největší pokles počtu pracovníků v oboru 10.7, v oboru 10.5 a 10.8. Nejvýznamnějšími zaměstnavateli jsou obory 10.7 (zaměstnávají 30 % osob v potravinářském průmyslu), obor 10.1, tj. 21 % osob, a obor 10.8 s 15 % zaměstnanců. Dlouhodobě dochází k poklesu počtu zaměstnanců v oboru 10.1, 10.5, a 10.7.

Souhrnně v rámci CZ-NACE 10 však meziročně došlo k mírnému poklesu tržeb o 1,2 %, v případě CZ-NACE 11 naopak k růstu o 2 %. Tržby nejvíce poklesly v oboru 10.7, tj. o 10,4 %, v oboru 10.4 a 10.9 o 7 %. Naopak vzrostly za poslední sledovaný rok u oborů 10.6, tj. téměř o 12 %, a v oboru 10.2 o necelých 9 %. Nejvíce se na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb podílí CZ-NACE 11 Výroba nápojů s 20 %, obor 10.1 (19 %), obor 10.8 (16 %).

Za potravinářský průmysl celkem meziročně v roce 2014 vzrostla produktivita práce o téměř 6 %. V CZ-NACE 10 došlo k růstu o 8,5 % a v CZ-NACE 11 k mírnému poklesu o 0,6 %. Nejvyšší produktivitu práce vykazuje obor 10.4, 10.9 a CZ-NACE 11. Nejvíce klesla produktivita práce v oboru 10.2, tj. o 16 %, a u oboru 10.3, tj. o 15 %. V mezinárodním srovnání však stále zůstává pod úrovní EU.

Průměrná hrubá měsíční mzda se v potravinářském průmyslu v roce 2014 pohybuje na úrovni 22 220 Kč v roce 2014. V CZ-NACE 10 je tento průměr nižší, činí 20 515 Kč, a naopak v CZ-NACE 11 jsou zaměstnanci odměňováni nadprůměrnou mzdou 33 410 Kč (v porovnání s CZ-NACE 10). V potravinářském průmyslu v roce 2014 došlo k růstu průměrné hrubé měsíční mzdy o 6 %, z toho vzrostla tato mzda více ve Výrobě nápojů. Nejvíce vzrostly hrubé mzdy v oborech 10.6 a 10.8 (v obou případech o 5 %). K poklesu došlo pouze u dvou oborů, a to v oboru 10.2 a 10.5 (v obou oborech o 3 %).

Postavení malých a středních potravinářských podniků je jak v ČR, tak v EU významné. Výrazně se podílí jak na celkovém počtu podniků v oboru, tak na počtu zaměstnaných osob, přidané hodnotě či obratu. Stěžejní z hlediska počtu malých a středních podniků je Výroba potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), kde se nachází podstatně více podniků než ve Výrobě nápojů (CZ-NACE 11).

Středně velké podniky zaměstnávají ve Výrobě potravinářských výrobků a ve Výrobě nápojů necelých 37 % z celkového počtu zaměstnanců potravinářského průmyslu. V malých podnicích pracuje přibližně 27 % zaměstnanců. Počty zaměstnanců u všech velikostních skupin v čase klesají. Na celkových tržbách z prodeje vlastních výrobků a služeb CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se podílejí středně velké podniky 40 %. Tržby MSP převyšují tržby velkých podniků a jejich podíl činí 58 % z celkových tržeb za CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11. Při přepočtu účetní přidané hodnoty na jednoho zaměstnance můžeme sledovat produktivitu práce v jednotlivých velikostních kategoriích. U malých podniků to je 393 tis. Kč na zaměstnance a u středně velkých podniků 750 tis. Kč na zaměstnance.

Z hlediska oborové struktury:

Obor 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků je dominantní z hlediska počtu malých podniků i z hlediska počtu zaměstnaných osob. Významnými z hlediska tržeb jsou velké podniky i v případě produktivity práce, která je v čase rostoucí, stejně tak jako v ostatních velikostních kategoriích. V těchto podnicích je rovněž vysoká hrubá mzda, která je však srovnatelná s hrubými mzdami v malých podnicích tohoto oboru. Tyto podnikatelské subjekty dosahují kladného výsledku hospodaření na rozdíl od malých a středních podniků. Malé podniky jsou více zadluženy než ostatní velikostní kategorie. U velkých podniků je však vyšší zadluženost bankovními úvěry, neboť snáze získají úvěr a využívají svůj potenciál. Malé podniky nemají problémy splácet své závazky, oproti středním a velkým podnikům. Malé podniky zprvu vykazovaly záporné rentability, velké podniky však mají kladnou rentabilitu.

V rámci oboru 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů byly hodnoceny malé a střední podniky dohromady. Počet těchto podniků je velice nízký a pracuje zde i nejméně zaměstnanců. Dlouhodobě dosahují tyto podnikatelské subjekty záporného výsledku hospodaření. Zadluženost bankovními úvěry je nízká. Tyto podniky však nejsou rentabilní, přetrvává zde sezonnost.

Oboru 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny v oblasti tržeb na zaměstnance dominují střední a velké podniky. Přidaná hodnota na pracovníka je však vyšší u velkých podniků, nicméně je v čase klesající, stejně jako je tomu u ostatních velikostních kategorií. Srovnatelné jsou hrubé měsíční mzdy v posledních dvou letech v malých a středních podnicích, ve velkých jsou vyšší. V oblasti výsledku hospodaření dosahují oproti středním podnikům lepších výsledků malé podniky, a to v posledních třech letech. Nejvyšší výsledek hospodaření vykazují velké podniky, je však v čase klesající. Velké podniky mají nízkou zadluženost, naopak nejvíce zadlužené jsou malé podniky. Nejvyšší zadluženost bankovními úvěry mají střední podniky. V oboru je patrná nízká likvidita velkých a středních podniků. Malé podniky mají rostoucí ROA a ROS. Rentability klesají u velkých podniků, podle situace se sklizní ovoce a zeleniny.

Podniky oboru 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků patří mezi obory s velice nízkými počty podniků, stejně tak i počtu zaměstnaných osob. V prvních třech sledovaných letech v oblasti tržeb na zaměstnance dominovaly střední podniky, od roku 2013 ale došlo k výraznému zvýšení tržeb malých podniků. Stejný vývoj a zlepšení pozice malých podniků je patrný i u produktivity práce. Průměrné hrubé mzdy jsou však za celé sledované období výrazně vyšší u malých podniků. Malé podniky mají vysokou zadluženost. Problémy se splácením závazků mají malé a střední podniky. Záporná rentabilita byla u malých podniků v prvních dvou sledovaných letech.

Nejvíce podnikatelských subjektů oboru 10.5 Výroba mléčných výrobků představují malé podniky. Nejvíce osob však pracuje ve velkých a středních podnicích. Tržbami dominují střední podniky, které převýšily tržby velkých podniků a zároveň vykazují obdobné hodnoty produktivity práce. Vyšších hrubých mezd však dosahují zaměstnanci velkých podniků. Malé podniky měly v posledních dvou letech problémy s vykázáním kladného výsledku hospodaření a mají rovněž vysokou zadluženost. Nízká likvidita je problémem všech velikostních struktur. Nejvyšší rentabilitu vykazují velké podniky.

Obor 10.6 Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků byl hodnocen souhrnně. Podnikům se daří zvyšovat tržby na zaměstnance, stejně tak i produktivitu práce, která patří mezi vyšší v rámci CZ-NACE 10. Hrubé mzdy za poslední rok vzrostly. Zadluženost zde není problematická ani u jedné velikostní kategorie. Rentabilita je kladná, ale rozkolísaná.

V oboru 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků jsou nejpočetnější skupinou malé podniky. Počet zaměstnaných osob v této velikostní kategorii se však dá srovnat se středními podniky. Nejvyšší tržby však vykazují velké podniky, stejně tak jako produktivitu práce. Ve velkých podnicích je i nejvyšší hrubá měsíční mzda. V čase roste zadluženost u malých podniků. Zadluženost bankovními úvěry se daří snižovat velkým a středním podnikům. Problémy se splácením závazků mají obecně všechny velikostní skupiny. Schopnost tvořit zisk se ve velkých podnicích snižuje. V posledních dvou letech byla jejich rentabilita záporná. Klesá také rentabilita středních podniků.

V oboru 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků také převažují malé podniky. Největším zaměstnavatelem jsou ale střední podniky. Z hlediska tržeb posílily svou pozici v roce 2014 malé podniky vůči středním podnikům. Nejvyšší tržby na zaměstnance i přidanou hodnotu na zaměstnance jsou ovšem schopny generovat velké podniky. Průměrná hrubá mzda v malých podnicích je podstatně nižší než v ostatních kategoriích. Zadluženost těchto podniků není vysoká. Roste rentabilita velkých a středních podniků, v malých klesá do záporných hodnot. Nejvyšší rentabilita je patrná u velkých podniků.

Posledním hodnoceným oborem je 10.9 Výroba průmyslových krmiv, kde převažují malé podniky. Nejvíce zaměstnanců pracuje ve středních podnicích. Počet zaměstnanců ve velkých a malých podnicích je v posledních letech téměř srovnatelný. Nejvyšší tržby na zaměstnance vykazují střední podniky, stejně tak jako produktivitu práce. V této velikostní kategorii je i nejvyšší hrubá měsíční mzda

a nejvyšší vykazované výsledky hospodaření. Celková zadluženost podniků není vysoká. Vysoká zadluženost bankovními úvěry je u velkých podniků. Velké podniky mají potíže se splácením závazků. Malým podnikům roste rentabilita, u velkých naopak dochází k poklesu v kontextu s nižším využitím kapacit.

4.2 Analýza investičních podpor v potravinářském průmyslu

Kapitola koresponduje s naplněním druhého dílčího cíle, tzn. zhodnocení struktury a směrů investičních dotací v potravinářském průmyslu. Kapitola je rozdělena na dvě části. První část se zabývá analýzou investičních podpor ze zdrojů PRV 2007–2013 (opatření I. 1.3) a druhá část se týká analýzy podpor v rámci OPPI 2007–2013. Na konci každé části je uvedeno shrnutí problematiky včetně doporučení.

4.2.1 Analýza investičních podpor ze zdrojů PRV 2007–2013

Tato část se věnuje analýze investičních podpor ze zdrojů PRV v letech 2007–2013, respektive jejich využití potravinářskými podniky v rámci opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským produktům. Data vycházejí z databáze poskytnuté MZe. Byl analyzován počet žádostí, úspěšnost projektů, počty podpořených podniků, výdaje projektu, výše dotace a investiční směry. Celkem bylo analyzováno 1 397 žádostí. Členění žadatelů dle jejich velikosti je uvedeno v kapitole 4.3.

• Počet žádostí

Prvním hodnoticím kritériem byl počet podaných žádostí o investiční podporu v rámci opatření, které dokumentuje tabulka č. 22. Pro srovnání jsou uvedeny celkové počty žádostí členěné na úspěšné (tzn. žadatel dotaci získal) a neúspěšné (žadatel dotaci nezískal). Z tabulky je patrné, že většina žádostí v rámci CZ-NACE 10 byla podána právnickými osobami (dále také PO). U subjektů CZ-NACE 11 převažovaly žádosti fyzických osob (dále také FO) a tvořily 53 % veškerých žádostí v tomto odvětví. Jde především o drobné žadatele v rámci výrobního oboru 11.02 Výroba vína z vinných hroznů.

Celkově nejvíce žadatelů o podporu se zabývá výrobou nápojů (s převahou výše uvedených žádostí fyzických osob). Celkem jimi bylo podáno 441 žádostí. Dále to byli zpracovatelé masa (355 žádostí, většina však byla podána podniky právnických osob). Třetím nejvýznamnějším žadatelem byli, co se týče počtu žádostí, zpracovatelé ovoce a zeleniny (171 žádostí) a mlékárenský průmysl (152 žádostí). V obou případech rovněž dominují jako žadatelé právnické osoby.

Při členění žadatelů na fyzické osoby, jimi bylo podáno 53 % žádostí v podnicích výroby nápojů (CZ-NACE 11) a zpracování masa (obor 10.1) s 26 % žádostmi. Jedná se o dva dominantní obory, ostatní podíly žádostí na celkovém počtu jsou minoritní.

U podniků právnických osob bylo nejvíce žádostí podáno v oboru 10.1 (26 %) a výroby nápojů (21 % žádostí), v oboru 10.3 bylo podáno 14 % žádostí, v oboru 10.5 pak 13 % a v oboru 10.8 jen 10 % žádostí.

Podíl úspěšných žádostí podaných právnickými osobami na celkovém počtu těchto žádostí v jednotlivých výrobních oborech je vyšší než 70 %, kromě výroby nápojů, kde se PO podílí pouze 47 %. Úspěšné projekty právnických osob se podílí 73 % na všech proplacených projektech.

Tabulka č. 22: Počty žádostí PRV 2007–2013, Osa I, opatření I. 1.3

CZ-NACE	Fyzické osoby			Právnické osoby			Celkem			%PO*
	úspěšné	neúspěšné	celkem	úspěšné	neúspěšné	celkem	úspěšné	neúspěšné	celkem	
10.1	54	54	108	153	94	247	207	148	355	73,91
10.3	19	20	39	76	56	132	95	76	171	80,00
10.4	0	0	0	5	4	9	5	4	9	100,0
10.5	11	19	30	81	41	122	92	60	152	88,04
10.6	1	3	4	29	21	50	30	24	54	96,67
10.7	0	1	1	3	4	7	3	5	8	100,0
10.8	8	15	23	45	49	94	53	64	117	84,91
10.9	2	8	10	34	46	80	36	54	90	94,44
11	95	147	242	85	114	199	180	261	441	47,22
celkem	190	267	457	511	429	940	701	696	1 397	72,90

Poznámka:* Ukazatel představuje procentní zastoupení úspěšných projektů PO na celkových úspěšných projektech v daném výrobním oboru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Graf č. 7 uvádí strukturu žádostí dle žadatele, tzn. dle fyzických a právnických osob. Jak již bylo zmiňováno, ve struktuře žadatelů fyzických osob dominují podniky zabývající se výrobou nápojů (především vinaři). Struktura žadatelů právnických osob je poněkud rozmanitější, zahrnuje čtyři dominantní obory, tj. masný průmysl, výrobu nápojů, zpracovatele ovoce a zeleniny a mlékárenský průmysl.

Graf č. 7: Struktura žádostí fyzických a právnických osob

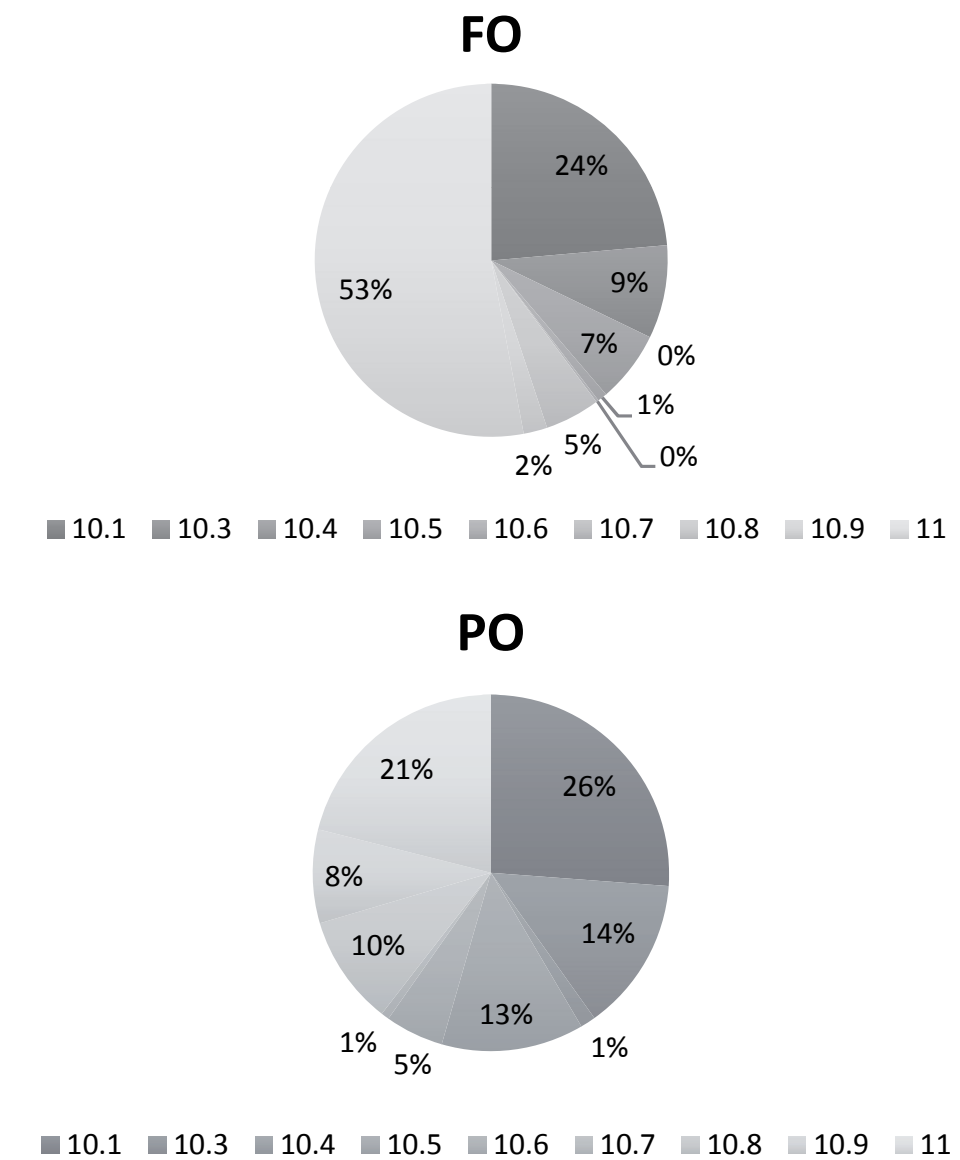

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

• Úspěšnost projektů

Ukazatel je vypočten podílem úspěšných žádostí (resp. proplacených) na celkovém počtu žádostí. Výpočet byl proveden na úrovni jednotlivých výrobních oborů a odvětví CZ-NACE 11. Úspěšnost je kalkulována i pro každou právní formu žadatele zvlášť. Graf č. 8 zachycuje výsledky celkové úspěšnosti.

Nejvyšší úspěšnost projektů podaných fyzickými osobami je 50 % v případě žadatelů z oboru 10.1, tzn. zpracovatelů masa. Druhé nejvyšší úspěšnosti dosahují zpracovatelé ovoce a zeleniny (obor 10.3) se 49 %. Nejvíce žádostí bylo podáno podniky zabývajícími se výrobou nápojů, kde uspělo pouze 39 % žadatelů. Průměrná úspěšnost projektů fyzických osob je 41 %. Velmi nízká úspěšnost projektů je patrná v oboru 10.9 (20 %) a 10.6 (25 %). Projekty fyzických osob často nejsou ani doporučeny či schváleny, což je případ 93 % žádostí podniků FO vyrábějících víno; 56 % podniků FO zpracovávajících ovoce a zeleninu, ale i výrobců ostatních potravinářských výrobků (53 % žádostí) a zpracovatelů masa (45 % žádostí). Pokud je projekt doporučen a schválen, pak nastává problém v porušování pravidel (22 % žádostí FO v masném průmyslu, stejné procento i v mlékárenském průmyslu) nebo je projekt vyřazen po administrativní kontrole (16 % žádostí FO zpracovávajících ovoce a zeleninu) nebo nesplňuje kritéria přijatelnosti (20 % žádostí FO vyrábějících ostatní potravinářské výrobky či 63 % žádostí FO výrobců krmiv). Z toho lze usuzovat, že drobní podnikatelé v porovnání s PO mohou mít problémy s vyplněním či splněním podmínek kladených na projektové žádosti.

Úspěšnost projektů podaných právnickými osobami je podstatně lepší. Nejúspěšnější jsou žadatelé oboru 10.5 (66% úspěšnost), 10.1 (62% úspěšnost) či 10.6 (58% úspěšnost). Průměrná úspěšnost je na úrovni 54 %, kterou snižuje velká neúspěšnost žadatelů v oboru 10.4 (38 %), 10.9 (43 %) či CZ-NACE 11 (43 %). Důvody neúspěchu projektů budou uvedeny v následující části kapitoly, která se zabývá analýzou jednotlivých výrobních oborů a směrů investic žadatelů PO.

Při vyhodnocení celkové úspěšnosti (bez ohledu na formu žadatele) uspěje každý druhý projekt. Největší rozdíly mezi úspěšností projektů podanými právnickými či fyzickými osobami jsou zřejmé v oboru 10.6 s rozdílem 33 % či v oboru 10.5 s rozdílem 29 % (nižší hodnoty vykazují subjekty fyzických osob). Obecně nízká úspěšnost projektů je v podnicích oboru 10.9 a CZ-NACE 11, naopak vysoká úspěšnost je patrná u podniků oboru 10.1 a 10.3.

Graf č. 8: Úspěšnosti projektů dle výrobního oboru a právní formy žadatele (v %)

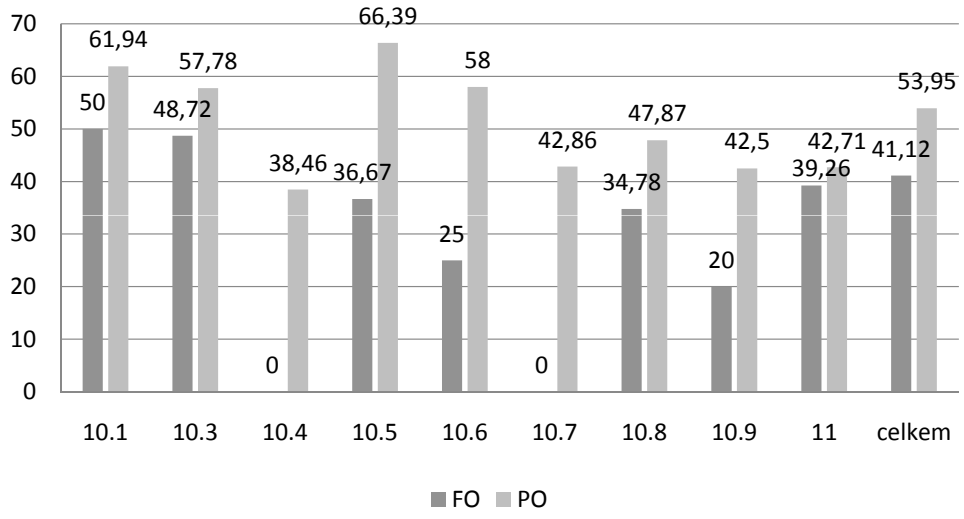

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Graf č. 9: Struktura úspěšných žádostí dle krajů

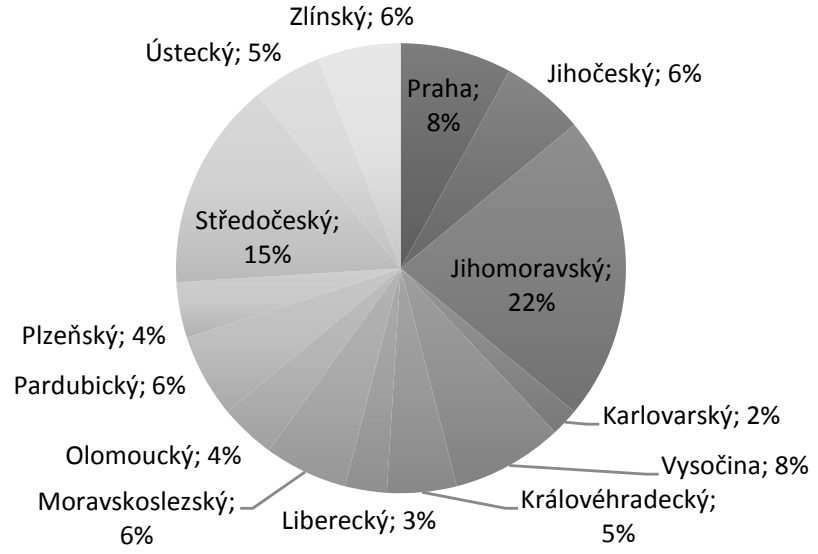

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

• Úspěšné žádosti právnických osob v členění dle kraje a výrobního oboru

V předchozích ukazatelích byly právnické osoby identifikovány jako stěžejní žadatelé o podpory v rámci PRV 2007–2013, Osy I, opatření 1. 3.1, proto je hodnocena i struktura těchto žadatelů dle krajů.[413] Dle struktury uvedené v grafu č. 9 jsou dominantními žadateli podniky z Jihomoravského kraje (22 %) a Středočeského kraje (15 %). Počty žádostí o dotaci z ostatních krajů se podílí méně jak 8 %.

Při detailnějším pohledu na oborovou strukturu žadatelů (graf č. 10) v rámci jednotlivých krajů pochází nejvíce žadatelů z Jihomoravského kraje (110 žádostí). Tyto subjekty se zabývají výrobou nápojů, naprostá většina výrobou vína, jehož pěstování je pro tento kraj typické. Ve Středočeském kraji bylo podáno celkem 78 úspěšných žádostí a jedná se především o podniky zpracovávající maso, ovoce a zeleninu či mléko. Libereckému a Zlínskému kraji dominují žadatelé masného průmyslu. Širší spektrum žadatelů má většina krajů (kromě Karlovarského a Libereckého kraje). Nejméně žádostí bylo podáno v Karlovarském kraji (8 žádostí) a v Libereckém kraji (15 žádostí).

413 Jedná kraj, ve kterém má společnost sídlo.

Graf č. 10: Struktura úspěšných žádostí právnických osob dle krajů (počet žádostí)

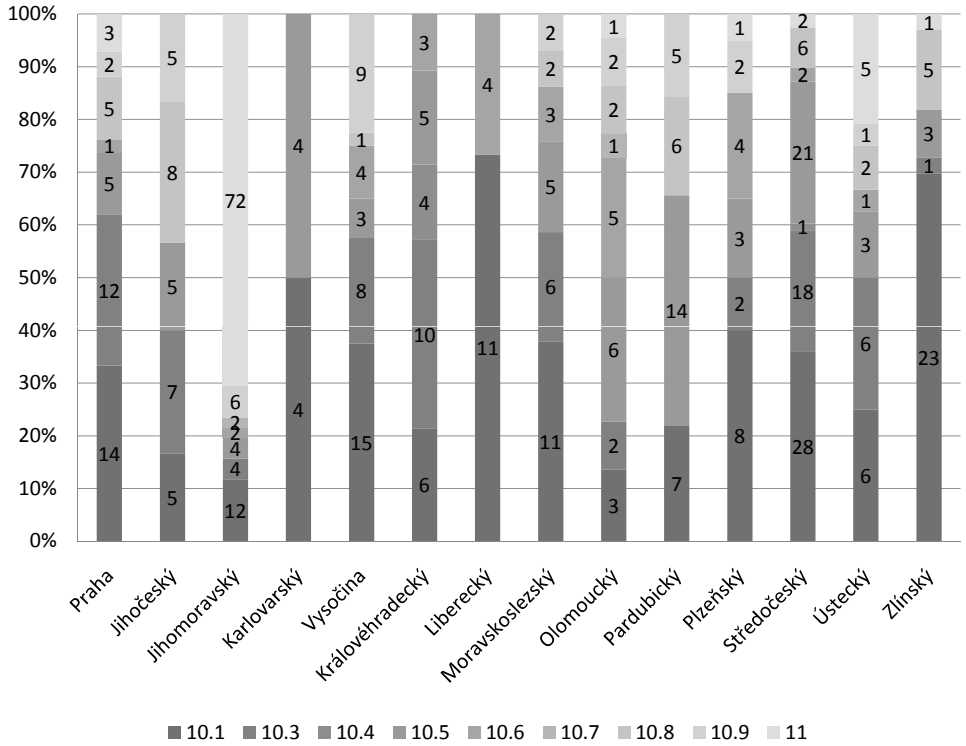

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Z hlediska jednotlivých výrobních oborů a jejich krajového rozložení je zde patrná značná krajová diferencovanost žadatelů v masném průmyslu, stejně tak jako žadatelů zpracovávajících ovoce a zeleninu, žadatelů z oblasti mlékárenského průmyslu, výroby mlýnských a škrobárenských výrobků, ostatních potravinářských výrobků či výroby krmiv. Žadatelé z oblasti zpracování tuků a olejů sídlí především v Královéhradeckém kraji a žadatelé vyrábějící nápoje v kraji Jihomoravském (graf č. 11).

Graf č. 11: Struktura úspěšných žádostí právnických osob dle výrobního oboru a kraje (počet žádostí)

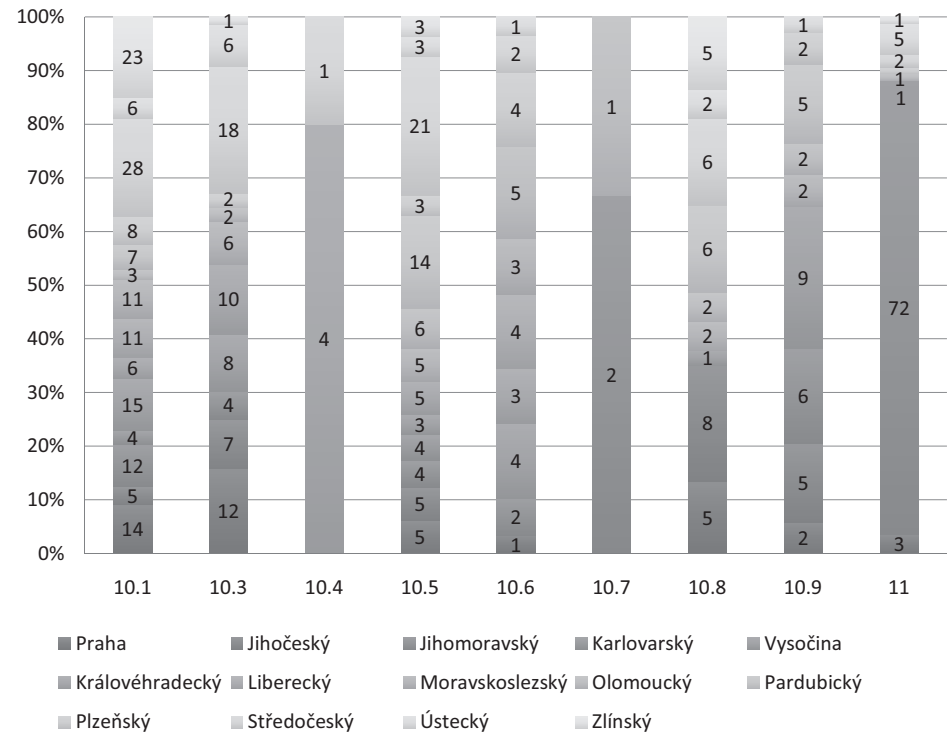

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

• Počet podpořených podniků

Ukazatel zachycuje počet podniků, které získaly dotaci. Je tedy očištěn o četnost (opakovanost) žádostí podaných jednotlivými podniky. Nejvíce byly podpořeny podniky masného průmyslu s celkovým počtem 136 podniků (z toho 68 % podpořených jsou právnické osoby). Druhý nejúspěšnější sektor je výroba nápojů (135 podniků), přičemž 56 % bylo tvořeno subjekty fyzických osob. Ve většině případů byly podpořeny podniky právnických osob, kromě žadatelů z oboru výroby nápojů, kde převažovaly fyzické osoby, jak již bylo uvedeno (tabulka č. 23).

Nejvíce subjektů fyzických osob bylo podpořeno ve výrobě nápojů (76 podniků) a zpracování masa (43 podniků). Obecně málo subjektů fyzických osob podalo žádost v oborech 10.6 a 10.9. Žádný žadatel se nezabývá výrobou tuků a olejů či výrobou pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků.

V případě podniků právnických osob byl nejvíce podpořen masný průmysl (93 podniků) a výroba nápojů (59 podniků). Ve výrobě tuků a olejů byly podpořeny pouze tři podniky, při celkově nízkém počtu podniků v tomto oboru, a ve výrobě pekařských výrobků byly podpořeny pouze dva podniky (ty prioritně čerpají podpory v rámci programů MPO, dle Římských smluv).

Při komparaci počtu úspěšných žádostí a počtu úspěšných podniků je zřejmé, že většina podniků žádala o podporu více než jednou. Nejvíce opakovaných a úspěšných žádostí v podnicích právnických osob bylo v mlékárenském průmyslu, kdy každý podnik žádal v průměru 2,5krát, či v oboru zpracování ovoce a zeleniny (1,9krát). Průměrný počet žádostí na podnik v mlékárenském průmyslu však zvyšuje podnik, kterému se podařilo úspěšně za programovací období 2007–2013 podat 14 žádostí. Uvedené četnosti žádostí na podnik je tedy nutné brát s rezervou, protože při detailnější analýze individuálních podniků a jejich žádostí se v některých oborech nachází skupina podniků, která žádala opakovaně a zbytek podniků byl podpořen pouze jednou (hodnoceno u žadatelů právnických osob). Detailněji bude uvedeno u vyhodnocení jednotlivých výrobních oborů.

Tabulka č. 23: Počet podpořených subjektů dle výrobního oboru

CZ-NACE	Fyzické osoby	Právnické osoby	Celkem	% PO*
10.1	43	93	136	68,38
10.3	18	39	57	68,42
10.4	0	3	3	100,00
10.5	11	33	44	75,00
10.6	1	17	18	94,44
10.7	0	2	2	100,00
10.8	6	31	37	83,78
10.9	2	23	25	92,00
11	76	59	135	43,70
celkem	163	322	485	66,39

Pozn.: * ukazatel zachycuje procentní podíl úspěšných podniků PO na celkovém počtu úspěšných podniků v daném výrobním oboru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Podle grafu č. 12, který uvádí strukturu podpořených podniků právnických osob, je zřejmé, že nejvíce byly podpořeny podniky masného průmyslu (31 %), výroby nápojů (20 %), zpracovávající ovoce a zeleninu (13 %) a podniky mlékárenského průmyslu (11 %).

Graf č. 12: Struktura podpořených podniků PO dle výrobního oboru

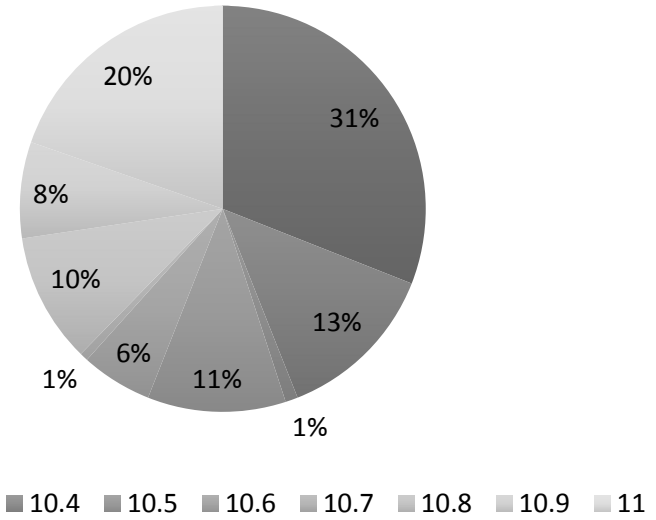

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

• Celkové výdaje projektu

Ukazatel celkových výdajů projektu zahrnuje jak částku získanou formou dotace, tak i finanční prostředky, které podnik na investici vynaložil z vlastních zdrojů. Vzhledem k ochraně individuálních dat (malý počet podaných či úspěšných žádostí) nejsou uvedeny celkové výdaje u fyzických osob (obor 10.6 a 10.9) a celkové výdaje, tzn. součet výdajů právnických a fyzických osob.

Nejvyšší celkové výdaje projektů podaných právnickými osobami (graf č. 13) byly v masném průmyslu (29 % z celkových výdajů těchto subjektů), v mlékárenském průmyslu (25 %) a u zpracovatelů ovoce a zeleniny (14 %). Nejnižší ve výrobě tuků a olejů a výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků.

Graf č. 13: Struktura celkových výdajů projektů právnických osob dle výrobních oborů

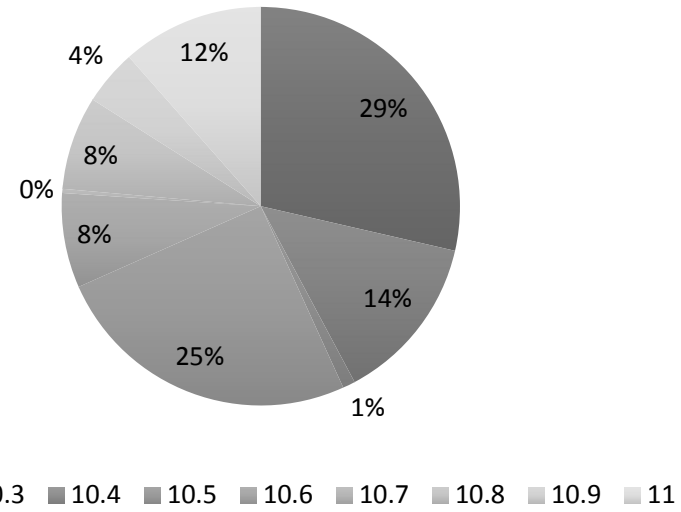

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Stejně tak jako u předchozích ukazatelů bylo více než 70 % výdajů projektů uskutečněno právnickými osobami (tabulka č. 24). Důvodem je velikost a právní forma podniku. Právnické osoby díky svému rozsahu mohou podávat projekty více finančně náročné. Drobnější podnikatelé takové možnosti nemusí mít nebo se mohou obávat vysoké zadluženosti. Celková finanční náročnost projektů je nejvyšší v masném průmyslu vzhledem k nejvyššímu počtu úspěšných žádostí. Na druhém místě z hlediska úspěšnosti žádostí byla výroba nápojů (180 žádostí), celkové výdaje projektů jsou však o polovinu nižší, což svědčí o nižší finanční náročnosti pořizovaných investic.

V případě fyzických osob byly celkové výdaje projektů nejvyšší u výroby nápojů a v masném průmyslu. Nejnižší celkové výdaje byly v mlékárenském průmyslu a výrobě ostatních potravinářských výrobků.

Tabulka č. 24: Celkové výdaje projektů dle právní formy subjektu a výrobního oboru (v mil. Kč)

CZ-NACE	Fyzické osoby	Právnické osoby	Celkem	%PO*
10.1	283,46	1 894,07	2 177,53	86,98
10.3	129,77	873,01	1 002,78	87,06
10.4	nečerpáno	59,67	59,67	100,00
10.5	28,38	1 460,93	1 489,31	98,09
10.6	–	550,73	–	–
10.7	nečerpáno	34,45	34,45	100,00
10.8	31,75	475,95	507,70	93,75
10.9	–	306,31	–	–
11	301,66	781,01	1 082,67	72,14
Celkem	775,02	6 436,13	6 354,11	101,29

Pozn.: „–“ údaje nejsou uvedeny kvůli nízkému počtu žadatelů; *ukazatel zachycuje procentní podíl celkových výdajů projektů PO na celkových výdajích daného oboru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Požadovaná míra podpory (spolufinancování programem) se v masném průmyslu mezi podniky fyzických a právnických osob výrazně neliší. Fyzické osoby v průměru požadovaly podporu ve výši 42,1 %, právnické osoby 41,9 %. V mlékárenském průmyslu právnické osoby požadovaly podporu v průměru 47,1 %, fyzické osoby 46,1 %. V oboru zpracování ovoce a zeleniny žádaly fyzické osoby podporu 45,7 %, právnické osoby méně, tj. 42,7 %. U výroby ostatních výrobků a nápojů žádaly vyšší míru spolufinancování právnické osoby, tj. 44,7 %, resp. 41,6 %, nežli fyzické osoby, 45,7 %, resp. 40,9 %.

• Celkové výdaje projektu na úspěšnou žádost

Pro lepší komparaci byl ukazatel celkových výdajů přepočten na úspěšnou žádost, čímž byla získána celková průměrná hodnota projektu připadající na žádost v každém výrobním oboru (tabulka č. 25). Celkově finančně nejnáročnější projekty byly v oboru 10.5 u podniků právnických osob, kde na jednu žádost připadla celková investice vyšší než 18 mil. Kč. Tuto hodnotu výrazně zvyšují dva projekty proplacené v rámci opatření I. 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v hodnotě vyšší než 100 mil. Kč. Stejně tak byly nejvíce finančně náročné projekty v oboru 10.6 v podnicích právnických osob, kde

výdaje dosahovaly téměř 19 mil. Kč na žádost. Třetí nejvyšší investiční výdaje na žádost byly uskutečněny v podnicích masného průmyslu právnických osob, kde na žádost připadlo 12 mil. Kč. Finančně nejméně náročné byly investice v podnicích, které vyrábějí nápoje a krmiva. Průměrné investiční výdaje právnických osob činí 12,6 mil. Kč, fyzických osob 4 mil. Kč. Fyzické osoby, i vzhledem ke své velikosti, investovaly v rámci možnosti částečné podpory investice z PRV podstatně nižší částky nepřevyšující 7 mil. Kč. Nejvyšší investiční výdaje na projekt jimi byly uskutečněny v oborech zpracování masa, ovoce a zeleniny. Naopak nejnižší investiční výdaje byly v mlékárenském průmyslu.

Tabulka č. 25: Celkové výdaje projektů na úspěšnou žádost dle právní formy subjektu a výrobního oboru (v tis. Kč)

CZ-NACE	Fyzické osoby	Právnické osoby	Celkem
10.1	5 249,31	12 379,55	10 519,48
10.3	6 829,80	11 486,97	10 555,53
10.4	nečerpáno	11 933,91	11 933,91
10.5	2 579,81	18 036,20	16 188,15
10.6	–	18 990,63	–
10.7	0,00	11 482,24	11 482,24
10.8	3 968,91	10 576,74	9 579,33
10.9	–	9 009,07	–
11	3 175,36	9 188,38	6 014,84
Průměr	4 079,04	12 595,17	9 064,35

Pozn.: „–“ údaje nejsou uvedeny kvůli nízkému počtu žadatelů.
Zdroj: vlastní zpracování dle MZe

• Výše dotace

Ukazatel zachycuje finanční prostředky určené ke spolufinancování, tedy částku, kterou podnik získá formou podpory, tzn. samotnou výši dotace. V první části je uvedena celková struktura dotací dle jednotlivých oborů, tzn. redistribuce finančních prostředků pro potravinářský průmysl v rámci jednotlivých výrobních oborů. Ukazatel je opět přepočten na jednu úspěšnou žádost.

Celkově byl nejvíce podpořen masný průmysl, a to ve výši 748 mil. Kč, mlékárenský průmysl, kam bylo distribuováno téměř 589 mil. Kč, výroba nápojů byla podpořena 367 mil. Kč a zpracování ovoce a zeleniny 364 mil. Kč.

Z hlediska fyzických osob byly nejvíce podpořeny podniky zabývající se výrobou nápojů, a to ve výši 102 mil. Kč, zpracovatelé masa ve výši 92 mil. Kč (tabulka č. 26). Nižší dotace čerpaly subjekty mlékárenského průmyslu a výroby ostatních potravinářských výrobků (přibližně 10 mil. Kč).

Tabulka č. 26: Výše dotací dle právní formy subjektu a výrobního oboru (v mil. Kč)

CZ-NACE	Fyzické osoby	Právnické osoby	Celkem	%PO*
10.1	91,64	656,41	748,04	87,75
10.3	50,77	312,85	363,62	86,04
10.4	nečerpáno	23,30	23,30	100,00
10.5	10,22	576,57	586,79	98,26
10.6	–	176,74	–	–
10.7	nečerpáno	7,81	7,81	100,00
10.8	10,71	174,42	185,13	94,22
10.9	–	102,85	–	–
11	102,05	264,75	366,80	72,18
Celkem	265,38	2 295,69	2 281,48	100,00

Pozn.: „–“ údaje nejsou uvedeny kvůli nízkému počtu žadatelů; *ukazatel zachycuje procentní podíl celkové dotace poskytnuté PO na celkových dotacích daného oboru.
Zdroj: vlastní zpracování dle MZe

Z hlediska právnických osob byly nejvíce podpořeny podniky masného průmyslu, tj. dotací ve výši 656 mil. Kč (29 % z celkové sumy dotace pro právnické osoby), mlékárenského průmyslu s celkovou dotací 577 mil. Kč (25 % z celkové dotace) a zpracování ovoce a zeleniny bylo podpořeno 313 mil. Kč (14 % z celkové dotace). Grafické znázornění viz graf č. 14. Nejméně byly podpořeny podniky vyrábějící tuky a oleje či vyrábějící pekařské výrobky vzhledem k minoritnímu počtu podaných žádostí.

Graf č. 14: Struktura výše dotace podniků právnických osob dle výrobního oboru

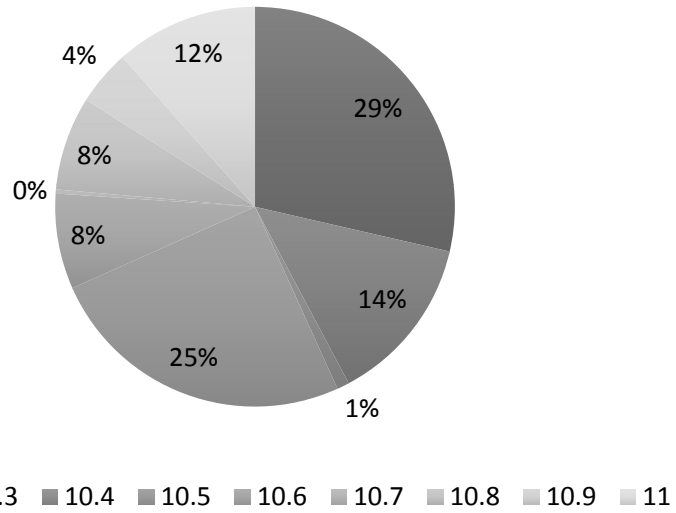

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

U celkové redistribuce finančních prostředků mezi jednotlivé výrobní obory byla ověřována alokace dotací (tzn. jejich rozložení mezi jednotlivé podniky). A 20 % podpořených podniků masného průmyslu dostalo celkem 68 % celkové výše dotace tohoto oboru; 20 % podniků zpracovávajících ovoce a zeleninu dostalo 65 % veškerých dotací v tomto oboru; v mlékárenském průmyslu stejné procento podniků získalo 66 % dotací. V oboru výroby tuků a olejů 20 % podniků dostalo 60 % dotací, ve výrobě ostatních potravinářských výrobků 52 % dotací, ve výrobě krmiv 68 % dotací a ve výrobě nápojů 67 % dotací. V některých výrobních oborech je tedy patrná koncentrace zdrojů mezi několik podniků.

• Výše dotace na úspěšnou žádost

Průměrná výše dotace na žádost je značně vyšší v podnicích právnických osob (v průměru 4,5 mil. Kč) oproti podnikům fyzických osob (1,4 mil. Kč). Stejně jako u předešlých ukazatelů v průměru nejvyšší dotace byla poskytnuta podnikům právnických osob mlékárenského průmyslu (tj. 7,1 mil. Kč na jednu žádost), dále ve výrobě mlýnských výrobků (6 mil. Kč na žádost) a ve výrobě tuků a olejů (4,7 mil. Kč na žádost). I přes nízkou hodnotu celkových dotací v oboru 10.4, průměrná výše dotace na žádost je poměrně vysoká, tj. 4,7 mil. Kč.

Nejvíce podpořeny byly subjekty fyzických osob zabývající se zpracováním ovoce a zeleniny (2,7 mil. Kč na žádost) a z masného průmyslu (1,7 mil. Kč). Vysoké dotace získaly i subjekty vyrábějící ostatní potravinářské výrobky i přes nízkou sumu celkových obdržených dotací oborem, tj. 1,3 mil. Kč. Nejnižší dotace připadající na žádost byly čerpány podniky oboru 10.5 (tabulka č. 27).

Tabulka č. 27: Výše dotace na úspěšnou žádost dle právní formy subjektu a výrobního oboru (tis. Kč)

CZ-NACE	Fyzické osoby	Právnické osoby	Celkem
10.1	1 696,95	4 290,25	3 613,74
10.3	2 672,08	4 116,40	3 827,54
10.4	nečerpáno	4 659,17	4 659,17
10.5	928,97	7 118,12	6 378,12
10.6	–	6 094,38	–
10.7	nečerpáno	2 604,09	2 604,09
10.8	1 338,57	3 875,99	3 492,98
10.9	–	3 025,08	–
11	1 074,18	3 114,68	2 037,75
Průměr	1 396,73	4 492,5	3 254,61

Pozn.: „–“ údaje nejsou uvedeny kvůli nízkému počtu žadatelů.
Zdroj: vlastní zpracování dle MZe

• Doba kompletace projektu

Doba kompletace projektu vyjadřuje počet dní, které uplynou od podání žádosti o dotaci po první registraci žádosti o proplacení dotace, tzn. dobu, za jakou je investice plně zavedena v podniku. Ukazatel je vypočten pro jednotlivé výrobní obory potravinářského průmyslu a zároveň pro právní formu subjektu.

Průměrné doby kompletace projektů právnických a fyzických osob jsou velmi podobné, přičemž mírně vyšší jsou v podnicích právnických osob (platí ve všech oborech kromě oboru 10.8, kde je tato doba vyšší u subjektů fyzických osob). V podnicích právnických osob se pohybují od 449 do 796 dní, u fyzických osob od 427 do 629 dní.

Nejkratší doba kompletace je v oboru 10.1, a to především z důvodu investic do výrobních linek, jejichž sestavení není časově náročné. Nejvyšší doba kompletace je patrná v oborech 10.4 a 10.7 kvůli investicím do stavebních úprav či rozšíření kapacit objektů (graf č. 15).

Graf č. 15: Doba kompletace projektů dle právní formy subjektu a výrobního oboru (dny)

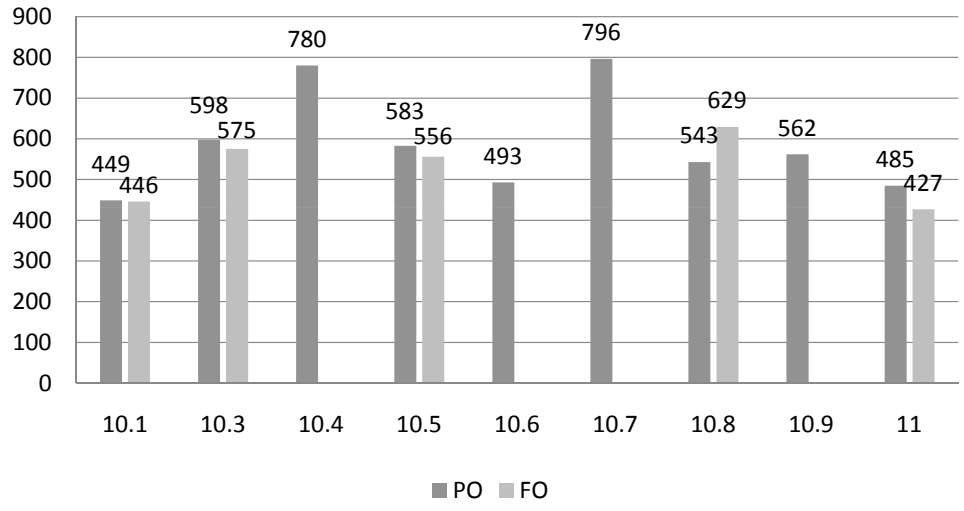

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

• Investiční směry dle kategorií

Vyhodnocení směrů investic se týká pouze projektů právnických osob, a to z důvodu, že počty žádostí právnických osob převažují, byla jim alokována většina finančních prostředků a jejich analýzou se zabývá i další část publikace, tj. analýza efektivnosti dotací. Investiční projekty byly rozčleněny do pěti kategorií: Technologie, Modernizace, Budovy, Spolupráce a kategorie Nezařazeno, jejichž definice je popsána v metodice k analýze investičních dotací.

U vyhodnocení trendů nejsou uvedeny hodnoty ukazatele v případě, že počet úspěšných podniků je menší než tři. U oboru 10.3, 10.8 a 10.9 byly z evaluace vyřazeny ukazatele týkající se kategorie Spolupráce. Směry investic nejsou uvedeny u oboru 10.4 a 10.7, kde počet žádostí nebyl vyšší než tři. Podniky oboru 10.2 o dotace vůbec nežádaly. V tabulkách č. 28–34 jsou uvedeny vybrané ukazatele dle typu investice a výrobního oboru.

Tabulka č. 28 zachycuje investiční směry v rámci oboru 10.1 **Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků**. Podniky v tomto oboru v rámci PRV 2007–2013, Opatření I. 1.3 podaly celkem 247 žádostí (což představuje 26 % celkových žádostí právnických osob) o investiční podporu s úspěšností 62 %. Největší počet projektů byl směřován na podporu nových technologií a na modernizaci (39 %, resp. 32 % žádostí). Technologie zahrnovaly převážně nákup nových balicích linek a strojů. Úspěšnost těchto investic je poměrně vysoká, tj. 68 %. Průměrná výše dotace na pořízení technologie činila 1,77 mil. Kč. Úspěšnost investic do modernizací stávajícího zařízení činí 55 %, průměrná výše dotace byla vyšší než u nákupu nových technologií, tj. 2,89 mil. Kč. Úspěšnost investic týkající se výstavby či rekonstrukce budov, tedy především jatek či objektů výroby, je 66 % s průměrnou výší dotace téměř 7 mil. Kč. Investice do spolupráce zahrnuje inovativní projekty a spolupráci se subjekty výzkumu v rámci podopatření I. 1.3.2. Úspěšnost těchto projektů je poměrně vysoká, činí 71 % a bylo na ni vynaloženo nejvíce finančních prostředků (v průměru 15,56 mil. Kč na žádost), celkem bylo podpořeno 15 projektů v rámci tohoto opatření. Tyto investice se zaměřují především na snižování obsahu přidaných látek, zavádění nových technologií či postupů a optimalizaci výroby.

Na celkovém čerpání dotací se nejvíce podílely tři podniky, které dohromady čerpaly 18 % celkových zdrojů tohoto oboru. Tyto podniky podaly celkem 11 projektů, z čehož bylo 6 zaměřených na spolupráci (Opatření I. 1.3.2), což zvyšovalo podíl na zastoupení v čerpání dotací. Celkem dotace čerpalo 93 podniků právnických osob. Opakovaně o podporu (3× a více) úspěšně žádalo 12 % podniků.

Rozpětí průměrných dotací je poměrně velké, podniky žádaly o podporu v řádu desítek tisíc až po desítky milionů Kč (70–35 000 tis. Kč). Medián dotací je 1,35 mil. Kč. Doba kompletace investice se pohybuje v intervalu 160–970 dní. Požadovaná míra podpory se pohybuje v rozsahu 14–50 %.

Při vyhodnocování neúspěšnosti projektů nebylo 40 % žádostí vůbec doporučeno k financování. Pokud byl projekt přijat, pak nejčastějším důvodem bylo ukončení administrace s podnikem z důvodu odstoupení žadatele (16 % z nepodpořených žadatelů) a porušení pravidel (11 % žadatelů).

Zvolené směry investičních aktivit jsou žádoucí v souvislosti s vyhodnocovanou ekonomickou situací v předchozí části práce. V oboru jsou nejvíce zastoupeny investice do nových technologií, které podnikům mohou pomoci ke zlepšení konkurenceschopnosti na trhu. Žádoucí (vzhledem k vysokému procentu úspěšnosti) se jeví také investice do budov, především rozšíření stávajících kapacit či rekonstrukce výrobních či skladových prostor. Obor rovněž realizuje spolupráci s výzkumnými institucemi s vysokou úspěšností projektů.

Tabulka č. 28: Investiční směry v oboru 10.1

Investice	Žádosti			Doba kompletace (dny)	Celková dotace (mil. Kč)	Průměrná výše dotace (mil. Kč)	Celkové výdaje (mil. Kč)	Úspěšnost (%)
	úspěšné	neúspěšné	celkem					
Technologie	66	31	97	377	116,95	1,77	389,08	68
Modernizace	44	36	80	477	127,30	2,89	379,15	55
Budovy	25	13	38	521	174,79	6,99	551,35	66
Spolupráce	15	6	21	501	233,42	15,56	564,51	71
Neurčeno	3	8	11	637	3,94	1,31	9,98	27
Celkem	153	94	247	503	652,47	4,26	1 884,09	62

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Tabulka č. 29 uvádí investiční směry v oboru 10.3 **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny**. Podniky tohoto oboru podaly celkem 128 žádostí o dotaci (14 % ze všech podaných žádostí PO). Nejvíce podniků žádalo o investice do technologií (46 % žádostí) a do modernizací (36 % žádostí). V oboru jsou více podporovány investice do modernizací (především byly požadovány modernizace výrobních linek) při vysoké úspěšnosti projektů (72 %). Na tento typ investice bylo alokováno i nejvíce finančních prostředků s průměrnou výší podpory 3,9 mil. Kč. Za celé programovací období byly podány pouze tři projekty zaměřené na spolupráci s výzkumnými institucemi, z nichž jeden byl podpořen.

Tři podniky z celkových 39 podpořených podniků, které čerpaly nejvíce finančních prostředků, se na celkových vyplacených prostředcích podílely 37 % a podaly celkem 13 úspěšných projektů. Opakovaně (3× a více) v podpoře uspělo 26 % podniků, tj. 10 podniků.

Podniky žádaly o podpory v rozmezí 230–17 000 tis. Kč, přičemž medián je 2,2 mil. Kč. Doba kompletace projektu činí 170–900 dní. Požadovaná míra podpory se pohybuje v rozmezí 25–50 %.

Z celkových nepodpořených projektů jich 55 % nebylo vůbec schváleno. Z podpořených projektů bylo nejčastějším důvodem pro ukončení projektu vyřazení po administrativní kontrole (14 % z nepodpořených projektů) a porušení pravidel (13 % nepodpořených projektů).

Podniky tohoto oboru lze hodnotit jako málo inovativní vzhledem k nízkému počtu podaných žádostí o spolupráci s výzkumem. Naopak podniky mají výbornou úspěšnost v projektech týkajících se modernizací (nejvyšší v rámci evaluovaných oborů).

Tabulka č. 29: Investiční směry v oboru 10.3

Investice	Žádosti			Doba kompletace (dny)	Celková dotace (mil. Kč)	Průměrná výše dotace (mil. Kč)	Celkové výdaje (mil. Kč)	Úspěšnost (%)
	úspěšné	neúspěšné	celkem					
Technologie	30	29	59	613,8	103,92	3,64	289,07	51
Modernizace	34	13	47	541,88	132,71	3,90	387,68	72
Budovy	5	5	10	819,2	46,02	9,4	119,57	50
Neurčeno	5	7	12	684,4	8,82	1,76	25,81	42
Celkem	74	54	128	664,82	291,47	3,94	822,13	58

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Podniky oboru 10.5 **Výroba mléčných výrobků** (tabulka č. 30) celkem podaly 119 žádostí (což představuje 13 % veškerých žádostí PO), ve kterých dominují investice do technologií (38 % žádostí) s vysokou úspěšností 73 %. Je zde patrná i různorodost projektů (zahrnující technologie do mini mlékáren, balicí stroje, technologické linky apod.). Průměrná výše dotace je vyšší než v předešlých dvou hodnocených oborech, tj. 6,12 mil. Kč. Druhou nejvyšší úspěšnost projektů, tj. 67 %, mají investice do modernizace podniků (tvoří 30 % všech žádostí), s průměrnou výší dotace téměř 5 mil. Kč. Investice do budov byly využity především na vestavby mini mlékáren a chladíren s průměrnou výší dotace 4,21 mil. Kč na žádost. Mlékárenské podniky podaly celkem 12 úspěšných žádostí o spolupráci s výzkumnými institucemi. Tyto projekty se zaměřovaly především na vývoj nových mléčných výrobků s úspěšností 60 % a průměrnou výší podpory 17 mil. Kč.

Tři společnosti s nejvyšší požadovanou částkou dotací celkem odčerpaly 40 % prostředků v rámci dvaceti projektů. Šest z nich se zaměřuje na spolupráci s výzkumem. Mezi firmy s nejvyšší čerpanou podporou patří i podnik zmiňovaný již výše, kterému bylo podpořeno 14 žádostí týkajících se modernizací a nákupu nové technologie. Celkem čerpalo dotace 33 podniků. Opakovaně (3× a více) bylo podpořeno 39 % podniků.

Variabilita průměrné výše dotací je diferencovaná, podniky žádaly o podpory od 220 do 46 000 tis. Kč, medián je 4,8 mil. Kč. Doby kompletace projektu se pohybují od 150 do 900 dní, s požadovanou výší podpory 40–50 %.

Ze všech neúspěšných žádostí jich 20 % nebylo ani doporučeno k financování, dále u 24 % projektů byla ukončena administrace z důvodu odstoupení žadatele a 22 % bylo ukončeno z důvodu porušení pravidel.

Obor lze vyhodnotit jako velmi inovativní se zájmem o vývoj nových produktů a zároveň lze i kladně hodnotit velmi dobrou úspěšnost podávaných projektů, především investic do technologií, jejichž úspěšnost je nejvyšší mezi analyzovanými obory.

Tabulka č. 30: Investiční směry v oboru 10.5

Investice	Žádosti			Doba kompletace (dny)	Celková dotace (mil. Kč)	Průměrná výše dotace (mil. Kč)	Celkové výdaje (mil. Kč)	Úspěšnost (%)
	úspěšné	neúspěšné	celkem					
Technologie	33	12	45	558,30	201,99	6,12	514,18	73
Modernizace	24	12	36	573,46	119,54	4,98	311,15	67
Budovy	10	8	18	546	42,13	4,21	112,13	56
Spolupráce	12	8	20	646,42	202,88	16,91	498,69	60
Celkem	79	40	119	581,04	566,55	7,17	1 436,15	66

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

V oboru 10.6 **Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků** bylo podáno celkem 48 žádostí o podporu (tvoří 5 % všech žádostí PO). Největší zájem podniků byl o investice do nových technologií a modernizace (byl podán stejný počet žádostí). Vyšší úspěšnost však vykazovaly investice do modernizací, tj. 64 % s průměrnou výší podpory 6,37 mil. Kč (tabulka č. 31). Vysokou úspěšnost měly také investice do budov, resp. rekonstrukce mlýnů (75 %), průměrná výše dotace činila 6,38 mil. Kč.

Tři podniky (z celkových 17 podniků), které dostaly nejvíce dotací, celkově odčerpaly 51 % prostředků. Tyto firmy podaly celkem 9 úspěšných žádostí na podporu modernizací a nových technologií. Celkově čerpalo 18 podniků, opakovaně (3× a více) byly podpořeny pouze tři podniky. Nebyly evidovány žádné projekty zaměřené na spolupráci s výzkumem.

Podniky žádaly o podpory v rozsahu 180–14 000 tis. Kč se střední hodnotou dotace 4,9 mil. Kč. Doba kompletace investice se pohybuje od 150 do 900 dní s mírou podpory 40–50 %.

Z nepodpořených projektů nebylo vůbec schváleno 52 % žádostí a administrace byla ukončena nejčastěji z důvodu odstoupení žadatele (14 % žadatelů), nesplnění kritérií přijatelnosti (14 % žadatelů) či bylo zjištěno nedodržení pravidel (14 % žadatelů).

Obor nepodával žádné žádosti o spolupráci, nicméně dosahuje velmi dobré úspěšnosti v investicích týkajících se budov, což je pro obor typické z důvodu jejich zastaralosti. Úspěšnost je nejvyšší mezi sledovanými obory.

Tabulka č. 31: Investiční směry v oboru 10.6

Investice	Žádosti			Doba kompletace (dny)	Celková dotace (mil. Kč)	Průměrná výše dotace (mil. Kč)	Celkové výdaje (mil. Kč)	Úspěšnost (%)
	úspěšné	neúspěšné	celkem					
Technologie	12	10	22	559,17	68,45	5,70	223,16	55
Modernizace	14	8	22	430,43	89,14	6,37	270,49	64
Budovy	3	1	4	509,83	19,15	6,38	57,08	75
Celkem	29	19	48	499,81	176,74	6,09	550,73	60

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Podniky oboru 10.8 **Výroba ostatních potravinářských výrobků** celkem podaly 88 žádostí (10 % z celkových žádostí PO) o podporu (tabulka č. 25). Nejvíce žádostí připadlo na nákup nové technologie (více než 50 %) s průměrnou výší dotace 3,3 mil. Kč, ve které podniky uspěly z 51 % a nejčastěji žádaly o nákup balicí technologie. Vysokou neúspěšnost vykázaly investice do modernizací (téměř 60 %), s průměrnou výší dotace 4,45 mil. Kč. Mezi hodnocenými obory jde však o nejvyšší neúspěšnost u tohoto typu investice vůbec. V oboru bylo podáno celkem 6 projektů zaměřených na spolupráci s výzkumnými institucemi, podpořen byl pouze jeden projekt.

Tři podniky s největší částkou čerpaných dotací získaly 29 % celkových prostředků (tj. podaly 8 žádostí). Celkem čerpalo 31 podniků právnických osob, opakovaně (3× a více) byly podpořeny pouze 4 podniky.

Dotace na žádost jsou diferencované, pohybují se mezi 130–12 000 tis. Kč, střední hodnota je 3,9 mil. Kč. Kompletace celého projektu trvá od 200 do 900 dní. Podniky požadovaly míru podpory 24–50 %.

Z nepodpořených žádostí jich 47 % nebylo doporučeno k financování, 14 % žadatelů bylo vyřazeno z důvodu nesplnění kritérií přijatelnosti a 14 % žadatelů porušilo pravidla.

Subjekty spadající do tohoto oboru mají snahu o inovativnost, nicméně podporu na spolupráci s výzkumem získal pouze jeden podnik. Při mezioborovém srovnání se tyto podniky řadí mezi podniky s velmi nízkou úspěšností jejich projektů.

Tabulka č. 32: Investiční směry v oboru 10.8

Investice	Žádosti			Doba kompletace (dny)	Celková dotace (mil. Kč)	Průměrná výše dotace (mil. Kč)	Celkové výdaje (mil. Kč)	Úspěšnost (%)
	úspěšné	neúspěšné	celkem					
Technologie	23	22	45	570,78	76,01	3,30	201,98	51
Modernizace	11	16	27	465,36	48,98	4,45	138,79	41
Budovy	10	6	16	593,9	45,49	4,55	125,72	63
Celkem	44	44	88	543,35	170,44	3,87	466,49	50

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Podniky zabývající se **Výrobou krmiv** (obor 10.9) podaly celkem 79 žádostí, tj. 9 % z celkových žádostí podanými právnickými osobami (tabulka č. 33). Převážně požadovaly podporu na investice do technologií (téměř 50 % žádostí), s průměrnou výší dotace 2,5 mil. Kč, avšak s velmi nízkou úspěšností (37 %). Řada projektů nebyla vůbec doporučena k financování. V rámci modernizací byl podpořen každý druhý projekt průměrnou výší dotace 2,5 mil. Kč. Úspěšnost investic zaměřujících se na budovy byla 43 % a průměrná výše dotace činila 5,5 mil. Kč.

Celkem žádalo o dotaci 25 podniků. Tři žadatelé, kteří získali největší objem dotací, odčerpali 57 % veškerých dotací. Opakovaně byly podpořeny pouze 3 podniky (3× a více). Prostředky byly využity především na výstavbu provozů. Podpora investice na spolupráci s výzkumnými institucemi byla podána pouze jedna, ale neúspěšně.

Podniky žádaly o dotace v rozmezí 200–15 000 tis. Kč, střední hodnota je 980 tis. Kč, doba kompletace projektu se pohybovala od 200 do 990 dní a požadovaná míra podpory od 25 do 50 %.

Z celkových nepodpořených žádostí nebylo 57 % doporučeno k podpoře a 13 % projektů bylo ukončeno z důvodu nesplnění kritérií pro přijatelnost.

Podniky oboru výroby krmiv lze vyhodnotit jako málo inovativní (vzhledem k počtu podaných projektů na spolupráci s vývojem i nízké úspěšnosti projektů obecně) i přes to, že výrobci krmiv byli upřednostňováni v některých kolech v preferenčních kritériích.

Tabulka č. 33: Investiční směry v oboru 10.9

Investice	Žádosti			Doba kompletace (dny)	Celková dotace (mil. Kč)	Průměrná výše dotace (mil. Kč)	Celkové výdaje (mil. Kč)	Úspěšnost (%)
	úspěšné	neúspěšné	celkem					
Technologie	13	22	35	574,69	32,50	2,5	103,41	37
Modernizace	15	15	30	560,8	37,47	2,49	105,84	50
Budovy	6	8	14	536,33	32,88	5,48	97,059	43
Celkem	34	45	79	557,28	102,85	3,02	306,31	43

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

V odvětví **Výroby nápojů** (odvětví CZ-NACE 11) bylo celkem podáno 200 žádostí, tj. 21 % celkových žádostí podanými právnickými osobami (tabulka č. 34). Podstatně vyšší zájem byl o investice, které mají podobu modernizace. Tyto žádosti tvořilo více než 50 % celkových žádostí a průměrná výše podpory činila 2,43 mil. Kč. Nicméně úspěšnost těchto projektů patří mezi nejnižší (činí 43 %). Naprostá většina těchto žadatelů jsou podniky zabývající se výrobou vína, které žádaly o příspěvky na modernizaci jejich vinařství. V rámci potravinářského průmyslu zde bylo přijato téměř 30 žádostí o investice do budov. Jednalo se o rekonstrukce prostor, často spojené s jejich modernizací (průměrná výše dotace činila téměř 5 mil. Kč). Úspěšnost však byla poměrně nízká, tzn. 40 %. Na podporu investic do technologií bylo podáno 27 % žádostí s úspěšností 45 %, průměrná dotace, kterou získaly podpořené podniky, činila 2,54 mil. Kč. Celkem byly financovány tři projekty zaměřené na spolupráci s výzkumnými institucemi (průměrná výše dotace činila 10,7 mil. Kč), celkem bylo podáno 5 projektů na spolupráci.

Celkem o podporu žádalo 59 podniků právnických osob, z toho tři největší podniky odčerpaly celkem 20 % dotací tohoto odvětví. Z nich se na čerpání podílel jeden subjekt významněji než dva ostatní. Investice zahrnují i inovační projekt

(spolupráci s výzkumnou institucí). Opakovaně (3× a více) byly podpořeny pouze 4 podniky.

Z nepodpořených projektů jich celkem 76 % nebylo vůbec doporučeno či schváleno k financování. Ostatní důvody nepřijetí mají minoritní podíl.

Podniky žádaly o podpory ve výši 44–28 000 tis. Kč s mediánem dotace 1,5 mil. Kč. Doba kompletace se pohybuje od 150 do 990 dní, s průměrnou požadovanou mírou podpory 25–50 %.

Celkově lze hodnocený sektor charakterizovat jako méně inovativní. Odvětvím byl podán největší počet žádostí, nicméně s velmi nízkou úspěšností.

Tabulka č. 34: Investiční směry v odvětví CZ-NACE 11

Investice	Žádosti			Doba kompletace (dny)	Celková dotace (mil. Kč)	Průměrná výše dotace (mil. Kč)	Celkové výdaje (mil. Kč)	Úspěšnost (%)
	úspěšné	neúspěšné	celkem					
Technologie	24	29	53	589,54	60,99	2,54	179,52	45
Modernizace	46	60	106	396,85	111,94	2,43	339,83	43
Budovy	12	18	30	509,83	59,72	4,98	181,80	40
Spolupráce	3	2	5	922,67	32,08	10,69	79,85	60
Celkem	85	115	200	604,72	264,75	3,11	781,01	43

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

4.2.1.1 Shrnutí poznatků v rámci podpor PRV

V rámci Programu rozvoje venkova 2007–2013, Osy I, opatření 1.3.1 bylo podáno celkem 1 397 žádostí o podporu s vyšším počtem žádostí i úspěšností projektů právnických osob. Struktuře žadatelů fyzických osob dominují výrobci nápojů (především vinaři) a zpracovatelé masa. Struktura žadatelů právnických osob je velmi heterogenní a zahrnuje čtyři dominantní obory, tj. zpracovatele masa, výrobce nápojů, zpracovatele ovoce a zeleniny a výrobce mléčných výrobků. Úspěšně se daří žádat podnikům právnických osob oborů 10.1, 10.3, 10.5 a 10.6 s vyšší než 50procentní úspěšností. Velmi malá úspěšnost i počet žádostí byl vykázán v oborech 10.4 a 10.9. Velký počet žádostí pocházel od výrobců nápojů, úspěšnost projektů však byla nízká. Obecně nižší úspěšnost vykazují subjekty fyzických osob. Většina neúspěšných projektů nebyla vůbec schválena či doporučena k financování.

V rámci potravinářského průmyslu a podniků právnických osob byl nejvíce podpořen masný průmysl (29 % dotací), mlékárenský průmysl (25 %) a zpracování ovoce a zeleniny (14 % dotací). Průměrné dotace připadající na úspěšnou žádost jsou nejvyšší v mlékárenském průmyslu (7,1 mil. Kč), u zpracování tuků a olejů (4,6 mil. Kč) a v masném průmyslu (4,3 mil. Kč).

K oborům se zájmem o inovativnost patří masný a mlékárenský průmysl, který úspěšně získal podporu na spolupráci s výzkumnými institucemi s poměrně vysokou úspěšností (60 %). Uvedené obory investují i do nových technologií a modernizují svá stávající zařízení a vybavení. Nízkou úspěšnost v získávání podpory mají výrobci krmiv a nápojů (v průměru 43 %).

Problémem se může jevit alokace dotací mezi jednotlivé výrobní obory, resp. podniky. Tři podniky, které dotační prostředky využívaly nejvíc, získaly 57 % veškerých dotačních prostředků čerpaných podniky v oboru výroby krmiv a 51 % prostředků ve výrobě mlýnských a škrobárenských výrobků. V mlékárenském průmyslu více než 3krát bylo podpořeno 39 % podniků a rovněž i podíl tří podniků na celkových dotacích je vysoký, tj. 40 %. Uvedené by bylo vhodné vzít v úvahu v novém PRV 2014–2020 a v preferenčních kritériích zohlednit četnost čerpání zdrojů v předchozím programovacím období. Rovněž je důležité se zaměřit na nízkou úspěšnost žádostí podávanými FO či méně úspěšné výrobní obory, a to například formou dotazníkového šetření.

4.2.2 Analýza investičních podpor ze zdrojů OPPI 2007–2013

Druhá část analýzy investičních podpor se týká dotací, které potravinářské podniky získaly z programu OPPI 2007–2013 řízeným MPO. Struktura je obdobná jako při analýze dotací v rámci PRV, opatření I. 1.3. V rámci programu čerpaly pouze právnické osoby.

- **Počty žádostí a podpořené podniky**

Potravinářské podniky v rámci podpor poskytovaných MPO podaly celkem 530 žádostí (tabulka č. 35). Z toho nejvíce žádostí bylo podáno podniky zabývajícími se Výrobou ostatních potravinářských výrobků CZ-NACE 10.8 (33 % žádostí), Výrobou pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků CZ-NACE 10.8 (32 % žádostí) a Výrobou nápojů CZ-NACE 11 (22 % žádostí), tj. převážně výroby piva a nealkoholických nápojů. Nejméně žádostí bylo přijato z oboru Výroby tuků a olejů CZ-NACE 10.4 či od zpracovatelů masa CZ-NACE 10.1.

Z hlediska úspěšnosti projektů bylo nejvíce podpořených žádostí podáno podniky výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků a ostatních potravinářských výrobků (v obou případech 33 %) a výrobou nápojů (24 %). Mezi zpracovateli masa či výrobci tuků a olejů se nenachází žádný podpořený podnik. Důvodem jejich neúspěchu je vyřazení projektu kvůli nesplnění výběrových kritérií. Velmi nízký počet podpořených podniků je i u výrobců mléčných výrobků (5 podniků) či výrobců krmiv (3 podniky), které ve většině případů spadají do SZP, resp. podpor v rámci PRV, jak je pojednáno v první části této analýzy. Důvodem jejich neúspěchu v čerpání zdrojů OPPI bylo vyřazení projektu z důvodu nesplněných požadavků kladených na žádost (v případě mlékárenských podniků). U výrobců krmiv byla řada projektů vyřazena a zamítnuta (tzn. nepostoupila do hodnocení dle výběrových kritérií).

Pokud přepočteme úspěšné žádosti na počet podpořených podniků, pak ve všech oborech (kromě oboru 10.3) každý podpořený podnik v průměru čerpal dotaci více než jednou. Nejvyšší počet žádostí na podnik připadá v oboru výroby nápojů (1,9 žádosti) či ve výrobě ostatních potravinářských výrobků (1,6 žádosti). Těmto veličinám bude věnována pozornost při analýze jednotlivých oborů.

Tabulka č. 35: OPPI – ukazatele dle výrobního oboru

Ukazatel	10.1	10.3	10.4	10.5	10.6	10.7	10.8	10.9	11	celkem
Počet žádostí	4	8	1	14	19	173	175	18	118	530
Úspěšné žádosti	0	1	0	7	11	78	78	4	58	237
Neúspěšné žádosti	4	7	1	7	8	95	97	14	60	293
Podpořené podniky	0	1	0	5	8	55	48	3	31	149

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

• Úspěšnost projektu

Stejně jako u analýzy dotací je ukazatel PRV vypočten podílem úspěšných žádostí na celkovém počtu podaných žádostí. Ukazatel je sestaven pro každý výrobní obor a pro odvětví CZ-NACE 11 celkem, jak ukazuje graf č. 16.

Průměrná úspěšnost projektů podaných v rámci OPPI je 45 %. Nejvyšší úspěšnost vykazují podniky zabývající se výrobou mlýnských a škrobárenských výrobků (58 %), mlékárenský průmysl (50 %) a výroba nápojů (49 %). Velmi nízká úspěšnost je v podnicích vyrábějících krmiva (22 %) a zpracovatelů ovoce a zeleniny (13 %).

Graf č. 16: Úspěšnost projektů dle výrobního oboru

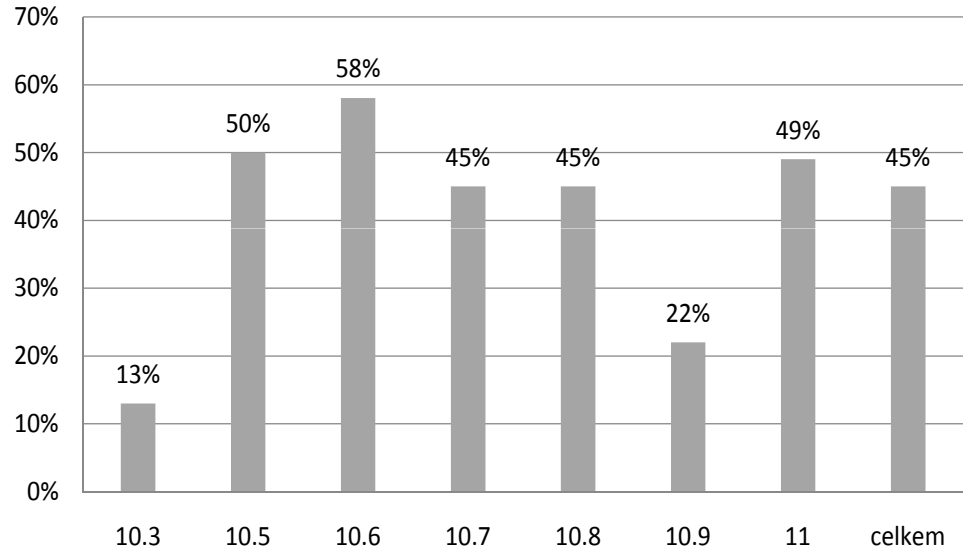

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

• Struktura dotačních programů

Potravinářské podniky v rámci podpory OPPI čerpaly v letech 2007–2013 z dotačního programu Eko-energie, ICT v podnicích, Inovace, Marketing, Nemovitosti, Potenciál, Poradenství, Rozvoj a Školicí střediska (tabulka č. 36). Podstata jednotlivých programů, které jsou zmiňovány v této části práce, jsou popsány v literární rešerši, tj. v kapitole 2.6.

Největší počet žádostí podaných potravinářskými podniky byl přijat v rámci dotačního programu Rozvoj (tj. 24 % ze všech žádostí) a Inovace (17 % žádostí). Nejmenší zájem podniky projevily o dotační program Potenciál (2 % žádostí) a Školicí střediska (3 % žádostí).

I přes velký zájem o výše uvedené dva dotační programy je úspěšnost žadatelů o Inovace velmi nízká, činí 26 %. Velké neúspěchy projektů jsou patrné i u programu Potenciál, s úspěšností 36 %, ale s nejvyšší částkou dotace na žádost, tj. téměř 21 mil. Kč. Tento program je i časově nejnáročnější, doba kompletace je 936 dní. Dále Eko-energie (úspěšnost téměř 35 %) s průměrnou dotací na podnik 6,7 mil. Kč či Školicí střediska (úspěšnost 35 %) s průměrnou dotací 6,12 mil. Kč. Nejvíce proplacených projektů bylo u programu Poradenství (76 %) či Nemovitosti (52 %) a Marketing (51 %).

Tabulka č. 36: OPPI – ukazatele dle programu

Dotační program	Počet žádostí	Úspěšné žádosti	Podpořené podniky	Dotace celkem (mil. Kč)	Průměrná dotace (mil. Kč)	Doba kompletace (dny)	Úspěšnost (%)
Eko-energie	63	22	22	147,02	6,69	859,77	34,92
ICT v podnicích	61	28	25	74,81	2,67	546,43	45,90
Inovace	89	23	19	391,65	17,03	650,70	25,84
Marketing	71	36	25	44,59	1,24	401,83	50,70
Nemovitosti	62	32	32	392,00	12,26	789,59	51,61
Potenciál	11	4	4	83,63	20,91	935,50	36,36
Poradenství	29	22	19	6,43	0,29	336,14	75,86
Rozvoj	130	64	49	364,57	5,69	525,14	49,23
Školicí střediska	17	6	6	36,72	6,12	510,00	35,29

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Dle grafu č. 17 byly potravinářské podniky nejvíce podpořeny z programu Nemovitosti (26 % celkové sumy dotací) s poměrně vysokou úspěšností 52 % a průměrnou dotací 12,26 mil. Kč a programu Inovace (25 % dotací) s nízkou úspěšností podniků, necelých 26 % a průměrnou výší dotace přes 17 mil. Kč. Na třetím místě z hlediska objemu přidělených prostředků je program Rozvoj (24 % prostředků) s úspěšností 49 % a průměrnou výší dotace 5,7 mil. Kč. Tyto tři dotační programy tvoří 75 % čerpaných prostředků potravinářskými podniky.

Graf č. 17: Výše dotace dle dotačního programu

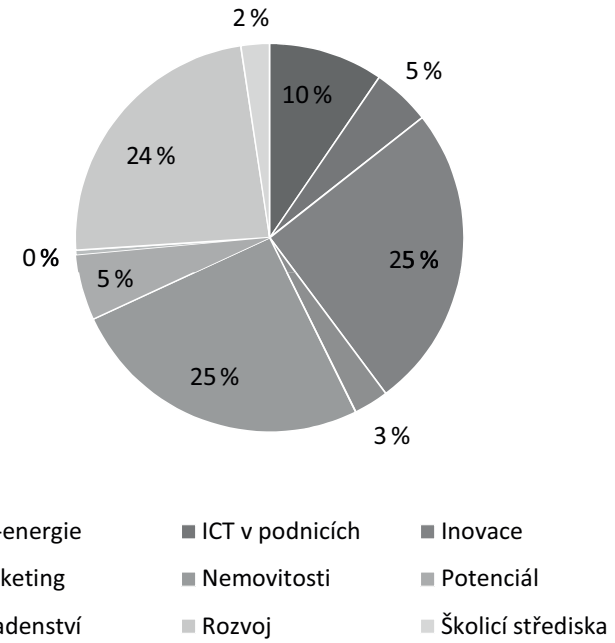

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

• Investiční směry

Podniky oboru zpracovatelů masa v čerpání dotací v rámci podpor OPPI žádaly o dotaci celkem čtyřikrát (z programu Eko-energie, ICT v podnicích, Nemovitosti). Ani jedna žádost nebyla úspěšná, proto tento obor není dále vyhodnocován. V oboru zpracovatelů ovoce a zeleniny bylo celkem podáno 8 žádostí, z nichž 7 bylo neúspěšných. Podniky žádaly dotaci v programu Inovace, Marketing a Nemovitosti. Uspěla pouze jedna žádost v programu Rozvoj. Jedná se o individuální data, proto není uváděna výše dotace a další analyzované ukazatele. Podniky vyrábějící tuky a oleje podaly pouze jednu žádost (program Marketing), která nebyla úspěšná.

Potravinářský průmysl získal celkovou podporu 1 541 mil. Kč ze zdrojů MPO. Dle struktury dotací, kterou uvádí graf č. 18, byl nejvíce podpořen obor výroby ostatních potravinářských výrobků s celkovou výší dotace 531 mil. Kč (tj. 35 % celkových dotací), obor výroby nápojů s celkovou podporou 482 mil. Kč (tj. 31 % dotací) a obor výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků s podporou 438 mil. Kč (tj. 29 %).

Graf č. 18: Struktura dotací dle výrobního oboru

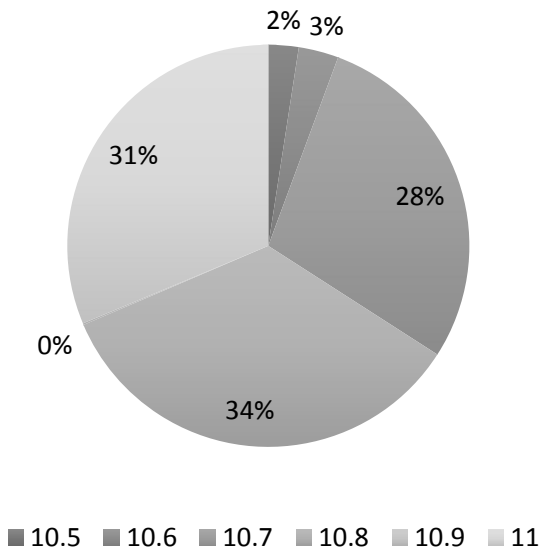

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Tabulka č. 37 uvádí celkovou výši dotací a dotaci připadající na žádost dle analyzovaných oborů, zároveň i procento úspěšnosti projektů a průměrnou dobu kompletace projektů.

Mlékárenský průmysl byl celkem podpořen 37,5 mil. Kč s průměrnou výší dotace 5,35 mil. Kč na žádost. Podniky podaly celkem 14 projektů, z nichž 7 bylo úspěšných. Podniky uspěly v programu Eko-energie (2 žádosti úspěšné), ICT (2 žádosti úspěšné), Marketing (1 žádost úspěšná), Poradenství (1 žádost úspěšná) a Rozvoj rovněž s jednou úspěšnou žádostí. Tyto žádosti byly podány celkem 7 podniky, z nichž 5 bylo podpořeno. Jedna společnost dokonce v rámci tří programů. Byla podpořena polovina projektů. Jedná se o individuální data, proto nejsou uvedeny konkrétní výše podpor dle programů. Na celkových dotacích, kterými byl v rámci OPPI podpořen mlékárenský sektor, se pouze jeden podnik podílel 71 %.

Tabulka č. 37: Ukazatele dle výrobních oborů

Ukazatel	10.5	10.6	10.7	10.8	10.9	11	celkem
Výše dotace (mil. Kč)	37, 45	49,62	437,71	531,01	1,82	481,92	1 541,43
Průměrná výše dotace (mil. Kč)	5,35	4,51	5,61	6,81	0,46	8,31	6,5
Úspěšnost (%)	50,00	57,89	45,09	44,57	22,22	49,15	44,72
Průměrná doba kompletace (dny)	730	445	541	555	455	673	567

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Obor **Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků** byl celkem podpořen 49,62 mil. Kč, přičemž průměrná výše dotace na žádost je 4,51 mil. Kč. Bylo podpořeno téměř 58 % projektů. Celkem bylo podáno 19 žádostí a podpořeno bylo 8 podniků, z nichž dva podniky uspěly ve dvou a více programech. Podnik, který uspěl ve třech programech, se podílel 44 % na celkových dotacích plynoucích do tohoto oboru. V tabulce č. 38 jsou uvedeny programy, u kterých byl počet úspěšných žádostí minimálně tři. Podniky využívaly podpory ICT v podnicích s průměrnou výší dotace 1,4 mil. Kč a program Rozvoj (využito na nákup linek a dalších zařízení) s průměrnou dotací 8,2 mil. Kč na žádost a s úspěšností 60 %. Dále podniky žádaly úspěšně (2 a méně žádostí) z programu Eko-energie, Inovace, Marketing, Nemovitosti. Tři podniky, které získaly největší finanční podporu celkem, odčerpaly 82 % zdrojů plynoucích do tohoto výrobního oboru. Hlavním důvodem neúspěchu bylo vyřazení projektu, resp. nesplnění výběrových kritérií.

Tabulka č. 38: Investiční směry v oboru 10.6

Ukazatel	ICT v podnicích	Rozvoj
Počet žádostí	5	5
Úspěšné žádosti	3	3
Úspěšnost (%)	60	60
Celková dotace (mil. Kč)	4,31	24,53
Průměrná dotace (mil. Kč)	1,44	8,18
Doba kompletace (dny)	425,33	496,00

Pozn.: V tabulce nejsou uvedeny programy Eko-energie, Inovace a Marketing z důvodu nízkého počtu žadatelů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků byla celkem podpořena 438 mil. Kč a průměrnou výší dotace na žádost 5,61 mil. Kč. Tabulka č. 39 uvádí strukturu čerpání dle dotačních programů. Nejsou uvedeny údaje o programu Potenciál, kde úspěšně čerpal jeden podnik, a Školicí střediska, kde uspěla jedna žádost z celkových pěti. Nejvíce projektů bylo podáno na program Rozvoj (75 žádostí) s 56% úspěšností a celkovým objemem dotace 196 mil. Kč, což je nejvíce finančních prostředků v rámci oboru. Průměrná výše dotace je 4,7 mil. Kč. Podpora byla využita na modernizaci zařízení a výroby či na nákup nové technologie. Dále byl nejvíce požadován program Inovace s nejnižší mírou úspěšnosti 22 %. Průměrná výše dotace je však nejvyšší, tj. 21,6 mil. Kč. Podpory byly využity na výrobu výrobků bez chemických přísad, specializovanou výrobu či inovativní technologii. Nejvyšší úspěchy podniky měly v programu Poradenství (75% úspěšnost), průměrná výše dotace byla však nejnižší, tj. 960 tis. Kč. Program Eko-energie byl využit na úspory energie a využití odpadního tepla. Úspěšnost podpor na rekonstrukci výroben a prostor činila 39 % s průměrnou výší dotace 5 mil. Kč. Celkem bylo podáno 173 žádostí a podpořeno bylo 55 podniků. Opakované úspěšné žádosti stejným subjektem nebyly zjištěny v žádném dotačním programu, kromě programu Rozvoj, kde opakovaně (z 30 firem) žádalo 11 podniků 2×, pouze 1 podnik 3×. Tři podniky odčerpaly celkem 29 % veškerých dotačních prostředků. V rámci oboru celkem 3× a více žádaly pouze 3 podniky. Jeden žadatel uspěl dokonce 6× v rámci různých programů, na celkových dotačních prostředcích se ale podílí 7 %. Tři podniky, které získaly nejvíce dotací, odčerpaly celkem 32 % celkových prostředků tohoto oboru. Řada projektů, které neuspěly, byla zamítnuta a nedostala se tak k dalšímu možnému hodnocení či byla následně vyřazena.

Tabulka č. 39: Investiční směry v oboru 10.7

Ukazatel	Eko-energie	ICT v podnicích	Inovace	Nemovitosti	Poradenství	Rozvoj
Počet žádostí	21	18	27	18	4	75
Úspěšné žádosti	10	6	6	7	3	42
Úspěšnost (%)	48	33	22	39	75	56
Celková dotace (mil. Kč)	53,95	7, 92	129, 52	35,18	0,96	196,17
Průměrná dotace (mil. Kč)	5,39	1,32	21,59	5,03	0,32	4,67
Doba kompletace (dny)	681,00	529,17	568,17	684,86	302,33	495,21

Pozn.: V tabulce nejsou uvedeny programy Potenciál a Školicí střediska z důvodu nízkého počtu úspěšných žadatelů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Výroba ostatních potravinářských výrobků celkem získala podporu ve výši 531 mil. Kč s průměrnou úspěšností projektu 45 %. Tabulka č. 40 uvádí strukturu těchto zdrojů. Není uveden program Eko-energie, kde všech 9 podaných žádostí nebylo podpořeno. Nejvíce prostředků odčerpal program Inovace, kde je rovněž nejvyšší průměrná dotace na žádost, ale velmi nízká úspěšnost, tj. 25 %. Podpořeny byly inovace linek, procesu výroby či inovace produktů. Průměrná výše dotace činila 16,3 mil. Kč. Druhá nejnižší úspěšnost je u programu Rozvoj (31 %) s průměrnou dotací 3,5 mil. Kč, která byla využita na rozvoj výroby a pořízení moderních technologií. Nejvíce žádoucí byl program Marketing, kde bylo podáno 41 žádostí s 51% úspěšností a průměrnou výší dotace 1,4 mil. Kč. Prostředky byly využity především na podporu exportních aktivit na zahraničních trzích. Velmi dobrou úspěšnost má program Poradenství (87 %) využívaný na poradenství při zavádění organizačních a marketingových inovací. Vysoké podpory na žádost ve výši 14,8 mil. Kč bylo dosaženo u podpory investic do nemovitostí, resp. rekonstrukcí, s poměrně vysokou úspěšností 68 %. Na podporu čerpanou z programu Potenciál průměrně připadlo 26 mil. Kč, s úspěšností 50 %. Prostředky byly využity na výzkum technologií a na vývojová centra, čemuž odpovídá i vysoká doba kompletace projektu (1 004 dní). Celkem bylo podáno 175 žádostí a podpořeno bylo 48 podniků. Opakovaně uspěl v rámci Programu ICT, Inovace a Rozvoj jeden podnik. V programu Marketing opakovaně 5 společností, z toho jedna společnost čtyřikrát. V programu Poradenství opakovaně uspěly dvě společnosti, z toho jedna byla podpořena třikrát. Tři

společnosti s největším objemem podpor celkem odčerpaly 38 % veškerých prostředků v rámci oboru. Opakovaně v oboru žádalo pouze 5 společností, a to 4–5krát úspěšně. V případě neúspěšných projektů se opakuje vyřazení a zamítnutí žádostí.

Tabulka č. 40: Investiční směry v oboru 10.8

Ukazatel	ICT v podnicích	Inovace	Marketing	Nemovitosti	Poradenství	Potenciál	Rozvoj	Školicí střediska
Počet žádostí	19	28	41	22	15	6	26	9
Úspěšné žádosti	7	7	21	15	13	3	8	4
Úspěšnost (%)	37	25	51	68	87	50	31	44
Celková dotace (mil. Kč)	31,69	114,12	28,44	222,52	3,61	78,05	27,73	24,84
Průměrná dotace (mil. Kč)	4,53	16,30	1,35	14,83	0,28	26,02	3,47	6,21
Doba kompletace (dny)	532,71	645,14	388,52	830,40	351,23	1 004,00	607,75	491,00

Pozn.: V tabulce nejsou uvedeny Eko-energie, jelikož žadatelé nebyli podpořeni.
Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Výroba krmiv byla podpořena pouze 2 % z celkových dotací a průměrná výše dotace činila 460 tis. Kč. Podpořeno bylo pouze 22 % podniků ze všech žadatelů v oboru. Celkem bylo podáno 18 žádostí, z toho 14 neúspěšně (v programu Eko-energie, ICT v podnicích, Inovace, Nemovitosti, Potenciál, Rozvoj, Školicí střediska). Žádosti byly podány třemi podniky. Podpořena byla pouze jedna žádost v programu ICT a tři žádosti v programu Marketing (viz tabulku č. 41). Úspěšnost v tomto programu byla 75 % a prostředky byly využity na proexportní podporu na zahraničních trzích.

Tabulka č. 41: Investiční směry obor 10.9

Ukazatel	Marketing
Počet žádostí	4
Úspěšné žádosti	3
Úspěšnost (%)	75
Celková dotace (mil. Kč)	1,22
Průměrná dotace (mil. Kč)	0,41
Doba kompletace (dny)	443,67

Pozn.: V tabulce nejsou uvedeny programy Eko-energie, ICT v podnicích, Inovace, Nemovitosti, Potenciál, Rozvoj a Školicí střediska z důvodu neúspěchu žadatelů.
Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Dotace směřované na podporu odvětví **výroby nápojů** se na celkových dotacích podílely 31 % s průměrnou výší dotace 8,3 mil. Kč (nejvyšší v rámci potravinářství) a průměrnou úspěšností 43 %. V tabulce č. 42 nejsou uvedena data k programu Potenciál, kde byla podána pouze jedna neúspěšná žádost, a program Školicí střediska s jednou úspěšnou žádostí. Nejvíce žádostí bylo podáno na program Inovace, avšak s poměrně nízkou úspěšností (36 %), ale nejvyšší průměrnou dotací 16,31 mil. Kč i nejvyšší celkovou dotací. Jednalo se především o projekty na ochranu práv průmyslového vlastnictví (ochranné známky), ve kterých opakovaně (2×) uspěly tři společnosti. Nejvyšší úspěšnost měl program ICT v podnicích, tj. 69 % (využit na modernizaci informačních a komunikačních technologií). Opakovaně (3×) v programu uspěl jeden podnik. S 60% úspěšností byly podpořeny projekty programu Nemovitosti s průměrnou výší dotace 13,22 mil. Kč. Program Rozvoj byl využíván především pivovary na nové vybavení, zkvalitnění výroby či na rozšíření výrobních kapacit. Opakovaně (3×) zde uspěla pouze jedna společnost. Stejně tak převážně pivovary byl využíván program Eko-energie na snížení energetické náročnosti v pivovarech. Program Marketing sloužil jako nástroj pro zvýšení exportu a k expanzi na nové trhy. Opakovaně zde uspěly dvě firmy. Celkem bylo podáno 118 žádostí o podporu. Podpořeno bylo 31 podniků. Celkem v rámci oboru opakovaně v různých dotačních programech čerpalo (3× a více) 7 společností. Společnost, která čerpala 7krát z celkových prostředků, odčerpala 17 %, přičemž tři společnosti, které získaly nejvyšší podporu, odčerpaly 42 % dotací.

Tabulka č. 42: Investiční směry v odvětví CZ-NACE 11

Ukazatel	Eko-energie	ICT v podnicích	Inovace	Marketing	Nemovitosti	Poradenství	Rozvoj
Počet žádostí	24	13	25	13	15	9	16
Úspěšné žádosti	9	9	9	7	9	5	9
Úspěšnost (%)	38	69	36	54	60	56	56
Celková dotace (mil. Kč)	65,93	23,91	146,83	10,67	118,94	1,62	109,63
Průměrná dotace (mil. Kč)	7,33	2,66	16,31	1,52	13,22	0,32	12,18
Doba kompletace (dny)	990,56	601,78	762,00	326,43	831,11	312,80	644,11

Pozn.: V tabulce nejsou uvedeny programy Potenciál a Školicí střediska z důvodu neúspěchu žadatelů či nízkého počtu úspěšných žadatelů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

4.2.2.1 Shrnutí poznatků v rámci podpor OPPI

Potravinářské podniky v rámci podpor OPPI podaly celkem 530 žádostí, nejvíce žádostí bylo podáno podniky zabývajícími se výrobou ostatních potravinářských výrobků (33 % žádostí), výrobou pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (32 % žádostí) a výrobou nápojů (22 % žádostí).

Průměrná úspěšnost projektů podaných v rámci OPPI je 45 %. Nejvyšší úspěšnost vykazují podniky zabývající se výrobou mlýnských a škrobárenských výrobků (58 %), mlékárenský průmysl (50 %) a výroba nápojů (49 %). Velmi nízká úspěšnost je v podnicích vyrábějících krmiva (22 %) a u zpracovatelů ovoce a zeleniny (13 %). Důvodem jejich neúspěchu je převážně zamítnutí projektu již při podávání registrační žádosti nebo jeho následné vyřazení kvůli nesplnění výběrových kritérií. Největší počet žádostí podanými potravinářskými podniky byl přijat v rámci dotačního programu Rozvoj (tj. 24 % ze všech žádostí) a Inovace (17 % žádostí).

I přes velký zájem o výše uvedené dva dotační programy je úspěšnost žadatelů o Inovace velmi nízká, činí 26 %. Velké neúspěchy projektů jsou patrné i u programu Potenciál (úspěšnost 36 %), Eko-energie (úspěšnost téměř 35 %) či Školicí střediska (úspěšnost 35 %). Je však nutné brát v úvahu to, že při získání podpory z programu OPPI se potravinářské podniky střetávaly i s podniky z celého zpracovatelského průmyslu. Úspěch v této soutěži je velmi náročný, stejně tak je pro podniky problematické vyhovět rozsáhlým kritériím pro financování projektu, která jsou přísnější než v případě čerpání PRV dotací. Nejvíce proplacených projektů bylo u programu Poradenství (76 %) či Nemovitosti (52 %) a Marketing (51 %).

Potravinářské podniky byly nejvíce finančně podpořeny z programu Nemovitosti (26 % celkové sumy dotací) a programu Inovace (25 % dotací). Na třetím místě z hlediska objemu přidělených prostředků je program Rozvoj (24 % prostředků). Tyto tři dotační programy tvoří 75 % čerpaných prostředků potravinářskými podniky.

Dle struktury dotací, byl nejvíce podpořen obor výroby ostatních potravinářských výrobků (35 % celkových dotací), výroba nápojů (31 % dotací) a obor výroby pekařských a cukrářských výrobků (29 % dotací).

Obecně málo žádostí bylo přijato od podniků mlékárenského průmyslu, výroby mlýnských a škrobárenských výrobků a výrobců krmiv, které se většinou orientují na PRV. Stěžejní pro podniky výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků je program Rozvoj, tj. nákup technologií a modernizace výrob, pozitivně lze hodnotit i podporu v programu Inovace i přes nízkou úspěšnost i podporám v rámci úspor energie. Podniky oboru výroby ostatních potravinářských výrobků lze považovat za více inovativní, jejich investice směřují do programu Inovace, ale i do programu Potenciál. Podniky mají rovněž velký zájem o podporu z programu Marketing, především na podporu expanze na zahraniční trhy. Naopak podstatně méně oproti výrobě pekařských výrobků zde bylo podáno více žádostí v programu Rozvoj, který je určen drobným výrobcům, pro které může být přihlášení do programu poměrně náročné po administrativní stránce.

4.3 Analýza dopadů investičních podpor v potravinářském průmyslu na ekonomiku podniků

Další zkoumanou problematikou monografie je analýza dopadů investičních podpor v potravinářském průmyslu. PRV 2007–2013, resp. opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům navazuje na cíl zlepšení konkurenceschopnosti zemědělsko-potravinářského odvětví. Tyto podpory se zaměřovaly na posílení výkonnosti zpracovatelských podniků, na rozvoj odbytišť produktů, podporu marketingu, rozvoje inovací spoluprací se subjekty výzkumu a vývoje. Rovněž

měly přispět k řešení zmírnění změny klimatu za podpory moderních energeticky úsporných technologií, dále podpory měly řešit nízký podíl produkce s vyšší přidanou hodnotou, nízkou produktivitu práce, nízký stupeň inovací, nedostatečnou úroveň finalizace, stejně tak jako v OPPI poskytovaný MPO. Jelikož toto programovací období bylo již ukončeno, je tedy na místě posoudit, zda tyto podpory plynoucí z PRV a OPPI splnily svůj účel, tzn. jestli přispěly k vyšší výkonnosti potravinářských podniků. Cílem je tedy posoudit, jak se investiční dotace odrážejí na výkonnosti (tzn. finančně-ekonomických ukazatelích) potravinářských podniků a jaký přináší efekt.

Kapitola je strukturována do dvou částí, první část hodnotí dopady podpor PRV v letech 2007–2013, druhá pak dopady podpor OPPI. V rámci těchto podkapitol je zahrnuto vyhodnocení podnikové heterogenity, která se prokázala jako významná, ve vazbě na velikost podniků.

4.3.1 Dopady podpor PRV 2007–2013

Analýza se zaměřuje na vyhodnocení dopadů investičních dotací poskytovaných v rámci Osy I, opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům z PRV 2007–2013 poskytovaným MZe (dále je používán pro zjednodušení termín „dotace PRV“). Hodnocení se zaměřuje na celkové efekty tohoto opatření a není uvažováno členění na podopatření. Analýza uvažuje i zpožděný efekt dotací na podnikovou ekonomiku o jeden rok.

Následující tabulka č. 43 zachycuje datovou strukturu, tzn. celkové počty podniků dle výrobních oborů, které úspěšně čerpaly dotace, a počty podniků, které byly analyzovány (tzn. ke kterým byla dostupná potřebná data). Celkem bylo analyzováno 86 % podniků, které čerpaly dotace v rámci PRV, Osy I, opatření I. 1.3. Detailnější struktura datového souboru (dle velikosti) je uvedena v kapitole 4.3, tabulka č. 14.

Tabulka č. 43: Struktura datového souboru (podpořené podniky v rámci PRV 2007–2013)

CZ-NACE	Počet podpořených podniků	Počet analyzovaných podniků	% analyzovaných podniků
10.1	93	81	87
10.3	39	35	90
10.5	33	30	91
10.6	17	15	88
10.8	31	29	94
10.9	23	19	83
11	59	45	76
celkem	295	254	86

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

I přes dostupnost dat potravinářských podniků, které čerpaly podpory v rámci PRV, nebyl analyzován obor 10.4 a 10.7 z důvodu ochrany individuálních dat. Podniky výrobního oboru 10.2 nebyly podpořeny vůbec.

V rámci popisu datové základny byly vypočteny základní popisné statistiky hodnocených ukazatelů (průměr, medián, minimum, maximum a směrodatná odchylka) analyzovaných ukazatelů pro jednotlivé výrobní obory v letech 2007–2013. Tyto charakteristiky jsou součástí příloh č. 23–29.

Ke kvantifikaci dopadů dotací na ekonomiku podniků byl použit model fixních efektů. Nejprve byly testovány předpoklady použití modelu, které jsou uvedeny v přílohách č. 30–37. Jedná se o Hausmanův test, testování autokorelace, heterosketadisticity, normality rozdělení a Chowův test. Vzhledem k potvrzení heteroskedasticity a autokorelace reziduí byl použit robusifikovaný model. V hlavní části práce jsou uvedeny pouze vybrané výsledky, tzn. parametry odhadnutých modelů včetně jejich významnosti. Kompletní výsledky jsou pak patrné v přílohách č. 38–44.[414]

Následující tabulka č. 37 shrnuje výsledky fixed effect modelu (odhady parametrů), resp. dopadů dotací PRV na vybrané ekonomické ukazatele (počet zaměstnanců, tržby, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, stálá aktiva, výsledek

414 Výstupy jsou členěny dle výrobních oborů a dle zdrojů čerpání (v tomto případě PRV). U zkoumaných ukazatelů jsou uvedeny nejprve parametry, v kulatých závorkách je pak uvedena směrodatná chyba, v hranatých závorkách p-hodnota. Zahrnuty jsou hodnoty parametrů v čase čerpání dotace (t) a i zpožděný efekt těchto dotací (t-1).

hospodaření, produktivita práce, zadluženost bankovními úvěry). Uvedeny jsou dopady v čase t, ale i zpožděný efekt dotací (o jeden rok, tzn. t-1). Parametr vyjadřuje změnu v ukazateli při změně výše dotace o jednotku (tzn. o tisíc korun). Vyhodnocování dopadů v jednotlivých výrobních oborech obsahuje pouze komentáře ke statisticky významným dopadům.

Tabulka č. 44: Odhad parametrů FEM (podpoření PRV)

CZ-NACE	Dopady v čase	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
10.1	t	0,0027*	0,0311	0,4130	1,8219**	1,6052	0,0029	0,0003	−0,2329
	t-1	0,0023	2,1962*	2,7164**	0,3053	1,5159	0,0028	0,0003**	−0,0791
10.3	t	−0,0007	0,7100**	0,5478*	0,7146**	0,2247	0,0183***	0,0005	0,5263
	t-1	0,0010	1,4977***	0,7747*	1,0567**	0,2471**	0,0177***	−0,0003	0,5008***
10.5	t	0,0010	−1,3972	−1,3469	0,6534**	−0,3308	−0,0095	0,0001*	−0,5035
	t-1	0,0008	2,1560	0,5239	1,3315***	1,2382**	−0,0082	0,0002	1,6064***
10.6	t	0,0003*	−4,6261***	−4,2207***	0,2286	−0,5207	−0,0148*	−0,0001	−0,5827
	t-1	−0,0006	0,3800	0,6348	0,3584	−0,0632	0,0022	0,0004	−0,1627
10.8	t	−0,0006	1,8903**	2,2001**	1,0367***	0,2272	−0,0075	−0,0011	0,5287
	t-1	0,0011	2,8743**	2,4818**	1,1749**	0,3533	0,0006	−0,0011	0,9827**
10.9	t	−0,0003	−4,1597*	−3,5870*	−0,0009	−0,2665**	−0,0043*	0,0012	−0,5592**
	t-1	0,0002	−3,8615***	−3,3236**	−0,3332	−0,1505	−0,0032	0,0021***	−0,4417**
11	t	−0,0001	0,2313	0,4152	0,6610**	−0,0432	0,0106	0,0007	0,1085
	t-1	−0,0007	0,5438	0,6977	1,1829***	−0,2195*	0,0075	0,0009**	−0,0389

Pozn.: Tabulka obsahuje hodnoty parametrů včetně jejich významnosti, která je označena hvězdičkami. * znamená, že parametr je významný na hladině významnosti 10 %, ** na hladině významnosti 5 %, *** na hladině významnosti 1 %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Vyhodnocení výsledků dle výrobních oborů:

V rámci výrobního oboru **Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1)** bylo analyzováno celkem 81 podniků. Dle velikostní struktury převažovaly středně velké podniky (39 podniků) a malé podniky (30 podniků). Podniků s 250 a více zaměstnanci bylo hodnoceno 12. Celkem bylo analyzováno 87 % podpořených podniků v rámci opatření I. 1.3 v letech 2007–2013.

Dopady dotací na podniky tohoto oboru bezprostředně (v roce čerpání) statisticky významně ovlivnily počet zaměstnanců a hodnotu stálých aktiv. PRV dotace se pozitivně odrazily na růstu počtu zaměstnaných osob. Každých tisíc korun dotací zvýší počet zaměstnanců o 0,0027 osoby, resp. při hodnotě dotace 1 mil. Kč dojde k nárůstu o tři nové pracovníky. Tento dopad lze vyhodnotit jako pozitivní, vzhledem k tomu, že růst počtu pracovníků patří mezi prioritu programů. Každých tisíc korun dotace zvýší majetkovou vybavenost o 1,8219 tis. Kč, což je důsledkem rozšiřování technického potenciálu podniků, který vyplývá z charakteru investic tohoto oboru. Podniky primárně žádaly o podporu na nákup balicích a označovacích strojů, chladicího a mrazicího zařízení či na přestavby prostor. Podniky rovněž využívaly finanční podpory z podopatření Spolupráce (I. 1.3.2), v rámci něhož využívaly spolupráce s výzkumnými institucemi za účelem zvyšování kvality výrobků či zavádění nových postupů. Efektivní využití pracovníků a nabytého majetku se v roce čerpání dotace neprojevilo na dalších výkonnostních ukazatelích. Dotace však ovlivňují tržby a výkonovou spotřebu následujícího roku statisticky významně. Zpožděně každých tisíc korun dotace zvýšily tržby dalšího roku o 2,1962 tis. Kč a výkonovou spotřebu zvýší o 2,7164 tis. Kč. Dopad na výkonovou spotřebu je vyšší než dopad na tržby. Žádoucí však je, aby růst tržeb převyšoval růst výkonové spotřeby, což může být v tomto případě tlumeno nemožností realizovat svou produkci na trhu za požadované ceny. Dotace se zpožděním působí i na zadluženost bankovními úvěry. Každých tisíc korun dotace zvýší zadluženost o 0,0003 %. Opožděný efekt může být způsoben tím, že podniky k financování využívají nejprve vlastní zdroje a poté (v následujících letech) je doplňují bankovní úvěry, což je pravděpodobné vzhledem k tomu, že podpořenými byly primárně malé a střední podniky, které preferují financování vlastními zdroji.

Obor 10.1 byl v rámci PRV dotací podpořen nejvíce, plynul sem největší objem finančních prostředků a úspěšnost projektů byla poměrně vysoká (viz výsledky předcházejících kapitol). Vzhledem k vynaloženým prostředkům na podporu tohoto sektoru lze efekty ekonomického charakteru považovat za nedostačující. Z hlediska výkonnosti by bylo žádoucí dosáhnout pomocí dotací vyšší produktivity práce či růstu přidané hodnoty, resp. vyššího stupně zpracování produktů, což jsou, dle

provedené ekonomické analýzy oboru, problematické oblasti masného průmyslu. Současné investice byly poskytnuty především na nákup technologického vybavení, nikoliv na zvyšování kvality zpracování, což může být hlavní příčinou toho, že se výkonnostní charakteristiky významně nezlepšily. Proto je žádoucí, aby tyto dotace směřovaly především na podporu kvality výrobků či zpracování výrobků.

V oboru **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** bylo celkem analyzováno 35 podniků. Z toho 13 malých, 21 středních a jeden velký podnik. Celkem bylo evaluováno 90 % veškerých podpořených podniků v letech 2007–2013.

Dotace čerpané v daném roce mají statisticky významný dopad na růst tržeb (každých tisíc korun zvýší tržby o 0,7100 tis. Kč), růst výkonové spotřeby (o 0,5478 tis. Kč), růst fixních aktiv (o 0,7146 tis. Kč) a růst produktivity práce (o 0,0183 tis. Kč). Pozitivní je, že nárůst tržeb je vyšší než nárůst výkonové spotřeby, čímž je zachována jejich efektivita. Dotace pozitivně působí na ekonomiku podniků i v následujícím roce, a to tak, že významně i nadále zvyšují výše uvedené ukazatele. Dopady na tržby jsou však více zřejmé a vyšší než dopady na výkonovou spotřebu. Výkonová spotřeba oproti dopadům v aktuálním roce vzrostla pouze o 0,2269 tis. Kč, ale dopady na tržby se zvýšily o 0,7877 tis. Kč. Což lze vyhodnotit pozitivně a signalizuje to, že mohlo docházet k úsporám na spotřebě materiálu, energií či služeb a k efektivnímu využití podpory. Navíc je patrný i zpožděný dopad na výsledek hospodaření, který dotace zvýšily o 0,2471 tis. Kč s každou tisícikorunou dotace. Lze to vysvětlit rostoucím rozpětím mezi tržbami a výkonovou spotřebou a tím pádem i vyšším provozním výsledkem hospodaření, resp. i účetního zisku. Došlo i k růstu přidané hodnoty podniků díky dotacím, a to o 0,5008 tis. Kč. Podniky požadovaly podpory na přidávání hodnoty výrobkům a na modernizace zpracování výrobků, což bylo hlavní příčinou růstu přidané hodnoty, resp. i produktivity práce. Podpory na modernizaci zařízení (například linky na třídění, balení), ale i podpory na financování stavebních úprav nepřevažovaly jako u podniků masného průmyslu.

V rámci opatření I. 1.3 byli zpracovatelé ovoce a zeleniny podpořeni třetím největším objemem finančních prostředků plynoucích do potravinářského průmyslu. Dopady dotací čerpané těmito podniky na jejich ekonomiku lze vyhodnotit jako velmi pozitivní a příznivé a přispívají tak ke konkurenceschopnosti těchto zpracovatelů. Dotace byly účelně vynaloženy (vybavení na zlepšení zpracování produkce), což se pozitivně projevilo na analyzovaných ukazatelích.

V oboru **Výroby mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5)** bylo celkem analyzováno 30 podpořených podniků (z toho 9 malých, 18 středních a 3 velké podniky). Tento vzorek pokrývá 91 % všech podpořených podniků opatření I. 1.3.

Podpory PRV plynoucí do mlékárenského průmyslu se v roce čerpání statisticky významně projevily na stálých aktivech a na zadluženosti bankovními úvěry. Každých tisíc korun dotací tedy zvýšilo hodnotu fixních aktiv o 0,6534 tis. Kč. Podniky mlékárenského průmyslu žádaly o podporu investic různého charakteru. Jednalo se o modernizaci technologií a procesů pro výrobu mléčných výrobků (mléka, másla, tvarohů, jogurtů), ale i zvyšování kvality těchto výrobků, dále nákupy technologií do mini mlékáren či balicích strojů. Převažovaly však modernizace technologií a linek. Úspěšně byly podány i projekty na spolupráci s výzkumnými institucemi, které se týkaly především inovací výroby a vývoje nových výrobků. V případě zadluženosti bankovními úvěry každých tisíc korun dotace tento ukazatel zvýšilo o 0,0001 %. Jednalo se o finančně náročné projekty (především v rámci podopatření týkající se spolupráce), proto mohlo dojít bezprostředně k růstu této zadluženosti. Opožděně (v následujícím roce po čerpání dotace) každých tisíc korun dotace zvýší hodnotu fixních aktiv o 1,3315 tis. Kč (vyšší dopad než v roce čerpání, tj. o 0,6781 tis. Kč). Oproti dopadům v roce, kdy byl podnik podpořen, dochází i ke statisticky významnému zvýšení výsledku hospodaření o 1,2382 tis. Kč a přidané hodnoty o 1,6064 tis. Kč s každou tisícikorunou dotace. Statisticky významné dopady na další ukazatele nebyly prokázány.

Mlékárenský průmysl je druhý nejvíce podpořený obor v rámci PRV dotací (Osy I. 1.3), rovněž patří mezi obory s nejvyšší finanční podporou připadající na žádost. Úspěšnost projektů je také velmi vysoká a podniky bylo podáno nejvíce projektů na spolupráci (podopatření I. 1.3.2). I přesto dopady na ekonomiku podniků nejsou tak výrazné, i když převážná část investic směřovala do modernizace zpracování. Podniky díky dotacím zvýšily stupeň zpracování produktů, který se projevil významným nárůstem přidané hodnoty. Vytvořená produkce s vyšší hodnotou by se však měla projevit v realizačních cenách, tím pádem i v nárůstu tržeb (ten se však neprojevil jako statisticky významný). Z daného lze tedy usuzovat, že vytvořená produkce nemusela být na trhu realizována dle požadavků zpracovatelů.

V oboru **Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků (CZ-NACE 10.6)** bylo analyzováno celkem 15 podniků, z toho 9 malých a 6 středně velkých, což představuje 88 % všech podpořených podniků v rámci Osy I (opatření I. 1.3) v letech 2007–2013.

Podniky tohoto oboru bylo podáno v letech 2007–2013 pouze 29 žádostí a průměrná výše dotace na žádost je druhá nejvyšší (po mlékárenském průmyslu). Dle vyhodnocení dopadů dotací na vybrané ukazatele můžeme sledovat čtyři statisticky významné vlivy již v roce čerpání dotace. Dopady na ekonomiku mlýnských a škrobárenských podniků jsou však negativní v případě tržeb a produktivi-

ty práce. Každých tisíc korun dotace snížilo statisticky významně tržby v průměru o 4,6261 tis. Kč a produktivitu práce o 0,0148 tis. Kč. Podniky požadovaly hlavně podporu na nákup nového zařízení a modernizaci mlýnů. Žádány byly i podpory na rekonstrukci mlýnů a lze je považovat za hlavní příčinu, která omezila výkonnost a konkurenceschopnost podniků tohoto oboru. Do jisté míry lze tento typ investic považovat za zkreslující výsledek oboru. V rámci rekonstrukcí mohlo dojít k přerušení či částečnému utlumení výroby v důsledku úprav a omezení, které bylo spojeno s poklesem tržeb i výkonové spotřeby podniků (každých tisíc korun dotace snížilo výkonovou spotřebu o 4,2207 tis. Kč). Pozitivní dopad dotací byl ve zvýšení počtu pracovníků (o 0,0003 osoby s každým tisícem korun dotace). V souvislosti s tímto růstem a omezenou výrobou došlo i k významnému poklesu produktivity práce. Ke konci programovacího období byl rovněž kladen důraz na naplňování hygienických standardů, které dočasně zvyšovaly náklady podniků. Pokud uvažujeme zpožděný efekt dotací na ekonomiku podniků, pak se neprojevil žádný statisticky významný dopad.

Dotace na podniky mlýnské výroby v letech 2007–2013 měly negativní dopad v důsledku charakteru investic. Proto by bylo vhodné se v následujícím programovacím období spíše zaměřit, resp. podporovat investice do zpracování produktů a zvyšování jejich kvality. Nebo se v rámci spolupráce zaměřit na skupinu spotřebitelů se specifickými požadavky (např. potraviny bez lepku) nebo využití alternativ ke klasické mouce, které jsou trhem stále více žádány.

V rámci **Výroby ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)** bylo celkem analyzováno 12 malých a 17 středních podniků, tj. celkem 29 podniků. Byla zajištěna poměrně vysoká reprezentativnost souboru podpořených firem, která činí 94 %. Žadateli byli především zpracovatelé čajů, výrobci koření a dalších dochucovadel, výrobci hotových výrobků, polotovarů a mražených výrobků i výrobci produktů na bázi medu.

V těchto podnicích dotace v roce čerpání statisticky významně působily na majetkovou vybavenost, tu každých tisíc korun dotace zvýšilo o 1,0367 tis. Kč; na růst tržeb o 1,8903 tis. Kč a růst výkonové spotřeby o 2,2001 tis. Kč. Nepříznivě lze hodnotit vyšší dopad na výkonovou spotřebu než na tržby. V roce po čerpání dotace se projevily rovněž statisticky významné dopady na tržby, výkonovou spotřebu a fixní aktiva. Dopady jsou však vyšší (v ukazateli tržby došlo k nárůstu pozitivního dopadu o 0,984 tis. Kč než v roce čerpání a výkonová spotřeba vzrostla pouze o 0,2817 tis. Kč). Se zpožděním dotace statisticky významně ovlivnily přidanou hodnotu, která s každou tisícikorunou dotace vzrostla o 0,9827 tis. Kč. Současně s významným dopadem na hodnotu přidanou zpracováním došlo i ke statisticky významnému dopadu na tržby, což je pozitivní dopad. Spektrum úspěšných projektů bylo poměrně široké. Zpracovatelé žádali o podporu nákupu nové technologie do výroby, často se vyskytuje i technologie balení. Zahrnuty byly ale i projekty na rozšíření kapacit a stavební úpravy. Vzhledem k tomu, že tato skupina podniků produkuje výrobky, které jsou trvanlivé, bylo požadováno i financování úprav skladů.

Výše podpory připadající na jednu žádost v tomto oboru patří mezi jedny z nejnižších v rámci CZ-NACE 10. I přesto došlo k jejich pozitivnímu dopadu na podnikovou ekonomiku.

Podniků **Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9)** bylo celkem analyzováno 19, z toho 10 malých a 9 středně velkých. Z celkového počtu podpořených podniků byla zajištěna data k 83 % podniků.

Dopady PRV dotací v roce čerpání v případě výrobců krmiv jsou zřejmé v ukazatelích tržby, výkonová spotřeba, výsledek hospodaření, produktivita práce a přidaná hodnota. Ve všech ukazatelích došlo k jejich poklesu. Každých tisíc korun dotací snížilo tržby o 4,1597 tis. Kč, výkonovou spotřebu o 3,5870 tis. Kč, výsledek hospodaření o 0,2665 tis. Kč, produktivitu práce o 0,0043 tis. Kč a přidanou hodnotu o 0,5592 tis. Kč. Podpořeny byly projekty na modernizaci linek, modernizaci balení, ale i na rekonstrukci výrob a linek. V důsledku přestavby mohlo dojít k omezení ve využívaných kapacitách podniků, které tak ovlivnily ekonomiku výrobců krmiv. Tento typ investic rovněž převažoval u výrobního oboru 10.6 Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, kde byl také zaznamenán jejich negativní dopad. Se zpožděním (v následujícím roce) se dotace projevily rovněž v poklesu tržeb a výkonové spotřeby. Pokles byl však nižší než v aktuálním roce čerpání podpory. Dále došlo k poklesu produktivity práce (menší dopad než v aktuálním roce). Stejně tak došlo ke statisticky významnému dopadu na zadluženost bankovními úvěry. Každých tisíc korun dotace zvýšilo tuto zadluženost o 0,0021 %, což je v kontextu finanční náročnosti projektů, a tudíž nutností využít dodatečné zdroje k financování rekonstrukcí.

Dotace čerpané výrobci průmyslových krmiv se tedy negativně projevily na jejich ekonomice a nepřispěly ke zlepšení výkonnostních ukazatelů.

Posledním analyzovaným sektorem je **Výroba nápojů (CZ-NACE 11)**. Pod tento sektor spadá výroba piva, lihovin, vína a nealkoholických nápojů. Dominantními žadateli byli však výrobci vína z vinných hroznů (tzn. CZ-NACE 11.02). Celkem bylo analyzováno 45 podniků, z toho 30 malých, 14 středních a jeden velký podnik.

Dotace jimi čerpané v rámci PRV měly na ekonomiku v roce čerpání statisticky významný dopad pouze u jednoho analyzovaného ukazatele, a to stálých aktiv. Každých tisíc korun dotace PRV zvýšilo jejich hodnotu o 0,6610 tis. Kč. Většina projektů se zaměřovala na modernizaci vinařství a pořízení techno-

logického vybavení. Dotace působí i zpožděně na růst fixních aktiv (byl vykázán větší dopad, tzn. že každých tisíc korun dotace zvýšilo hodnotu těchto aktiv o 1,1829 tis. Kč). Byl zaznamenán i pokles výsledku hospodaření (o 0,2195 tis. Kč) a růst zadluženosti (o 0,0009 %). Pokles výsledku hospodaření lze vysvětlit rostoucími odpisy v důsledku rozsáhlých investic (jejich hodnota se statisticky významně zvýšila i rok po čerpání). Tyto odpisy, které zvyšují hodnotu nákladů, snížily vykazované zisky.

Úspěšnost žádostí podaných výrobci nápojů je poměrně nízká. U projektů, které byly podpořeny, nebyl prokázán statisticky významný dopad na výkonnost. Došlo k významnému zvýšení majetkové vybavenosti v důsledku moderního vybavení, ale dále již nabytý majetek nebyl efektivně využit. Nedošlo k růstu tržeb, počtu zaměstnanců, ani ke zlepšení produktivity práce. Dotace poskytnuté těmto podnikům nebyly efektivně využity a nepřispěly k vyšší výkonnosti podniků.

Vyhodnocení dle ukazatelů:

Dotační programy měly přispívat k tvorbě *nových pracovních míst* a ke snižování nezaměstnanosti. Úbytek pracovních sil je problematickou oblastí potravinářského průmyslu v kontextu s nízkými mzdami a pracovní náročností některých výrobních oborů. Pozitivní dopad na růst počtu zaměstnanců se však v případě podpor PRV projevil pouze u masného průmyslu (obor 10.1), kde došlo ke statisticky významnému nárůstu počtu zaměstnanců v roce čerpání dotace. Tito zaměstnanci ale nebyli efektivně využiti. Se zpožděným efektem dotací počty pracovníků nebyly dále rozšiřovány a nebyl zaznamenán jednoznačný dopad plynoucí z vyššího využití pracovní síly. Dále došlo k růstu počtu pracovníků v podnicích mlýnské výroby (obor 10.6). Tento obor využíval specifického typu investic, proto nebyl vykázán jejich pozitivní dopad, resp. příspěvek k vyšší výkonnosti podniků. V ostatních výrobních oborech nebyl nalezen žádný dopad na počty pracovních sil.

Dotace měly přispívat ke zvyšování výkonnosti podniků, což by se mělo projevovat v růstu *tržeb* podniků. Pozitivní dopad dotací na tržby podniků byl prokázán se zpožděním v masném průmyslu (obor 10.1). V roce čerpání, ale i v následujícím roce byl kladný efekt vykázán v podnicích zpracovávajících ovoce a zeleninu (obor 10.3), v podnicích výrobců ostatních výrobků (obor 10.8). Negativní dopad dotací na tržby byl v důsledku charakteru investic prokázán již v roce čerpání u podniků mlýnské výroby (obor 10.6), v aktuálním období i zpožděně dotace negativně ovlivnily tržby podniků výrobců krmiv (obor 10.9), rovněž v důsledku stejného charakteru investic jako u oboru 10.6. Žádné dopady na tržby nebyly zjištěny u mlékárenských podniků (obor 10.5) a výrobců nápojů (odvětví 11).

V důsledku implementace nových investic, které dotační program podporuje, by následně mělo docházet i k dopadu na *výkonovou spotřebu*, případně by podnik měl vykázat úspory na materiálu či energiích. Statisticky významný dopad na výkonovou spotřebu byl prokázán ve stejných výrobních oborech jako v případě tržeb. V případě zpracovatelů masa byl zaznamenán významný vyšší nárůst výkonové spotřeby nežli tržeb, v mlékárenském průmyslu došlo k růstu přidané hodnoty, která se neprojevila růstem tržeb. Efekt na tržby může být do jisté míry tlumen nemožností realizovat produkci za požadované ceny, které by zohledňovaly nové vlastnosti výrobku.

Investiční podpory souvisejí s růstem *majetkové vybavenosti* podniků, jelikož se jedná o investice do nových technologií, modernizací strojů či budov. Lze předpokládat, že jejich hodnota se projeví v růstu fixních aktiv. Ke statisticky významnému růstu těchto aktiv došlo ve všech výrobních oborech kromě podniků mlýnské výroby (10.6) a podniků výrobců krmiv (10.9). Efektivní využití však bylo prokázáno jen v některých výrobních oborech (především obor 10.3 a 10.8).

Potravinářské podniky by díky rozvoji technického potenciálu měly dosahovat vyšších tržeb, úspor nákladů, což by se mělo projevit na rentabilitě podniku, resp. I ve *výsledku hospodaření*. Proměnná výsledek hospodaření se jako statisticky významný projevila až zpožděně (rok po čerpání dotace), a to u zpracovatelů ovoce a zeleniny (pozitivní dopad), v podnicích mlékárenského průmyslu (pozitivní dopad). Dále v podnicích výroby průmyslových krmiv a výroby nápojů, v obou případech s negativním dopadem.

Další problematickou oblastí v rámci dotací PRV, resp. Osy I je nízká *produktivita práce*, která měla být prostřednictvím programu řešena. Tyto podpory měly přispět k jejímu růstu v potravinářském průmyslu. Dle výsledků je patrná rozdílnost dopadů. Pozitivní dopad podpor PRV na produktivitu práce je zřejmý v oboru 10.3, tzn. u zpracovatelů ovoce a zeleniny (dopad již v roce čerpání, ale i v následujícím roce). Vzhledem k tomu, že nedošlo k výraznému nárůstu počtu zaměstnanců, lze růst produktivity práce odůvodnit zvýšením přidané hodnoty podniků. Ve výrobním oboru dominovaly žádosti na zvyšování přidané hodnoty výrobkům, čehož bylo docíleno. Dotace však negativně ovlivnily produktivitu práce (statisticky významně) ve Výrobě mlýnských a škrobárenských výrobků (obor 10.6) a Výrobě průmyslových krmiv (obor 10.9). Problematická je produktivita práce v masném průmyslu (obor 10.1), nicméně zde k jejímu růstu nedošlo.

Další specifickou oblastí, k jejímuž zlepšení měly dotace přispět, je nízký podíl produkce s vyšší *přidanou hodnotou* a nedostatečná finalizace produktů. Při vyhodnocování dopadů na přidanou hodnotu podniků byl zjištěn pozitivní dopad

(se zpožděním o jeden rok od čerpání dotace) v podnicích výrobního oboru 10.3, 10.5 a 10.8. Negativní dopad (v roce čerpání i po něm) byl vykázán v podnicích oboru 10.9.

Vyšší investiční aktivita rovněž souvisí s využíváním cizích zdrojů, resp. *bankovních úvěrů*. Proto investice tedy mohou ovlivňovat zadluženost. Dotace PRV zvyšují zadluženost, a to se zpožděným efektem v podnicích masného průmyslu, výrobců krmiv a výrobců nápojů. V případě mlékárenských podniků došlo k významnému dopadu na zadluženost pouze v roce čerpání dotace.

4.3.1.1 Shrnutí k dopadům dotací PRV

Ukazatelem, na který měly dotace čerpané v rámci PRV, opatření I. 3.1, nejvýznamnější vliv, je hodnota stálých aktiv, která se statisticky významně zvýšila v pěti výrobních oborech, resp. sektorech z celkových sedmi analyzovaných (kromě 10.6 a 10.9). Ve čtyřech z nich byl prokázán dopad i rok po čerpání dotace.

Další významný dopad je na tržby, který byl pozitivní v oborech 10.1, 10.3 a 10.8. Prokázáno bylo ale i to, že dotace negativně působí na tržby, a to v případě oborů 10.6 a 10.9. V důsledku investiční aktivity podniky požadovaly bankovní úvěry, které se významně v důsledku čerpání dotací zvýšily. Pozitivně lze vyhodnotit i dopady na přidanou hodnotu, která se významně zvýšila u oborů 10.3, 10.5 a 10.8, ale i zvýšení výsledku hospodaření v oborech 10.3 a 10.5.

Souhrnně na celooborové úrovni lze vyhodnotit dopady na ekonomiku potravinářských podniků jako značně diferencované. Efektivně byly investice využity v oboru Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, kde došlo jak k růstu tržeb, produktivity práce, ale i přidané hodnoty a výsledku hospodaření. Dále i v oboru Výroba ostatních potravinářských výrobků, kde dotace napomohly k růstu tržeb a přidané hodnoty.

Některé dopady dotací alokovaných do výrobních oborů byly ovlivněny především jejich typem, resp. jejich účelem. To znamená využití prostředků na rekonstrukci nevyhovujících prostor a výrob, které se negativně projevily na ekonomice podniků (jedná se o podniky oborů Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků a Výroba průmyslových krmiv), což přináší prostor pro budoucí analýzy v těchto oborech po plném zavedení investice.

Vzhledem k tomu, že v rámci potravinářského a nápojového průmyslu byl nejvíce podporován masný průmysl (celkem 29 % dotací) a mlékárenský průmysl (25 % dotací), by se daly předpokládat více zřejmé dopady. V masném průmyslu došlo k růstu fixních aktiv a počtu zaměstnanců v roce čerpání. Následující rok se

zvýšily tržby a výkonová spotřeba (ta vzrostla více než tržby) a vzrostla zadluženost těchto podniků. Z hlediska výkonnosti by bylo žádoucí dosáhnout pomocí dotací vyšší produktivity práce či růstu přidané hodnoty, resp. vyššího stupně zpracování produktů, což jsou problematické oblasti masného průmyslu. Žádoucí je, aby tyto dotace směřovaly především na podporu kvality či zpracování výrobků. V mlékárenském průmyslu došlo pouze k růstu aktiv, růstu přidané hodnoty a k výsledku hospodaření. Neefektivně byly dotace využity podniky výroby nápojů. Byl zaznamenán pouze významný dopad na růst aktiv, v jejichž důsledku došlo k poklesu výsledku hospodaření a růstu zadluženosti bankovních úvěrů. Investice se zaměřovaly především na modernizace vinařství. Dotace těmito podniky nebyly efektivně využity. Proto by bylo vhodné zaměřit investiční aktivitu spíše na zvyšování kvality výrobků, které by se více projevily na ekonomice podniků.

4.3.1.2 Analýza podnikové heterogenity

Chowův test identifikoval, že mezi podniky jednotlivých výrobních oborů existují odlišnosti ve smyslu diferencovaného vlivu systematických nepozorovaných faktorů. Cílem bylo posoudit existenci těchto rozdílů ve vztahu k velikosti podniků, tzn. zda podniková heterogenita může být ovlivněna tím, jak velký podnik je. Provedená analýza se týkala podniků podpořených ze zdrojů PRV, Osy I, opatření I. 1.3. Podniky byly členěny na malé, střední a velké (dle počtu zaměstnanců).[415] Kruskal-Wallisovým testem bylo testováno, zda vybrané ekonomické ukazatele (tržby, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, produktivita práce, výsledek hospodaření za účetní období, fixní aktiva a zadluženost bankovními úvěry) jsou ovlivněny velikostí podniku. Následující tabulka č. 45 obsahuje p-hodnoty Kruskal-Wallisova testu. Z tabulky je zřejmé, že většina ukazatelů se statisticky významně liší mezi velikostními kategoriemi podniků.[416] Významné odlišnosti však nebyly potvrzeny u ukazatele zadluženost bankovními úvěry v oboru 10.1 a ukazatele produktivita práce v oborech 10.5, 10.6, 10.8 a 10.9.

Struktura těchto ukazatelů dle výrobních oborů je zachycena v krabicových diagramech, které jsou součástí příloh č. 45–51.

415 Velikostní struktura těchto podniků dle výrobních oborů je uvedena v kapitole 4.3, v tabulce č. 14.

416 Pokud je p-hodnota Kruskal-Wallisova testu menší než hladina významnosti 5 %, pak mezi podniky členěnými dle velikosti existují v ukazateli statisticky významné odlišnosti.

Tabulka č. 45: Testování statisticky významných odlišností v ukazatelích dle velikosti podniku (Kruskal-Wallisův test)

CZ-NACE	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
10.1	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,2249	<0,0001
10.3	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
10.5	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,121	0,0357	<0,0001
10.6	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0003	0,6996	<0,0001	<0,0001
10.8	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,3464	0,0001	<0,0001
10.9	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,9389	0,046	<0,0001
11	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0022	<0,0001

Pozn.: Tabulka obsahuje p-hodnoty Kruskal-Wallisova testu.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

4.3.2 Dopady podpor OPPI 2007–2013

Další částí publikace bylo vyhodnocení dopadů investičních dotací čerpaných v rámci OPPI 2007–2013 (MPO) na ekonomiku potravinářských podniků (dále je používán termín „dotace OPPI“). Dopady dotací, resp. dotačních programů OPPI, byly primárně vyhodnocovány souhrnně za jednotlivé výrobní obory. U výrobních oborů, které čerpaly široké spektrum dotačních programů (10.7, 10.8 a 11), je provedeno vyhodnocení dopadů i dle dotačních programů (v každém oboru se jedná o tři nejvíce využívané programy).

Následující tabulka č. 46 zachycuje datovou strukturu, tzn. celkové počty podniků dle výrobních oborů, které úspěšně čerpaly dotace, a počty podniků, které byly analyzovány (tzn. ke kterým byla dostupná potřebná data). Celkem bylo analyzováno 76 % podniků, které čerpaly dotace v rámci dotačních programů OPPI. Detailnější struktura datového souboru (dle velikosti) je uvedena v kapitole 4.3, tabulka č. 15.

Tabulka č. 46: Struktura datového souboru (podpořené podniky v rámci OPPI 2007–2013)

CZ-NACE	Počet podniků OPPI	Počet analyzovaných podniků OPPI	% analyzovaných podniků
10.5	5	4	80
10.6	8	7	88
10.7	55	35	63
10.8	48	41	85
11	31	25	80
celkem	147	112	76

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Z důvodu ochrany individuálních dat nebyla provedena analýza oboru 10.3, kde byl podpořen pouze jeden podnik, a oboru 10.9 se dvěma podpořenými podniky. Podniky oboru 10.1 nebyly těmito dotacemi podpořeny a podniky oboru 10.2 nečerpaly tyto finanční prostředky vůbec.

Následující tabulka č. 47 shrnuje počty podpořených podniků dle výrobních oborů a zároveň dle čerpaného dotačního programu.

Tabulka č. 47: Počet podniků podpořených v jednotlivých výrobních oborech a programech OPPI

Program	10.5	10.6	10.7	10.8	11	Celkem
Eko-energie	2	0	8	0	8	16
ICT v podnicích	2	2	4	5	6	19
Inovace	2	2	5	5	5	19
Marketing	1	2	1	17	4	25
Nemovitosti	0	2	3	12	6	23
Potenciál	0	0	1	3	0	4
Poradenství	0	0	2	8	4	14
Rozvoj	1	2	18	8	7	36
Školicí střediska	0	0	1	3	1	5
Celkem	4	7	35	41	25	112

Pozn.: Celkový počet podniků podpořených v rámci jednotlivých dotačních programů neodpovídá celkovému počtu podpořených podniků (z důvodu, že podniky žádaly o podpory opakovaně či v rámci více programů).

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

V rámci popisu datové základny byly vypočteny základní popisné statistiky hodnocených ukazatelů (průměr, medián, minimum, maximum a směrodatná odchylka) analyzovaných ukazatelů pro jednotlivé výrobní obory v letech 2007–2013. Tyto charakteristiky jsou součástí příloh č. 52–56.

Ke kvantifikaci dopadů dotací na ekonomiku podniků byl použit model fixních efektů. Nejprve byly testovány předpoklady použití modelu, které jsou vedeny v přílohách č. 57–74.[417] Jedná se o Hausmanův test, testování autokorelace, heteroskedasticity, normality rozdělení a Chowův test. Vzhledem k přítomnosti heteroskedasticity a autokorelace byl v modelech zvolen robusifikovaný odhad. V hlavní části práce jsou uvedeny pouze vybrané výsledky, tj. parametry odhadnutých modelů včetně jejich významnosti. Kompletní výsledky jsou součástí příloh č. 75–88.[418]

Následující tabulka č. 48 shrnuje výsledky fixed effect modelu, resp. dopadů dotací OPPI na vybrané ekonomické ukazatele (počet zaměstnanců, tržby, výkonová spotřeba, stálá aktiva, výsledek hospodaření, produktivita práce, zadluženost bankovními úvěry). Jsou uvedeny hodnoty parametrů včetně jejich významnosti. Parametr vyjadřuje změnu v ukazateli při změně výše dotace o jednotku, tzn. o tisíc korun.

417 V ojedinělých případech (ukazatele produktivity práce oboru 10.6, výsledku hospodaření v oboru 10.7 a fixních aktiv v oboru 10.8) nebyla prokázána vhodnost pro využití FEM. Z důvodu jednotného přístupu k hodnocení dopadů byl využit i přes nesplnění předpokladu tento model.

418 Výstupy jsou členěny dle výrobních oborů a dle zdrojů čerpání (v tomto případě OPPI). U zkoumaných ukazatelů jsou uvedeny nejprve parametry, v kulatých závorkách je pak uvedena směrodatná chyba, v hranatých závorkách p-hodnota. Zahrnuty jsou hodnoty parametrů v čase čerpání dotace (t) a i zpožděný efekt těchto dotací (t-1).

Tabulka č. 48: Dopady dotací OPPI na ekonomiku podniků

CZ-NACE	Dopady v čase	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
10.5	t	0,0032	−4,4720	−3,4843	1,0622***	−0,1920	−0,0295***	0,0001	−1,2207**
	t-1	0,0013	−6,7584**	−6,6282	0,2639***	0,2293	−0,0284***	0,0008***	−1,4620***
10.6	t	−0,0019	0,6334	1,6192	3,4514	0,4992	0,0096***	−0,0006	2,5597
	t-1	0,0010***	7,6851***	7,2131***	1,5745**	0,1198	0,0019	0,0008*	0,9614**
10.7	t	0,0008	−0,1380	0,1965	1,2627***	−0,2020***	−0,0018	0,0006***	−0,2548
	t-1	0,0005	0,2262	0,6961	1,4356	−0,3584**	0,0044***	0,0002***	−0,3572
10.8	t	0,0001	−0,0495	−0,0625	0,4204***	−0,0530	−0,0047**	0,0002***	0,0539
	t-1	0,0000	0,4900	0,6963	0,4024	−0,1571	−0,0027	0,0004*	−0,2711*
11	t	0,0018	1,1530	0,8926	0,2764	−0,1299	−0,0045	0,0006***	−2,3637
	t-1	0,0029*	2,5246	2,9642**	2,0705***	−0,0622	0,0003	0,0003*	−0,0677

Pozn.: Tabulka obsahuje hodnoty parametrů včetně jejich významnosti, která je označena hvězdičkami. * znamená, že parametr je významný na hladině významnosti 10 %, ** na hladině významnosti 5 %, *** na hladině významnosti 1 %.
Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Vyhodnocení dle výrobních oborů:

V rámci oboru **Výroby mléčných výrobků** (CZ-NACE 10.5) byly celkem analyzovány čtyři podniky střední velikosti. Hodnocení bylo podrobeno 80 % podniků ze všech podpořených podniků v programech OPPI v letech 2007–2013. Příjemci dotace byli pouze výrobci zmrzlin. Mlékárenské podniky byly podpořeny z programu Marketing (1 podnik), Rozvoj (1 podnik), ICT v podnicích (2 podniky) a Eko-energie (2 podniky). Nejvíce finančních prostředků bylo vynaloženo na program Eko-energie. Do oboru byla v rámci potravinářského průmyslu alokována pouze 2 % veškerých finančních prostředků OPPI.

Statisticky významný dopad dotací je patrný již v roce čerpání dotace, a to na fixní aktiva (každých tisíc korun dotace zvýšilo hodnotu fixních aktiv o 1,0622 tis. Kč), produktivitu práce (každých tisíc korun snížilo produktivitu práce o 0,0295 tis. Kč) a přidanou hodnotu (pokles o 1,2207 tis. Kč). V roce po čerpání dotace došlo ke statisticky významnému poklesu tržeb s každým tisícem korun dotace o 6,7584 tis. Kč

a k růstu zadluženosti o 0,0008 %. Významný pokles produktivity práce a přidané hodnoty pokračoval i při uvažování zpožděného efektu dotací, růst aktiv byl mírnější. Negativní dopad dotací na ekonomiku podniků byl pravděpodobně způsoben čerpáním z programu Eko-energie. Program umožňuje čerpat prostředky na snižování energetické náročnosti při výrobě či zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů. Vzhledem k tomu, že se jedná o výrobce zmrzlin, docházelo k obměně chladírenského vybavení, které mohlo být spojeno s omezením výroby, a proto došlo k poklesu výše uvedených ukazatelů.

Dotace čerpané podniky mlékárenského průmyslu se negativně projevily na ekonomice podniků a nepřispěly ke zlepšení hlavních výkonnostních ukazatelů.

Ve **Výrobě mlýnských a škrobárenských výrobků** (CZ-NACE 10.6) bylo analyzováno celkem sedm podniků, z toho 3 malé a 4 střední. Byla zajištěna poměrně vysoká reprezentativnost vzorku, tj. 88 % podniků. Dotace plynoucí do tohoto výrobního oboru se na celkových dotacích OPPI potravinářského průmyslu podílely pouze 3 %. Jejich investiční aktivita směřovala do programu ICT v podnicích, Rozvoj, Inovace, Marketing a Nemovitosti. Nicméně finančně nejnáročnější byly investice v programu Rozvoj, v rámci něhož byly pořízeny výrobní linky a zařízení pro výrobu speciálních výrobků. V tomto důsledku došlo bezprostředně v roce čerpání dotace ke zvýšení produktivity práce (každých tisíc korun zvýšilo produktivitu o 0,0096 tis. Kč). Se zpožděným efektem došlo ke statisticky významnému nárůstu fixních aktiv. Každých tisíc korun dotace zvýšilo fixní aktiva o 1,5745 tis. Kč. V důsledku investiční aktivity vzrostla zadluženost podniků s každým tisícem korun dotace o 0,0008 %. Majetek byl efektivně využíván, protože došlo k růstu počtu pracovníků s každým mil. korun dotace o jednu osobu. Bylo dosaženo růstu přidané hodnoty (o 0,9614 tis. Kč). Dotace zvýšily i tržby podniků o 7,6851 tis. Kč (každých tisíc korun dotace), v kontextu s růstem produkce došlo i k významnému zvýšení výkonové spotřeby (o 7,2131 tis. Kč).

I když obor byl v rámci žadatelů potravinářských podniků o podporu OPPI minoritně podpořen, tyto dotace významně přispěly k vyšší výkonnosti podniků mlýnské výroby.

V rámci **Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků** (CZ-NACE 10.7) bylo analýze podrobeno celkem 35 podniků. Což představuje 12 malých podniků, 19 středních a 7 velkých podniků. Bylo hodnoceno 63 % podpořených podniků ze všech žadatelů o podporu OPPI v letech 2007–2013. Spektrum dotačních programů, ve kterých byly pekárenské podniky podpořeny, je poměrně široké. Byl využíván program Rozvoj (18 podniků), Eko-energie (8 podniků), Inovace (5 podniků), ICT v podnicích (4 podniky), Nemovitosti (3 podniky), Poradenství (2 podniky), Marketing (1 podnik), Potenciál (1 podnik), Školicí střediska (1 podnik). Avšak 50 % žádostí bylo podáno malými a středními podniky v rámci programu Rozvoj.

Výrobci pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků představují třetí nejvíce podpořený obor potravinářského průmyslu dotacemi OPPI, tj. 29% podíl na celkových dotacích. Statisticky významné dopady jsou patrné již v roce čerpání dotace, a to na hodnotu fixních aktiv, výsledek hospodaření a zadluženost. Tisíc korun dotace zvýšilo stálá aktiva o 1,2627 tis. Kč, snížilo výsledek hospodaření o 0,2020 tis. Kč a zvýšilo zadluženost o 0,0006 %. Trend poklesu pokračoval i se zpožděným efektem dotací. Došlo ale k růstu produktivity práce, kterou každá koruna dotace zvýšila o 0,0044 tis. Kč.

Vzhledem k rozmanitosti čerpaných podpor nebylo zcela jasné, jaký dotační program přispěl k jakým ekonomickým dopadům. Proto byla provedena detailnější analýza třech programů, které výrobní obor nejvíce využíval. Jedná se o program Rozvoj, Inovace a Eko-energie (viz tabulku č. 49). V rámci dotačního programu Rozvoj využívaly podniky podporu na modernizaci linek pro výrobu běžného pečiva, k zajištění efektivní výroby, k nákupu nových technologií či k modernizaci výroby. Program využilo v letech 2007–2013 celkem 18 pekařských podniků. Tyto podpory přispěly k růstu počtu zaměstnanců (každý milion dotace zvýšil počet zaměstnanců o dvě osoby) a významně přispěly k majetkové vybavenosti podniků (každých tisíc korun zvýšilo hodnotu aktiv o 0,9050 tis. Kč, resp. o 1,0651 tis. Kč v roce po čerpání). Dále pouze v roce čerpání v důsledku finanční náročnosti investic bylo nutné využít dodatečné zdroje financování, tzn. že došlo k růstu zadluženosti o 0,0013 %, ale i k růstu přidané hodnoty s každým tisícem dotace o 0,1216 tis. Kč. Pozitivně lze hodnotit i to, že významný nárůst přidané hodnoty se udržel i v roce po čerpání dotace. V kontextu s tím došlo i ke statisticky významnému růstu tržeb, resp. výkonové spotřeby. Program byl podniky pekárenského průmyslu efektivně využit a přispěl k růstu výkonnosti.

Program Eko-energie z hlediska analyzovaného souboru využilo 8 podniků. Projekty se zaměřovaly na využití odpadního tepla a úspor energie, tzn. snížení energetické náročnosti či snížení energetických ztrát budov. Díky zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů došlo k významnému zvýšení majetkové vybavenosti. Pozitivně se program projevil i na růstu počtu zaměstnanců, růstu tržeb, ale i na růstu výkonové spotřeby. Významný dopad na přidanou hodnotu je patrný v roce čerpání, následující rok však došlo ke statisticky významnému poklesu přidané hodnoty, a to z důvodu rychlejšího nárůstu výkonové spotřeby nežli tržeb. Pomalejší tempo růstu tržeb může být důsledkem toho, že

i když došlo ke statisticky významnému nárůstu přidané hodnoty, tak vytvořená produkce nemusela být na trhu realizována za požadované ceny. Rovněž k uvedenému mohlo dojít v kontextu růstu cen vstupních surovin, které se projevily v růstu výkonové spotřeby. Zpožděně došlo k významnému poklesu výsledku hospodaření, a to z důvodu rychlejšího růstu nákladů než výnosových položek. Využití tohoto programu se celkově pozitivně na ekonomice podniků neprojevilo.

V programu Inovace bylo celkem podpořeno 5 podniků. Dotace byly využity na výrobu výrobků bez chemických přísad, inovativní technologie, specializované výroby či výroby nových pekárenských výrobků. Inovační procesy představují rozsáhlý proces, který je velmi finančně náročný, a proto může mít v počátcích negativní odraz v ekonomice, čehož je pekárenská výroba příkladem. Došlo k významnému dopadu na všechny analyzované ukazatele, tj. snížení přidané hodnoty, počtu zaměstnanců, produktivity práce, tržeb, výkonové spotřeby, ale i výsledku hospodaření a růstu zadluženosti.

Při souhrnném vyhodnocení dopadů programů nebyly zaznamenány pozitivní dopady na výkonnost podniku při poměrně vysokém podílu oboru na celkových dotacích OPPI. Nicméně z hlediska nejvíce využívaných programů pekárenským oborem jsou dopady patrné v případě programu Rozvoj, lze je vyhodnotit jako velmi pozitivní. Program Inovace lze považovat za jak finančně, tak i časově náročný program, proto se zpožděný efekt dotací pouze o rok může jevit jako nedostačující na to, aby byl patrný pozitivní ekonomický dopad. Prozatímní efekty jsou negativní, stejně tak jako u programu Eko-energie. Dle vyhodnocení ekonomické pozice tohoto oboru byl zjištěn pokles pracovních sil v oboru a nízká produktivita práce. Dotační programy OPPI významně ke zlepšení této situace nepřispěly.

Tabulka č. 49: Dopady programu Rozvoj, Inovace a Eko-energie na ekonomiku podniků oboru 10.7

Program	Dopad v čase	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadlužen. BÚ	Přidaná hodnota
Rozvoj	t	0,0015*	0,2826	0,2321	0,9050***	−0,0094	0,0004	0,0013*	0,1261*
Rozvoj	t-1	0,0018	0,3160*	0,2859**	1,0651***	−0,0313	0,0079	0,0004	0,3651*
Inovace	t	−0,0002	−0,5373**	−0,0934	1,3162***	−0,3099***	−0,0026**	0,0005***	−0,4550***
Inovace	t-1	−0,0009***	−0,4766***	−0,1546***	0,0873**	−0,3197***	0,0050***	0,0002***	−0,2866***
Eko-energie	t	0,0161**	4,4925**	4,8616**	3,6977***	0,2340	−0,0012	<0,0001	0,7941**
Eko-energie	t-1	0,0161**	10,5042***	15,5952**	25,0182***	−3,0284**	−0,0032	0,0001	−4,9703**

Pozn.: Tabulka obsahuje hodnoty parametrů včetně jejich významnosti, která je označena hvězdičkami. * znamená, že parametr je významný na hladině významnosti 10 %, ** na hladině významnosti 5 %, *** na hladině významnosti 1 %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8) patří k souboru výrob, kam bylo v rámci potravinářského průmyslu alokováno nejvíce dotací, tj. 35 %. Celkem bylo analyzováno 41 podniků, z toho 18 malých, 8 středních a 15 velkých. Jedná se o podniky vyrábějící potravinové doplňky a rychle se kazící hotové pokrmy. Ze všech podpořených podniků v rámci OPPI byla získána data k analýze 85 % podniků. Z hlediska struktury využívané podpory byly velmi rozmanité. Dominuje program Marketing (17 podpořených podniků), Nemovitosti (12 podniků), Poradenství (8 podniků). Dále Rozvoj (8 podniků), ICT v podnicích (5 podniků), Inovace (5 podniků), Potenciál (3 podniky) a Školicí střediska (3 podniky).

Při souhrnném vyhodnocení měly dotace statisticky významný dopad na stálá aktiva, zadluženost bankovními úvěry a produktivitu práce. Každých tisíc korun této dotace zvýšilo hodnotu fixních aktiv o 0,4204 tis. Kč, snížilo i produktivitu práce o 0,0047 tis. Kč a zvýšilo zadluženost o 0,0002 %. Se zpožděným efektem dotací došlo rovněž k růstu zadluženosti o 0,0004 % a k poklesu přidané hodnoty o 0,2711 tis. Kč.

Kvůli značné různorodosti využitých dotačních programů byla provedena analýza tří nejvíce žádaných dotačních programů a vyhodnocení jejich dopadů na ekonomiku. Jednalo se o program Marketing, Nemovitosti a Rozvoj (tabulka č. 50). Program Marketing nepatří mezi nástroj, který by měl přímý dopad na ekonomiku podniků. Lze však předpokládat zprostředkovaný dopad, proto byl do této analýzy zařazen. Podniky program využívaly především na tvorbu nových propagačních a marketingových materiálů, svou prezentaci a posílení prodeje na zahraničních trzích či rozšíření exportních aktivit. Pronikáním na nová teritoria se podniky dostávají do konkurence se zahraničními dodavateli, kde jedním z limitujících faktorů je cenová nabídka. V tomto důsledku podniky, aby získaly jak nového odběratele, tak nový trh, mohou prodávat své výrobky „pod cenou“ a může docházet i k poklesu tržeb (viz významný negativní dopad v roce po čerpání dotace). Případně může vést i k dalším úsporám na materiálu, energiích, aby byl zachován kladný výsledek hospodaření. Tento program tedy k vyšší výkonnosti potravinářských podniků nepřispěl.

Program Nemovitosti byl využit především na rekonstrukce výrobních prostor. Přestavby jsou spojeny s určitými restrikcemi, jejichž součástí je i omezení současné výroby. Každých tisíc korun dotace využité na rekonstrukci připravily podniky o 259,2170 tis. Kč tržeb (statisticky významný dopad). Uvedené se projevilo v následujícím roce po čerpání ve výrazném poklesu výsledku hospodaření (každých tisíc korun této dotace jej snížilo o 197,7790 tis. Kč). V roce po čerpání se rovněž zvýšilo využití bankovních úvěrů, s každou tisícikorunou dotace o 0,6380 %. Tento druh dotací nepřispěl k vyšší výkonnosti podniků výroby ostatních potravinářských výrobků. V úvahu případně přichází i testování dopadů s větším zpožděním (například o 2–3 roky), které z důvodu krátkého času nebylo provedeno.

Z programu Rozvoj rozšiřovaly podniky výroby ostatních potravinářských výrobků své technologické vybavení a modernizovaly výrobní procesy. Nicméně byl prokázán statisticky významný dopad pouze na růst fixních aktiv (v roce čerpání i rok po něm). Zpožděně se projevil i dopad na snížení výsledku hospodaření (v důsledku výrazného nárůstu fixních aktiv a nákladové položky, tj. odpisů). Pořízené technologie nebyly tedy efektivně využity ve prospěch výkonnosti podniku.

Podniky dále participovaly na programech Inovace a Potenciál, které jsou velmi finančně náročné. Program Potenciál napomohl podnikům s výstavbou vývojových, inovačních center a výzkumu v oblasti nových technologií. V jejich důsledku mohlo dojít k částečnému omezení aktivit podniků, které mohlo mít za následek další pokles výše uvedených hodnocených ukazatelů. Tři nejvíce využívané programy podniky výroby ostatních potravinářských výrobků se negativně odrazily na ekonomice podniků a nepřispěly k jejímu zlepšení.

Tabulka č. 50: Dopady programu Marketing, Nemovitosti a Rozvoj na ekonomiku podniků oboru 10.8

Program	Dopad v čase	Počet zaměst-nanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospoda-ření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Marketing	t	−0,0005	8,6553	10,4385	4,4085	−2,0907	−0,0675***	−0,0189	−1,6423
Marketing	t-1	0,0057	−4,2735*	−4,425**	−0,4736	1,1189	−0,0632*	−0,0039	−0,6259
Nemovitosti	t	0,0981	−259,2170*	−49,6718	326,8400	−56,0214	1,2663	0,1015	−138,59
Nemovitosti	t-1	0,1881	17,1657	316,8020	300,7930	−197,77***	−8,84261	0,6830*	−395,85
Rozvoj	t	0,0011	−1,4147	−0,8199	3,0685**	−2,2099	−0,0075	0,0048	−0,4531
Rozvoj	t-1	0,0011	−1,2079	−0,9090	2,0072**	−1,1749**	−0,0071	0,0013	−0,7450

Pozn.: Tabulka obsahuje hodnoty parametrů včetně jejich významnosti, která je označena hvězdičkami. * znamená, že parametr je významný na hladině významnosti 10 %, ** na hladině významnosti 5 %, *** na hladině významnosti 1 %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

V sektoru **Výroby nápojů** (CZ-NACE 11) bylo celkem analyzováno 25 podniků (10 malých, 14 středních a jeden velký podnik), tzn. že bylo evaluováno 80 % veškerých podpořených podniků výroby nápojů. Primárními žadateli jsou výrobci piva a nealkoholických nápojů. Podniky hlavně žádaly o podporu z programu Eko--energie (8 podniků), Rozvoj (7 podniků), ICT v podnicích (6 podniků), Nemovitosti (6 podniků), Inovace (5 podniků), Marketing (4 podniky) a Poradenství (4 podniky).

Sektor byl podpořen 31 % veškerých dotací OPPI plynoucích do potravinářství, což představuje druhé nejvyšší zastoupení. Dotace statisticky významně v roce čerpání i po něm působily na růst zadluženosti bankovními úvěry. Každých tisíc korun dotací ji zvýšilo o 0,0006 %, resp. o 0,0003 %. Dále jsou efekty patrné pouze zpožděně, a to na počet zaměstnanců, výkonovou spotřebu a fixní aktiva. Každých tisíc korun dotací zvýšilo výkonovou spotřebu o 2,9642 tis. Kč a zvýšilo stálá aktiva o 2,0705 tis. Kč. Rovněž každý milion dotace přispěl k vytvoření tří nových pracovních míst.

Dopady třech nejvíce žádaných programů uvádí následující tabulka č. 51. Podniky nejvíce žádaly o podporu z dotačního programu Eko-energie, Nemovitosti a Rozvoj. Program Eko-energie byl využit pouze pivovary, a to na snížení energetické náročnosti, využití odpadního tepla či na modernizaci chladicích systémů. Tyto úspory významně přispěly k růstu tržeb podniků v roce čerpání o po něm. V kontextu s tímto růstem došlo i k nárůstu nákladů nezbytných pro výrobu. Ty rostly pomalejším tempem než tržby, což je pozitivní dopad.

Program Nemovitosti podniky využívaly na obnovu a rozvoj nemovitostí určených pro výrobu a na rozvoj infrastruktury. Statisticky významné dopady tohoto titulu se projevily v roce čerpání, kdy došlo k nárůstu aktiv o 3,1288 tis. Kč, poklesu výsledku hospodaření o 0,5266 tis. Kč, poklesu produktivity práce o 0,0084 tis. Kč v důsledku této dotace. Se zpožděným efektem došlo k poklesu počtu pracovníků o dva pracovníky s každým milionem korun dotace. Dopady tohoto druhu dotace na ekonomiku podniků výroby nápojů jsou tedy nepříznivé.

V rámci programu Rozvoj byly uskutečněny investice na zvyšování kvality výroby piva prostřednictvím nákupu technologického vybavení a modernizace. Výrobci minerálních vod za podpory z programu rozšiřovali své výrobní kapacity a modernizovali výrobní závody. Investice se na ekonomice podniků projevily nárůstem tržeb, a to jak v roce čerpání, tak i zpožděně. Stejně tak došlo k nárůstu výkonové spotřeby. Ta rostla pomaleji než tržby. Podpory nebyly natolik významné, aby ovlivnily aktiva podniku. Nicméně v roce čerpání došlo s každou tisícikorunou dotace ke statisticky významnému růstu zadluženosti bankovními úvěry. Další statisticky významné dopady na ukazatele nebyly prokázány. Program Rozvoj užívaný výrobci nápojů tedy nelze považovat za zcela efektivně využitý.

Tabulka č. 51: Dopady programu Eko-energie, Nemovitosti a Rozvoj na ekonomiku podniků oboru 11

Program	Dopad v čase	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Eko-energie	t	–0,0055	15,7443***	12,2391***	–25,7359	0,1960	–0,0017	0,0011**	–39,0804
Eko-energie	t-1	–0,0005	17,3427***	13,2931***	0,9930	–0,7161	–0,0057	–0,0004***	–4,8709
Nemovitosti	t	0,0004	4,0470	3,3240	3,1288***	–0,5266**	–0,0084*	0,0004	0,5834
Nemovitosti	t-1	–0,0013**	0,1938	0,9187	0,3614	0,0858	0,0023	0,0004	0,0710
Rozvoj	t	0,0009	3,1265**	2,3437***	–0,3035	0,1675	–0,0048	0,0023*	0,4253
Rozvoj	t-1	0,0006	6,5525*	4,6683*	0,2198	–0,5136	0,0010	0,0010	1,1387

Pozn.: Tabulka obsahuje hodnoty parametrů včetně jejich významnosti, která je označena hvězdičkami. * znamená, že parametr je významný na hladině významnosti 10 %, ** na hladině významnosti 5 %, *** na hladině významnosti 1 %.
Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Vyhodnocení dle ukazatelů:

Investiční dotace OPPI 2007–2013 měly nejvýznamnější dopad na ukazatele *stálá aktiva a zadluženost bankovními úvěry*. Dotace tedy napomohly podnikům všech analyzovaných výrobních oborů zvýšit jejich majetkovou vybavenost, která se projevila významným nárůstem aktiv a růstem zadluženosti. Primárně však nenastalo přispění ke zlepšení výkonnosti podniků. Významný dopad na růst fixních aktiv byl prokázán i v důsledku využívání programu Rozvoj, Inovace a Eko-energie podniky pekárenské výroby; v programu Rozvoj využívanými výrobci ostatních potravinářských výrobků a v programu Nemovitosti podniky výroby nápojů. Získaný majetek byl efektivně využit pouze podniky oboru 10.7 (z programu Rozvoj).

Pomocí dotačních programů se podařilo navýšit *počet zaměstnanců* v potravinářském průmyslu pouze u výrobců mlýnských výrobků a výrobců nápojů (jedná se o statisticky významný dopad). Počet pracovníků se v ostatních oborech statisticky významně nezvýšil. Při analýze dopadů dotací dle jednotlivých dotačních programů byl zjištěn pozitivní efekt na počet zaměstnanců v pekárenství v důsledku programu Rozvoj a Eko-energie.

Dotace přispěly k růstu *tržeb* pouze v podnicích oboru 10.6, v oboru 10.5 naopak došlo ke statisticky významnému snížení. V případě *výkonové spotřeby* došlo rovněž k jejímu růstu v důsledku dotací, a to v oboru 10.6 (tento růst byl v kontextu s významným nárůstem tržeb). Ve výrobě nápojů došlo také k růstu výkonové spotřeby, nicméně tržby se statisticky významně nezvýšily. Z detailnější analýzy dle dotačních programů vyplynulo, že dotace přispěly k vyšším tržbám v oboru 10.7 v rámci podpory Eko-energie. Zde ale nedošlo k zachování efektivního poměru, tzn. aby tržby rostly rychleji než výkonová spotřeba. Pozitivní dopad je patrný rovněž u výrobců nápojů (při využití programu Eko-energie a Rozvoj), kde tento poměr zachován byl. Programy Nemovitosti, Marketing či Inovace negativně ovlivnil výši tržeb.

Dále jsou zřejmé negativní dopady těchto dotací na *výsledek hospodaření*. Zisk je nepříznivě ovlivněn čerpáním OPPI dotací v pekárenském oboru v důsledku participace podniků v programech Inovace a Potenciál. Jedná se o finančně nejnáročnější a nejrozsáhlejší programy. Tvrzení se potvrdilo při analýze nejvíce požadovaných dotačních programů pekárenským průmyslem, tzn. programu Inovace. Negativně na výsledek hospodaření v tomto oboru působil i program Eko-energie. Dále i program Nemovitosti a Rozvoj způsobily pokles zisku v oboru 10.8. Na zkoumaných podnicích nebyl nalezen žádný pozitivní vztah mezi dotacemi a výsledkem hospodaření.

Dopady dotací na produktivitu práce a přidanou hodnotu jsou různorodé. Pozitivní dopad na tyto ukazatele byl vykázán v oboru 10.6 a 10.7. Naopak v oborech

10.5 a 10.8 došlo k negativnímu efektu v důsledku podpor. Program Inovace využívaný podniky oboru 10.7 snižoval produktivitu práce i přidanou hodnotu, naopak program Rozvoj přispěl ke zvýšení přidané hodnoty.

4.3.2.1 Shrnutí k dopadům dotací OPPI

Stejně jako u předchozí analýzy dopadů PRV dotací, tak i zde je patrný nejvýznamnější vliv OPPI dotací na zvýšení hodnoty fixních aktiv. Dopad se projevil jako statisticky významný ve všech analyzovaných oborech. Vložený majetek však nebyl vždy efektivně využit k růstu hodnot ostatních ukazatelů.

Souhrnně na celooborové úrovni lze vyhodnotit dopady na ekonomiku podniků nevyhovující v oboru 10.5 vzhledem k tomu, že došlo k negativnímu dopadu na tržby, produktivitu práce a přidanou hodnotu. Obdobně je tomu u výrobců ostatních potravinářských výrobků, kde dotace negativně ovlivnily přidanou hodnotu a produktivitu práce. Velmi malé dopady jsou patrné u výrobců nápojů, kde došlo k růstu v počtu zaměstnanců a růstu výkonové spotřeby. Do výroby ostatních výrobků a výroby nápojů bylo v rámci potravinářského průmyslu v letech 2007–2013 alokováno nejvíce finančních prostředků. Dopady na jejich ekonomiku však byly malé. Třetí největší objem prostředků směřoval do oboru 10.7. Obor se dlouhodobě potýká s nízkou produktivitou práce, poklesem počtu zaměstnanců, nízkou mzdou a rentabilitou. Při souhrnném vyhodnocení dotace přispěly pouze k růstu produktivity práce. Naopak velmi pozitivně lze hodnotit využití dotací výrobci mlýnských a škrobárenských výrobků, kde došlo ke kladnému efektu na počet zaměstnanců, přidanou hodnotu a tržby.

Při detailnějším vyhodnocení nejvíce využívaných programů byly zjištěny značně diferencované dopady. Program Rozvoj přispěl k vyšší výkonnosti podniků oboru 10.7, v oborech 10.8 a odvětví 11 takto pozitivní efekt prokázán nebyl. Negativně se na ekonomice podniku projevil program Nemovitosti v oboru 10.8 a 11. Program Eko-energie napomohl zvýšit výkonnost výrobců nápojů, naopak v pekárenském průmyslu měl negativní dopad.

Efekty podpor jsou však ovlivněny typem žádostí (jednalo se především o rozsáhle inovativní projekty či výstavbu vývojových center). Na základě zjištěných poznatků uvedených v předchozích kapitolách a požadavků kladených na žadatele těchto podpor (dokládání finanční realizace projektu a podnikatelského záměru) lze očekávat pozitivní dopad, který bude nutné vyhodnotit až v delším časovém horizontu či zpožděným efektem dotací o více let.

4.3.2.2 Analýza podnikové heterogenity

Dle Chowova testu bylo prokázáno, že mezi podniky jednotlivých výrobních oborů existují odlišnosti ve smyslu diferencovaného vlivu systematických nepozorovaných faktorů. Cílem bylo posoudit, zda tyto rozdíly v analyzovaných ukazatelích vyplývají z velikosti podniku. Provedená analýza se týkala podniků podpořených ze zdrojů OPPI. Podniky byly členěny na malé, střední a velké (dle počtu zaměstnanců).[419] Kruskal-Wallisovým testem bylo testováno, zda vybrané ekonomické ukazatele (tržby, výkonová spotřeba, přidaná hodnota, produktivita práce, výsledek hospodaření za účetní období, fixní aktiva a zadluženost bankovními úvěry) jsou ovlivněny velikostí podniku. Následující tabulka č. 52 obsahuje p-hodnoty Kruskal-Wallisova testu. Z tabulky je zřejmé, že většina ukazatelů je podniková heterogenita ovlivněná velikostními kategoriemi podniků.[420] Statisticky významné odlišnosti mezi velikostí podniku nebyly prokázány v ukazateli produktivita práce ve všech výrobních oborech. U výrobců mlýnských a škrobárenských výrobků a u výrobců nápojů navíc v ukazateli zadluženost bankovními úvěry. Ostatní hodnoty ukazatelů se v jednotlivých výrobních oborech a velikostních strukturách statisticky významně liší. Analýza nebyla provedena v oboru 10.5, a to z důvodu, že datový soubor je tvořen pouze středními podniky.

Struktura těchto ukazatelů dle výrobních oborů je zachycena v krabicových diagramech, které jsou součástí příloh č. 89–92.

Tabulka č. 52: Testování statisticky významných odlišností v ukazatelích dle velikosti podniku (Kruskal-Wallisův test)

CZ-NACE	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
10.6	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,3124	0,1714	<0,0001
10.7	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0982	<0,0001	<0,0001
10.8	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0001	0,7269	0,0006	<0,0001
11	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0788	0,6497	<0,0001

Pozn.: Tabulka obsahuje p-hodnoty Kruskal-Wallisova testu.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

419 Velikostní struktura těchto podniků dle výrobních oborů je uvedena v kapitole 4.3, v tabulce č. 15.

420 Pokud je p-hodnota Kruskal-Wallisova testu menší než hladina významnosti 5 %, pak mezi podniky v ukazateli existují statisticky významné odlišnosti.

5)

Diskuse

Diskuse je rozdělena do dvou částí. První část komparuje dosažené výsledky (dle výrobních oborů) se zahraničními výzkumy dopadů investičních dotací na zpracovatelský, resp. i potravinářský průmysl jako celek, a to pouze v rámci analyzovaných ukazatelů. Druhá část se zaměřuje na diskusi s empirickými výzkumy uvedené problematiky, které byly provedeny v České republice.

Dle Daviese a Kochhara[421] je efektivnost investičních podpor v kontextu specifik jednotlivých zemí, která tak ovlivňují vztah mezi zpracovatelskou praxí a výkonností. I přes tuto různorodost investičních podpor mezi zeměmi je provedena stručná diskuse dopadů analyzovaných ukazatelů se zahraničními autory. Výsledky studií jsou prezentovány níže.[422] Jako směrodatné jsou však považovány dopady prokázané českými autory.

Prvním zkoumaným ukazatelem v této práci byl vliv investičních dotací na počet zaměstnanců. Byly prokázány pouze pozitivní dopady, a to v masném a mlýnském průmyslu (dopad PRV dotací) a mlýnském a nápojovém průmyslu (OPPI dotace). Stejně tak kladný vztah potvrdili autoři Lachenmaier a Rottmann[423], Cerqua a Pellegrini[424], Berniniová a Pellegrini[425], Horbach[426]. Dle Halla[427] však může docházet i ke snížení zaměstnanosti z důvodu úspory pracovních sil, a to díky technologiím. Statisticky významný dopad, kdy by došlo ke snížení počtu zaměstnanců, nebyl na zkoumaném vzorku prokázán. Podle Freela[428] je považován za přímý důsledek úspěšných investic růst počtu zaměstnanců v kontextu s růstem tržeb a celkovým zlepšením konkurenceschopnosti. Dle výsledků práce bylo potvrzeno, že v podnicích masného průmyslu (podpořených ze zdrojů PRV) a podnicích mlýnského průmyslů (podpořených ze zdrojů OPPI) došlo k růstu počtu pracovníků, který byl v kontextu s růstem tržeb, v případě podniků mlýnské výroby, i v kontextu s růstem přidané hodnoty. V provedené analýze tedy nebylo zcela potvrzeno, že růst počtu zaměstnanců významně přispěl ke zlepšení konkurenceschopnosti, z čehož lze usuzovat, že tito pracovníci nebyli efektivně využíváni. Dalším již zmiňovaným důvodem je, že produkce nemusela být realizována na trzích za požadované ceny, proto nebyl dopad prokázán.

421 DAVIES, A. – KOCHHAR, A., *Manufacturing best practice*, c. d., s. 289.

422 Širší spektrum výsledků studií problematiky investičních dotací, resp. dopadů na ekonomické ukazatele je uvedeno v kapitole 2.8.

423 LACHENMAIER, S. – ROTTMANN, H., *Effects of* Innovation, c. d., s. 210.

424 CERQUA, A. – PELLEGRINI, G., *Do subsidies to private capital*, c. d., s. 114.

425 BERNINI, C. – PELLEGRINI, G., *How are growth and productivity*, c. d., s. 260.

426 HORBACH, J., *The impact of innovation activities*, c. d.

427 HALL, Peter, H. *Innovation, Economics and Evolution,* New York 1994, s. 17.

428 FREEL, M., S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 197.

Investiční aktivita je často spojována s rostoucími zisky. Podle Heunkse[429] však k růstu zisku nemusí docházet ihned. Nízké zisky mohou být spojeny s náklady na tuto investici, a úspěch z implementace investice nemusí být patrný několik let po zavedení. Z tohoto důvodu byl ve vlastní práci zkoumán zpožděný efekt dotací.

Negativní vliv dotací na výsledek hospodaření byl prokázán na zkoumaném vzorku v případě dopadů OPPI dotací v oboru 10.7, kde se jednalo o velmi rozsáhlé a finančně náročné investice. V tomto důsledku došlo k jeho snížení. Dotace snížily výsledek hospodaření i v podnicích výrobců krmiv podpořených ze zdrojů PRV. Stejně tak Freel[430] uvádí průměrný efekt investic na zisk jako záporný. Žádnou vazbu se ziskem však nenašel Moore[431]. Pozitivní vztah naopak potvrdil například Thwaites a Wynarczyk[432] či Geroski a Machin[433], což bylo zaznamenáno i v některých výrobních oborech zkoumaného vzorku. Jedná se o podpořené podniky v rámci PRV v oboru zpracování ovoce a zeleniny a mlékárenského průmyslu.

Provedená analýza prokázala i různorodost dopadu dotací na tržby podniků. Pozitivní dopad se projevil u zpracovatelů ovoce a zeleniny a u výrobců ostatních potravinářských výrobků (podpořených z PRV) a výrobců mlýnských výrobků (podpořených z OPPI). Řada autorů potvrzuje také jejich pozitivní dopad na tržby. Například Berniniová a Pellegrini[434], Roper[435], Del Monte a Papagni[436]nebo Ernst[437]. Dotace negativně ovlivnily tržby podniků oboru 10.6 a 10.9 (podpořených z PRV) a podniků mlékárenského průmyslu (podpořených z OPPI), stejně jako uvádí Harris a Robinson[438] či Bergstörm[439]. Existují i studie, které však toto vazbu vůbec nepotvrdily, například Geroski et al.[440], Cesaratto a Stirati[441].

429 HEUNKS, F. J., *Innovation*, c. d., s. 263.

430 FREEL, M. S., *Do small innovating firms*, c. d., s. 198.

431 MOORE, B., *What Differentiates Innovative Small Firms*, c. d.

432 THWAITES, A. – WYNARCZYK, P., *The economic performance*, c. d., s. 135.

433 GEROSKI, Paul – MACHIN, Steve, *Do innovating firms outperform non-inovators*? London Business School Review, 1992, 3, 2, s. 79.

434 BERNINI, C. – PELLEGRINI, G., *How are growth and productivity*, c. d., s. 260.

435 ROPER, S., *Product Innovation*, c. d., s. 530.

436 DEL MONTE, A. – PAPAGNI, E., *R&D and the growth of firms*, c. d., s. 1011.

437 ERNST, Holger, *Patent application and subsequent changes of performance: evidence from time-series cross-section analysis on the firm level*, Research Policy, 2001, 30, 1, s. 143.

438 HARRIS, R. – ROBINSON, C., *Industrial Policy*, c. d., s. 528.

439 BERGSTRÖM, F., *Capital Subsidies*, c. d., s. 183.

440 GEROSKI, P. A. – MACHIN, S. J. – WALTERS, C. F., *Corporate growth and profitability*, c. d., s. 171.

441 CESARATTO, Sergio – STIRATI Antonella, *The Economic Consequences of Innovation in Italian Manufacturing Firms: Theory and Results from the Community Innovation Survey*, ESRC Centre for Business Research 1996.

Cílem investičních podpor v potravinářství bylo oživení investičních aktivit, které jsou v potravinářském průmyslu považovány za nízké. V tomto důsledku došlo v řadě výrobních oborů ke statisticky významnému nárůstu hodnoty fixních aktiv. Pozitivní vliv na růst stálých aktiv uvádí i studie Mroczka[442] či Berniniové a Pellegriniho[443].

Dle analýzy přispěly investiční dotace k vyšší produktivitě práce v podnicích zpracovávajících ovoce a zeleninu (obor 10.3), a to v případě dopadů PRV dotací, a u podniků mlýnské výroby (obor 10.6) podpořených z OPPI.

Dotace ale produktivitu práce snížily v podnicích oboru 10.6 a 10.9 podpořených z PRV. Při analýze dopadů OPPI dotací byl zjištěn pokles produktivity práce v mlékárenském průmyslu a ve výrobě ostatních potravinářských výrobků. Z prostudované zahraniční literatury rovněž vyplývá rozdílnost těchto dopadů. Pozitivní vztah byl uveden např. autory Berniniová a Pellegrini[444], Medonos et al. [445], Ratinger et al.[446] Negativní naopak Del Monte a Papagni[447], Cesaratto a Stirati[448].

Následující část textu je soustředěna na výzkumy týkající se dopadů investičních dotací, které byly provedeny v českém prostředí. Cílem bylo provést diskusi s co nejvíce podobnou problematikou, tzn. analýza dopadů PRV či OPPI dotací na české podniky (potravinářské, popř. zemědělské).

V českém prostředí byla dle autorkou nalezených studií již provedena analýza dopadů PRV dotací, opatření I. 1.3 autory Mezerou a Špičkou[449]. Autoři hodnotili dopady podopatření I. 1.3.1. Zaměřují na komparaci ekonomických výsledků podpořených a nepodpořených potravinářských podniků (jako celku, nejsou zahrnuty dílčí efekty v jednotlivých výrobních oborech). Jejich šetření je založeno na kontrafaktuální analýze a identifikuje hlavní efekty pro potravinářství za využití ekonomických ukazatelů. K analýze byla použita metoda PSM (Propensity Score Matching). Komparovány byly ukazatele profitability, likvidity, aktivity, zadluženosti, ukazatele přidané hodnoty a další doplňující ekonomické ukazatele. Celkem bylo komparováno 110 podpořených a 110 nepodpořených

442 MROCZEK, R., *Investment, assets of enterprises*, c. d., s. 258.

443 BERNINI, C. – PELLEGRINI, G., *How are growth and productivity*, c. d., s. 260.

444 Tamtéž.

445 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

446 RATINGER, T. – MEDONOS, T. – HRUŠKA, M., *An Assessment of the Differentiated Effects*, c. d., s. 153.

447 DEL MONTE, A. – PAPAGNI, E., *R&D and the growth of firms*, c. d., s. 1011.

448 CESARATTO, S. – STIRATI, A., *The Economic Consequences*, c. d.

449 MEZERA, J. – ŠPIČKA, J., *Economic Effects*, c. d., s. 39.

potravinářských firem. Dle jejich výsledků došlo k upevnění ekonomické pozice podpořených podniků. Podpory mají rovněž pozitivní dopad na finanční stabilitu (podpořené podniky vykázaly menší pokles rentability než nepodpořené podniky) a zvyšují produktivitu práce. Uvádí, že hospodářské výsledky jsou tlumeny vyššími odpisy v důsledku investic do dlouhodobého majetku. Rentabilita ve vlastní práci analyzována nebyla, tudíž její dopad nelze komparovat. Statisticky významný dopad PRV dotací (pozitivní) na produktivitu práce byl rovněž prokázán, a to pouze u oboru 10.3 a 10.6. Tlumení, resp. i pokles hospodářských výsledků v důsledku odpisů byl rovněž prokázán v oboru 10.9 a 11 (podpoření PRV) a oboru 10.7 (podpoření OPPI). Mezera et al.[450] se zabývali i hodnocením podopatření I. 1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v potravinářství. Jejich šetření je však založeno na dotazníku, proto není možná komparace s aplikovanou kvantitativní metodou.

Obdobné studie se týkají investic v zemědělských podnicích, které bylo rovněž možné podpořit v rámci PRV 2007–2013. Autoři Medonos et al. [451] a Ratinger et al.[452] evaluovali dopady opatření I. 1.2.1 Modernizace zemědělských podniků na české zemědělské podniky. Medonos et al.[453] k analýze využili přístup kontrafaktuální analýzy (metoda PSM) doplněný o kvalitativní výzkum na vzorku podniků. Dle jejich kvantitativní analýzy investiční podpory přináší přínosy v oblasti rozvoje podnikání (růst přidané hodnoty) a zlepšení produktivity práce, což potvrdil i kvalitativní výzkum. Zadluženost bankovními úvěry vzrostla u podpořených podniků, u nepodpořených nedošlo k téměř žádné změně. Opatření tedy povzbudilo podniky k půjčkám a zvýšilo příjmy podniků. Při komparaci výsledků autorů s provedenou analýzou dopadů PRV dotací došlo v případě potravinářských podniků k získání obdobných výsledků, tj. že došlo k růstu přidané hodnoty a růstu produktivity práce. Ratinger et al.[454] posuzoval i nadále ekonomické dopady opatření I. 1.2.1 za využití PSM metody. Evaluace je oproti předchozí publikaci rozšířena o výrobní podmínky a velikost podniku. Podniky dle autorů využívají další zdroje pro financování investic, signifikantně přispívají k růstu přidané hodnoty a ke zvyšování produktivity práce. Přínosy jsou větší na farmách v horších přírodních podmínkách a na středních farmách obecně. Byly prokázány stejné dopady jako v předchozí publikaci Medonos et al.[455]

450 MEZERA, J. – NĚMEC, R. – ŠPIČKA, J., *Support of strengthening the cooperation*, c. d., s. 295.

451 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

452 RATINGER, T. – MEDONOS, T. – HRUŠKA, M., *An Assessment of the Differentiated Effects*, c. d., s. 153.

453 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

454 RATINGER, T. – MEDONOS, T. – HRUŠKA, M., *An Assessment of the Differentiated Effects*, c. d., s. 153.

455 MEDONOS, T. – RATINGER, T. – HRUŠKA, M. – ŠPIČKA, J., *The Assessment of the Effects*, c. d., s. 35.

Závěry a doporučení

Cílem práce bylo vyhodnotit dopady investičních podpor na ekonomiku podniků potravinářského průmyslu. Konkrétně se jedná o dopady v rámci PRV 2007–2013, opatření I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům a podpor v rámci OPPI 2007–2013. Hlavní cíl práce byl naplněn prostřednictvím dílčích cílů, v rámci nichž byly zodpovězeny výzkumné otázky. Hlavní cíl byl uskutečněn pomocí aplikace fixed effect model. Byly analyzovány dopady jednotlivých druhů dotací na ekonomické indikátory. Jako další metodu, kterou lze hodnotit investiční dopady, je metoda regresní diskontinuity, která v českých podmínkách na tuto problematiku doposud aplikována nebyla, a proto je třeba ověřit její vhodnost v následujících výzkumech a komparovat výsledky.

Výzkumné otázky rovněž napomohly k identifikaci příležitostí pro další výzkum, ale i limitů stávajícího výzkumu. Výčet výzkumných otázek, včetně odpovědí na ně je následovný:

Do jakých výrobních oborů bylo alokováno nejvíce podpor v rámci potravinářského průmyslu?

Souhrnně, a to v rámci podpor z PRV, opatření I. 1.3 a programů OPPI, byla z těchto zdrojů nejvíce podpořena Výroba nápojů (CZ-NACE 11), kam bylo alokováno 19 % dotací plynoucích do potravinářského průmyslu.[456] Převažující podporu sektor získal z OPPI (65 % zdrojů) a z PRV 35 % dotací. Výroba ostatních potravinářských výrobků odčerpala 18 % dotací v potravinářství s primární podporou OPPI (75 % zdrojů). Do masného průmyslu bylo alokováno 17 % dotací pouze za podpory PRV a mlékárenský průmysl byl podpořen 16% podílem dotací hlavně za podpory PRV (94 % zdrojů). Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků byla podpořena 12 % celkových dotací, primárně z OPPI (98 % zdrojů). Ostatní výrobní obory mají minoritní postavení. V kontextu s vyhodnocovanou ekonomickou pozicí jednotlivých oborů by se však jevilo jako žádoucí posílení podpory masného, mlékárenského a pekárenského průmyslu. V oborech přetrvává pokles počtu pracovníků, nízká produktivita práce a nízké mzdy pracovníků. Přesto se obory významně podílejí na tržbách potravinářského průmyslu. Vzhledem k tomu, že prioritou podpor je příspěvek ke snížení nezaměstnanosti a zvýšení produktivity práce, která je problematická v zemědělsko-potravinářském sektoru, se jeví jako žádoucí směřovat subvence právě do těchto výrob. Otázkou však je, zda podniky tyto podpory dokážou využít efektivně.

456 Podíly jsou stanoveny dle celkové sumy čerpaných dotací z obou možných zdrojů právnickými osobami v oborovém členění.

Jedna z problematických oblastí, identifikovaná průzkumem žadatelů o PRV dotaci, je alokace finančních prostředků mezi jednotlivé výrobní obory, resp. podniky. V rámci jednotlivých oborů se často objevovali žadatelé, kteří opakovaně v čerpání uspěli. Tento fakt by bylo vhodné zohlednit v následujícím programovacím období PRV 2014–2020, především opatření 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů, a korigovat tak strukturu žadatelů, čímž by mohli být upřednostněni ti žadatelé, kteří vůbec či opakovaně v minulém programovacím období nežádali či jim projekt nebyl schválen (upřednostnění v některém kole příjmu žádostí v preferenčních kritériích). V nových pravidlech PRV k výše uvedenému opatření se toto preferenční kritérium zahrnující provázanost žadatelů s předchozím programovacím obdobím nevyskytuje.

Existují rozdíly mezi úspěšností investičních projektů dle poskytovatele a právní formy žadatele?

Analýza investičních podpor ukázala, že dominantní postavení z hlediska žadatelů o podporu PRV, opatření I. 1.3, mají podniky právnických osob. Podpořených subjektů fyzických osob je podstatně méně vzhledem k poměrně vysoké neúspěšnosti podávaných projektů. Řada těchto projektů, bez ohledu na výrobní obor podniku, nebyla vůbec doporučena k financování. Obecně je tedy žádoucí věnovat více pozornosti žadatelům, kteří podnikají jako fyzické osoby a pro které se dle hodnocení prokazuje úspěch v podání žádosti o podporu jako problematický. Žadatelé nemusejí disponovat dostatečnými kapacitami, resp. i ochotou investovat do poradenství za účelem zpracování podkladů a dalších požadavků, které jsou kladeny pravidly pro získání podpory v rámci opatření, či s těmito kritérii nemusí být dostatečně srozuměni. V tomto důsledku lze považovat za přínosné provedení dotazníkového šetření SZIF (či autorkou práce; při zaštítění šetření institucí lze však očekávat vyšší návratnost) mezi nepodpořenými podniky fyzických osob za účelem identifikace stěžejních problémů z jejich pohledu. V návaznosti na to by bylo vhodné rozšířit semináře, které rovněž pořádá SZIF v rámci kol příjmu žádostí o podpory PRV, s důrazem na poskytnutí poradenství pro fyzické osoby. Autorka práce se semináře pro žadatele zúčastnila a jejich strukturu považuje za nedostačující. Na semináři byly sdělovány informace volně dostupné a nezaměřovaly se na specifické problémy žadatelů. Podpory jsou cíleny především na podporu malého a středního podnikání, proto je žádoucí situaci řešit v kontextu s podmínkami pro získání podpory, které jsou v tomto programovacím období zpřísněny. Jinak může dojít k omezení přístupu k dotačním prostředkům žadatelům, pro které jsou programy primárně určeny. Zde je patrný i limit provedeného výzkumu, a to takový, že se nezabývá hodnocením dopadů na podniky fyzických osob a zároveň představuje příležitost pro další výzkum v této oblasti.

Při analýze žadatelů o podporu OPPI byla identifikována nižší úspěšnost projektů než u PRV. Důvodem je to, že v případě žádostí, které jsou řízeny MPO, se potravinářské podniky střetávají s konkurencí podniků z celého zpracovatelského průmyslu a úspěch v soutěži lze považovat za náročný. Rovněž se může jevit jako problematické vyhovět rozsáhlým požadavkům na přijetí projektů, kde je hodnoceno finanční zdraví, je zahrnut také rozsáhlý proces evaluace projektů složený z obsáhlých výběrových kritérií či vypracování podnikatelského záměru. Většinu těchto nároků MZe striktně nepožaduje, tudíž je části potravinářských podniků „znesnadněn“ přístup k subvencím. Jedná se především o pekárenský obor.

Na jakých ekonomických ukazatelích a ve kterých oborech se nejvíce projevily dopady investičních dotací?

Analýza dopadů investičních podpor v potravinářském průmyslu (jak PRV, tak i OPPI dotací) poukázala na to, že stěžejním dopadem dotací je zvýšení hodnoty stálých aktiv. I přes to nebyl růst majetkové vybavenosti často v kontextu s růstem výkonnosti podniků (především tržeb, produktivity práce či přidané hodnoty). Může se však jednat o investice do zařízení či majetku, které podniku přinášejí jiné benefity než ekonomické. Příkladem toho je i potravinářský průmysl, kde je stále více kladen důraz na plnění standardů (například i hygienických nebo ekologických), vyhovění různým normám či využívaní ekologicky šetrných technologií. Díky investicím, které je možné v rámci dotačních programů spolufinancovat, mají podniky možnost snáze získat přístup k novým technologiím a reagovat tak na požadavky kladené trhem, resp. i spotřebiteli, či své aktivity inovovat (například způsob balení, rozšíření výroby, specializace výroby, vývoj nového výrobku). Lze tak docílit efektů, které nelze jednoznačně kvantifikovat na ekonomice podniků (například zvýšení bezpečnosti práce, jednodušší obsluha strojů, zvyšování trvanlivosti výrobků, omezení aditiv ve výrobcích, ale i spokojenost zákazníka apod.). Uvedené skýtá možnosti dalšího výzkumu v oblasti dopadů dotací v kontextu vnímání těchto účinků, resp. možných benefitů a rizik samotnými zástupci podniků. Výzkum by tedy měl být pravděpodobně založen na rozhovorech či dotazníkovém šetření.

U podniků často nebyl vykázán růst tržeb či nebylo dosaženo efektivního vztahu k dalším ukazatelům (výkonová spotřeba vzrostla rychleji apod.). Problémem může být to, že potravinářské podniky nemusejí výrobky na trhu realizovat dle svých požadavků, které odpovídají, resp. odrážejí vlastnosti výrobků (zahrnujících například i aspekty výše zmiňovaných technologií, modernizaci výroby, zvyšování

kvality apod.). Proto podniky nemusejí mít možnost je zhodnotit v ceně výrobků, jelikož by nemusel být zajištěn jejich odbyt (například v případě odkupu obchodními řetězci), proto se vliv dotací na ukazatel tržeb nemusel projevit. Tento tlak řetězců na ceny stále roste. K vyřešení této oblasti by také mohl napomoci plánovaný fond na podporu marketingových aktivit českých výrobků pod gescí Ministerstva zemědělství (pokud ovšem dojde k jeho realizaci), který by zpracovatelům mohl napomoci v nalezení nových odbytišť či cílových skupin. Stejně tak mohou potravinářské podniky rozšiřovat svou působnost na zahraničních trzích za pomoci státní podpory (nově od roku 2016), tzn. národních dotací, které přispívají na propagaci na zahraničních veletrzích (titul 9. H).

Dopady jsou napříč obory značně diferencované včetně vlivu na jednotlivé ukazatele. Z pozitivních efektů (bez ohledu na poskytovatele dotace) lze zmínit růst počtu zaměstnanců v masném, mlýnském a nápojovém průmyslu; růst produktivity práce v podnicích zpracovatelů ovoce a zeleniny, pekárenském a mlýnském průmyslu; růst přidané hodnoty v podnicích zpracovatelů ovoce a zeleniny, mlékárenském průmyslu, výrobě ostatních a mlýnských výrobků. V řadě oborů došlo i k negativnímu dopadu dotací na ekonomiku. Například k poklesu tržeb v oboru 10.6, 10.9 a 10.5, k poklesu výsledku hospodaření v oboru 10.9, 10.7 a 11, k poklesu produktivity práce v oboru 10.6, 10.9 a 10.5 či přidané hodnoty v oboru 10.9, 10.5, a 10.8.

Kladný dopad však nemusí být po pořízení investice ihned zaručen. Příkladem mohou být investiční dotace čerpané v rámci programů OPPI podniky Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků či Výroby ostatních potravinářských výrobků. Investice v těchto oborech lze charakterizovat jako finančně náročné. Jedná se o investice v programu Inovace (tzn. zavádění nových procesů, nové produkce apod.) či programu Potenciál, v rámci něhož byla vystavěna vývojová a inovační centra. Investice se na hospodaření podniků projevily poklesem zisku i přes to, že tyto vklady mají do budoucna velký potenciál, který se však v rámci hodnoceného programovacího období nemusel projevit. Proto by bylo vhodné se k analýze těchto dopadů v budoucnu vrátit a provést evaluaci znovu, zda se ukážou další účinky (či provést analýzu s delším časovým zpožděním efektu dotací). V této souvislosti by bylo rovněž vhodné rozšířit analýzu o hodnocení dopadů národních dotací (poskytovaných z českých zdrojů MZe v rámci dotačního titulu 13 Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu), kde mají také možnost čerpat podpory potravinářské podniky. Odezvy by proto mohly být zřetelnější i vzhledem k tomu, že od roku 2016 se výše podpory z 25 % zvýšila na 50 %. Finanční podpora větších investičních projektů by

však měla být důsledně kontrolována z důvodu možných rizik vyplývajících především z finančního zdraví podniku. I tak však nelze opomíjet podpory pro malé a střední podniky, pro které jsou tyto dotační programy především určeny. Stejně tak nebyl potvrzen vztah mezi distribucí dotací mezi jednotlivými obory a dopady na ekonomické ukazatele (tzn. čím vyšší alokace dotací do oboru, tím větší dopady na jeho ekonomiku). V této souvislosti by se v následujícím programovacím období PRV 2014–2020 jevil jako žádoucí průběžný monitoring stavu projektů (předkládání průběžných zpráv), monitoring čerpání podpor včetně oborového zaměření za účelem koordinace a směřování podpor v následujících kolech (např. úprava preferenčních kritérií či nastínění směru investičních podpor).

Přispěly dotace ke zvýšení výkonnosti potravinářských podniků?

Při komplexním vyhodnocení podpor, resp. jejich příspěvku ke zvýšení výkonnosti potravinářského sektoru, je lze považovat jako méně účinný nástroj s diferencovanými účinky mezi výrobními obory. Obecně dotace přispěly k růstu fixních aktiv podniků, čímž podniky rozvinuly svůj technický potenciál a inovovaly technologie na finální úpravy produktů (balení, značení) apod. Tyto zdroje však nebyly vždy efektivně využívány, vzhledem k tomu, že se významně neprojevily na ostatních produkčních indikátorech.

I přes to, že existují obory, které byly nejvíce podpořeny dotacemi (v případě PRV masný a mlékárenský průmysl; v případě OPPI to byla výroba ostatních potravinářských výrobků, nápojů a pekárenský průmysl), dotace vůbec či pouze minimálně přispěly k vyšší výkonnosti těchto oborů. Se zřetelem k nepříznivé ekonomické situaci masného a pekárenského průmyslu lze dopady považovat za nedostačující. Naopak podniky výrobních oborů, které byly podpořeny méně, dokázaly své investice efektivněji využít ve prospěch ekonomiky (např. zpracovatelé ovoce a zeleniny či výroby ostatních potravinářských výrobků ze zdrojů MZe nebo výrobci mlýnských a škrobárenských výrobků podpořených z MPO). Dotace PRV přispěly ke zvýšení výkonnosti podniků oborů 10.3 či 10.8, negativní dopady na výkonnost byly zaznamenány v oborech 10.6 a 10.9. S ohledem na objem čerpaných prostředků jsou nedostačující dopady v masném, mlékárenském a nápojovém průmyslu. Dotace OPPI významně přispěly k vyšší výkonnosti podniků oboru 10.6. Negativně se čerpání podpor projevilo v oborech 10.5 a 10.8. Neadekvátní vzhledem k objemu čerpaných prostředků jsou dopady v oboru 10.7 a v odvětví 11.

Žádosti o podpory PRV nedostatečně zachycují vyhodnocení dopadů na podnik, jsou velmi jednoduše koncipovány, nejsou dostatečně vymezeny základní předpoklady či konkretizace možných dopadů; celkově žádosti postrádají

podnikatelské záměry, o které by měly být rozšířeny. V případě, že dotace měly přispět ke zvýšení výkonnosti, je dopad na ekonomiku podniků žádoucí. Na místě by tedy bylo rozšířit pravidla upravující poskytování dotací PRV o požadavky na kvantifikaci ekonomických dopadů na podnik, které jsou běžně požadovány v projektech OPPI. Toto již částečně zohledňují nová pravidla, kde je nově zařazeno jako kritérium přijatelnosti projektu splnění efektivnosti projektu a finanční zdraví (nebylo vyžadováno ve všech kolech). Efektivnost je měřena podílem investic a budoucích tržeb projektu v desetiletém horizontu. Dalším stěžejním monitorovacím kritériem by měla být přidaná hodnota. Vykazování tohoto ukazatele po dobu pěti let po proplacení dotace bylo pouze na vyžádání MZe či jiného pověřeného subjektu. Prokazování nárůstu přidané hodnoty podniku po proplacení by však mělo být povinné pro všechny podpořené podniky. Zahrnutí dalšího kritéria pro žadatele může ale znamenat zvýšení už tak vysoké administrativní zátěže spojené s podáním žádosti a podkladů s ní souvisejících. Proto se zde skýtá další možnost výzkumu, a to sledování dopadů těchto dotací na podniky, avšak v detailnějším členění, například dle jejich velikosti (malé, střední, velké), či zaměření se na dopady v podnicích fyzických osob. Celooborově se vliv na ekonomiku podniků nemusí projevit, může být však patrný při bližší specifikaci podniků.

Přínos publikace spočívá v kvantifikaci dopadů dotací v potravinářském průmyslu. Problematika dopadů podpor poskytovaných potravinářským podnikům na jejich ekonomiku, především dotací OPPI, nebyla doposud zpracována, v čemž autorka vidí hlavní přínos této práce. Otázky dopadů investičních podpor v českém potravinářském průmyslu již hodnoceny byly, nicméně neuvažují oborové členění. Výsledky přispěly k celkovému vyhodnocení podpor a investičních směrů v rámci PRV a OPPI v letech 2007–2013 a jejich distribuci mezi výrobní obory. Zároveň byly identifikovány problematické oblasti, tzn. obory a právní formy žadatelů s nízkou investiční aktivitou a vysokou neúspěšností projektů. Tím výsledky mohou napomoci ke směřování podpor v rámci nového PRV 2014–2020 a OPPIK 2014–2020 a mohou sloužit zároveň jako východisko pro distribuci prostředků v novém programovacím období. Konkrétní přehled alokace zdrojů dle výrobních oborů potravinářského průmyslu rovněž doposud nebyl uveřejněn. Stejně tak v práci byla zpracována originální data reprezentující ekonomiku potravinářských podniků České republiky. Podniky jsou členěny podle jejich velikostních kategorií. Rovněž byly identifikovány další problematické oblasti a příležitosti pro následující výzkum.

Summary

The main aim of this work is to evaluate the impact of investment aid on the economy of food companies. In particular, we investigated the impact of aid provided within the Rural Development Programme (henceforth RDP) 2007–2013, measure I. 1.3 'Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům a podpor v rámci OP Enterprise and Innovation 2007–2013' [Adding value to agricultural and food industry products within OP Enterprise and Innovation 2007–2013]. The main goal of this work was achieved via partial goals which answered a number of research questions. The main target was achieved by applying a fixed-effect model. We analysed the impact of the particular kinds of aid on economic indicators. Another method of evaluating investment impact is the method of regression discontinuity, which has not yet been applied to this issue in Czech conditions. Its suitability should be therefore assessed in future studies and results of the two methods compared.

Our research questions identified opportunities for future research but also limitations of existing research of the subject. Particular research questions and answers are listed below:

Which production sectors within food industry received the greatest amount of aid?

All in all, within aid provided by RDP, measure I. 1.3, and by OP Enterprise and Innovation, these resources provided the greatest amount of aid to beverage production (CZ-NACE 11), which received 19% of subsidies coming into the food industry.[1] This sector received aid mostly from OP Enterprise and Innovation programmes (65% resources), to a lesser extent from the RDP (35% of resources). Production of other foods received 18% of subsidies to food industry with aid coming primarily from OP Enterprise and Innovation (75% of resources). Meat industry received 17% of subsidies (solely from the RDP), while dairy industry received 16% of subsidies, mainly from the RDP (94% resources). The production of baked goods, pastries, and other flour-based products received 12% of total subsidies, mainly from the OP Enterprise and Innovation (98% of resources). Other production areas received significantly less aid. In connection with the economic position of individual production areas, it would, however, seem that aid to meat, dairy, and bakery industries should be increased. These industries still struggle with shortage of workforce, low productivity, and low salaries. Despite all that, they importantly contribute to food industry revenues. Given the fact that a clear priority of distribution of subsidies is to lower unemployment and increase

1 Proportions are determined based on the total sum of subsidies received from both possible sources by legal entities active in the relevant area of industry.

productivity, which is in food industry and agriculture still at a low level, it would seem desirable to provide aid to these production sectors. It is yet to be seen, however, whether these companies will be able to use subsidies effectively.

One problematic area identified by investigation of applicants for RDP subsidies is the allocation of financial resources to particular areas of production and particular kinds of companies. Within particular areas, we often noticed applicants who repeatedly succeeded. This should be taken into account in the subsequent programming period of RDP, especially in measure 4.2.1 'Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů' [Processing and market launching of agricultural products] and revise the structure of applicants. We propose that applicants who in the past programming period either did not apply at all or their application was not successful should be given precedence (by ranking them higher in one of the rounds of reception of grant applications according to adjusted preference criteria). Nevertheless, the new RPD rules pertaining to the abovementioned measure include no preference criteria that would take into consideration applicants' position with respect to the past programming period.

Are there any differences in the success rate of investment projects depending on the provider and legal status of the applicant?

Analysis of investment aid had shown that within the group of applicants for aid from RDP, measure I. 1.3, majority is formed by companies owned by legal entities. The number of companies owned by physical persons which received aid is substantially lower due to low success rate of proposed projects. Many of these projects, regardless of the production area in which the company in question is active, were not recommended for aid at all. In general, it would be therefore desirable to focus on applicants who are economically active as physical persons since according to our investigation, their success rate in applying for aid is undesirably low. It should be taken into account that such applicants may not have sufficient capacities at their disposal and may be unwilling to invest in consultations that would help them prepare documentation for application and meet other application criteria the measure demands as a precondition for successful application. Alternatively, it is also possible that these applicants are not sufficiently aware of these criteria. In this respect, one can appreciate the benefit of a questionnaire survey of State Agricultural Intervention Fund, the SZIF (by this work's author, although if the project were to be implemented by an institution, returns would be higher) among companies of physical persons who did not receive subsidy. The aim of this survey was to identify what they saw as the most pressing problems. In connection with this, one could recommend an expansion of workshops organised by the SZIF as part of the particular rounds of application for RDP aid, whereby such expansion would aim at physical persons. The author took part in a workshop for applicants and found its structure unsatisfactory. The workshop largely just shared publicly available information and little attention was paid to the specific problems which applicants struggle with. The programmes in question are aimed at supporting small and medium-size enterprises and it would therefore be advisable to address the situation in the context of preconditions of receiving aid, since in this programming period, these conditions are stricter than in the previous one. Failure to do so could lead to limitation of access to aid on the part of those applicants for whom the aid is intended in the first place. This also shows the limitations of research so far carried out: it did not deal with evaluation of impact on companies owned by private persons. As such, it also offers an opportunity for further research in this area.

Analysis of applications for OP Enterprise and Innovation aid revealed a lower success rate of projects than in the RDP. This is because by applying for aid administered by the Ministry of Industry and Trade, food producers meet competition from across the entire manufacturing industry, which makes success harder to achieve. Likewise problematic can be the demand to meet elaborate requirements of project submission, which include evaluation of financial health, while the project evaluation includes very extensive selection criteria and evaluation of business plan. The Ministry of Agriculture does not strictly demand all the above, which is why it is harder for some food producers to gain access to subsidies.

On which economic indicators and in what areas did investment subsidies have the largest impact?

Analysis of impact of investment aid on food industry (both RDP and OP Enterprise and Innovation subsidies) shows that the main impact of subsidies is increase in the value of fixed assets. Even so, however, increase in assets oftentimes did not correspond to increased efficiency of companies (especially on the side of revenues, labour productivity, and added value). In some cases, however, benefits may take the form of investment in equipment or property, which brings benefits other than straightforwardly economic. This seems to be the case also in food industry, where we find a sustained increase on meeting certain standards (such as standards of hygiene or ecology), norms, or the use of environmentally friendly technologies. Thanks to investments which can be co-financed from the aid programmes, companies gain better access to new technologies, which enables them to react to the demands of the market or

consumers, or to introduce innovations (for instance in terms of packaging, expansion of production, specialisation of production, or development of new products). This can result in effects which cannot be straightforwardly quantified in the company's economy (e.g. increased safety at workplace, easier operation of machinery, increase in products' shelf life, less additives in products, but also customer satisfaction, and the like). This opens the possibilities of further research of the impact of subsidies in the context of perception of these effects or possible benefits and risks by representatives of the relevant companies. Such research should be therefore based on interviews or questionnaires.

Many companies did either showed no growth of revenue or failed to achieve improvements with respect to other indicators (their production consumption grew faster, etc.). In this context, problems can be due to the fact that food production companies cannot always launch products according to their needs, which would reflect or correspond to properties of their products (which may include aspects of the abovementioned technologies, modernisation of production, improved quality, and the like). Companies may therefore be unable to project these improvements onto the price of their products, because that may lead to problems with sales, for instance in case of selling to market chains. That may be why subsidies may fail to project into sales, whereby the pressure of market chains on prices keeps growing. One way in which this issue may be addressed is the planned fund aimed at aiding the marketing activities of Czech products, which would function under the auspices of the Ministry of Agriculture (if it is indeed established). That may help producers find new markets or target groups. Food producers can also try to find markets abroad using state aid (since 2016) using so-called national subsidies, which contribute to promotion of Czech products at fairs and trade shows abroad (title 9. H).

The impact of subsidies varies widely among various areas, including their effect on particular indicators. Positive effects (regardless of who provides the subsidy) include a growth in numbers of employees in meat, milling, and beverage industry, increase in labour productivity in companies which process fruit and vegetables, in bakery and dairy industry, as well as growth of added value in companies which process fruits and vegetables, in dairy industry, and the production of other and mill products. In a number of areas, however, we have also witnessed a negative impact of subsidies on economy: lower revenues in areas 10.6, 10.9, and 10.5, lower comprehensive revenues in areas 10.9, 10.7, and 11, lower labour productivity in areas 10.6, 10.9, and 10.5, and lower added value in areas 10.9, 10.5, and 10.8.

Positive impact is not necessarily guaranteed by realisation of an investment. A good example of this phenomenon are subsidies provided within the OP Enterprise and Innovation programmes to the Production of baked goods, pastries, and other flour-based products or Production of other food products. Investments in these areas tend to be financially demanding. For the most part, they are realised as part of the Innovation programme (introduction of new processes, new product lines, etc.) or the Potential programme, which aided the building of new development and innovation centres. Investment into companies' operations led to decreased revenues although they do have a great potential for future. Nevertheless, this potential did not become apparent within the programming period we are assessing. That is why it would be advisable to come back to an analysis of these impacts in future and re-do the evaluation. In that way, we could see whether these investments either had other effects or the analysis failed to consider a possible delayed effect of subsidies. In this context, it would also be advisable to expand the analysis by including evaluation of impact of national subsidies (provided from Czech resources of the Ministry of Agriculture as part of subsidy title 13 Aid to processing of agricultural products and increase of competitiveness of food industry), which are also available to food producers. Effects could be more apparent also given the fact that since 2016, the amount of aid increased from 25% to 50%. Financial aid to larger investment projects should, however, be thoroughly checked and inspected due to possible risks stemming mainly from companies' financial health. Even so, aid to small and middle-sized companies, for which the resources are mainly intended, should not be overlooked. Moreover, we failed to find a correlation between the distribution of subsidies between various parts of industry and their impact on economic indicators (i.e. it does not hold that the higher allocations for a particular area of industry, the higher their effects on the economy of that industry). In that context, one could recommend for the following programming period RDP 2014–2020 that projects be monitored continuously (i.e. presentation of rolling reports) and that monitoring be applied to the use of subsidies, including the recipients' area of activity, to improve coordination and direction of allocation of aid for the following programming period (e.g. changes to preference criteria or preliminary outline of direction of investment aid).

Did subsidies contribute to an increase in food producers' productivity?

A comprehensive evaluation of aid or rather its contribution to increase in productivity of the food producing sector shows that subsidies are a less effective instrument whose effects vary between different areas of production. In general, though, subsidies contributed to a growth of companies' fixed assets,

which helped food producers develop their technological potential and innovate technologies relevant to the final stage of processing of their products (wrapping, labelling, etc.). On the other hand, the resources were not always used effectively, as indicated by lack of impact on other production indicators.

Although some areas of food production received more aid than others (in the case of RDP, it was the meat and dairy industry, in the case of OP Enterprise and Innovation, it was the production of other food products, beverages, and bakeries), subsidies in these areas either failed to contribute or contributed minimally to higher effectivity in these areas of industry. Given the unfavourable economic situation of meat and bakery industry, the impact of aid seems insufficient. Companies belonging to other production areas which received less aid have been able to use their investment more effectively and improve their economy more. This concerns for instance companies which process fruits and vegetables or other food products, which received aid by the Ministry of Agriculture, or producers of milling industry and starch products, which received aid from the Ministry of Industry and Trade.

RDP subsidies contributed to increased productivity of companies active in areas 10.3 and 10.8, while their negative impact on productivity was noted in areas 10.6 and 10.9. Given the volume of subsidies, their impact was insufficient in meat, dairy, and beverage industry. OP Enterprise and Innovation aid had importantly contributed to a higher productivity of companies belonging to area 10.6, while a negative effect of subsidies was noted in areas 10.5 and 10.8. Inadequate given the volume of invested resources was the impact of subsidies in areas 10.7 and 11.

Applications for RDP fail to sufficiently capture anticipated impact on the company. They are too simply structured, do not sufficiently address the basic preconditions or concretisation of possible impact of subsidies. All in all, these applications do not capture a business plan and they should be extended in that direction. In case aid is aimed at improvement of productivity, their impact should be seen in the company's overall economic results. Rules which regulate the provision of RDP subsidies should come to include a quantification of economic impact on the company: this is, after all, commonly requested in OP Enterprise and Innovation projects. This is in part envisioned in the new rules, which include, as a criterion of project admissibility, that applicant meets certain requirements on project effectivity and financial health (this was not demanded in all application rounds). Effectivity is measured by the ratio between investments and future revenues in a ten-year horizon. Another key criterion that should be monitored is added value. Reporting of this indicator for five years after the provision of subsidy was so far carried out only by request by the Ministry of Agriculture or another authorised subject. We believe, however, that subsidy recipients should report the increase in added value of the company after reception of subsidy. Inclusion of another criterion could, however, further increase the already high administrative load linked to the application process and preparation of all background documentation. This is why we believe that this is another area that should be the subject of future research, which would follow the impact of subsidies on companies in a more detailed fashion, for instance depending on their size (small, medium, and large), or focus on the impact of subsidies on companies belonging to physical entities. The effect of subsidies need not be apparent when viewing an area of production as a whole but could be revealed by further specification, i.e. by a more detailed view.

This publication contributes to our knowledge of detailed impact of subsidies on the food industry. The issue of impact of aid provided to food producers for their operations, mainly the OP Enterprise and Innovation subsidies, has not been investigated yet. This is what the author believes to be the main strength of this work. The issue of impact of investment aid in Czech food industry has already been evaluated but without consideration of their impact on particular areas of the industry. The results contributed to a general evaluation of subsidies and investment directions within the framework of RDP and OP Enterprise and Innovation in 2007–2013 and their distribution among production areas. We have also identified certain problematic areas, that is, certain parts of food industry and legal forms of applicants with very low investment activity and low success rate of projects. In this context, our results could help direct aid provided within the new RDP 2014–2020 and OP Enterprise and Innovation for Competitiveness 2014–2020. They could also serve as a starting point for the distribution of resources in the new programming period. A concrete overview of allocation of resources into the particular areas of food industry has not yet been published. This work is based on original data representing the economy of food producers in the Czech Republic, where companies are sorted according to size categories. We have also identified further problematic areas and opportunities for future research.

Použité zdroje

ACS, Szvetlana – HANLEY, Nick – DALLIMER, Martin – GASTON, Kevin J. – ROBERTSON, Philip – WILSON, Paul – ARMSWORTH, Paul R., *The effect of decoupling on marginal agricultural systems: Implications for farm incomes, land use and upland ecology,* Land Use Policy, 2010, 27, 2, s. 550–563.

AGGELOPOULOS, Stamatis – PAVLOUDI, Alexandra – CHIOTERIS, Cpyros, *Evaluation of the implementation of agricultural investment under the Rural Development Programme (RDP) 2007–2014*, in: 7th Annual EuroMed Conference of the EuroMed Academy of Business, Kristiansand, Norway, 2014, s. 2016–2017.

AGHION, Philippe – HOWITT, Peter, *A model of growth through creative destruction*, Econometrica, 1992, 60, 2, s. 323–351.

ANKARHEM, Mattias – DAUNFELDT, Sven-Olov – QUORESHI, Shahiduzzaman – RUDHOLM, Niklas, *Do regional investment grants improve firm performance? Evidence from Sweden*, Working papers in economics No. 04/09, University of Bergen 2010.

AMEGASHIE, Atsu*, The Economics of Subsidies*, Crossroads, 2006, 6, 2, s. 7–15.

ARELLANO, Manuel, *Panel Data Econometrics,* Oxford 2003.

ARELLANO, Manuel – BOND, Stephen, *Some Tests of Specification for Panel Data: Monte Carlo Evidence and an Application to Employment Equations,* Review of Economic Studies, 1991, 58, 2, s. 277–297.

ARFINI, Filippo, *Mathematical programming models employed in the analysis of the common agricultural policy*, Working paper no. 9. Rome: National Institute of Agricultural Economics 2001.

APIC-AK ČR, *Reforma Společné zemědělské politiky 2014–2020,* dostupné online: <http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf> [05. 05. 2014].

BAKER, Judy, L., *valuating the Impact of Development Projects on Poverty*. *A Handbook for Practitioners*, Washington 2000.

BALANA, Bedru – VINTEN, Andy – SLEE, Bill, *A review on cost-effectiveness analysis of agrienvironmental measures related to the EU WFD Key issues, methods, and applications*, Ecological Economics, 2011, 70, 6, s. 1021–1031.

BALTAGI, Badi H., *Econometric Analysis of Panel Data,* Chichester 2008.

BASCOU, Pierre – LONDERO, Pierluigi – MÜNCH, Wolfgang, *Policy reform and adjustment in the European union: Changes in the CAP and enlargement,* in: BLANDFORD, David BAŠEK, Václav – KRAUS, Josef, Comparison of selected indicators of farms in the EU BAUM, Christopher, F., *Residual diagnostics for cross-section time series regression models*, The Stata Journal, 2001, 1, 1, s. 101–104.

BAŠEK, Václav – KRAUS, Josef, *Comparison of selected indicators of farms in the EU member states*, Agricultural Economics, 2011, 57, 2, s. 71.

BEARD, Nick – SWINBANK, Alan, *Decoupled payments to facilitate Cap reform*, Food Policy, 2001, 26, 2, s. 121–145.

BECKEMAN, Märit – SKJÖLDEBRAND, Christina, *Cluster/networks promote food innovations*, Journal of Food Engineering, 2007, 79, 7, s. 1418–1425.

BEČVÁŘOVÁ, Věra, *Issues of competitiveness of the present agriculture*, Agricultural Economics, 2008, 54, 9, s. 399–405.

BENJAMIN, Catherine – LE ROUX, Yves – PHIMISTER, Euan, *Direct payments versus interest rate subsidies to new farmers: a simulation analysis of alternative farm set-up policies in France,* Land Use Policy, 2006, 23, 3, s. 311–322.

BERKELEY, Hill, *Policy reform and adjustment in the agricultural sectors of developed countries*, London 2006.

BERGSTRÖM, Frederik, *Capital Subsidies and the Performance of Firms*, Small Business Economics, 2000, 14, 3, s. 183–193.

BERNINI, Cristina – PELLEGRINI, Guido, *How are growth and productivity in private firms affected by public subsidy? Evidence from a regional policy*, Regional Science and Urban Economics, 2011, 41, s. 253–265.

BIGLIARDI, Barbara – GALATI, Francesco, *Innovation trends in the food industry: The case of functional foods*, Trends in Food Science & Technology, 2013, 31, 2, s. 118–129.

BLEICHRODTA, Han – QUIGGINB, John, *Life-cycle preferences over consumption and health: when is cost-effectiveness analysis equivalent to cost-benefit analysis?* Journal of Health Economics, 1999, 118, 6, s. 681–708.

BLOOM, Nicholas – VAN REENEN, John, *Patents, real options and firm performance,* Economic Journal*,* 2002, 112, s. 97–116.

BOHÁČKOVÁ, Ivana – HRABÁNKOVÁ, Magdalena, *Influence of subsidies on height and structures of farmer's incomes in EU member states*, AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics, 2011, 3, 3, s. 29–43.

BOJNEC, Štefan – LATRUFFE, Laure, *Farm size, agricultural subsidies and farm performance in Slovenia,* Land use Policy, 2013, 32, s. 207–217.

BONDAREVA, Irina – ZATROCHOVÁ, Monika, *Financial support for the development of SMEs in the Slovak Republic*, Procedia – Social and Behavioral Sciences, 2014, 110, s. 541–548.

BOŽÍK, Marian, *Reform of the CAP after 2013 and its impacts on Slovak agriculture*, *Agricultural Economics*, 2011, 57, 1, s. 11–20.

BROUWER, Erik – KLEINKNECHT, Alfred – REIJNEN, Jeroen O. N., *Employment Growth and Innovation at the Firm Level*, Journal of Evolutionary Economics, 1993, 3, 2, s. 153–159.

BROŽOVÁ, Ivana – VANĚK, Jiří, *Assessment of economic efficiency of conventional and organic agricultural enterprises in a chosen region*, Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 2013, 61, 2, s. 297–307.

CARDENETE, Manuel Alejandro – SANCHO, Ferran, *Reverse impact assessment using a regional social accounting matrix*, Environment and Planning A, 2004, 36, 5, s. 937–945.

CERQUA, Augusto – PELLEGRINI, Guido, *Do subsidies to private capital boost firm's growth? A multiple regression discontinuity design approach*, Journal of Public Economics, 2014, 109, s. 114–126.

CESARATTO, Sergio – STIRATI Antonella, *The Economic Consequences of Innovation in Italian Manufacturing Firms: Theory and Results from the Community Innovation Survey*, ESRC Centre for Business Research 1996.

CIAIAN, Pavel – RATINGER, Tomáš, *Income distribution effects of EU Rural Development Policies: The case of farm investment support*, Economics and Econometrics research institute 2009.

CIN, Beom, Cheol – KIM, Young, Jun – VONORTAS, Nicholas, The Impact of Government R&D on Firm Performance: Evidence from Korean SMEs, OECD, 2014, s. 1–24.

CLEMENTS, Benedict – RODRIGEZ, Hugo – SCHWARTZ, Gerd, *Economic Determinants of Government Subsidies,* IMF Working Paper, 1998, WP/98/166, s. 1–32.

COAD, Alex – RAO, Rekha, *Innovation and firm growth in high-tech sectors: A quantile regression approach*, Research Policy, 2008, 37, s. 633–648.

CORBETT, Charles J. – KIRSCH, David A., *International diffusion of ISO 14000 certification*, Production and Operations Management*,* 2001, 10, 3, s. 327–342.

CORYN, Chris L. S. – NOAKES, Lindsay A. – WESTINE, Carl D. – SCHRÖTER, Daniela C., *A Systematic Review of Theory-Driven Evaluation Practice From 1990 to 2009*, American Journal of Evaluation, 2010, 32, 2, s. 199–226.

CRISCUOLO, Chiara – MARTIN, Ralf – OVERMAN, Henry – VAN REENEN, John, *The Causal Effects of an Industrial Policy*, NBER Working Paper No. 17842, National Bureau of Economic Research 2009.

ČECHURA, Lukáš – HOCKMANN, Heinrich, *Sources of economic growth in the Czech food processing,* Prague Economic Papers, 2010, 2, s. 169–182.

ČSÚ, *Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE*, dostupné online: <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_cz_nace/> [5. 9. 2015].

DAS, Gouranga – ALAVALAPATI, Janki – CARTER, Douglas – TSIGAS, Marions, *Regional impacts of environmental regulations and technical change in the US forestry sector: A multiregional CGE analysis*, Forest Policy and Economics, 2005, 7, s. 25–38.

DAVIES, Amanda – KOCHHAR, Ashok, *Manufacturing best practice and performance studies: a critique*, International Journal of Operations and Production Management, 2002, 22, 3, s. 289–305.

DE LONG, Bradford J. – SUMERS, Lawrence H., *Equipment investment and economic growth*, The Quarterly Journal of Economics, 1991, 106, 2, s. 445–502.

DEL MONTE, Alfredo – PAPAGNI, Erasmo, *R&D and the growth of firms: empirical analysis of a panel of Italian firms*, Research Policy, 2003, 32, s. 1003–1014.

DEMEULEMEESTER, Sarah – HOTTENROTT, Hana, R&D Subsidies and Firms´ Cost of Debt, Discussion Paper No 201, Düsseldorf Institute for Competition Economics, 2015, s. 1–47.

DONALDSON, Alastair – FLICHMAN, Guillermo – WEBSTER, Joanne, *Integrating Agronomic and Economic Models for Policy Analysis at the Farm Level: the Impact of CAP Reform in Two European Regions*, Agricultural Systems, 1995, 48, 2, s. 163–178.

DOYLE, Chris – MITCHELL, Morag – TOPP, Kairsty, *Effectiveness of farm policies on social and economic development in rural areas*, European Review of Agricultural Economics, 1997, 24, s. 530–546.

EISER David – ROBERTS, Deb, *The employment and output effects of changing patterns of afforestation in Scotland*, Journal of Agricultural Economics, 2002, 53, 1, s. 65–81.

EMVALOMATIS, Grigorios – OUDE LANSINK, Alfons – STEFANOU, Spiro E., *An Examination of the Relationship Between Subsidies on Production and Technical Efficiency in Agriculture: The Case of Cotton Producers in Greece*, in: 107th EAAE Seminar „Modelling of Agriculturaland Rural Development Policies", Seville, Spain 2008.

ERJAVEC, Emil, *Policy assessment of an EU wide flat area CAP payments system*, Economic Modelling, 2011, 28, 4, s. 1550–1558.

ERNST, Holger, *Patent application and subsequent changes of performance: evidence from time-series cross-section analysis on the firm level*, Research Policy, 2001, 30, 1, s. 143–157.

Evropská komise, *Agenda 2000 – History of the CAP*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-history/agenda-2000/index_en.htm> [2. 5. 2014].

Evropská komise, *Budoucnost SZP do roku 2020*, dostupné online: <ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/szp_2020_cs.ppt> [2. 5. 2014].

Evropská komise, *The Common Agricultural Policy – A story to be continued,* Luxembourg 2012, s. 20.

Evropská komise, *Direct payments*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/direct-payments/index_en.htm> [24. 4. 2013].

Evropská komise, *Member States Factsheet – European Union*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/factsheets/pdf/eu_en.pdf> [5. 5. 2016].

EVROPSKÁ KOMISE, *Investment Support under Rural Development Policy,* Luxembourg 2014.

EVROPSKÁ KOMISE, Ex post evaluations of Rural Development Programmes 2000–2006, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/rural-development-reports/2012/ex-post-evaluation-rdp-2000-2006/fulltext_en.pdf./> [27. 4. 2015].

Evropská komise, *The history of the CAP*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-history/index_en.htm> [2. 5. 2014].

Evropská komise, *The single payment scheme*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/pdf/factsheet-single-payment-scheme_en.pdf> [26. 4. 2013].

Evropská komise, *History of the common agricultural policy*, dostupné online: <http://ec.europa.eu/agriculture/healthcheck/index_en.ht> [26. 4. 2013].

FÁREK, Jiří – FOLTÝN, Jaroslav, *Developing countries in economic globalization era*, Politická ekonomie, 2004, 6, s. 793–806.

FIGIEL, Szczepan – KUFEL, Justyna, *Macroeconomic Performance and International Competitiveness of the Agro-Food Sectors in the EU Countries: Implication for the Future CAP*, Procedia-Social and Behavioural Sciences, 81, s. 405–410.

FOJTÍKOVÁ, Lenka – LEBIEDZIK, Marian, *Společné politiky EU,* Praha 2008, s. 179.

Food Drink Europe, *European Food and Drink Industry 2014–2015*, dostupné online: <http://www.fooddrinkeurope.eu/S=0/publication/data-trends-of-the-european-food-and-drink-industry-2013-2014/> [5. 9. 2015].

FREEL, Mark, S., *Do small innovating firms outperform noninnovators?*, Small Business Economics, 2000, 14, 3, s. 195–210.

FRAGOSO, Rui – MARQUES, Carlos – LUCAS, Maria R. – MARTINS, Belém M. – JORGE, Raul, *The economic effects of common agricultural policy on Mediterranean montado/dehesa innovatio*, Journal of Policy Modeling, 2011, 33, 2, s. 311–327.

GEROSKI, Paul A., *Understanding the implications of empirical work on corporate growth rates*, Managerial and Decision Economics, 2005, 26, 2, s. 129–138.

GEROSKI, Paul – MACHIN, Steve, *Do innovating firms outperform non-inovators*? London Business School Review, 1992, 3, 2, s. 79–90.

GEROSKI, Paul A. – MACHIN, Stephen J. – WALTERS, Christopher F., *Corporate growth and profitability*, Journal of Industrial Economics, 1997, 45, 2, s. 171–189.

GEROSKI, Paul A. – TOKER, Saadet, *The turnover of market leaders in UK manufacturing industry, 1979–86,* International Journal of Industrial Organization, 1996, 14, 2, s. 141–158.

GERTLER, Paul, J. – MARTINEZ, Sebastian – PREMAND, Patrick – RAWLINGS, Laura B. – VERMEERSCH, Christel M. J., *Impact Evaluation in Practice*, Washington 2016.

GIEL, Susanne, *Theoriebasierte Evaluation,* Münster 2013.

GOHIN, Alexandre – LATRUFFE, Laure, *The Luxembourg common agricultural policy reform and the European food industries: What's at stake?* Canadian Journal of Agricultural Economics, 2006, 54, 1, s. 175–194.

GORTON, Matthew – DAVIDOVA, Sophia, *Farm productivity and efficiency in the CEE applicant countries: a synthesis of results*, Agricultural Economics, 2004, 30, 1, s. 1–16.

GREENAN, Nathalie – GUELLEC, Dominique, *Technological innovation and employment reallocation*, Labour, 2000, 14, 4, s. 547–590.

GREENE, William, H., *Econometric Analysis,* New Jersey 2002.

GREGA, Libor, *Ekonomická opodstatněnost podpory zemědělství*, Brno 2005.

GRUNERT, Klaus G. – HARMSEN, Hanne – MEULENBERG, Matthias – KUIPER, Erno – OTTOWITZ, Tom – DECLERK, Francis – TRAILL, Bruce, GÖRANSSON, Gert, *A Framework for analysing innovation in the food sector*, Working paper no. 38, Center for Market Surveillance 1997.

GUJARATI, Damodar N., *Basic Econometrics*. New York 2003.

HALL, Bronwyn H., *The relationship between firm size and firm growth in the US manufacturing* HALL, Peter, H. *Innovation, Economics and Evolution,* New York 1994, s. 418.

HALL, Bronwyn – LERNER, Josh, *The Financing of R&D and Innovation.* V Hall, B., Rosenberg, N. (Ed.), *Handbook of the Economics of Innovation*, Elsevier, B. V., Amsterdam, 1, s. 609–639.

HANLEY, Nick – WHITBY, Martin – SIMPSON, Ian, *Assessing the success of agri-environmental policy in the UK*, Land Use Policy, 1999, 16, 2, s. 67–80.

HARRIS, Richard I. D., *Regional Economic Policy in Northern Ireland 1945–1988*, Avebury 1991.

HARRIS, Richard – ROBINSON, Catherine, *Industrial Policy in Great Britain and its Effect on Total Factor Productivity in Manufacturing Plants, 1990–1998*, Scottish Journal of Political Economy, 2004, 51, 4, s. 528–543.

HARRIS, Richard, I. D. – TRAINOR, Mary, *Capital Subsidies and Their Impact on Total Factor Productivity: Firm-level Evidence from Northern Ireland*, Journal of Regional Science, 2005, 45, 1, s. 49–74.

HARRISON, Rupert – JAUMANDREU, Jordi – MAIRESSE, Jacques – PETERS, Bettina, *Does innovation stimulate employment? A firm-level analysis using comparable micro-data from four European countries*, International Journal of Industrial Organization, 2014, 35, s. 29–43.

HAY, Michael – KAMSHAD, Kimya, *Small firm growth: intentions, implementation and impediments*, Business Strategy Review, 1994, 5, 3, s. 49–68.

HENDL, Jan, *Přehled statistických metod a zpracování dat. Analýza a metaanalýza dat*, Praha 2006.

HEUNKS, Felix J., *Innovation, Creativity and Success*, Small Business Economics, 1998, 10, s. 263–272.

HIGH, Chris – NEMES, Gusztáv, *Social learning in LEADER: Exogenous, endogenous and hybrid evaluation in rural development*, Sociologia Ruralis, 2007, 47, 2, s. 103–119.

HILL, Berkeley – BLANDFORD, David, *Where the US and EU rural development money goes,* Eurochoices, 2008, 7, 1, s. 28–29.

HOCKMANN, Heinrich – LEVKOVYCH, Inna – GRAU, Aaron, *Review of recent developments in the agri-food sector,* dostupné online: <http://www.competeproject.eu/fileadmin/compete/files/working_paper/COMPETE_Working_Paper_1_Recent_developments.pdf> [10. 10. 2015].

HORBACH, Jens, *The impact of innovation activities on employment in the environmental sector – empirical results for Germany at the firm level*, IAB – Discussion Paper 16/2008, Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung 2008.

HUGHES, David W. – LITZ, Vaneska N., *Rural-urban economic linkages for agriculture and food processing in the Monroe, Louisiana, functional economic area*, Journal of Agricultural and Applied Economics, 1996, 28, 2, s. 337–355.

CHABÉ-FERRET, Sylvain – SUBERVIE, Julie, *How much green for the buck? Estimating additional and windfall effects of French agro-environmental schemes by DID-matching*, Journal of Environmental Economics and Management, 2013, 65, 1, s. 12–27.

CHEN, Huen Tsyh, *Theory-Driven Evaluations,* California 1990.

CHEN, Jack, *Achieving maximum supply chain efficiency,* IIE Solution, 1997, 29, 6, s. 30–35.

CLEMENTS, Benedict – RODRIGEZ, Hugo – SCHWARTZ, Gerd, *Economic Determinants of Government Subsidies,* IMF Working Paper, 1998, WP/98/166, s. 1–32.

CHOW, Gregory C., *Test of Equality between Sets of Coefficients in Two Linear Regressions,* Econometrica, 199, 28, 3, s. 591–605.

CHRISTENSEN, Lindgaard Jesper – RAMA, Ruth – TUNZELMANN, Nick, *Innovation in the European food products and beverages industry: Industry studies of innovation using C.I.S. data. European Information Monitoring System (EIMS), EIMS Publication No. 35,* European Commission 1996.

SZIF, *Investice do zpracování produktů,* dostupné online: <https://www.szif.cz/cs/opr2014-53> [18. 2. 2015].

JANDA, Karel – MICHALÍKOVÁ, Eva – POTÁCELOVÁ, Věra, *Gravitační a fiskální modely státní podpory exportních úvěrů v České republice*, Politická ekonomie, 2010, 3, s. 305–325.

JARQUE, Carlos M. – BERA, Anil K. *Efficienttests for normality, homoscedasticity and serial independence of regression residuals*, Economics Letters, 1980, 6, 3, s. 255–259.

JUDGE, George – DAY, Richard – JOHNSON, S. R. – RAUSSER, Gordon – LEE, Martin, *A survey of agricultural economics literature – Quantitative methods in agricultural economics, 1940s to 1970s,* Minneapolis 1977.

JUDSON, Ruth – OWEN, Ann, *Estimating dynamic panel data models: a guide for macroeconomists*, Economics Letters, 1999, 65, 1, s. 9–15.

KABRDA, Jan – JANČÁK, Vít, *Impact of selected political and institutional factors on Czech agriculture and landscape*, Geografie, 2007, 112, 1, s. 48–60.

KALANTARIDIS, Christos, *Processes of Innovation Among Manufacturing SMEs: The Experience of Bedfordshire*, Entrepreneurship and Regional Development, 1999, 11, 1, s. 57–78.

KARUNARATNE, Neil Dias, *Australian Development Issues: An Input-Output Analysis*, Newcastle upon Tyne, Avebury 1989.

KEENEY, Mary, *The distributional impact of direct payments on Irish farm incomes*, Journal of Agricultural Economics*,* 2000, 51, 2, s. 252–265.

KHANDKER, Shahidur – KOOLWAL, Gayatri – HUSSAIN, Samad, *Handbook on Impact Evaluation: Quantitative Methods and Practices,* Washington 2010.

KILKENNY, Maureen – SCHLUTER, Gerald, *Industrial policy for agriculture in the global economy*, Iowa 1993.

KING, Andrew – LENOX, Michael, *Exploring the locus of profitable pollution reduction,* Management Science, 2002, 45, 2, s. 289–299.

KISLINGEROVÁ, Eva, *Manažerské finance*, Praha 2010.

KLASSEN, Robert D. – WHYBARK, Clay D., *The impact of environmental technologies on manufacturing performance*, Academy of Management Journal, 1999, 40, 6, s. 599–615.

KNÁPKOVÁ, Adriana – PAVELKOVÁ, Drahomíra – ŠTĚKER, Karel, *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady,* Praha 2013.

KOESTER, Ulrich – TANGERMANN, Stefan, *Alternativen der Agrarpolitik*, Münster 1976.

KÖNIG, Petr, *Rozpočet a politiky Evropské unie,* Praha 2009.

KOŽAR, Maja – KEMPEN, Markus – BRITZ, Wolfgang – ERJAVEC, Emil, *Flattening and redistribution of the CAP direct payments for the EU27 regions*, Agricultural Economics, 2012, 58, 10, s. 443–453.

KPMG, *Signle Payment scheme*, dostupné online: <http://www.kpmg.com/HU/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/Single-Payment-Scheme-2009.pdf> [27. 4. 2013].

LACHENMAIER, Stefan – ROTTMANN, Horst, *Effects of Innovation on Employment: A Dynamic Panel Analysis*, International Journal of Industrial Organization, 2011, 29, 2, s. 210–220.

LATRUFFE, Laure – DAVIDOVA, Sophia, *Common Agricultural Policy direct payments and distributional conflicts over rented land within corporate farms in the New Member States*, Land use Policy, 2007, 24, 2, s. 451–457.

LEE, Don Hee – RHO, Boo-Ho – NO YOON, Seong, *Effect of investments in manufacturing practices on process efficiency and organizational performance*, International Journal of Production Economics, 201, 162, s. 45–54.

LEE, Jong-Wha, *Governement Interventions and Productivity Growth*, Journal of Economic Growth, 1996, 1, 3, s. 391–414.

LEFEBVRE, Élisabeth – LEFEBVRE, Louis, A. – BOURGAULT, Mario, *R&D-related capabilities as determinants of export performance*, Small Business Economics, 1998, 10, 4, s. 365–377.

LI, Wenli, *Government Loan, Guarantee, and Grant Programs: An Evaluation*. The Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly, 1999, 84, 4, s. 25–51.

LOSOSOVÁ, Jana – SVOBODA, Jaroslav, *Changes in direct payments after 2013 in the Czech agrarian sector*, Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 2013, 61, 2, s. 393.

LOSOSOVÁ, Jana – ZDENĚK, Radek, *Key Factors Affecting the Profitability of Farms in the Czech Republic*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2014, 6, 1, s. 21–36.

MARTINEZ, Marian Garcia – BRIZ, Julian, *Innovation in the Spanish food and drink industry*, International Food and Agribusiness Management Review, 2000, 3, 2, s. 155–176.

MEDONOS, Tomáš – RATINGER, Tomáš – HRUŠKA, Martin – ŠPIČKA, Jindřich, *The Assessment of the Effects of Investment Support Measures of the Rural Development Programmes: the Case of the Czech Republic*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2012, 4, 4, s. 35–47.

MEJSTŘÍKOVÁ, Lenka – MEZERA, Josef – PLÁŠIL, Martin, *Positive and Negative Aspects of Financial Economic Development in Selected Branches of the Food Industry of the CR in 2007–2009 as Revealed by Spider Analysis*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2011, 3, 2, s. 39–54.

MENRAD, Klaus, *Innovations in the food industry in Germany,* Research Policy, 2004, 33, 6–7, s. 845–878.

MEZERA, Josef – NĚMEC, Roman – ŠPIČKA, Jindřich, *Support of strengthening the cooperation and efficiency factors accelerating innovation processes in the food industry*, Agricultural Economics, 2014, 60, 7, s. 295–300.

MEZERA, Josef – ŠPIČKA, Jindřich, *Economic Effects of Investment Support of Adding Value to Food*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2013, 5, 1, s. 39–49.

MIDMORE, Peter, Input-output forecasting of regional agricultural policy impacts. *Journal of Agricultural Economics*, 1993, 44, 2, s. 284–300.

MIDMORE, Peter – LANGSTAFF, Lesley – LOWMAN, Stephen – VAUGHAN, Alison, *Qualitative evaluation of European Rural Development Policy: Evidence from Comparative Case Studies,* in: 12th Congress of the European Association of Agricultural Economists, Ghent 2008.

MICHALEK, Jerzy, *Counterfactual impact evaluation of EU Rural Development Programmes – Propensity Score Matching methodology applied to selected EU Member States, Volume 1 – A micro-level approach*, European Union 2012.

MILLER, Ronald – BLAIR, Peter, *Input-Output Analysis: Foundations and Extensions,* New York 2009.

MONTABON, Frank – MELNYK, Steven A. – SROUFE, Robert – CALANTONE, Roger, *ISO 14000: assessing its perceived impact on corporate performance,* Journal of Supply Chain Management, 2000, 36, 1, s. 4–16.

MOORE, Brian, *What Differentiates Innovative Small Firms*? Innovation Initiative Paper No. 4, ESRC Centre for Business Research 1995.

MROCZEK, Robert, *Investment, assets of enterprises and productivity of the polish food industry*, in: Hradec Economic Days 2013, Hradec Králové 2013, s. 258–265.

MUNROE, Darla, *Economic efficiency in Polish peasant farming: An international perspective*, Regional Studies, 2001, 35, 5, s. 461–471.

Ministerstvo zemědělství ČR, Národní dotace, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace> [27. 4. 2014].

Rada EU*, Nařízení rady č. 73/2009*, dostupné online: <http://eur lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:030:0016:0016:CS:PDF> [5. 7. 2013].

O'MAHONY, Mary, *Anglo-German productivity differences: the role of broad capital*, Bulletin of Economic Research, 1998, 501, 1, s. 19–36.

O'NEILL, Suzanne – MATTHEWS, Alan, *Technical efficiency in Irish agriculture*, The Economic and Social Review, 2001, 32, 3, s. 263–284.

OAKEY, Ray, *High Technology Small Firms: Their Potential for Rapid Industrial Growth*, International Small Business Journal, 1991, 9, 4, s. 30–42.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, *Operační program Zaměstnanost 2014–2020*, dostupné online: <http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/2ec9a47a-9e48-4013-9897-da0d2febff1b/OPZ_2014 2020_FINAL.pdf?ext=.pdf> [28. 1. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Operační program Podnikání a inovace 2007–2013,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument148346.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument157679.html> [28. 1. 2015].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Eko-energie,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument104996.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Ict v podnicích,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument107286.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Inovace,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument103858.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Marketing,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument153706.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Nemovitosti,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument141392.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Poradenství,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument141242.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Potenciál,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument152539.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Rozvoj,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument155953.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, *Program podpory Školicí střediska,* dostupné online: <http://www.mpo.cz/dokument90511.html> [25. 2. 2016].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, *Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání*, dostupné online: <http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/93854d44-69fb-4814-9663-c42f0a17d1a6/Text_OP_VVV.pdf?ext=.pdf> [28. 1. 2016].

Ministerstvo zemědělství ČR, *Oddělená platba za cukr*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/oddelena-platba-za-cukr/> [27. 4. 2013].

Ministerstvo zemědělství ČR, *Oddělená platba za rajčata*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/oddelena-platba-za-rajcata> [27. 4. 2013].

Ministerstvo zemědělství ČR, *Program rozvoje venkova 2014–2020,* <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014> [25. 2. 2016].

Ministerstvo zemědělství ČR, Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013, dostupné online:

<http://eagri.cz/public/web/file/193481/PRV_aktualni_schvalene_zneni.pdf> [12. 4. 2014].

Ministerstvo zemědělství ČR, Přímé platby, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby> [26. 4. 2013].

Ministerstvo zemědělství ČR, *Zásady pro poskytování dotací podle § 2 a §2d zákona o zemědělství*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/zasady-zemedelstvi-potravinarstvi/> [27. 4. 2014].

Ministerstvo zemědělství ČR, *Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2016*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/440420/_01_Zasady_pro_rok_2016_08_01_fin.pdf> [20. 1. 2016].

Ministerstvo zemědělství ČR, *Zelená zpráva*, Praha 2014.

Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2019,* Praha 2009.

Ministerstvo životního prostředí ČR, *Operační program Zaměstnanost 2014–2020*, dostupné online: <http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/2ec9a47a-9e48-4013-9897-da0d2febff1b/OPZ_2014 2020_FINAL.pdf?ext=.pdf> [28. 1. 2016].

OFFERMANN, Frank – NIEBERG, Hiltrud – ZANDER, Katrin, *Dependency of organic farms on direct payments in selected EU member states: Today and tomorrow,* Food Policy, 2009, 34, 3, s. 273–279.

PEARCE, David, *What Constitutes a Good Agri-environmental Policy Evaluation?*, in: OECD, Evaluating Agri-environmental Policies: Design, Practice and Results, Paris 2006, s. 389.

PETERS, Bettina, *Employment Effects of Different Innovation Activities: Microeconometric Evidence for Germany,* ZEW Discussion Paper 04–73, ZEW 2005.

PLEHN-DUJOWICH, Jose M., *Firm size and types of innovation*, Economics of Innovation and New Technology, 2009, 18, 3, s. 205–223.

POKRIVČAK, Jan – SWINNEN, Johan – GORTER, Harry, *Agricultural policy and integration*, Journal of Economics, 2003, 51, 1, s. 33–49.

POWER, Damien – SCHOENHERR, Tobias – SAMSON, Danny, *The cultural characteristic of individualism/collectivism: a comparative study of implications for investment in operations between emerging Asian and industrialized Western countries*, Journal of Operation Management, 2010, 28, 3, s. 206–222.

PRÁŠILOVÁ, Marie – SEVEROVÁ, Lucie – CHROMÝ, Jan, *Subsidies of agricultural production in the Czech Republic and their economic context*, Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 2011, 59, 7, s. 293–300.

PGRLF, *Program Zpracovatel*, dostupné online: <http://www.pgrlf.cz/programy/podpora-uveru/program-zpracovatel> [20. 2. 2016].

PSALTOPOULOS, Demetrios – EFSTRATOGLOU, Sophia, *An Empirical Evaluation of EU and National Structural Policies in Remote Rural Areas: The Case of Evrytania*, Agricultural Economics Review, 2000, 1, 1, s. 7–18.

PSALTOPOULOS, Demetrios – BALAMOU, Eudokia – THOMSON, Kenneth, *Rural/Urban Impacts of CAP measures in Greece: an Interregional SAM Approach*, Journal of Agricultural Economics, 2006, 57, 3, s. 441–458.

PSALTOPOULOS, Demetrios – BALAMOU, Eudokia – SKURAS, Dimitris – RATINGER, Tomáš – SIEBER, Stefan, *Modelling the impacts of CAP Pillar 1 and 2 measures on local economies in Europe: Testing a case study-based CGE model approach*, Journal of Policy Modelling, 2010, 33, 4, s. 53–69.

PSALTOPOULOS, Demetrios – THOMSON, Kenneth – EFSTRATOGLOU, Sophia – KOLA, Jukka – DAOULI, Anna, *Regional SAMs for structural policy analysis in lagging EU rural regions*, European Review of Agricultural Economics, 2004, 31, 2, s. 149–178.

PUFAHL, Andrea – WEISS Christoph, *Effekte von Agrarumweltmassnahmen und der Ausgleichszulage auf den betrieblichen Faktoreinsatz: Ergebnisse einer Propensity-Score-Matching-Analyse,* Agrarwirtschaft, 2010, 59, 1, s. 13–29.

PUTIĆOVÁ, Marie – MEZERA, Josef, *Food industry in the Czech Republic – with regard to labour force development*, Agricultural Economics, 2008, 54, 6, s. 285–292.

RATINGER, Tomáš – MEDONOS, Tomáš – HRUŠKA, Martin, *An Assessment of the Differentiated Effects of the Investment Support to Agricultural Modernisation: the Case of the Czech Republic*, Agris on-line Papers in Economics and Informatics, 2013, 5, 3, s. 153–164.

REKTOŘÍK, Jaroslav, *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, Praha 2007.

Ministerstvo zemědělství ČR, *Panorama potravinářského průmyslu 2015,* Praha 2015.

ROBERTS, Deborah, *UK agriculture in the wider economy: The importance of net SAM linkage effects,* European Review of Agricultural Economics, 1995, 22, 4, s. 495–511.

ROPER, Stephen, *Product Innovation and Small Business Growth: A Comparison of the Strategies of German, UK and Irish Companies*, Small Business Economics, 1997, 9, 6, s. 523–537.

ROSENBAUM, Paul – RUBIN, Donald, *The Central Role of the Propensity Score in Observational Studies for Causal Effects*, Biometrica, 1983, 70, 1, s. 41–55.

SCHERER, Frederic, *Farm size, market structure, opportunity, and the output of patented inventions,* The American Economic Review, 1965, 55, 5, s. 1097–1125.

SCHOENHERR, Tobias, *The role of environmental management in sustainable business development: a multi-country investigation*, International Journal of Production Economics, 2012, 140, 1, s. 116–128.

SCHRANK, William, E. – KEIHLY, Walter, R., *The concept of subsidies*, Marine resource Economics, 1999, 14, 2, s. 151–164.

SEDLÁČEK, Jaroslav – KOUŘILOVÁ, Jindřiška – PŠENČÍK, Jiří, *Models of the realistic reporting of subsidies in the farm accounting*, Agricultural Economics, 2012, 58, 1, s. 34–40.

SHARMA, Sanjay – ARAGÓN-CORREA, Alberto J. – RUENDA-MANZANERES, Antonio, *The contingent influence of organizational capabilities on proactive environmental strategy in the service sector: ananalysis of North American and European ski resorts*, Canadian Journal of Administrative Sciences, 2007, 24, 4, s. 268–283.

SINGH, Lakhwinder, *Productivity, Competitiveness and Export Growth in a Less*

Developed Economy: a Study of Indian Punjab, Working Paper no. 714, Yale Economic Growth Center 1994.

SKURAS, Dimitris – TSEKOURAS, Kostas – DIMIRA, Efthalia – TZELEPIS, Dimitris, *The Effects of Regional Capital Subsidies on Productivity Growth: A Case Study of the Greek Food and Beverage Manufacturing Industry*, Journal of Regional Science, 2006, 46, 2, s. 355–381.

SMOLNY, Werner, *Employment adjustment at the firm level: a theoretical model and an empirical investigation for West German manufacturing firms*, Labour, 2002, 16, 1, s. 65–88.

SRNHOLEC, Martin, *Metodika hodnocení hospodárnosti účelové podpory pro aplikovaný výzkum a vývoj ve firmách*, dostupné online: <https://idea.cerge ei.cz/files/16_TACR_Omega_TD020249_CertifikovanaMetodika.pdf>[18. 3. 2019].

STIGLER, George, *The Theory of Economic Regulation*. Bell Journal of Economics and Management Science, 1971, 3, pp. 3–18.

STOREY, David J., *Understanding the Small Business Sector*, London 1994.

STŘELEČEK, František – LOSOSOVÁ, Jana, *Economic impact of several variants of additional direct payments for 2005 and 2006 years on the Czech economy*, Agricultural Economics, 2005, 51, 3, s. 93–111.

STŘELEČEK, František – ZDENĚK, Radek – LOSOSOVÁ, Jana, *Comparison of Agricultural subsidies in the Czech Republic and in the selected states of the European Union,* Agricultural Economics, 2009, 55, 11, s. 519–533.

SZABO, L'uboslav – GRZNÁR, Miroslav, *Farms in the less favoured area conditions in Slovakia,* Agricultural Economics, 2013, 59, 12, s. 543–550.

SZIF, *Výroční zpráva o činnosti SZIF a čerpání finančních prostředků*, dostupné online: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o-nas/vyrocni-zprava> [9. 2. 2015].

SZIF, *Příručka pro žadatele 2015*, dostupné online: <http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fplatby_na_zakla-de_jz%2Fjz%2Fjz%2F1429629090451.pdf> [29. 1. 2015].

ŠPIČKA, Jindřich – KRAUSE, Josef, *Selected socioeconomic impact of public support for agricultural biogas plants: the case of the Czech republic*, Bulgarian Journal of Agricultural Science, 2013, 19, 5, s. 929–938.

SZIF, *Příručka pro žadatele 2013*, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/file/131489/Prirucka_pro_zadatele_2013.pdf> [29. 4. 2013].

SZIF, *Příručka pro žadatele – Přechodné vnitrostátní podpory*, dostupné online: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%-2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsaps%2F03%2Fpvp%2F1381133163137.pdf> [10. 4. 2014].

ŠPIČKA, Jindřich – SMUTKA, Luboš – SELBY, Richard, *Recent areas of innovation activities in the Czech dairy industry*, Agricultural Economics, 2015, 61, 6, s. 249–264.

ŠREIN, Zdeněk, *Hospodářská politika Evropského společenství*, Praha 1996.

ŠTOLBOVÁ, Marie – HLAVSA, Tomáš, *The impact of the LFA payments on the FADN farms in the Czech Republic*, Agricultural Economics, 2008, 54, 10, s. 489–497.

TETHER, Bruce – MASSINI, Silvia, *Employment Creation in Small Technological and Design Innovators in the UK during the 1980s*, Small Business Economics, 1998, 11, 4, s. 353–370.

THOMSON, Kenneth – PSALTOPOULOS, Demetrios, *Incorporating Output Projections into a Regional Input-Output Model: The Case of Forestry in Rural Scotland*, Journal of Applied Input-Output Analysis, 2000, 6, s. 1–16.

THWAITES, Alfred, *Some evidence of regional variations in the introduction and diffusion of industrial products and processes within British manufacturing*, Regional Studies, 1982, 16, 5, s. 371–382.

TURI, Attila – GONCALVES, Gilles – MOCAN, Marian, *Challenges and competitiveness indicators for the sustainable development of the supply chain in food industry,* Procedia – Social and Behavioural Sciences, 2014, 124, s. 133–141.

VAN ITTERSUM, Martin – EWERT, Frank – HECKELEI, Thomas – WERY, Jacques – OLSSON, Johanna Alkan – ANDERSEN, Erling – BEZLEPKINA, Irina – BROUWER, Floor – DONATELLI, Marcello – FLICHMAN, Guillermo – OLSSON, Lennart – RIZZOLI, Andrea – VAN DER WAL, Tamme – WIEN, Jan, Erik – WOLF, Joost, *Integrated assessment of agricultural systems-A component-based framework for the European Union (SEAMLESS),* Agricultural Systems, 2008, 96, 1, s. 150–165.

VAN REENEN, John, *Employment and technological innovation: Evidence from U. K. Manufacturing firms,* Journal of Labor Economics, 1997, 15, 2, s. 255–284.

WEKELIN, Katharine, *Innovation and export behaviour at the firm level,* Research Policy, 1998, 26, 7, s. 829–841.

WATERS, Edward C. – WEBER, Bruce A. – HOLLAND, David W., *The role of agriculture in Oregon's economic base: Findings from a social accounting matrix*, Journal of Agricultural and Resource Economics, 1999, 24, 1, s. 266–280.

WESTHEAD, Paul – COWLING, Marc, *Employment Change in Independent Owner-managed High Technology Firms in Great Britain*, Small Business Economics, 1995, 7, 2, s. 111–140.

WIENGARTEN, Frank – FYNES, Brian – PAGELL, Mark – DE BÚRCA, Seán, *Exploring the impact of national culture on investments in manufacturing practices and performance: an empirical multi-country study*, International Journal of Operations and Production Management, 2011, 31, 5, s. 554–578.

WIJNANDS, J. H. M. – VAN DER MEULEN, B. M. J. – POPPE, K. J., *Competitiveness of the European Food Industry, An economic and legal assessment*, Luxembourg 2007, s. 320.

WOODS, Michael, *Rural Geography: Processes, Responses and Experiences in Rural Restructuring*, London 2005.

WOOLDRIDGE, Jeffrey, *Introductory Econometrics: A Modern Approach,* USA 2009.

WOOLDRIDGE, Jeffrey, *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data,* London 2010.

World Trade Organization, *World trade report 2006: Expoloring the links between subsidies, trade and the WTO,* dostupné online:

<*https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep.../world_trade_report06_e.pdf*> [10. 2. 2019].

WREN, Colin, *Regional Grants. Are they Worth it?*, Fiscal Studies*,* 2005, 26, 2, s. 245–275.

THWAITES, Alfred – WYNARCZYK, Pooran, *The economic performance of innovative small firms in the South East Region and Elsewhere in the UK,* Regional Studies, 1996, 30, 2, s. 135–149.

ZEMPLINEROVÁ, Alena, *Inovační aktivita firem a konkurence*, Polická ekonomie, 2010, 6, s. 747–760.

ZHANG, Huiming – ZHENG, Yu – ZHOU, Dequn – ZHU, Peifeng, *Which Subsidy Mode Improves the Financial Performance of Renewable Energy Firms? A Panel Data Analysis of Wind and Solar Energy Companies Between 2009 and 2014,* Sustainability, 2015, 7, 12, s. 16548–16560.

Použité databáze:

– databáze MPO základních ekonomických ukazatelů potravinářských podniků
– databáze podpořených projektů PRV (MZe)
– databáze podpořených projektů OPPI (MPO)
– Albertina. Praha: Bisnode Česká republika, a. s., [DVD] Databáze firem a institucí.

Použitý software

– Gretl. Gretl 1.9.4 for Microsoft Windows [software], dostupné online: <http://gretl.sourceforge.net/win32/> [16. 6. 2016]
– StatSoft CR, s. r. o. STATISTICA 12 [software], dostupné online: <http://www.statsoft.cz/podpora/ke-stazeni/trial-verze-statistica/> [1. 7. 2016]

Seznam zkratek

AEO	agroenvironmentální opatření
AK ČR	Agrární komora ČR
BPS	bioplynová stanice
CEA	Cost-Effectiveness Analysis
CGE	Computable general equilibrium
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
D-W	Durbin-Watsonova statistika
EC	Evropská komise
EIP	produktivita a udržitelnost zemědělství
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ES	Evropské společenství
ESI	Evropský strukturální a investiční fond
EU	Evropská unie
EU-15	Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Řecko, Spojené království, Španělsko, Rakousko, Švédsko a Finsko
EU-27	Rakousko, Belgie, Bulharsko, Kypr, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Spojené království.
EUR	euro
EZ	ekologické zemědělství
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FEM	Fixed effect model, model fixních, resp. pevných efektů
FO	fyzická osoba
ha	hektar
HDP	hrubý domácí produkt
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
IO	Input-output analýza
LFA	méně příznivé oblasti
LPIS	veřejný registr půdy

MAPP	Method for Impact Assessment of Programmes and Projects
MAS	místní akční skupina
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NRP	Národní registr poradců
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OLS	Ordinary least squares
OP	Operační program
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
OPPIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PO	právnická osoba
PRV	Program rozvoje venkova
PSM	Propensity Score Matching
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
REM	Random effect model, model náhodných efektů
ROE	rentabilita vlastního kapitálu
ROS	rentabilita tržeb
SAM	Successive Approximation Model
SAPS	jednotná platba na plochu
SEA	Strategic Environmental Assesment
SPS	jednotná platba na plochu
SSP	oddělená platba za cukr
STP	oddělená platba za rajčata
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
TBE	Theory based evaluation
TOP-UP	Národní doplňková platba
VCS	platby spojené s produkcí
VDJ	velká dobytčí jednotka
ZP	zpracovatelský průmysl

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet podnikatelských subjektů dle výrobních oborů v CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11

Tabulka 2 Počet zaměstnaných osob dle oborů v CZ-NACE 10 a 11

Tabulka 3 Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (v tis. Kč)

Tabulka 4 Průměrná hrubá měsíční mzda na zaměstnance (v Kč/měsíc)

Tabulka 5 Použité ekonomické ukazatele pro hodnocení dopadů investičních dotací

Tabulka 6 Ukazatele likvidity

Tabulka 7 Ukazatele aktivity

Tabulka 8 Ukazatele rentability

Tabulka 9 Ukazatele zadluženosti

Tabulka 10 Struktura datového souboru žadatelů o podporu v rámci Osy I, opatření I. 1.3 v letech 2007–2013 (dle velikosti a právní formy žadatele)

Tabulka 11 Struktura datového souboru žadatelů o podporu v rámci OPPI v letech 2007–2013 (dle velikosti žadatele)

Tabulka 12 Struktura datového souboru žadatelů o podporu v rámci OPPI v letech 2007–2013 (dle dotačního programu a velikosti žadatele)

Tabulka 13 Struktura datového souboru (podpořené podniky a dostupná účetní data), roky 2007–2013

Tabulka 14 Struktura datového souboru podpořených podniků dle jejich velikosti, roky 2007–2013 (PRV)

Tabulka 15 Struktura datového souboru podpořených podniků dle jejich velikosti (OPPI)

Tabulka 16 Počet podnikatelských subjektů dle výrobního oboru a velikosti subjektu

Tabulka 17 Počty zaměstnanců dle výrobního oboru a velikosti subjektu

Tabulka 18 Tržby za prodej vlastních výrobků na zaměstnance dle výrobního oboru a velikosti subjektu (v tis. Kč)

Tabulka 19 Produktivita práce dle výrobního oboru a velikosti subjektu (v tis. Kč)

Tabulka 20 Mzdové náklady na zaměstnance dle výrobního oboru a velikosti (v Kč za měsíc)

Tabulka 21 Výsledek hospodaření za účetní období dle výrobních oborů a velikosti (v tis. Kč na zaměstnance)

Tabulka 22 Počty žádostí PRV 2007–2013, Osa I, opatření I. 1.3

Tabulka 23 Počet podpořených subjektů dle výrobního oboru

Tabulka 24 Celkové výdaje projektů dle právní formy subjektu a výrobního oboru (v mil. Kč)

Tabulka 25 Celkové výdaje projektů na úspěšnou žádost dle právní formy subjektu a výrobního oboru (v tis. Kč)

Tabulka 26 Výše dotací dle právní formy subjektu a výrobního oboru (v mil. Kč)

Tabulka 27 Výše dotace na úspěšnou žádost dle právní formy subjektu a výrobního oboru (tis. Kč)

Tabulka 28 Investiční směry v oboru 10.1

Tabulka 29 Investiční směry v oboru 10.3

Tabulka 30 Investiční směry v oboru 10.5

Tabulka 31 Investiční směry v oboru 10.6

Tabulka 32 Investiční směry v oboru 10.8

Tabulka 33 Investiční směry v oboru 10.9

Tabulka 34 Investiční směry v odvětví CZ-NACE 11

Tabulka 35 OPPI – ukazatele dle výrobního oboru

Tabulka 36 OPPI – ukazatele dle programu

Tabulka 37 Ukazatele dle výrobních oborů

Tabulka 38 Investiční směry v oboru 10.6

Tabulka 39 Investiční směry v oboru 10.7

Tabulka 40 Investiční směry v oboru 10.8

Tabulka 41 Investiční směry obor 10.9

Tabulka 42 Investiční směry v odvětví CZ-NACE 11

Tabulka 43 Struktura datového souboru (podpořené podniky v rámci PRV 2007–2013)

Tabulka 44 Odhad parametrů FEM (podpoření PRV)

Tabulka 45 Testování statisticky významných odlišností v ukazatelích dle velikosti podniku (Kruskal-Wallisův test)

Tabulka 46 Struktura datového souboru (podpořené podniky v rámci OPPI 2007–2013)

Tabulka 47 Počet podniků podpořených v jednotlivých výrobních oborech a programech OPPI

Tabulka 48 Dopady dotací OPPI na ekonomiku podniků

Tabulka 49 Dopady programu Rozvoj, Inovace a Eko-energie na ekonomiku podniků oboru 10.7

Tabulka 50 Dopady programu Marketing, Nemovitosti a Rozvoj na ekonomiku podniků oboru 10.8

Tabulka 51 Dopady programu Eko-energie, Nemovitosti a Rozvoj na ekonomiku podniků odvětví 11

Tabulka 52 Testování statisticky významných odlišností v ukazatelích dle velikosti podniku (Kruskal-Wallisův test)

Seznam grafů

Graf 1 Podnikatelská struktura potravinářských podniků dle výrobních oborů v roce 2014

Graf 2 Struktura počtu zaměstnanců dle výrobních oborů v roce 2014

Graf 3 Struktura tržeb za prodej vlastních výrobků dle výrobních oborů v roce 2014

Graf 4 Struktura přidané hodnoty v roce 2014 dle výrobních oborů

Graf 5 Produktivita práce dle výrobních oborů v roce 2014 (v tis. Kč)

Graf 6 Struktura výsledku hospodaření za účetní období dle výrobních oborů v roce 2014

Graf 7 Struktura žádostí fyzických a právnických osob

Graf 8 Úspěšnosti projektů dle výrobního oboru a právní formy žadatele (v %)

Graf 9 Struktura úspěšných žádostí dle krajů

Graf 10 Struktura úspěšných žádostí právnických osob dle krajů (počet žádostí)

Graf 11 Struktura úspěšných žádostí právnických osob dle výrobního oboru a kraje (počet žádostí)

Graf 12 Struktura podpořených podniků PO dle výrobního oboru

Graf 13 Struktura celkových výdajů projektů právnických osob dle výrobních oborů

Graf 14 Struktura výše dotace podniků právnických osob dle výrobního oboru

Graf 15 Doba kompletace projektů dle právní formy subjektu a výrobního oboru (dny)

Graf 16 Úspěšnost projektů dle výrobního oboru

Graf 17 Výše dotace dle dotačního programu

Graf 18 Struktura dotací dle výrobního oboru

Seznam příloh

Příloha 1 Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE

Příloha 2 Seznam výrobků, jejichž výroba, zpracování a uvádění na trh spadá do oblasti Společné zemědělské a rybářské politiky, Příloha I. Smlouvy o fungování EU

Příloha 3 Sazby SAPS ČR (v Kč)

Příloha 4 Mapa využití modelů SPS a SAPS členskými státy EU

Příloha 5 Sazby Top Up (v Kč)

Příloha 6 Přechodné vnitrostátní podpory

Příloha 7 Zvláštní podpory

Příloha 8 PRV výdaje v letech 2007–2014 (v tis. Kč)

Příloha 9 Priority PRV 2014–2020

Příloha 10 Zásady – dotační programy

Příloha 11 Podpůrné programy pro zemědělství podle „Zásad“ MZe v letech 2007–2014 (v tis. Kč)

Příloha 12 Likvidita prvního stupně (okamžitá), v Kč

Příloha 13 Likvidita druhého stupně (pohotová), v Kč

Příloha 14 Likvidita třetího stupně (běžná), v Kč

Příloha 15 Doba obratu aktiv (dny)

Příloha 16 Doba obratu zásob (dny)

Příloha 17 Doba obratu pohledávek (dny)

Příloha 18 Doba obratu závazků (dny)

Příloha 19 Rentabilita aktiv (v %)

Příloha 20 Rentabilita tržeb (v %)

Příloha 21 Celková zadluženost (v %)

Příloha 22 Zadluženost bankovními úvěry (v %)

Příloha 23 Základní popisné statistiky (obor 10.1, podpoření PRV)

Příloha 24 Základní popisné statistiky (obor 10.3, podpoření PRV)

Příloha 25 Základní popisné statistiky (obor 10.5, podpoření PRV)

Příloha 26 Základní popisné statistiky (obor 10.6, podpoření PRV)

Příloha 27 Základní popisné statistiky (obor 10.8, podpoření PRV)

Příloha 28 Základní popisné statistiky (obor 10.9, podpoření PRV)

Příloha 29 Základní popisné statistiky (CZ-NACE 11, podpoření PRV)

Příloha 30 Testování předpokladů FEM (obor 10.1, podpoření PRV)

Příloha 31 Testování předpokladů FEM (obor 10.3, podpoření PRV)

Příloha 32 Testování předpokladů FEM (obor 10.5, podpoření PRV)

Příloha 33 Testování předpokladů FEM (obor 10.6, podpoření PRV)

Příloha 34 Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření PRV)

Příloha 35 Testování předpokladů FEM (obor 10.9, podpoření PRV)

Příloha 36 Testování předpokladů FEM (CZ-NACE 11, podpoření PRV)

Příloha 37 Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (podpoření PRV)

Příloha 38 Odhad parametrů FEM (obor 10.1, podpoření PRV)

Příloha 39 Odhad parametrů FEM (obor 10.3, podpoření PRV)

Příloha 40 Odhad parametrů FEM (obor 10.5, podpoření PRV)

Příloha 41 Odhad parametrů FEM (obor 10.6, podpoření PRV)

Příloha 42 Odhad parametrů FEM (obor 10.8, podpoření PRV)

Příloha 43 Odhad parametrů FEM (obor 10.9, podpoření PRV)

Příloha 44 Odhad parametrů FEM (CZ-NACE 11, podpoření PRV)

Příloha 45 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.1, podpoření PRV)

Příloha 46 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.3, podpoření PRV)

Příloha 47 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.5, podpoření PRV)

Příloha 48 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.6, podpoření PRV)

Příloha 49 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.8, podpoření PRV)

Příloha 50 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.9, podpoření PRV)

Příloha 51 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (CZ-NACE 11, podpoření PRV)

Příloha 52 Základní popisné statistiky (obor 10.5, podpoření OPPI)

Příloha 53 Základní popisné statistiky (obor 10.6, podpoření OPPI)

Příloha 54 Základní popisné statistiky (obor 10.7, podpoření OPPI)

Příloha 55 Základní popisné statistiky (obor 10.8, podpoření OPPI)

Příloha 56 Základní popisné statistiky (CZ-NACE 11, podpoření OPPI)

Příloha 57 Testování předpokladů FEM (obor 10.5, podpoření OPPI)

Příloha 58 Testování předpokladů FEM (obor 10.6, podpoření OPPI)

Příloha 59 Testování předpokladů FEM (obor 10.7, podpoření OPPI)

Příloha 60 Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření OPPI)

Příloha 61 Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření OPPI)

Příloha 62 Testování předpokladů FEM (obor 10.7, podpoření OPPI – program Rozvoj)

Příloha 63 Testování předpokladů FEM (obor 10.7, podpoření OPPI – program Inovace)

Příloha 64 Testování předpokladů FEM (obor 10.7, podpoření OPPI – program Eko-energie)

Příloha 65 Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření OPPI – program Marketing)

Příloha 66 Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření OPPI – program Nemovitosti)

Příloha 67 Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření OPPI – program Rozvoj)

Příloha 68 Testování předpokladů FEM (CZ-NACE 11, podpoření OPPI – program Eko-energie)

Příloha 69 Testování předpokladů FEM (CZ-NACE 11, podpoření OPPI – program Rozvoj)

Příloha 70 Testování předpokladů FEM (CZ-NACE 11, podpoření OPPI – program Nemovitosti)

Příloha 71 Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (podpoření OPPI)

Příloha 72 Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (obor 10.7, podpoření v programu Rozvoj, Inovace, Eko-energie)

Příloha 73 Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (obor 10.8, podpoření v programu Marketing, Nemovitosti, Rozvoj)

Příloha 74 Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (CZ-NACE 11, podpoření v programu Eko-energie, Nemovitosti, Rozvoj)

Příloha 75 Odhad parametrů FEM (obor 10.5, podpoření OPPI)

Příloha 76 Odhad parametrů FEM (obor 10.6, podpoření OPPI)

Příloha 77 Odhad parametrů FEM (obor 10.7 podpoření OPPI)

Příloha 78 Odhad parametrů FEM (obor 10.7 podpoření OPPI – program Rozvoj)

Příloha 79 Odhad parametrů FEM (obor 10.7 podpoření OPPI – program Inovace)

Příloha 80 Odhad parametrů FEM (obor 10.7 podpoření OPPI – program Eko-energie)

Příloha 81 Odhad parametrů FEM (obor 10.8 podpoření OPPI)

Příloha 82 Odhad parametrů FEM (obor 10.8 podpoření OPPI – program Marketing)

Příloha 83 Odhad parametrů FEM (obor 10.8 podpoření OPPI – program Nemovitosti)

Příloha 84 Odhad parametrů FEM (obor 10.8 podpoření OPPI – program Rozvoj)

Příloha 85 Odhad parametrů FEM (CZ-NACE 11 podpoření OPPI)

Příloha 86 Odhad parametrů FEM (CZ-NACE 11 podpoření OPPI – program Eko-energie)

Příloha 87 Odhad parametrů FEM (CZ-NACE 11 podpoření OPPI – program Rozvoj)

Příloha 88 Odhad parametrů FEM (CZ-NACE 11 podpoření OPPI – program Nemovitosti)

Příloha 89 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.6, podpoření OPPI)

Příloha 90 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.7, podpoření OPPI)

Příloha 91 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.8, podpoření OPPI)

Příloha 92 Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (CZ-NACE 11, podpoření OPPI)

Přílohy

Příloha č. 1: Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE

			SEKCE C – ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL
10			**Výroba potravinářských výrobků**
	10.1		**Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků**
		10.11	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežího
		10.12	Zpracování a konzervování drůbežího masa
		10.13	Výroba masných výrobků a výrobků z drůbežího masa
	10.2		**Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů**
		10.20	Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů
	10.3		**Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny**
		10.31	Zpracování a konzervování brambor
		10.32	Výroba ovocných a zeleninových šťáv
		10.39	Ostatní zpracování a konzervování ovoce a zeleniny
	10.4		**Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků**
		10.41	Výroba olejů a tuků
		10.42	Výroba margarínu a podobných jedlých tuků
	10.5		**Výroba mléčných výrobků**
		10.51	Zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů
		10.52	Výroba zmrzliny
	10.6		**Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků**
		10.61	Výroba mlýnských výrobků
		10.62	Výroba škrobárenských výrobků
	10.7		**Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků**
		10.71	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
		10.72	Výroba sucharů a sušenek; výroba trvanlivých cukrářských výrobků
		10.73	Výroba makaronů, nudlí, kuskusu a podobných moučných výrobků
	10.8		**Výroba ostatních potravinářských výrobků**
		10.81	Výroba cukru
		10.82	Výroba kakaa, čokolády a cukrovinek
		10.83	Zpracování čaje a kávy
		10.84	Výroba koření a aromatických výtažků
		10.85	Výroba hotových pokrmů

		10.86	Výroba homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin
		10.89	Výroba ostatních potravinářských výrobků j. n.
	10.9		**Výroba průmyslových krmiv**
		10.91	Výroba průmyslových krmiv pro hospodářská zvířata
		10.92	Výroba průmyslových krmiv pro zvířata v zájmovém chovu
11			**Výroba nápojů**
	11.0		**Výroba nápojů**
		11.01	Destilace, rektifikace a míchání lihovin
		11.02	Výroba vína z vinných hroznů
		11.03	Výroba jablečného vína a jiných ovocných vín
		11.04	Výroba ostatních nedestilovaných kvašených nápojů
		11.05	Výroba piva
		11.06	Výroba sladu
		11.07	Výroba nealkoholických nápojů; stáčení minerálních a ostatních vod do lahví

Zdroj: ČSÚ[457]

Příloha č. 2: Seznam výrobků, jejichž výroba, zpracování a uvádění na trh spadá do oblasti Společné zemědělské a rybářské politiky, Příloha I. Smlouvy o fungování EU

Číslo nomenklatury	Název zboží
Kapitola 1	Živá zvířata
Kapitola 2	Maso a poživatelné droby
Kapitola 3	Ryby, korýši a měkkýši
Kapitola 4	Mléko a mlékárenské výrobky; ptačí vejce; přírodní med
Kapitola 5 05.04 05.15	Střeva, měchýře a žaludky ze zvířat (jiných než ryb), celé a jejich části Výrobky živočišného původu jinde neuvedené ani nezahrnuté; mrtvá zvířata kapitol 1 nebo 3, nezpůsobilá k lidskému požívání
Kapitola 6	Živé rostliny a květinářské produkty
Kapitola 7	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy
Kapitola 8	Jedlé ovoce; slupky citrusových plodů a melounů
Kapitola 9	Káva, čaj, koření, jiné než maté (čísla 09.03)
Kapitola 10	Obiloviny
Kapitola 11	Mlýnské výrobky: slad, škroby, lepek, inulin
Kapitola 12	Olejnatá semena a olejnaté plody; různá semena a plody, průmyslové a léčivé rostliny; sláma a pícniny
Kapitola 13 ex 13.03	Pektin
Kapitola 15	
15.01	Vepřové sádlo a jiný lisovaný nebo tavený vepřový tuk; lisovaný nebo tavený drůbeží tuk
15.02	Lůj hovězí, ovčí nebo kozí, surový nebo tavený, též „premier jus“
15.03	Stearin z vepřového sádla, oleostearin, olein z vepřového sádla a neemulgovaný oleomargarin, nesmíchané ani jinak neupravené
15.04	Tuky a oleje z ryb a z mořských savců, též rafinované
15.07	Ztužené rostlinné oleje, tekuté nebo pevné, surové, čištěné nebo rafinované
15.12	Tuky a oleje živočišné nebo rostlinné, hydrogenované, též rafinované, ale jinak neupravené
15.13	Margarin, umělé vepřové sádlo a jiné upravené potravinové tuky
15.17	Zbytky po zpracování živočišných tuků nebo živočišných nebo rostlinných vosků
Kapitola 16	Přípravky z masa, ryb, korýšů nebo měkkýšů
Kapitola 17	
17.01	Řepný a třtinový cukr, v pevném stavu
17.02	Ostatní cukry; cukerné sirupy; umělý med (též smíšený s přírodním medem); karamel
17.03	Melasa, též odbarvená
17.05	Aromatizované nebo barvené cukry, sirupy a melasy (včetně vanilkového cukru nebo vanilínu), vyjma ovocných šťáv s přísadou cukru v jakémkoliv poměru
Kapitola 18	
18.01	Kakaové boby, též ve zlomcích, surové nebo pražené
18.02	Kakaové skořápky, slupky a ostatní kakaové odpady
Kapitola 20	Přípravky ze zeleniny, poživatelných rostlin, ovoce nebo z jiných částí rostlin
Kapitola 22	
22.04	Vinný mošt částečně kvašený, též jinak než přidáním alkoholu

457 ČSÚ, *Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE*, dostupné online: <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_cz_nace/> [5. 9. 2015].

22.05	Víno z čerstvých hroznů; vinný mošt z čerstvých hroznů, jehož kvašení bylo zastaveno přidáním alkoholu
22.07	Ostatní kvašené nápoje (jablečné, hruškové, medovina)
ex 22.08 ex 22.09	Etylalkohol denaturovaný či nedenaturovaný, jakéhokoliv obsahu alkoholu, získávaný ze zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy, vyjma destilátů, likérů a jiných lihových nápojů a složených lihových přípravků (tzv. koncentrované extrakty) pro výrobu alkoholických nápojů
22.10	Stolní ocet a jeho náhražky
Kapitola 23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo
Kapitola 24 24.01	Nezpracovaný tabák, tabákový odpad
Kapitola 45 45.01	Surový přírodní korek, korkový odpad; granulovaný nebo na prach umletý
Kapitola 54 54.01	Len surový, máčený, třený, vochlovaný nebo jinak zpracovaný, avšak nespředený, koudel a odpad (včetně trhaného materiálu)
Kapitola 57 57.01	Pravé konopí (Cannabis sativa) surové, máčené, třené, vochlované nebo jinak zpracované, avšak nespředené, koudel a odpad (včetně trhaného materiálu)

Zdroj: Úřední věstník (2008)

Příloha č. 3: Sazby SAPS ČR (v Kč)

SAPS	Sazba Kč/ha	Počet žádostí	Celková plocha
2004	1 830,40	18 757	3 469 000
2005	2 110,70	20 251	3 493 000
2006	2 517,80	21 118	3 492 400
2007	2 791,50	22 052	3 504 810
2008	3 072,70	23 455	3 513 190
2009	3 710,00	24 389	3 512 716
2010	4 060,80	24 609	3 520 272
2011	4 686,50	26 866	3 524 970
2012	5 387,30	27 628	3 526 475
2013	6 068,88	28 459	3 530 905
2014	5 997,23	29 897	3 547 994

Zdroj: SZIF (2004–2014)

Příloha č. 4: Mapa využití modelů SPS a SAPS členskými státy EU

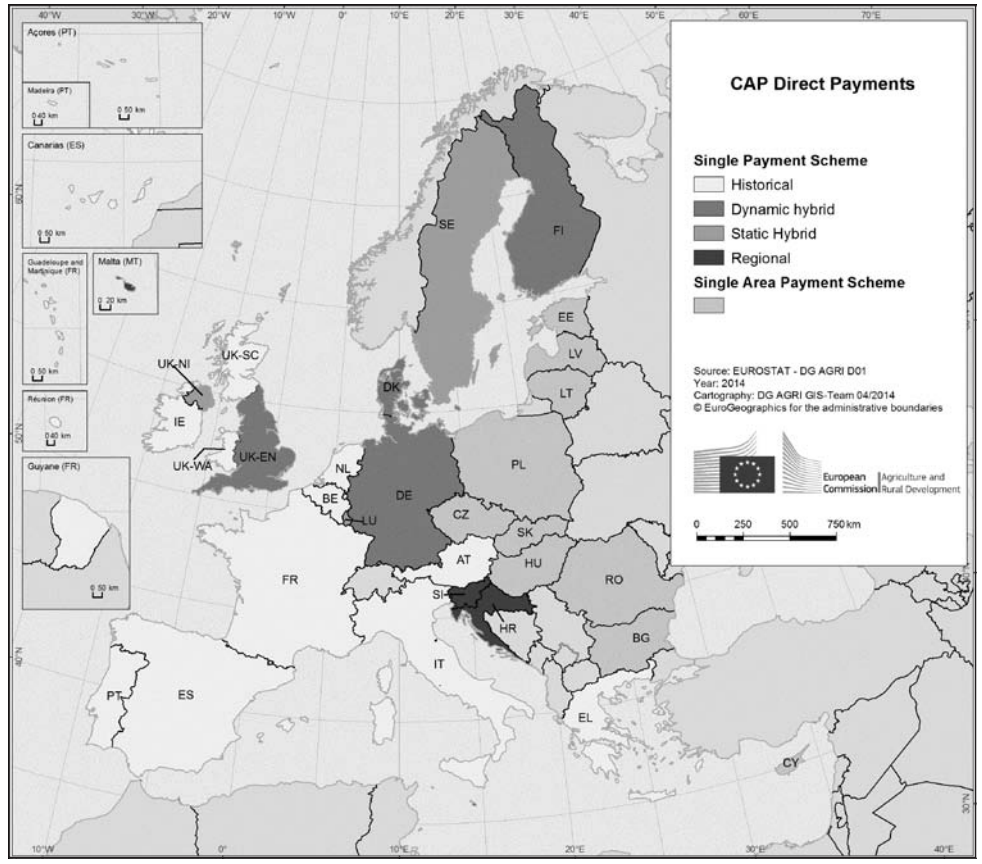

Zdroj: Evropská komise (2012c)

Příloha č. 5: Sazby Top Up (v Kč)

TOP UP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Chmel – decouplovaný (Kč/ha)	–	6 387,5	6 302,8	6 430	3 680,8	4 474,6	8 126,8	7 540,9	6 907,2	6 556,52	4 937,65
Chmel – couplovaný (Kč/ha)	–	–	–	–	2 959,2	3 019,6	–	–	–	–	–
Chmelnice (Kč/ha)	4 320	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Přežvýkavci (Kč/VDJ)	–	2 006,6	2 581,6	2 548,9	1 669,4	1 461,3	1 310,1	910,8	504,56	129,42	96,64
Ovce/kozy (Kč/VDJ)	–	–	–	–	2 939,7	1 362,1	1 000,0	650,8	370,97	94,43	61,15
Bahnice a kozy (Kč/ks)	700	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Některé plodiny na orné půdě (Kč/ha)	–	2 314,9	2 240,4	–	–	–	–	–	–	–	–
Krávy bez tržní produkce mléka (Kč/VDJ)	4 225	–	–	–	1 344,8	3 280,4	2 119,6	1 393,8	778,43	190,92	131,95
Skot (Kč/VDJ)	850	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bramborový škrob – couplovaný (Kč/t)	–	2 960	2 765,5	1 825,9	1 635,2	1 668,6	1 631,2	1 641,4	2 190,8	2 208,92	1 681,86
Bramborový škrob – decouplovaný (Kč/t)	–	–	–	810,5	659,1	586,4	465,3	378,8	–	–	–
Zemědělská půda (Kč/ha)	–	–	–	–	1 341,4	1 184,0	514,1	–	491,43	247,78	185,06
Orná půda (Kč/ha)	1 479	–	–	1 755,1	–	–	–	–	–	–	–
Len na vlákno (Kč/ha)	–	5 029,3	4 321,1	3 843,4	1 631,2	1 664,5	–	–	–	–	–
Oddělená platba za cukr (Kč/t)	–	–	–	–	270,1	350,59	341,65	343,6	379	357,29	382,25
Oddělená platba za rajčata (Kč/t)	–	–	–	–	870,35	873,24	853,67	859	872,44	887,68	954,25
Energetické plodiny	–	–	–	–	1 109,7	1132,38	–	–	–	–	–
Zvláštní podpory											
Dojnice (Kč/VDJ)	–	–	–	–	–	–	2 444,4	2 370,9	1 399,2	1 504,20	2 750,62
Tele masného typu (Kč/VDJ)	–	–	–	–	–	–	–	–	8 148,5	11 649,50	15 214,35
Bahnice, kozy (Kč/VDJ)	–	–	–	–	–	–	–	–	1 886,8	1 861,30	3 505,11
Brambory na škrob (Kč/ha)	–	–	–	–	–	–	–	–	13 433,1	11 991,8	19 670,44
Chmel (Kč/ha)	–	–	–	–	–	–	–	–	4 861,8	5 002,40	9 207,53

Zdroj: SZIF, 2004–2014

Příloha č. 6: Přechodné vnitrostátní podpory

Přechodné vnitrostátní podpory	Stručná charakteristika
Platba na zemědělskou půdu	Poskytovala se na obhospodařovanou zemědělskou půdu o výměře nejméně 1 ha, která byla vedena ve LPIS jako způsobilá zemědělská půda.
Platba na přežvýkavce	Poskytovala se na chované přežvýkavce na hospodářství v množství nejméně 2 VDJ. Berani a kozli se do počtu VDJ nezahrnovali. Mezi přežvýkavce se nepočítají koně, osli ani jejich kříženci.
Platba na chov ovcí, popř. chov koz	Poskytovala se osobám, které chovaly na hospodářství ovce, popřípadě kozy v množství nejméně 2 VDJ. Berani a kozli se do počtu VDJ nezahrnují.
Platba na chov krav bez tržní produkce mléka (KBTPM)	Poskytovala se chovatelům krav bez tržní produkce mléka v množství nejméně 2 VDJ. Nelze poskytnout na krávy, na které již bylo zažádáno o platbu na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka.
Platba na chmel	Byla poskytována osobám se zemědělskou půdou evidovanou jako chmelnice s minimální výměrou 1 ha.
Platba na brambory pro výrobu škrobu (část oddělená od produkce)	Žadatelem byla osoba, která má se zpracovatelem brambor uzavřenou smlouvu o pěstování brambor pro výrobu škrobu.

Zdroj: SZIF (2013a)

Příloha č. 7: Zvláštní podpory

Zvláštní podpora	Stručná charakteristika
Zvláštní podpora na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (dojnice)	Platba se poskytovala na celkový počet VDJ stanovený podle počtu dojnic, a to pouze pokud podíl příjmů nebo tržeb za prodané mléko na celkových příjmech nebo tržbách ze zemědělské výroby byl vyšší nebo roven 15 %. Počet VDJ musí být nejméně 2 VDJ.
Zvláštní podpora na tele masného typu	Žadatelem byla osoba, která vykázala narození telete masného typu. Matkou tohoto telete musí být kráva chovaná v systému bez tržní produkce mléka.
Zvláštní podpora na bahnice, popř. kozy, pasené na travních porostech	Poskytovala se na chované a pasené bahnice, popř. kozy na travních porostech. Platba se poskytovala na nejméně 2 VDJ. Po dobu 5 let od data podání žádosti se musí uchovávat záznam o pastvě.
Zvláštní podpora na brambory pro výrobu škrobu	Žadatelem byla osoba obhospodařující zemědělskou půdu evidovanou jako orná půda. Součástí žádosti o poskytnutí byla smlouva o pěstování brambor pro výrobu škrobu. Minimální výměra platbu činí nejméně 1 ha orné půdy, na které byly pěstovány brambory pro výrobu škrobu. Platba se vypočte vynásobením sazby na ha a způsobilou plochou.
Zvláštní podpora na chmel	Žadatelem byla osoba obhospodařující zemědělskou půdu, která byla vedena v evidenci jako chmelnice. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout zvláštní podporu na chmel, činí nejméně 1 ha chmelnice.

Zdroj: SZIF (2013)

Příloha č. 8: PRV výdaje v letech 2007–2014 (v tis. Kč)

PRV	Opat-ření	Název opatření	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Osa I	I.1.1	Modernizace zemědělských podniků	–	345 230	1 215 902	1 430 587	2 128 711	1 567 178	372 756	608 340
	I.1.2	Investice do lesů	–	130 658	262 113	337 061	256 238	265 081	326 017	212 200
	I.1.3	Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	–	86 053	321 994	476 104	574 525	588 284	434 412	472 228
	I.1.4	Pozemkové úpravy	–	2 188	396 832	1 014 667	206 429	351 827	118 071	553 031
	I.3.1	Další odborné vzdělávání a informační činnost	–	4 563	29 027	32 965	56 292	57 358	40 171	38 880
	I.3.2	Zahájení činnosti mladých zemědělců	100 000	212 195	321 745	327 819	238 069	160 663	55 102	25 972
	I.3.3	Předčasné ukončení zemědělské činnosti	–	–	25 023	59 436	77 328	101 256	113 011	110 112
	I.3.4	Využívání poradenských služeb	–	611	34 724	27 987	46 105	73 835	58 994	57 134
		Osa I celkem	**100 000**	**781 498**	**2 607 360**	**3 706 626**	**3 583 697**	**3 165 482**	**1 518 534**	**2 077 897**
Osa II	II.1.1	Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)	2 719 920	2 678 043	1 288 825	4 265 256	2 656 945	1 203 967	1 995 265	2 958 231
	II.1.2	Platby v rámci NATURA 2000 na zemědělské půdě	7 616	10 493	989	21 980	11 379	817	13 161	12 583
	II.1.3	Agroenvironmentální opatření	–	1 333 187	1 575 747	3 799 403	4 216 537	4 398 030	4 377 123	3 268 049
	II.1.4	Ekologické zemědělství v AEO	–	–	–	–	–	–	–	278 587
	II.1.5	Agroenvoronmentálně-klimatické opatření v AEO	–	–	–	–	–	–	–	758 344
	II.2.1	Zalesňování zemědělské půdy	–	37 730	54 024	43 774	50 589	55 656	57 792	49 844
	II.2.2	Platby v rámci NATURA 2000	–	–	125	1 693	1 937	1 505	267	2 060
	II.2.3	Lesnicko-environmentální platby	–	–	–	–	4 191	2 530	1 524	420
	II.2.4	Obnova lesnického potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	–	5 463	48 716	145 070	113 110	93 750	52 818	71 196
		Osa II celkem	**2 727 536**	**4 064 916**	**2 968 426**	**8 277 176**	**7 054 688**	**5 756 255**	**6 497 950**	**7 399 314**
Osa III	III.1.1	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	–	34 301	476 146	649 600	597 436	751 947	504 514	271 492
	III.1.2	Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	–	18 785	193 546	324 832	361 202	219 075	249 034	361 567

	III.1.3	Podpora cestovního ruchu	–	7 423	72 650	246 455	182 630	278 168	265 584	219 618
	III.2.1	Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	–	373 950	1 129 677	1 757 993	803 411	523 260	748 971	993 716
	III.2.2	Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	–	15 786	87 263	217 546	157 996	167 957	359 193	254 304
	III.4.1	Získávání dovedností, animace a provádění	–	1 039	17 897	21 713	14 498	5 098	10 505	15 912
		Osa III celkem	**–**	**451 284**	**1 977 179**	**3 218 139**	**2 117 173**	**1 945 505**	**2 127 296**	**2 116 609**
Osa IV	IV.1.1	Místní akční skupina	–	8 413	87 454	156 877	158 820	152 660	123 565	78 843
	IV.1.2	Realizace místní rozvojové strategie	–	–	54 007	540 286	813 331	681 164	624 104	729 710
	IV.2.1	Realizace projektů spolupráce	–	–	–	13 232	97 684	69 342	65 005	61 897
		Osa IV celkem	**–**	**8 413**	**141 461**	**710 395**	**1 069 835**	**903 166**	**812 674**	**870 450**
Osa V	V.1	Příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola v rámci programu	–	6 129	19 588	28 323	37 530	39 596	48 221	42 933
	V.2.1	Struktury potřebné pro provoz sítě	–	–	860	942	617	690	570	753
	V.2.2	Akční plán	–	–	4 721	4 897	3 070	4 863	11 049	12 039
		Osa V celkem	**–**	**6 129**	**25 169**	**34 162**	**41 217**	**45 149**	**59 840**	**55 725**
		PRV celkem	**2 827 536**	**5 312 240**	**7 719 595**	**15 946 498**	**13 866 610**	**11 815 557**	**11 016 294**	**12 519 995**

Zdroj: SZIF (2007–2014)

Příloha č. 9: Priority PRV 2014–2020

P1: Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech

Prioritní oblast 1A) Podpora inovací, spolupráce a rozvoje znalostní základny ve venkovských oblastech (opatření M01, M02, M16)

Prioritní oblast 1B) Posílení vazeb mezi zemědělstvím, produkcí potravin a lesnictvím a výzkumem a inovacemi, mimo jiné za účelem zlepšeného řízení v oblasti životního prostředí a environmentálního profilu (opatření M16)

Prioritní oblast 1C) Podpora celoživotního vzdělávání a odborné přípravy v odvětvích zemědělství a lesnictví (opatření M01)

P2: Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů

Prioritní oblast 2A) Zlepšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména za účelem zvýšení míry účasti na trhu a orientace na trh, jakož i diverzifikace zemědělských činností (opatření M01, M02, M04, M16)

Prioritní oblast 2B) Usnadnění vstupu dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví zemědělství, a zejména generační obnovy v tomto odvětví (opatření M01, M06)

Prioritní oblast 2C+) Zlepšení ekonomické výkonnosti lesního hospodářství (opatření M01, M04, M08)

P3: Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství

Prioritní oblast 3A) Zlepšení konkurenceschopnosti prvovýrobců jejich lepším začleněním do zemědělsko-potravinářského řetězce prostřednictvím programů jakosti, přidáváním hodnoty zemědělských produktů, a podporou místních trhů a krátkých dodavatelských řetězců, seskupení producentů a mezioborových organizací (opatření M01, M04, M14, M16)

Prioritní oblast 3B) Podpora předcházení a řízení rizik v zemědělských podnicích
P4: Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím
Prioritní oblast 4A) Obnova, zachování a zvýšení biologické rozmanitosti (včetně oblastí sítě NATURA 2000, v oblastech s přírodními či jinými zvláštními omezeními), zemědělství vysoké přírodní hodnoty a stavu evropské krajiny (opatření M01, M02, M10, M11, M12, M13, M08, M15)
Prioritní oblast 4B) Lepší hospodaření s vodou, včetně nakládání s hnojivy a pesticidy (opatření M01, M02, M08, M10, M11, M12, M13, M15)
4C) Předcházení erozi půdy a lepší hospodaření s půdou (opatření M01, M02, M08, M10, M11, M12, M13, M15)
P5: Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu
Prioritní oblast 5A) Efektivnější využívání vody v zemědělství
Prioritní oblast 5B) Efektivnější využívání energie v zemědělství a při zpracování potravin
Prioritní oblast 5C) Usnadnění dodávek a využívání energie z obnovitelných zdrojů, vedlejších produktů, odpadu, reziduí a jiných nepotravinářských surovin pro účely biologického hospodářství (opatření M06, M16)
Prioritní oblast 5D) Snižování emisí skleníkových plynů a amoniaku ze zemědělství
Prioritní oblast 5E) Podpora ukládání a pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví (opatření M01, M08)
P6: Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech
Prioritní oblast 6A) Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst (opatření M06)
Prioritní oblast 6B) Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech (opatření M1)
Prioritní oblast 6C) Zlepšení dostupnosti, využívání a kvality informačních a komunikačních technologií (IKT) ve venkovských oblastech

Zdroj: MZe (2013) a SZIF (2015a)

Příloha č. 10: Zásady – dotační programy

Podpora včelařství (1.D)
Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách (1.1)
Podpora restrukturalizace ovocných sadů (1.R)
Udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat (2.A)
Podpora ozdravování polních a speciálních plodin (3)
Nákazový fond (8)
Poradenství a vzdělávání (9)
Školní závody (9.E)
Podpora poradenství v zemědělství (9.F)
Podpora účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí (9.H)
Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství (9.I)
Podpora evropské integrace nevládních organizací (10.D)
Podpora technologických platforem v působnosti rezortu MZe (10.E)
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu (13)
Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revírů (17)
Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením (18).

Zdroj: MZe[458]

Příloha č. 11: Podpůrné programy pro zemědělství podle „Zásad“ MZe v letech 2007–2014 (v tis. Kč)

Dotační titul	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
13	309975	230704	157560	180000	120734	131745	130595	140433
celkem	1376931	1215874	1077680	1056871	1290767	1300407	1719174	1880205

Zdroj: MZe (2016)

458 Ministerstvo zemědělství ČR, Národní dotace, dostupné online: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace.> [27. 4. 2014].

Příloha č. 12: Likvidita prvního stupně (okamžitá), v Kč

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	0,23	0,35	0,23	0,34	0,65
	střední	0,16	0,14	0,13	0,16	0,19
	velké	0,08	0,06	0,04	0,06	0,09
	celkem	0,11	0,09	0,08	0,10	0,13
10.2	celkem	0,08	0,12	0,11	0,13	0,24
10.3	malé	0,21	0,22	0,18	0,25	0,16
	střední	0,09	0,03	0,07	0,12	0,07
	velké	0,07	0,03	0,01	0,02	0,01
	celkem	0,11	0,07	0,08	0,11	0,07
10.4	malé	0,09	0,12	0,04	0,02	0,04
	střední	0,21	0,17	0,06	0,08	0,07
	celkem	0,13	0,13	0,05	0,06	0,06
10.5	malé	0,12	0,10	0,15	0,16	0,20
	střední	0,10	0,07	0,10	0,17	0,15
	velké	0,11	0,12	0,11	0,12	0,11
	celkem	0,10	0,09	0,10	0,14	0,13
10.6	celkem	0,17	0,18	0,18	0,21	0,54
10.7	malé	0,24	0,23	0,31	0,23	0,27
	střední	0,19	0,21	0,16	0,17	0,13
	velké	0,06	0,06	0,06	0,08	0,06
	celkem	0,12	0,12	0,11	0,13	0,13
10.8	malé	0,26	0,24	0,27	0,26	5,10
	střední	0,23	0,24	0,20	0,22	0,16
	velké	0,09	0,13	0,16	0,25	0,19
	celkem	0,16	0,18	0,18	0,23	0,30
10.9	malé	0,22	0,23	0,27	0,47	0,42
	střední	0,04	0,05	0,07	0,11	0,10
	velké	0,06	0,16	0,06	0,05	0,05
	celkem	0,07	0,09	0,09	0,12	0,12
10	malé	0,21	0,20	0,22	0,23	0,51
	střední	0,13	0,12	0,12	0,15	0,13
	velké	0,09	0,10	0,10	0,13	0,12
	celkem	0,11	0,12	0,12	0,14	0,17
11	malé	0,22	0,24	0,22	0,25	0,30
	střední	0,22	0,13	0,20	0,16	0,22
	velké	0,18	0,17	0,19	0,27	0,36
	celkem	0,19	0,16	0,17	0,21	0,28
10 + 11	malé	0,21	0,21	0,22	0,24	0,47
	střední	0,15	0,12	0,13	0,16	0,15
	velké	0,14	0,14	0,13	0,18	0,18
	celkem	0,16	0,15	0,15	0,18	0,21
ZP	celkem	0,18	0,17	0,19	0,20	0,22

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 13: Likvidita druhého stupně (pohotová), v Kč

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	1,01	0,99	0,78	1,06	1,72
	střední	0,83	0,76	0,75	0,77	0,75
	velké	0,57	0,57	0,57	0,54	0,55
	celkem	0,60	0,57	0,58	0,60	0,61
10.2	celkem	0,71	0,70	0,61	0,69	0,88
10.3	malé	0,59	0,61	0,79	0,98	0,77
	střední	0,54	0,60	0,71	0,72	0,57
	velké	0,95	0,95	0,75	0,69	0,59
	celkem	0,64	0,61	0,66	0,71	0,58
10.4	malé	0,46	0,66	0,25	0,47	0,65
	střední	0,74	0,69	0,61	0,69	0,51
	celkem	0,56	0,61	0,59	0,66	0,58
10.5	malé	0,44	0,51	0,55	0,69	0,90
	střední	0,72	0,84	0,85	0,99	0,89
	velké	0,90	0,90	0,88	0,89	0,88
	celkem	0,73	0,78	0,80	0,86	0,85
10.6	celkem	0,87	0,94	0,88	0,93	1,18
10.7	malé	0,80	0,77	1,11	0,67	0,67
	střední	0,75	0,76	0,64	0,63	0,56
	velké	0,67	0,66	0,54	0,54	0,47
	celkem	0,66	0,64	0,58	0,58	0,52
10.8	malé	1,00	0,95	0,89	0,93	9,92
	střední	0,97	0,99	0,93	0,96	0,82
	velké	1,00	0,85	0,92	0,90	0,75
	celkem	0,94	0,87	0,90	0,91	1,02
10.9	malé	0,96	1,11	1,14	1,37	3,14
	střední	0,64	0,77	1,05	1,55	1,23
	velké	0,85	0,84	0,57	0,55	0,61
	celkem	0,75	0,83	0,87	1,12	1,22
10	malé	0,77	0,78	0,82	0,84	1,52
	střední	0,76	0,80	0,85	0,99	0,86
	velké	0,82	0,78	0,77	0,73	0,70
	celkem	0,73	0,73	0,75	0,80	0,84
11	malé	0,69	0,73	0,69	0,71	0,83
	střední	0,88	0,74	0,94	0,86	1,12
	velké	0,50	0,49	0,51	0,69	0,90
	celkem	0,62	0,58	0,59	0,69	0,88
10 + 11	malé	0,75	0,77	0,80	0,81	1,38
	střední	0,79	0,79	0,86	0,97	0,90
	velké	0,74	0,69	0,68	0,72	0,74
	celkem	0,76	0,74	0,77	0,83	0,91
ZP	celkem	0,91	0,91	0,95	0,96	0,99

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 14: Likvidita třetího stupně (běžná), v Kč

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	1,15	1,11	0,88	1,17	1,89
	střední	1,14	1,03	1,00	1,03	1,01
	velké	0,76	0,76	0,75	0,73	0,76
	celkem	0,78	0,75	0,76	0,79	0,81
10.2	celkem	1,02	1,07	0,99	1,08	1,32
10.3	malé	0,96	1,06	1,25	1,55	1,27
	střední	1,25	1,44	1,78	1,81	1,52
	velké	1,45	1,54	1,35	1,36	1,21
	celkem	1,16	1,18	1,29	1,43	1,25
10.4	malé	0,57	0,82	0,33	0,90	1,46
	střední	1,27	1,22	1,36	1,37	1,14
	celkem	0,81	0,93	1,13	1,17	1,20
10.5	malé	0,75	0,70	0,73	0,92	1,23
	střední	1,00	1,07	1,10	1,28	1,16
	velké	1,14	1,16	1,15	1,16	1,18
	celkem	0,96	1,01	1,02	1,11	1,11
10.6	celkem	1,14	1,27	1,20	1,26	1,58
10.7	malé	0,98	0,92	1,36	0,92	0,90
	střední	0,94	0,94	0,82	0,85	0,78
	velké	0,79	0,77	0,64	0,63	0,55
	celkem	0,78	0,75	0,69	0,70	0,64
10.8	malé	1,33	1,30	1,25	1,37	12,79
	střední	1,45	1,49	1,42	1,55	1,38
	velké	1,38	1,37	1,59	1,58	1,39
	celkem	1,30	1,32	1,41	1,45	1,61
10.9	malé	1,38	1,61	1,59	1,98	3,69
	střední	1,16	1,27	1,59	2,15	1,76
	velké	1,41	1,43	1,06	1,04	1,10
	celkem	1,19	1,30	1,35	1,63	1,70
10	malé	1,02	1,05	1,09	1,19	1,96
	střední	1,18	1,22	1,30	1,47	1,32
	velké	1,18	1,13	1,19	1,14	1,11
	celkem	1,01	1,03	1,09	1,16	1,21
11	malé	1,05	1,12	1,09	1,16	1,39
	střední	1,20	1,10	1,57	1,42	1,91
	velké	0,72	0,71	0,71	0,96	1,29
	celkem	0,87	0,83	0,86	1,02	1,34
10 + 11	malé	1,03	1,06	1,09	1,18	1,85
	střední	1,18	1,19	1,35	1,46	1,40
	velké	1,09	1,03	1,05	1,13	1,19
	celkem	1,11	1,10	1,17	1,27	1,39
ZP	celkem	1,26	1,26	1,33	1,32	1,38

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 15: Doba obratu aktiv (dny)

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	162,06	143,34	141,31	140,56	134,91
	střední	165,75	169,36	146,26	152,63	146,26
	velké	197,81	196,65	205,37	199,32	190,31
	celkem	181,22	176,78	175,88	173,08	165,61
10.2	celkem	235,78	292,25	300,66	285,90	291,41
10.3	malé	360,27	314,14	311,10	324,89	321,94
	střední	272,75	290,57	281,32	290,88	284,74
	velké	271,11	239,38	221,27	224,34	221,26
	celkem	288,25	276,73	266,63	274,02	269,67
10.4	malé	188,90	192,27	273,82	80,88	87,60
	střední	200,06	167,10	180,00	161,04	172,87
	celkem	198,01	168,83	187,41	133,41	143,65
10.5	malé	267,05	252,40	321,16	253,19	248,21
	střední	148,69	149,66	161,72	143,31	144,59
	velké	173,92	170,70	160,10	160,04	162,39
	celkem	164,67	165,28	167,89	156,46	158,08
10.6	celkem	289,91	235,74	247,66	201,84	182,26
10.7	malé	246,08	254,57	280,55	259,73	378,64
	střední	252,62	247,76	248,12	244,46	256,81
	velké	273,65	237,66	248,88	348,32	365,60
	celkem	260,94	244,31	256,57	288,54	329,38
10.8	malé	200,16	269,41	265,28	305,06	192,74
	střední	280,73	286,14	296,19	306,10	352,72
	velké	220,35	202,95	203,29	271,63	307,04
	celkem	232,88	235,52	237,91	289,52	295,70
10.9	malé	256,88	251,17	239,98	236,08	265,58
	střední	266,93	214,73	219,41	212,15	227,92
	velké	192,31	194,95	264,71	245,86	257,32
	celkem	243,08	216,46	234,26	223,13	239,36
10	malé	219,32	223,99	231,46	205,17	200,24
	střední	221,46	205,85	210,46	206,26	216,79
	velké	215,14	204,52	213,83	234,93	242,33
	celkem	218,42	208,42	215,34	216,78	223,23
11	malé	690,00	647,39	686,49	665,00	594,88
	střední	485,74	474,71	425,68	403,06	363,70
	velké	496,98	494,21	417,20	695,06	627,12
	celkem	509,01	501,27	441,68	595,84	537,23
10 + 11	malé	261,62	263,64	274,17	245,34	234,90
	střední	258,44	240,30	240,82	233,33	237,31
	velké	286,90	276,14	259,80	349,40	338,82
	celkem	271,99	259,95	254,50	283,05	278,67
ZP	celkem	279,73	270,39	265,26	276,43	262,41

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 16: Doba obratu zásob (dny)

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	16,64	17,45	16,31	15,94	14,83
	střední	20,54	21,09	20,38	22,09	20,55
	velké	25,04	24,34	25,00	24,40	22,70
	celkem	21,98	21,90	21,90	21,89	20,37
10.2	celkem	46,11	61,10	65,43	58,09	47,76
10.3	malé	80,82	79,21	75,54	74,77	80,70
	střední	96,63	116,36	107,88	113,25	122,24
	velké	61,55	58,33	56,01	61,10	65,95
	celkem	81,69	87,03	83,63	87,48	94,43
10.4	malé	34,77	44,74	371,11	46,29	57,85
	střední	71,43	60,73	93,26	65,88	82,33
	celkem	65,09	59,87	111,05	58,58	73,21
10.5	malé	33,51	38,77	32,02	35,80	42,62
	střední	25,65	22,78	22,18	20,63	24,56
	velké	21,35	23,59	21,57	22,05	26,25
	celkem	24,28	24,09	22,33	21,91	26,08
10.6	celkem	49,05	43,32	50,45	41,17	38,34
10.7	malé	19,99	20,65	28,12	23,43	36,80
	střední	18,18	16,84	17,53	21,57	21,35
	velké	17,48	14,83	14,77	16,22	16,10
	celkem	18,30	16,71	18,62	20,15	22,29
10.8	malé	34,96	48,39	48,65	56,34	31,57
	střední	54,37	60,78	65,35	69,68	77,08
	velké	51,23	65,90	82,91	85,81	94,92
	celkem	48,70	61,23	71,78	74,57	72,09
10.9	malé	59,95	64,98	58,36	56,71	67,55
	střední	93,55	75,23	69,70	65,21	77,68
	velké	136,46	154,27	180,21	141,52	168,58
	celkem	96,52	82,34	88,74	79,41	94,59
10	malé	30,68	34,79	40,07	35,97	35,13
	střední	48,61	47,35	49,97	47,45	52,14
	velké	36,73	38,21	47,27	46,10	48,62
	celkem	40,42	41,41	47,14	44,73	47,37
11	malé	116,91	119,26	122,47	122,31	117,92
	střední	63,19	73,03	72,64	70,85	68,30
	velké	40,93	42,99	39,38	38,52	37,14
	celkem	52,81	57,26	56,06	55,66	53,66
10 + 11	malé	38,67	42,63	47,87	43,60	42,31
	střední	50,95	51,19	53,68	51,22	54,86
	velké	37,98	39,57	45,17	43,99	45,35
	celkem	43,04	44,60	48,92	46,89	48,64
ZP	celkem	50,43	50,06	50,46	49,84	48,40

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 17: Doba obratu pohledávek (dny)

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	45,19	38,83	35,30	36,05	31,45
	střední	42,41	46,42	44,99	45,46	39,58
	velké	46,73	45,92	53,12	43,92	38,10
	celkem	45,23	44,40	47,06	42,56	37,00
10.2	celkem	70,06	75,63	70,04	64,75	61,56
10.3	malé	66,37	59,11	81,40	75,73	78,09
	střední	54,60	63,24	58,84	55,58	56,61
	velké	84,85	73,55	53,63	49,49	50,79
	celkem	67,81	66,16	62,14	57,69	59,08
10.4	malé	65,44	71,45	50,08	36,13	32,82
	střední	49,57	42,66	53,28	42,74	40,48
	celkem	52,48	44,64	53,02	40,46	37,85
10.5	malé	64,95	79,47	85,84	73,52	74,03
	střední	52,54	66,05	67,18	57,24	59,32
	velké	55,13	63,87	57,93	57,97	60,42
	celkem	54,19	65,89	63,79	58,34	60,54
10.6	celkem	90,81	74,72	82,06	70,36	47,89
10.7	malé	57,79	63,21	76,14	53,98	68,11
	střední	47,82	46,89	46,29	43,09	39,18
	velké	74,74	63,60	56,86	61,15	55,55
	celkem	63,40	59,39	58,99	53,11	52,48
10.8	malé	67,13	85,03	74,18	84,98	56,88
	střední	76,04	78,28	88,23	80,71	80,50
	velké	66,76	55,00	54,94	58,16	56,90
	celkem	69,35	65,75	66,97	70,67	64,64
10.9	malé	78,93	89,28	86,99	71,40	265,26
	střední	72,46	67,39	75,75	87,17	81,86
	velké	64,49	63,15	73,67	61,92	71,53
	celkem	70,90	69,75	76,76	79,19	98,86
10	malé	63,17	65,95	67,50	57,42	73,36
	střední	60,41	61,55	66,39	65,51	61,96
	velké	61,02	56,83	57,33	54,77	53,70
	celkem	61,17	60,38	62,68	59,99	61,02
11	malé	136,75	141,63	129,56	111,36	94,83
	střední	122,24	112,93	86,51	84,03	72,18
	velké	47,66	46,70	44,78	42,01	36,08
	celkem	76,20	73,74	64,97	61,75	53,00
10 + 11	malé	69,78	73,04	73,33	62,13	75,25
	střední	69,07	68,13	69,23	68,06	63,39
	velké	57,62	54,33	54,50	51,60	49,28
	celkem	63,94	62,73	63,07	60,30	59,60
ZP	celkem	81,08	81,03	77,60	80,90	76,27

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 18: Doba obratu závazků (dny)

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	103,20	106,00	95,66	83,80	76,22
	střední	64,99	68,19	67,91	70,47	70,68
	velké	64,41	63,42	64,11	61,02	60,12
	celkem	73,20	74,67	72,11	68,80	66,68
10.2	celkem	122,61	151,84	162,98	129,86	104,87
10.3	malé	174,29	152,95	125,57	93,01	62,80
	střední	82,14	78,21	73,27	72,46	69,65
	velké	63,64	61,86	59,95	62,52	59,00
	celkem	92,34	88,39	80,46	73,26	64,33
10.4	malé	168,48	107,10	222,23	49,96	53,52
	střední	72,75	73,13	76,17	56,44	93,45
	celkem	90,28	75,46	87,71	54,20	79,77
10.5	malé	255,52	208,30	241,05	175,08	113,92
	střední	77,18	77,75	77,28	69,31	74,96
	velké	61,53	65,49	62,46	66,02	64,28
	celkem	79,51	80,18	77,65	72,54	71,62
10.6	celkem	112,86	75,81	93,11	73,49	67,26
10.7	malé	104,78	115,88	102,35	128,67	201,22
	střední	79,49	82,19	78,50	81,85	91,95
	velké	107,38	96,35	107,46	126,21	141,52
	celkem	99,66	97,67	98,89	112,23	137,09
10.8	malé	90,79	120,18	130,54	131,82	64,35
	střední	94,97	90,32	112,72	110,66	136,57
	velké	89,91	89,39	83,84	104,40	129,54
	celkem	91,45	94,05	98,00	111,13	116,83
10.9	malé	83,99	70,18	64,66	63,42	71,01
	střední	85,31	61,15	54,52	52,48	56,49
	velké	48,64	44,54	54,98	53,24	50,27
	celkem	74,07	59,56	56,05	53,89	56,47
10	malé	112,55	111,01	110,75	96,12	85,31
	střední	80,99	73,38	76,21	71,43	80,87
	velké	76,35	76,72	76,12	79,71	84,83
	celkem	84,76	81,19	81,81	79,12	83,19
11	malé	355,59	386,43	375,90	348,49	293,98
	střední	181,55	193,14	179,58	160,91	128,11
	velké	161,66	170,24	250,04	364,24	358,27
	celkem	182,73	194,80	237,72	295,58	276,67
10 + 11	malé	134,39	136,80	135,64	118,17	103,63
	střední	95,07	88,72	90,79	83,74	87,47
	velké	98,07	99,84	115,43	150,49	153,40
	celkem	102,82	101,18	108,79	116,96	117,35
ZP	celkem	114,87	114,03	107,67	114,11	110,41

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 19: Rentabilita aktiv (v %)

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	−0,62	−2,66	−1,07	4,03	6,10
	střední	2,24	−0,28	0,13	−0,58	−0,97
	velké	3,25	0,48	1,78	1,45	2,65
	celkem	2,23	−0,31	0,92	1,43	2,40
10.2	celkem	2,33	−2,43	0,56	0,21	0,14
10.3	malé	0,99	1,14	4,25	4,03	2,38
	střední	2,69	3,45	2,17	3,67	1,88
	velké	11,97	9,53	9,06	7,05	4,52
	celkem	5,48	4,83	4,78	4,77	2,79
10.4	malé	−5,51	−3,92	5,78	0,51	2,56
	střední	10,25	−0,35	2,63	2,17	3,35
	celkem	7,50	−0,63	3,00	1,82	3,19
10.5	malé	0,71	1,22	0,89	−0,87	−2,08
	střední	−0,34	0,63	3,89	5,79	3,53
	velké	6,76	4,82	5,82	8,40	5,98
	celkem	2,78	2,62	4,48	6,59	4,33
10.6	celkem	2,85	3,35	1,43	1,72	2,18
10.7	malé	6,47	2,84	2,33	1,48	2,76
	střední	1,67	3,47	4,00	2,53	2,60
	velké	8,26	6,90	2,81	−0,23	−0,13
	celkem	6,20	5,00	2,97	0,98	1,38
10.8	malé	3,13	3,56	4,28	4,76	−2,55
	střední	5,45	5,93	2,75	4,06	4,86
	velké	10,52	11,80	6,56	8,87	10,25
	celkem	7,66	8,48	4,87	6,33	6,22
10.9	malé	−0,58	2,78	3,99	6,71	4,12
	střední	7,78	8,62	10,08	11,43	9,82
	velké	4,58	6,32	1,51	1,07	1,00
	celkem	5,86	7,30	6,65	8,06	6,75
10	malé	1,78	1,42	2,05	3,40	2,28
	střední	4,75	4,24	4,59	5,50	5,14
	velké	7,12	6,41	3,99	4,11	4,35
	celkem	5,19	4,59	3,89	4,57	4,34
11	malé	−1,32	0,64	1,49	1,16	0,87
	střední	4,07	1,85	0,63	2,80	2,75
	velké	6,28	7,93	8,01	4,26	4,42
	celkem	4,85	5,48	4,92	3,64	3,71
10 + 11	malé	1,04	1,24	1,91	2,87	1,97
	střední	4,57	3,63	3,60	4,86	4,63
	velké	6,75	7,08	5,45	4,18	4,38
	celkem	5,07	4,89	4,20	4,22	4,12
ZP	celkem	6,17	6,13	6,13	6,22	7,70

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 20: Rentabilita tržeb (v %)

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	−0,35	−1,36	−0,53	1,96	2,80
	střední	1,19	−0,15	0,06	−0,30	−0,47
	velké	2,17	0,32	1,25	0,97	1,67
	celkem	1,35	−0,18	0,55	0,84	1,32
10.2	celkem	1,92	−2,42	0,58	0,21	0,13
10.3	malé	1,38	1,24	4,90	4,97	2,85
	střední	2,27	3,35	1,83	3,30	1,64
	velké	11,19	7,74	6,96	5,42	3,37
	celkem	5,29	4,53	4,20	4,37	2,48
10.4	malé	−5,52	−4,51	9,73	0,16	0,84
	střední	10,15	−0,27	2,33	1,50	2,46
	celkem	7,44	−0,50	2,80	1,00	1,85
10.5	malé	0,60	0,98	0,86	−0,79	−2,03
	střední	−0,15	0,30	1,90	2,50	1,62
	velké	3,63	2,49	2,81	4,00	3,03
	celkem	1,42	1,34	2,27	3,11	2,18
10.6	celkem	3,05	2,81	1,26	1,23	1,37
10.7	malé	5,72	2,57	2,34	1,36	4,28
	střední	1,43	2,95	3,38	2,01	2,20
	velké	7,56	5,52	2,31	−0,30	−0,18
	celkem	5,53	4,19	2,59	0,99	1,65
10.8	malé	2,13	3,21	3,85	4,83	−1,50
	střední	5,06	5,54	2,65	4,07	5,78
	velké	10,40	11,02	6,14	9,00	12,32
	celkem	6,91	7,87	4,58	6,39	6,44
10.9	malé	−0,61	2,85	3,81	6,13	4,61
	střední	9,85	8,63	10,54	12,32	12,96
	velké	7,05	9,28	2,81	1,65	1,88
	celkem	7,55	7,73	7,88	9,24	9,47
10	malé	1,40	1,13	1,68	2,45	1,59
	střední	3,86	3,25	3,58	4,24	4,33
	velké	5,88	4,90	3,27	3,47	3,91
	celkem	4,22	3,54	3,12	3,60	3,62
11	malé	−3,15	1,48	3,59	2,68	1,81
	střední	6,16	2,73	0,84	3,49	3,13
	velké	9,68	12,09	10,34	9,16	8,64
	celkem	7,74	8,60	6,80	6,78	6,28
10 + 11	malé	0,98	1,16	1,86	2,47	1,61
	střední	4,23	3,17	3,13	4,12	4,12
	velké	7,01	6,95	5,15	5,05	5,26
	celkem	4,96	4,56	3,86	4,23	4,16
ZP	celkem	5,85	5,55	5,52	5,77	6,72

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 21: Celková zadluženost (v %)

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	76,88	87,98	83,13	71,46	66,10
	střední	57,23	59,77	62,05	61,18	60,44
	velké	56,61	55,67	57,52	56,48	52,28
	celkem	60,80	62,86	63,07	60,39	56,82
10.2	celkem	64,09	62,66	64,42	54,28	43,79
10.3	malé	63,98	73,97	62,35	45,10	40,65
	střední	49,84	47,35	43,29	43,07	48,36
	velké	38,97	35,84	35,51	35,14	37,32
	celkem	49,36	50,23	46,06	41,23	43,11
10.4	malé	103,62	92,06	95,90	103,77	64,09
	střední	66,26	63,27	56,15	44,69	54,50
	celkem	72,79	65,52	60,74	57,04	56,50
10.5	malé	112,87	99,66	91,34	82,58	60,01
	střední	69,12	70,61	65,00	61,11	64,25
	velké	52,99	55,03	52,90	53,97	52,98
	celkem	65,67	66,11	61,95	59,15	58,34
10.6	celkem	52,75	47,13	54,28	54,94	48,10
10.7	malé	53,39	60,69	51,03	64,33	67,74
	střední	54,42	55,19	52,52	53,85	52,21
	velké	52,45	53,89	54,15	45,16	45,68
	celkem	53,17	55,96	52,90	52,55	53,21
10.8	malé	59,47	60,49	61,78	58,03	44,07
	střední	46,72	43,18	50,62	45,93	46,38
	velké	46,68	47,15	45,52	44,39	46,85
	celkem	48,79	47,99	49,61	47,32	46,25
10.9	malé	51,12	47,73	48,37	42,62	41,89
	střední	50,38	47,41	39,32	34,94	34,76
	velké	48,46	50,93	59,11	55,82	51,89
	celkem	50,02	48,01	46,53	41,52	40,25
10	malé	65,35	65,86	63,49	62,06	54,45
	střední	54,84	53,54	51,60	47,48	47,83
	velké	50,99	51,58	52,36	50,07	49,05
	celkem	55,16	55,03	54,01	51,10	49,44
11	malé	60,41	68,41	64,53	62,33	60,84
	střední	56,48	58,13	58,18	52,93	45,45
	velké	49,08	50,29	65,77	56,15	60,11
	celkem	52,33	54,38	63,28	56,00	56,90
10 + 11	malé	64,18	66,44	63,74	62,12	55,87
	střední	55,27	54,71	53,24	48,78	47,32
	velké	50,15	51,01	57,23	53,08	54,18
	celkem	54,19	54,81	56,80	52,90	51,98
ZP	celkem	50,91	52,11	50,08	50,20	50,50

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 22: Zadluženost bankovními úvěry (v %)

Obor	Velikost	2010	2011	2012	2013	2014
10.1	malé	13,20	14,03	15,43	11,84	9,60
	střední	18,02	19,51	15,62	15,01	12,11
	velké	24,05	23,42	26,30	25,87	20,69
	celkem	20,41	20,62	22,07	20,63	16,55
10.2	celkem	12,09	10,70	10,21	8,86	7,81
10.3	malé	15,60	25,28	21,99	16,47	21,14
	střední	19,72	20,44	17,24	18,16	23,90
	velké	15,50	10,00	8,41	7,27	10,65
	celkem	17,33	18,29	15,88	14,49	19,26
10.4	malé	14,43	36,36	14,74	42,00	2,99
	střední	29,90	19,50	13,83	9,65	0,44
	celkem	27,20	20,82	13,94	16,41	0,97
10.5	malé	17,19	17,13	16,28	13,43	14,11
	střední	17,21	18,66	17,22	12,74	12,41
	velké	17,61	16,66	13,89	12,72	13,40
	celkem	17,38	17,60	15,70	12,78	13,03
10.6	celkem	13,82	14,97	16,69	18,53	11,20
10.7	malé	10,81	15,17	14,54	14,79	14,60
	střední	22,95	22,01	20,88	20,37	16,40
	velké	13,21	13,35	10,97	8,93	6,97
	celkem	14,98	15,98	14,36	13,65	11,59
10.8	malé	14,11	15,88	12,58	14,82	10,68
	střední	12,90	11,62	12,56	9,77	7,66
	velké	5,88	3,10	4,28	5,95	4,66
	celkem	9,52	8,06	8,42	8,93	6,74
10.9	malé	18,42	19,79	21,42	15,76	15,15
	střední	18,41	18,93	14,47	10,20	9,98
	velké	23,17	28,08	38,34	34,16	32,36
	celkem	19,55	20,50	22,60	17,36	16,66
10	malé	14,03	16,30	15,64	15,21	11,85
	střední	18,27	17,90	15,39	12,85	10,52
	velké	15,50	14,07	16,76	16,14	14,04
	celkem	16,36	16,07	16,02	14,60	12,18
11	malé	8,87	8,72	9,77	9,92	11,42
	střední	19,10	17,45	15,99	13,01	10,23
	velké	16,56	15,84	5,84	3,74	2,98
	celkem	16,43	15,52	9,46	6,40	5,40
10 + 11	malé	12,81	14,56	14,26	13,96	11,75
	střední	18,49	17,78	15,54	12,89	10,46
	velké	15,96	14,86	12,80	10,00	8,91
	celkem	16,38	15,88	14,05	11,58	9,87
ZP	celkem	9,84	9,94	9,49	8,92	8,42

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 23: Základní popisné statistiky (obor 10.1, podpoření PRV)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	81	335 154,2	116 195,0	−26,0	5 060 008,0	639 486,5
Výkonová spotřeba	81	302 975,9	102 997,0	0,0	4 292 032,0	556 963,4
Fixní aktiva	81	151 948,5	51 579,0	−626,0	3 903 240,0	421 560,0
Výsledek hospodaření	81	3 807,3	937,0	−1 014 136,0	540 179,0	55 709,6
Produktivita práce	81	287,8	282,0	−4 149,0	1 960,0	392,7
Zadluženost BÚ	81	25,4	17,0	0,0	266,0	29,4
Přidaná hodnota	81	61 435,2	25 066,0	−15 461,0	836 404,0	108 031,6

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 24: Základní popisné statistiky (obor 10.3, podpoření PRV)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	35	98 973,2	83 811,0	0,0	593 182,0	96 612,7
Výkonová spotřeba	35	95 284,4	66 772,0	0,0	665 461,0	116 360,1
Fixní aktiva	35	90 717,3	66 044,0	0,0	447 075,0	86 729,4
Výsledek hospodaření	35	9 299,2	5 038,0	−12 952,0	109 532,0	16 724,5
Produktivita práce	35	504,4	365,0	0,0	1 810,5	385,2
Zadluženost BÚ	35	21,7	12,6	−1,6	165,9	27,5
Přidaná hodnota	35	47 050,3	27 773,0	−46,0	678 955,0	94 240,6

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 25: Základní popisné statistiky (obor 10.5, podpoření PRV)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	30	550 771,7	200 457,0	0,0	6 090 181,0	975 946,7
Výkonová spotřeba	30	488 416,3	169 685,5	0,0	5 555 412,0	874 057,6
Fixní aktiva	30	116 848,5	49 417,0	0,0	1 209 229,0	207 536,2
Výsledek hospodaření	30	12 298,2	3 952,5	−54 673,0	184 862,0	29 264,2
Produktivita práce	30	698,3	357,8	−1 614,0	14 146,0	1 729,6
Zadluženost BÚ	30	33,9	24,4	0,0	172,0	35,2
Přidaná hodnota	30	71 792,5	31 551,0	−18 044,0	823 835,0	125 780,8

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 26: Základní popisné statistiky (obor 10.6, podpoření PRV)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	15	202 931,2	174 191,0	0,0	880 823,0	155 700,9
Výkonová spotřeba	15	178 145,8	157 650,0	0,0	831 991,0	145 469,5
Fixní aktiva	15	47 327,3	38 946,0	9,0	204 835,0	43 011,0
Výsledek hospodaření	15	4 899,1	2 477,0	−26 088,0	36 892,0	8 807,3
Produktivita práce	15	671,2	530,6	−52,1	5 085,0	568,0
Zadluženost BÚ	15	29,4	5,8	0,0	168,6	42,4
Přidaná hodnota	15	40 783,2	27 383,0	−782,0	218 012,0	46 966,4

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 27: Základní popisné statistiky (obor 10.8, podpoření PRV)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	29	118 869,7	73 003,0	−581,0	680 156,0	138 373,2
Výkonová spotřeba	29	105 512,4	67 380,0	0,0	600 930,0	116 786,0
Fixní aktiva	29	49 592,1	25 557,0	0,0	355 281,0	65 896,7
Výsledek hospodaření	29	6 496,9	3 278,0	−7 243,0	68 177,0	10 314,4
Produktivita práce	29	635,2	417,3	0,0	5 540,0	614,3
Zadluženost BÚ	29	39,7	24,1	0,0	204,4	44,2
Přidaná hodnota	29	36 972,4	28 514,0	−4 827,0	168 669,0	35 668,0

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 28: Základní popisné statistiky (obor 10.9, podpoření PRV)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	19	267 705,1	83 489,0	0,0	1 729 000,0	337 873,5
Výkonová spotřeba	19	238 188,6	78 643,0	1 771,0	1 555 841,0	317 099,9
Fixní aktiva	19	122 384,6	28 184,0	2 687,0	751 298,0	177 305,8
Výsledek hospodaření	19	11 674,3	4 063,0	−13 959,0	78 333,0	18 047,7
Produktivita práce	19	721,5	650,9	−51,5	2 339,0	440,3
Zadluženost BÚ	19	35,6	24,9	0,0	172,0	36,6
Přidaná hodnota	19	57 717,6	21 558,0	−772,0	438 705,0	78 435,4

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 29: Základní popisné statistiky (CZ-NACE 11, podpoření PRV)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	45	86150,5	27457	0	1267507	184020,8
Výkonová spotřeba	45	63522,88	22237	0	853392	126035,4
Fixní aktiva	45	65125,13	37039	0	387478	74721,8
Výsledek hospodaření	45	7104,83	1351	−11726	206974	25226,4
Produktivita práce	45	485,71	395,72	−1518,7	2820	477,4
Zadluženost BÚ	45	19,9	11,89	0	110	24
Přidaná hodnota	45	29158,97	9476	−7749	513636	68513,2

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 30: Testování předpokladů FEM (obor 10.1, podpoření PRV)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	0,0013	0,0018	0,0157	0,0177	<0,0001	<0,0001	0,0013
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,9985	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe

Příloha č. 31: Testování předpokladů FEM (obor 10.3, podpoření PRV)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0075	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 32: Testování předpokladů FEM (obor 10.5, podpoření PRV)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 33: Testování předpokladů FEM (obor 10.6, podpoření PRV)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0004	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0664
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 34: Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření PRV)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 35: Testování předpokladů FEM (obor 10.9, podpoření PRV)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0016	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 36: Testování předpokladů FEM (CZ-NACE 11, podpoření PRV)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 37: Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (podpoření PRV)

Výrobní obor	Ukazatel	d_l	d_u	D-W statistika	Výrobní obor	Ukazatel	d_l	d_u	D-W statistika
10.1	Počet zaměstnanců	1,8435	1,8599	0,9157	**10.8**	Počet zaměstnanců	1,7288	1,7753	1,0813
	Tržby	1,8435	1,8599	1,5238		Tržby	1,7288	1,7753	0,8237
	Výkonová spotřeba	1,8435	1,8599	1,6365		Výkonová spotřeba	1,7288	1,7753	1,1058
	Fixní aktiva	1,8435	1,8599	1,4086		Fixní aktiva	1,7288	1,7753	0,9371
	Výsledek hospodaření	1,8435	1,8599	1,8498		Výsledek hospodaření	1,7288	1,7753	1,5061
	Produktivita práce	1,8435	1,8599	1,6246		Produktivita práce	1,7288	1,7753	1,9740
	Zadluženost BÚ	1,8435	1,8599	1,0687		Zadluženost BÚ	1,7288	1,7753	1,0617
	Přidaná hodnota	1,8435	1,8599	1,1869		Přidaná hodnota	1,7288	1,7753	1,0504
10.3	Počet zaměstnanců	1,7548	1,7933	0,7035	**10.9**	Počet zaměstnanců	1,6590	1,7303	1,1547
	Tržby	1,7548	1,7933	1,8349		Tržby	1,6590	1,7303	0,8389
	Výkonová spotřeba	1,7548	1,7933	2,2913		Výkonová spotřeba	1,6590	1,7303	0,8239
	Fixní aktiva	1,7548	1,7933	1,0307		Fixní aktiva	1,6590	1,7303	0,8722
	Výsledek hospodaření	1,7548	1,7933	1,6764		Výsledek hospodaření	1,6590	1,7303	1,1150
	Produktivita práce	1,7548	1,7933	1,3750		Produktivita práce	1,6590	1,7303	1,3224
	Zadluženost BÚ	1,7548	1,7933	1,1965		Zadluženost BÚ	1,6590	1,7303	1,3224
	Přidaná hodnota	1,7548	1,7933	1,4878		Přidaná hodnota	1,6590	1,7303	1,2535

10.5	Počet zaměstnanců	1,7337	1,7786	0,8552	**11**	Počet zaměstnanců	1,7856	1,8154	1,1617
	Tržby	1,7337	1,7786	0,9785		Tržby	1,7856	1,8154	1,2524
	Výkonová spotřeba	1,7337	1,7786	1,2095		Výkonová spotřeba	1,7856	1,8154	1,4987
	Fixní aktiva	1,7337	1,7786	1,0173		Fixní aktiva	1,7856	1,8154	0,8510
	Výsledek hospodaření	1,7337	1,7786	1,5211		Výsledek hospodaření	1,7856	1,8154	1,0917
	Produktivita práce	1,7337	1,7786	0,6603		Produktivita práce	1,7856	1,8154	1,7087
	Zadluženost BÚ	1,7337	1,7786	0,8529		Zadluženost BÚ	1,7856	1,8154	1,1280
	Přidaná hodnota	1,7337	1,7786	1,6424		Přidaná hodnota	1,7856	1,8154	1,4289
10.6	Počet zaměstnanců	1,6119	1,7026	1,3844					
	Tržby	1,6119	1,7026	0,7117					
	Výkonová spotřeba	1,6119	1,7026	0,6587					
	Fixní aktiva	1,6119	1,7026	1,3473					
	Výsledek hospodaření	1,6119	1,7026	1,5758					
	Produktivita práce	1,6119	1,7026	2,0644					
	Zadluženost BÚ	1,6119	1,7026	0,9789					
	Přidaná hodnota	1,6119	1,7026	1,1996					

Pozn.: Oblasti, v rámci nichž test nelze vyhodnotit, jsou v intervalu d_l, což značí dolní hranici intervalu a d_u, což značí horní hranici intervalu – jedná se o mezní hranice.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 38: Odhad parametrů FEM (obor 10.1, podpoření PRV)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	147,528	338 249	304 506	150 610	−150,696	274,097	26,3956	62 486,8
	(−3,6590)	(1 913,34)	(1 695,57)	(880,779)	(4 511,58)	(5,3832)	(0,3294)	(1 100,65)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[0,9734]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
PRV	0,0028	0,0311	0,4130	1,8219	1,6052	0,0029	0,0003	−0,2329
	(0,0017)	(0,9081)	(0,8246)	(0,8793)	(2,3478)	(0,0026)	(0,0002)	(0,5523)
	[0,1001]	[0,9727]	[0,6168]	[0,0389]	[0,4945]	[0,2746]	[0,1481]	[0,6735]
PRV_{t-1}	0,0023	2,1963	2,7164	0,3053	1,5159	0,0028	0,0004	−0,0791
	(0,0018)	(1,1791)	(1,1612)	(0,5106)	(1,8217)	(0,0025)	(0,0002)	(0,5116)
	[0,1944]	[0,0632]	[0,0198]	[0,5502]	[0,4058]	[0,2573]	[0,0263]	[0,8771]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 39: Odhad parametrů FEM (obor 10.3, podpoření PRV)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	96,1665	97 128,5	94 893,4	91 453,6	8 338,87	458,08	22,4623	46 259,4
	(1,7188)	(707,904)	(657,663)	(743,077)	(329,153)	(10,4634)	(0,8267)	(573,497)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
PRV	−0,0007	0,7101	0,5479	0,7146	0,2247	0,0183	0,0005	0,5263
	(0,0010)	(0,3246)	(0,2889)	(0,3274)	(0,1764)	(0,0065)	(0,0004)	(0,3736)
	[0,5022]	[0,0300]	[0,0595]	[0,0304]	[0,2044]	[0,0055]	[0,1581]	[0,1607]
PRV_{t-1}	0,0010	1,4978	0,7747	1,0568	0,2471	0,0177	−0,0003	0,5009
	(0,0012)	(0,4517)	(0,4683)	(0,4235)	(0,1214)	(0,0047)	(0,0005)	(0,1919)
	[0,4300]	[0,0011]	[0,0999]	[0,0135]	[0,0434]	[0,0002]	[0,4975]	[0,0099]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 40: Odhad parametrů FEM (obor 10.5, podpoření PRV)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	151,473	544 342	483 655	114 454	9 915,43	742,979	35,4875	69 941,6
	(4,6414)	(14 451)	(12 604,8)	(900,329)	(720,844)	(68,4136)	(0,747)	(2 490,04)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
PRV	0,0010	−1,3972	−1,3469	0,6535	−0,3308	−0,0095	0,0002	−0,5035
	(0,0011)	(3,3677)	(2,7230)	(0,3001)	(0,4275)	(0,0132)	(0,0001)	(0,8346)
	[0,3636]	[0,6788]	[0,6216]	[0,0310]	[0,4403]	[0,4740]	[0,0976]	[0,5472]
PRV_{t-1}	0,0008	2,1560	0,5239	1,3316	1,2383	−0,0082	0,0002	1,6064
	(0,0007)	(2,7728)	(2,6230)	(0,1746)	(0,5071)	(0,0150)	(0,0003)	(0,5754)
	[0,3026]	[0,4381]	[0,8420]	[0,0000]	[0,0158]	[0,5819]	[0,5260]	[0,0059]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 41: Odhad parametrů FEM (obor 10.6, podpoření PRV)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	58,7535	215 970	189 121	48 148,1	6 041,53	714,013	31,921	42 859,3
	(0,9473)	(4 587,26)	(5 194,57)	(791,033)	(683,122)	(16,8037)	(1,8899)	(810,592)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
PRV	0,0004	−4,6261	−4,2207	0,2286	−0,5207	−0,0148	−0,0001	−0,5827
	(0,0002)	(1,4729)	(1,6193)	(0,3206)	(0,3751)	(0,0081)	(0,0006)	(0,3564)
	[0,0746]	[0,0024]	[0,0111]	[0,4781]	[0,1693]	[0,0689]	[0,8104]	[0,1063]
PRV_{t-1}	−0,0006	0,3800	0,6348	0,3584	−0,0632	0,0022	0,0004	−0,1627
	(0,0007)	(2,1987)	(2,0523)	(0,2440)	(0,0911)	(0,0043)	(0,0005)	(0,2056)
	[0,3699]	[0,8632]	[0,7580]	[0,1461]	[0,4896]	[0,6142]	[0,4631]	[0,4313]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 42: Odhad parametrů FEM (obor 10.8, podpoření PRV)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	70,9451	119 658	105 803	49 524,3	6 145,6	646,949	44,1339	37 222,8
	(1,5328)	(1 782,42)	(1 688,34)	(699,982)	(291,786)	(15,6364)	(2,7844)	(638,169)
	[<0,0000]	[<0,0000]	[<0,0000]	[<0,0000]	[<0,0000]	[<0,0000]	[<0,0000]	[<0,0000]
PRV	−0,0006	1,8904	2,2001	1,0368	0,2272	−0,0075	−0,0011	0,5287
	(0,0012)	(0,9493)	(1,0624)	(0,3755)	(0,1681)	(0,0113)	(0,0016)	(0,3775)
	[0,5592]	[0,0484]	[0,0402]	[0,0065]	[0,1786]	[0,5053]	[0,4598]	[0,1636]
PRV_{t-1}	0,0011	2,8744	2,4818	1,1749	0,3533	0,0006	−0,0011	0,9827
	(0,0010)	(1,4151)	(1,1761)	(0,5419)	(0,2201)	(0,0100)	(0,0019)	(0,4506)
	[0,2818]	[0,0441]	[0,0366]	[0,0318]	[0,1107]	[0,9553]	[0,5577]	[0,0308]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 43: Odhad parametrů FEM (obor 10.9, podpoření PRV)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	73,9198	278 726	249 098	127 452	12 527,8	739,942	36,0949	59 230,7
	(0,5431)	(2 414,88)	(2 404,12)	(349,5130)	(210,687)	(5,4719)	(1,0275)	(256,554)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
PRV	−0,0003	−4,1597	−3,5870	−0,0009	−0,2665	−0,0043	0,0012	−0,5592
	(0,0006)	(2,2634)	(2,1611)	(0,2327)	(0,1083)	(0,0024)	(0,0013)	(0,2294)
	[0,6054]	[0,0693]	[0,1003]	[0,9966]	[0,0157]	[0,0691]	[0,3741]	[0,0167]
PRV_{t-1}	0,0002	−3,8615	−3,3236	−0,3332	−0,1505	−0,0032	0,0021	−0,4417
	(0,0002)	(1,4277)	(1,5262)	(0,2784)	(0,2584)	(0,0063)	(0,0006)	(0,1852)
	[0,3942]	[0,0081]	[0,0320]	[0,2344]	[0,5616]	[0,6038]	[0,0012]	[0,0191]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 44: Odhad parametrů FEM (CZ-NACE 11, podpoření PRV)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	55,4488	85 814,2	62 909	65 206,9	7 226,65	470,374	19,8819	28 977,3
	(0,6144)	(948,5890)	(993,0140)	(433,0680)	(199,4490)	(10,2161)	(0,7593)	(396,9230)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
PRV	−0,0001	0,2313	0,4152	0,6610	−0,0432	0,0106	0,0007	0,1085
	(0,0002)	(0,4885)	(0,5390)	(0,2549)	(0,1470)	(0,0082)	(0,0005)	(0,2428)
	[0,6337]	[0,6364]	[0,4419]	[0,0101]	[0,7690]	[0,1985]	[0,1388]	[0,6552]
PRV_{t-1}	−0,0007	0,5438	0,6977	1,1830	−0,2195	0,0075	0,0010	−0,0389
	(0,0006)	(0,7348)	(0,6930)	(0,3084)	(0,1131)	(0,0066)	(0,0004)	(0,2657)
	[0,2458]	[0,4600]	[0,3152]	[0,0002]	[0,0535]	[0,2578]	[0,0286]	[0,8836]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 45: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.1, podpoření PRV)

a) tržby

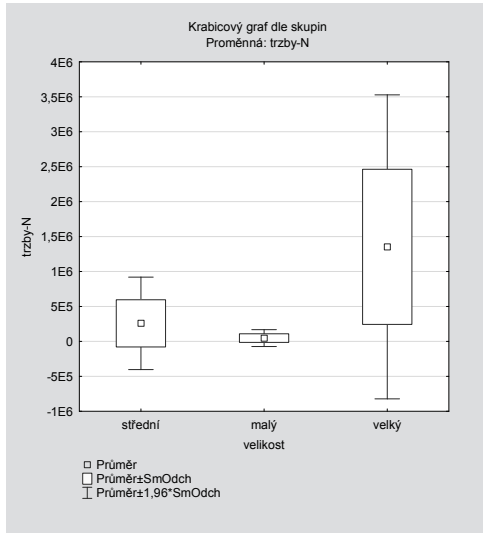

b) výkonová spotřeba

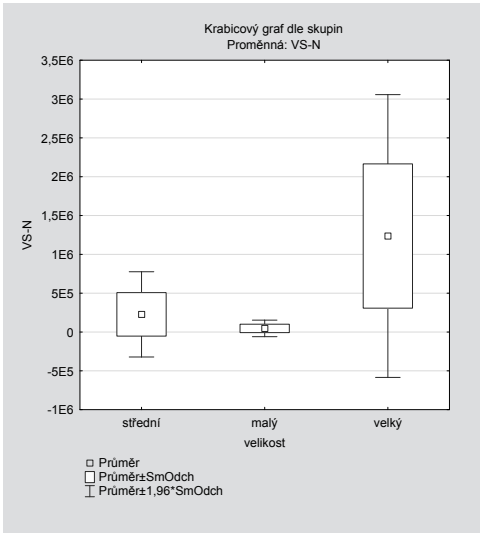

c) fixní aktiva

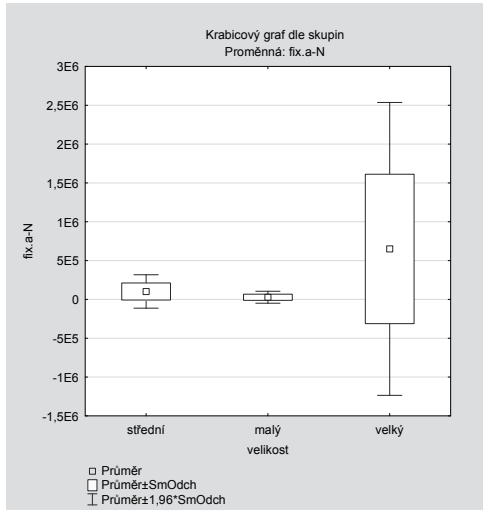

d) výsledek hospodaření

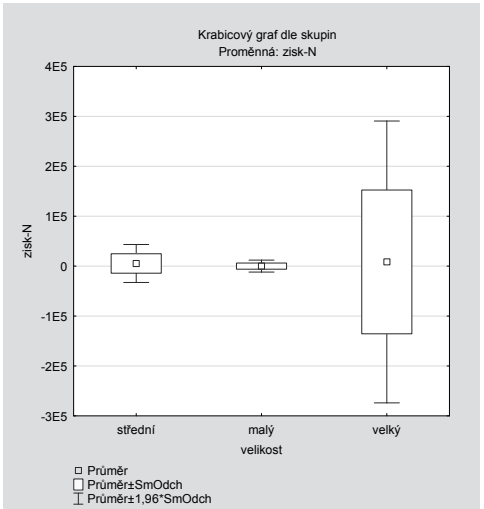

e) produktivita práce

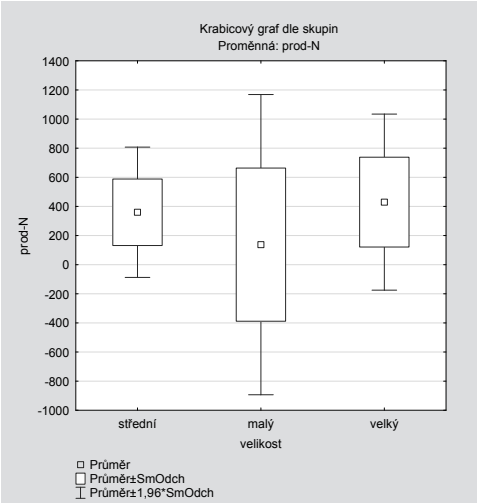

f) zadluženost bankovními úvěry

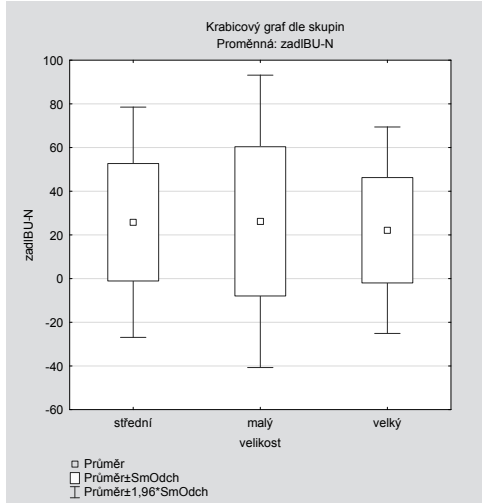

g) přidaná hodnota

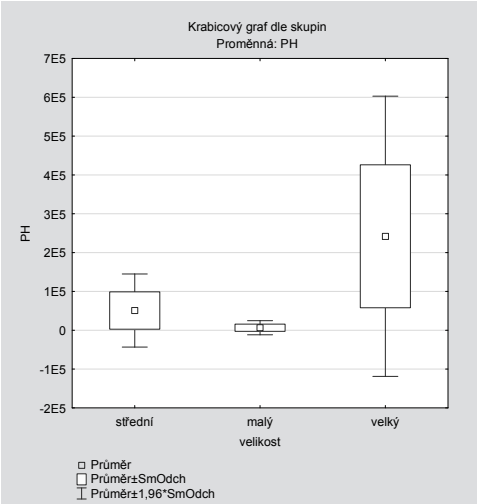

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7× 10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 46: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.3, podpoření PRV)

a) tržby

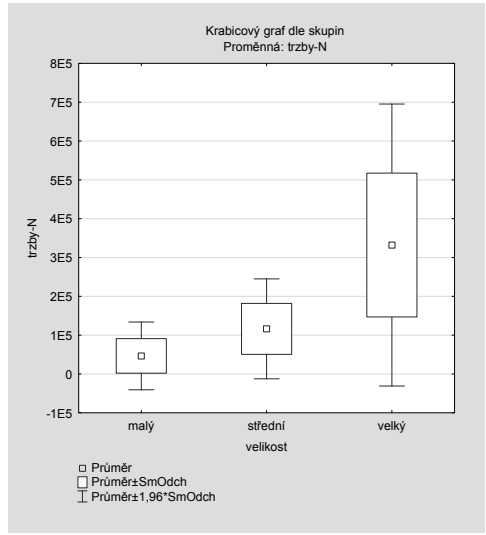

b) výkonová spotřeba

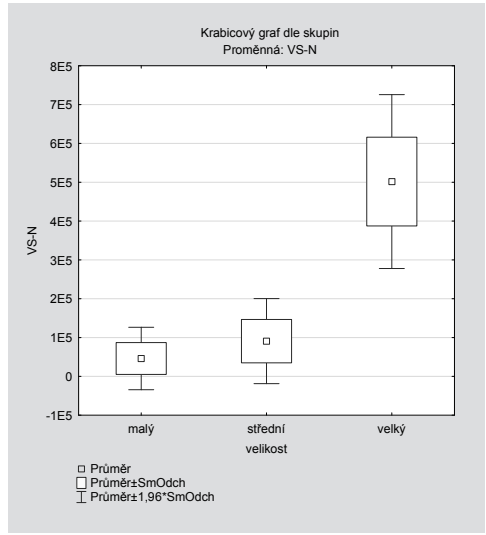

c) fixní aktiva

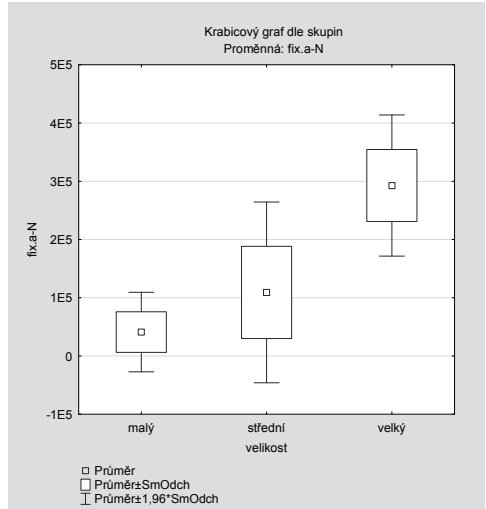

d) výsledek hospodaření

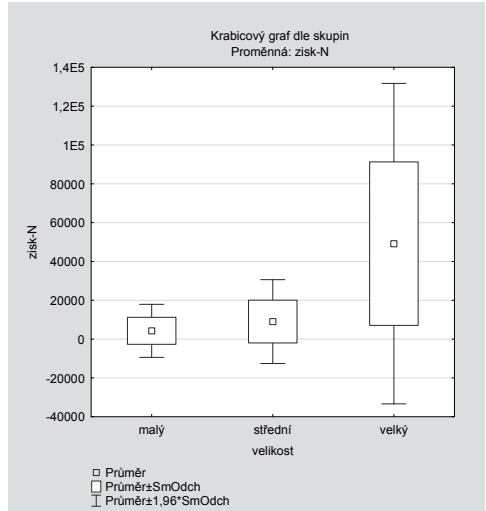

e) produktivita práce

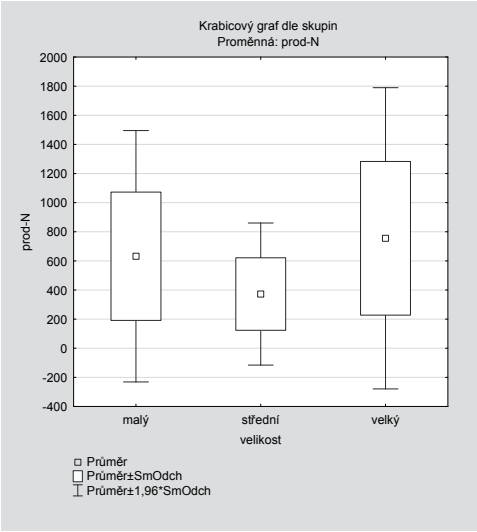

f) zadluženost bankovními úvěry

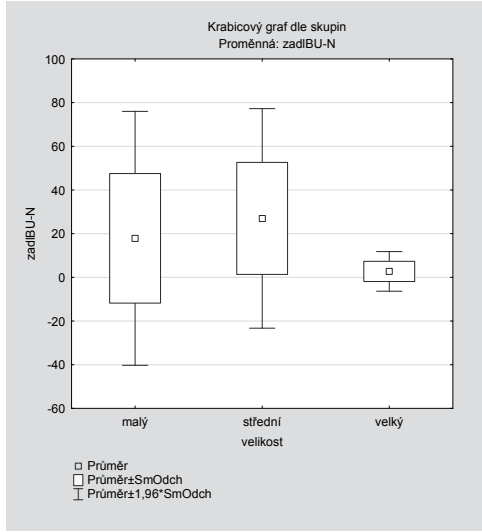

g) přidaná hodnota

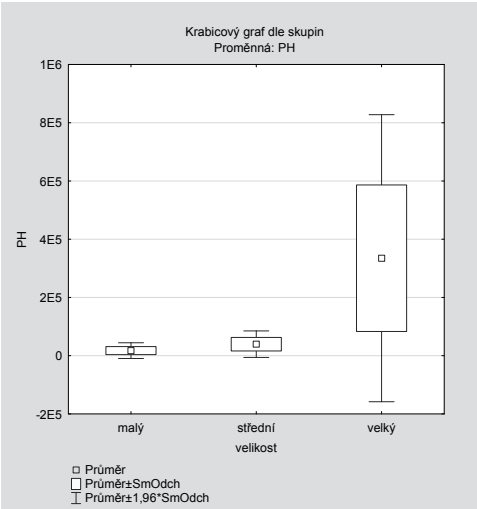

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7× 10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 47: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.5, podpoření PRV)

a) tržby

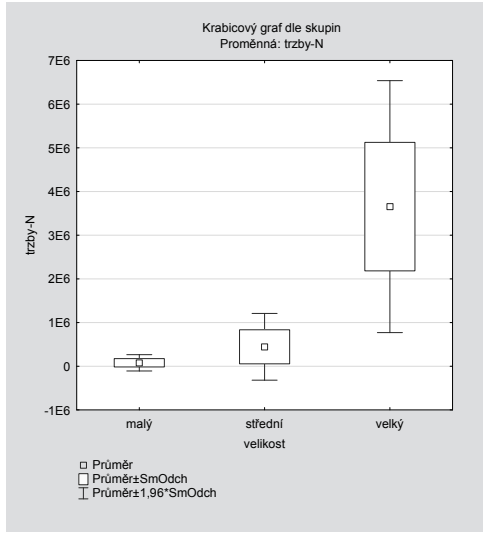

b) výkonová spotřeba

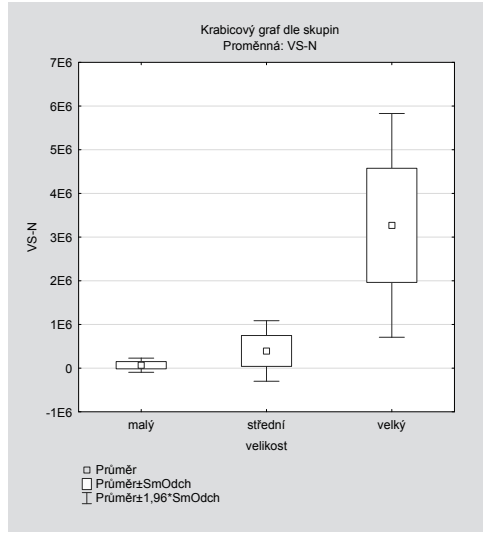

c) fixní aktiva

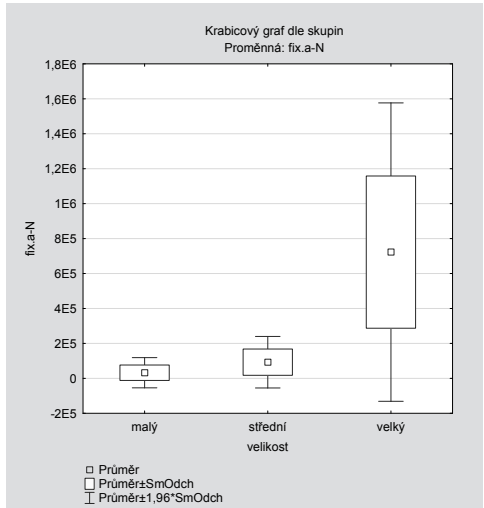

d) výsledek hospodaření

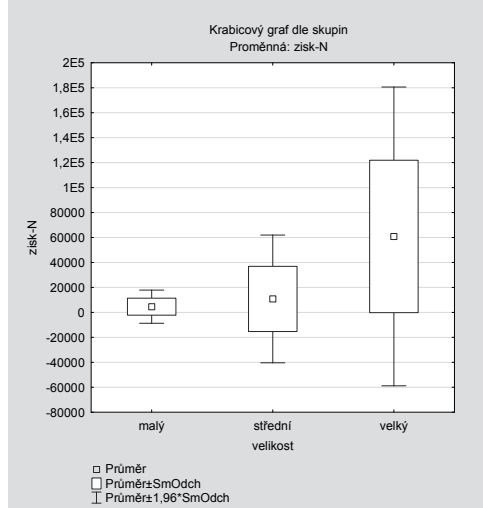

e) produktivita práce

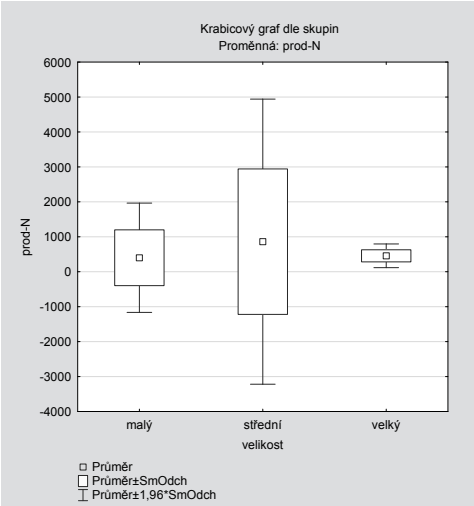

f) zadluženost bankovními úvěry

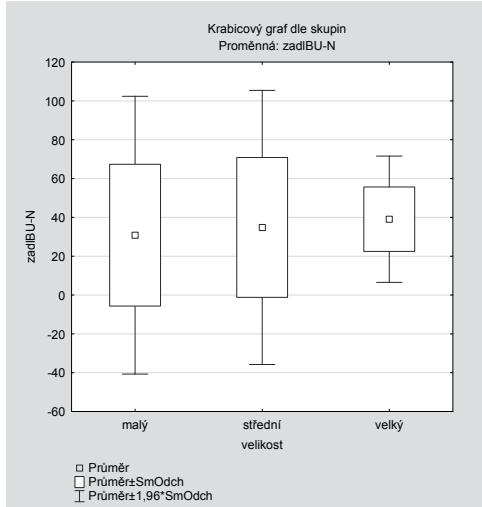

g) přidaná hodnota

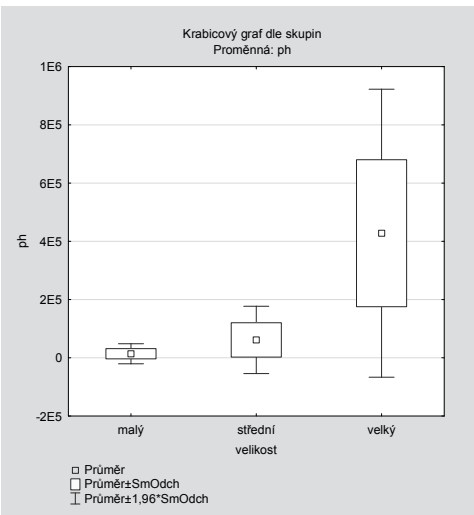

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7× 10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 48: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.6, podpoření PRV)

a) tržby

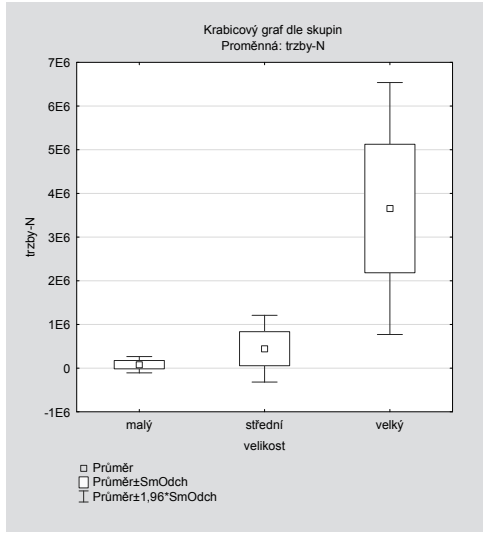

b) výkonová spotřeba

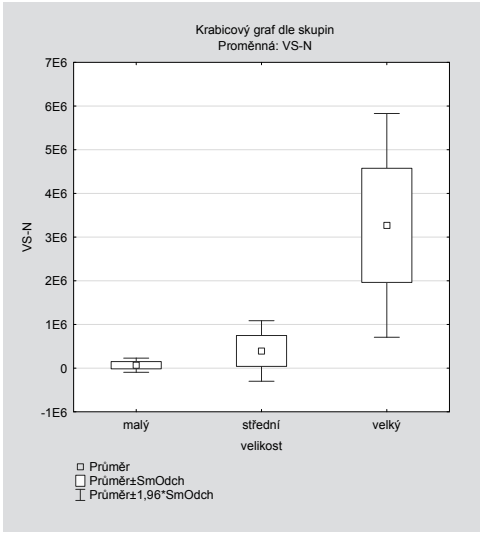

c) fixní aktiva

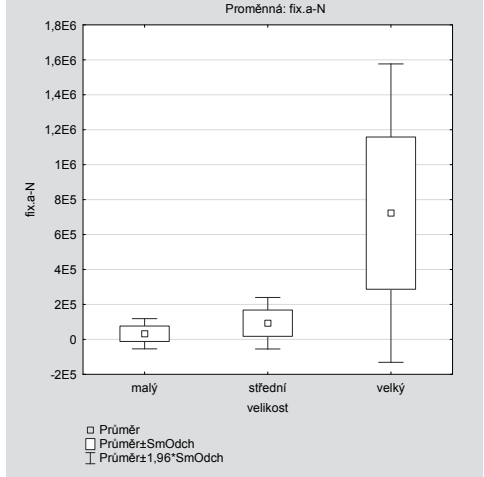

d) výsledek hospodaření

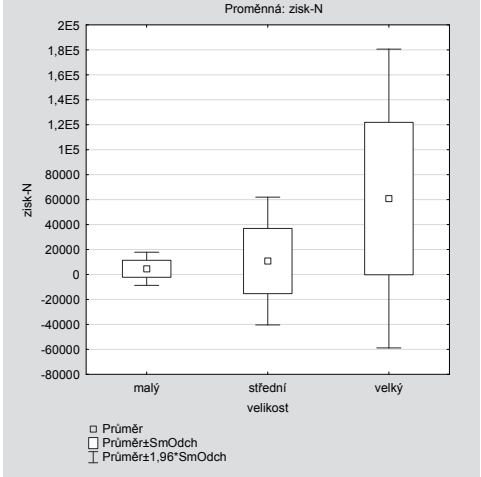

e) produktivita práce

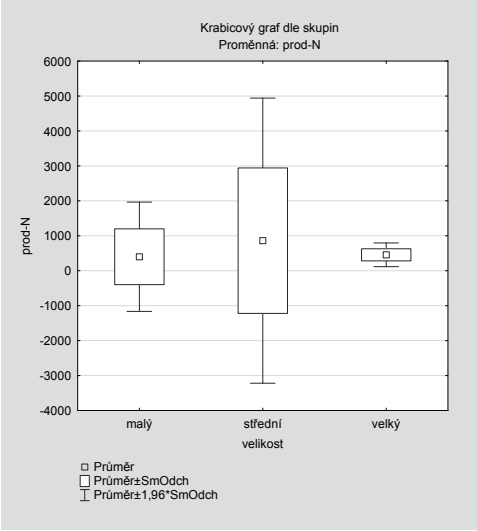

f) zadluženost bankovními úvěry

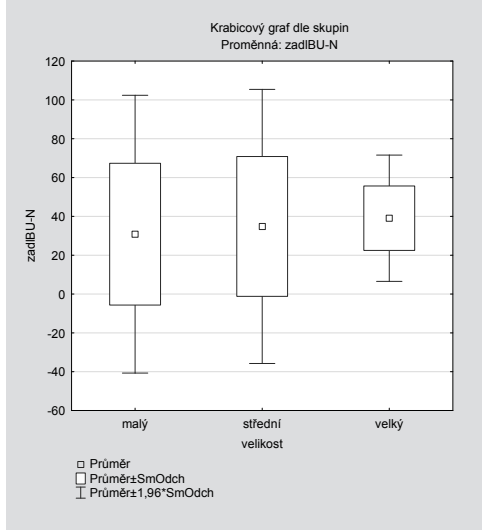

g) přidaná hodnota

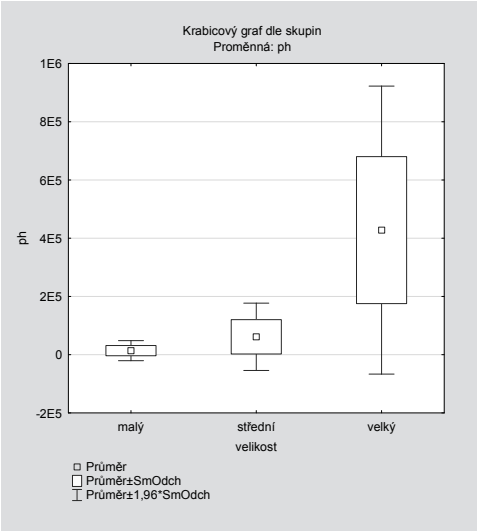

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7× 10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 49: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.8, podpoření PRV)

a) tržby

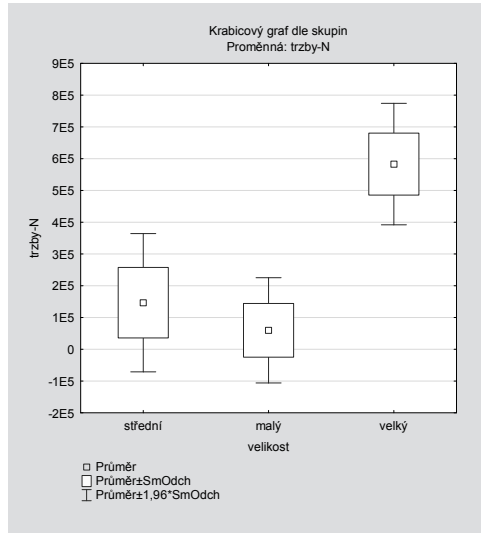

b) výkonová spotřeba

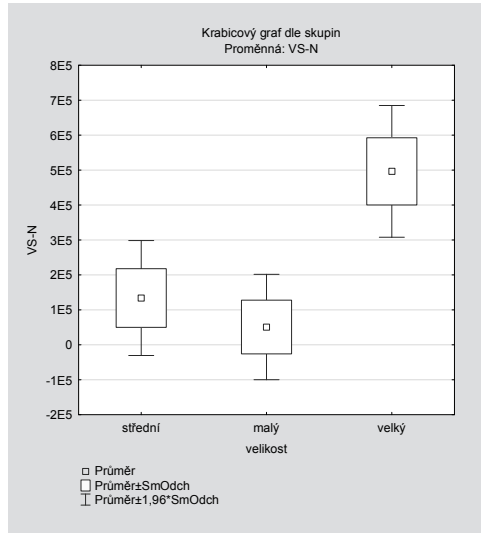

c) fixní aktiva

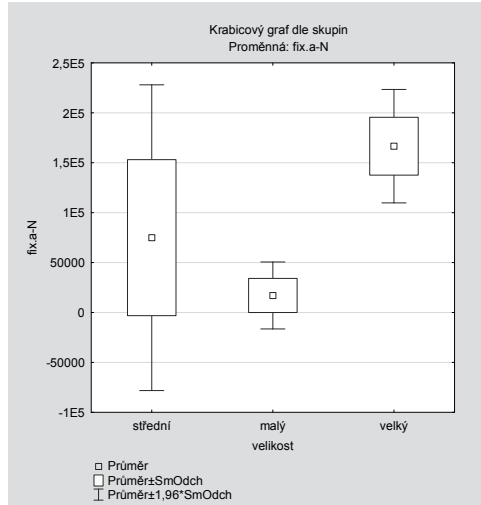

d) výsledek hospodaření

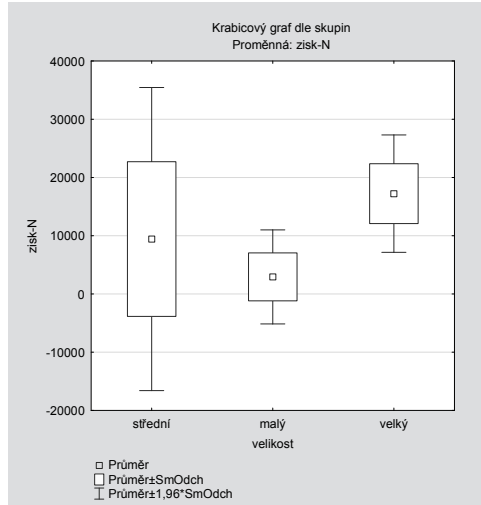

e) produktivita práce

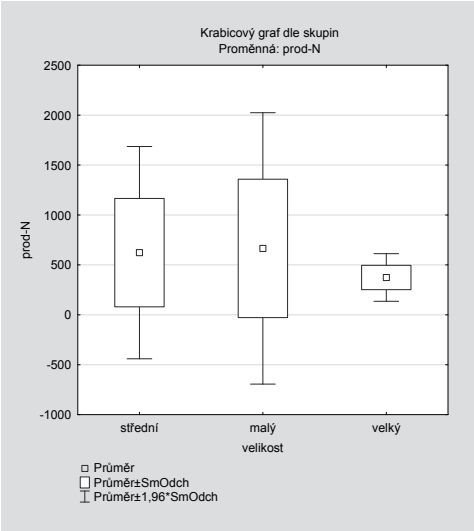

f) zadluženost bankovními úvěry

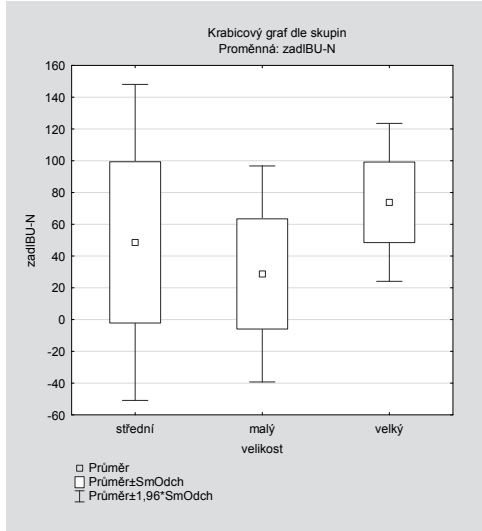

g) přidaná hodnota

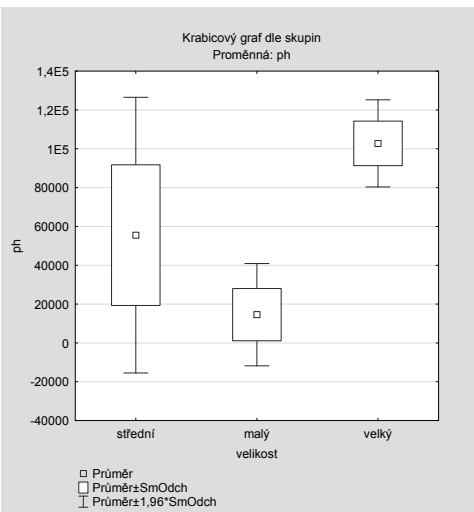

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7× 10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 50: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.9, podpoření PRV)

a) tržby

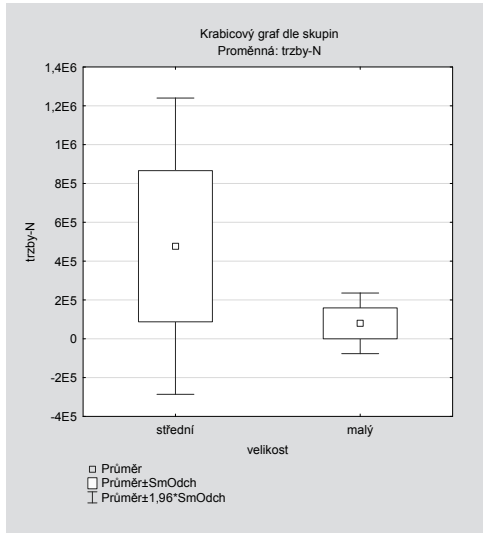

b) výkonová spotřeba

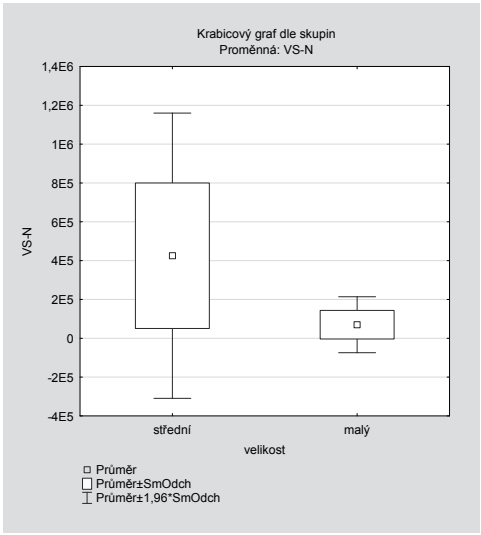

c) fixní aktiva

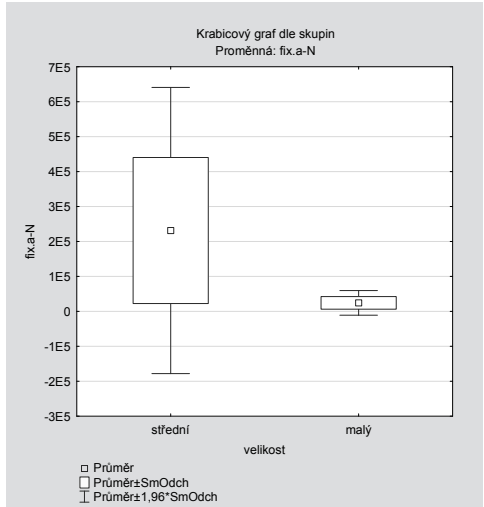

d) výsledek hospodaření

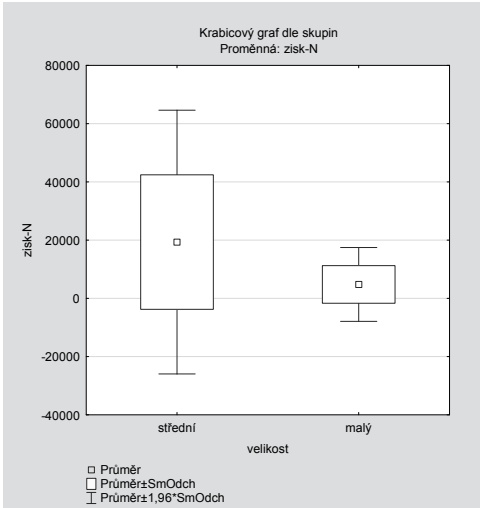

e) produktivita práce

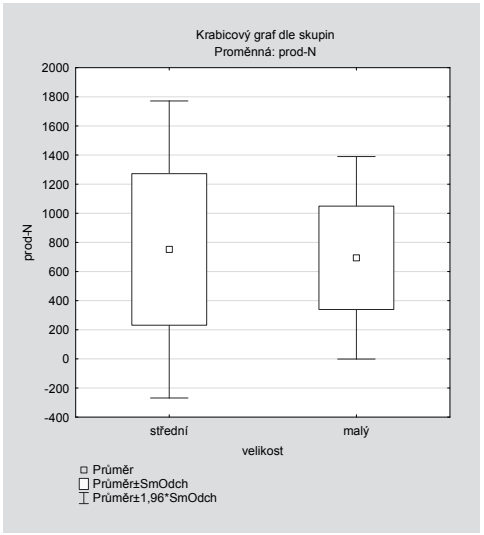

f) zadluženost bankovními úvěry

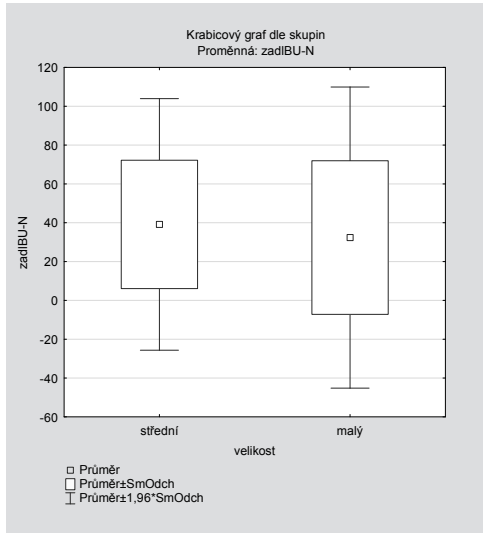

g) přidaná hodnota

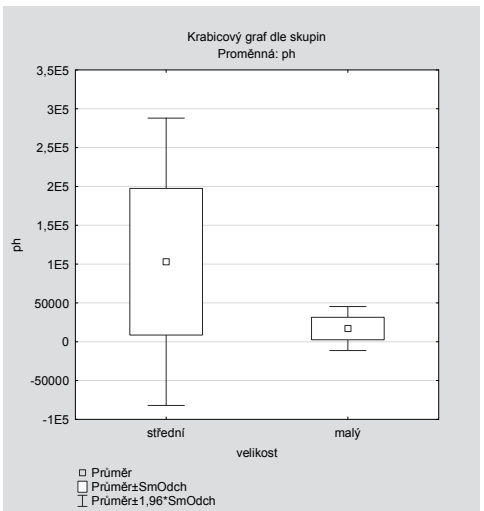

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7× 10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 51: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (CZ-NACE 11, podpoření PRV)

a) tržby

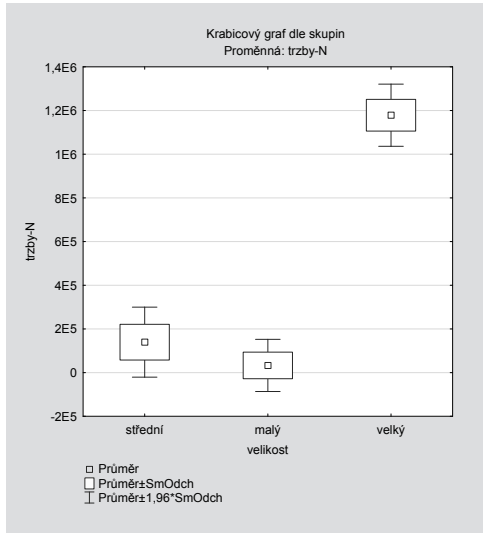

b) výkonová spotřeba

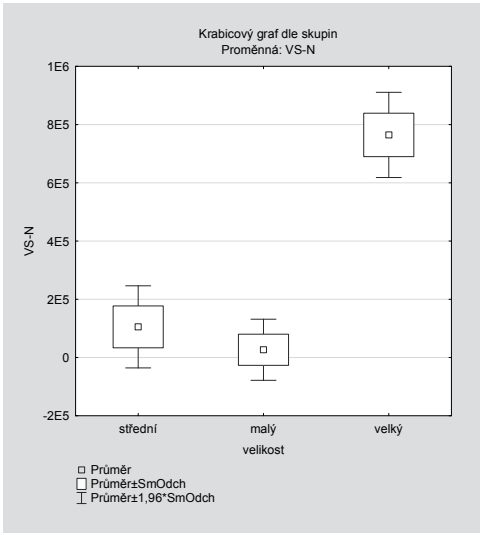

c) fixní aktiva

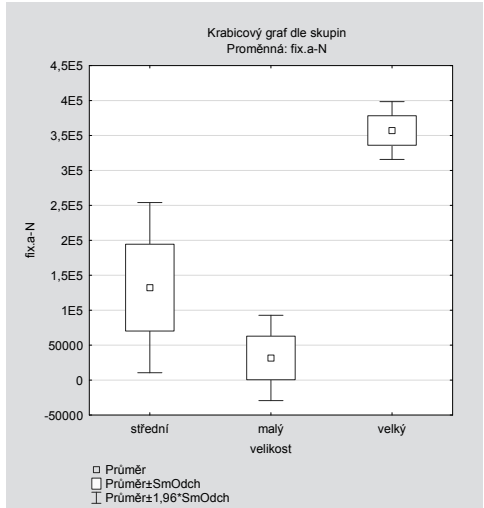

d) výsledek hospodaření

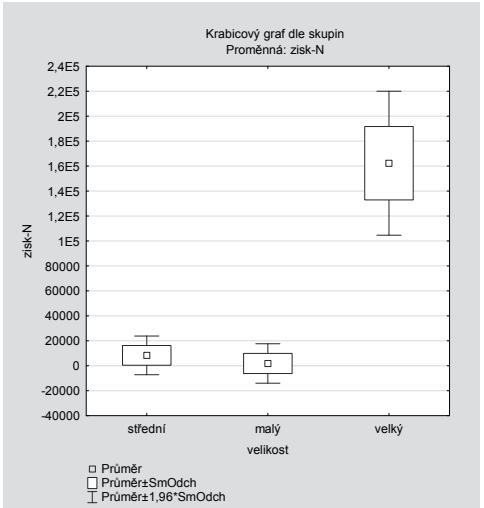

e) produktivita práce

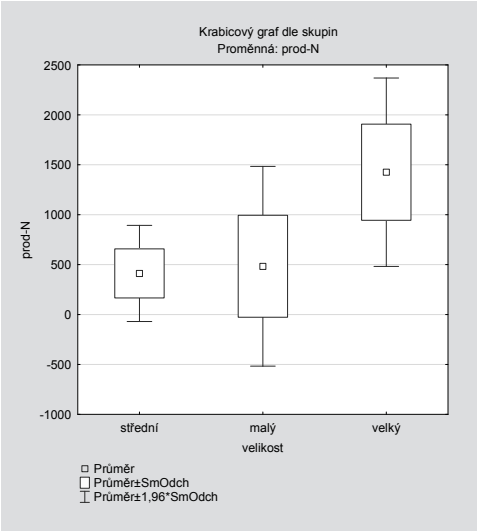

f) zadluženost bankovními úvěry

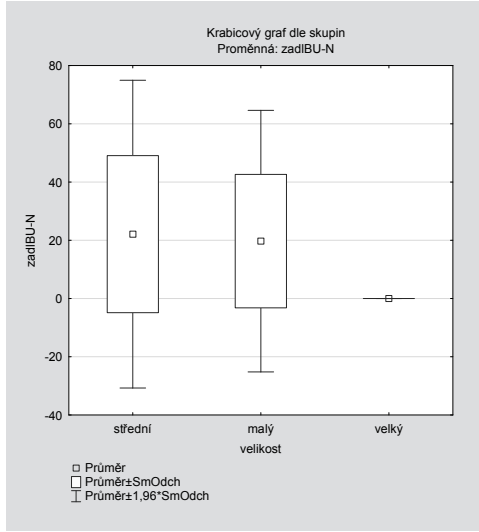

g) přidaná hodnota

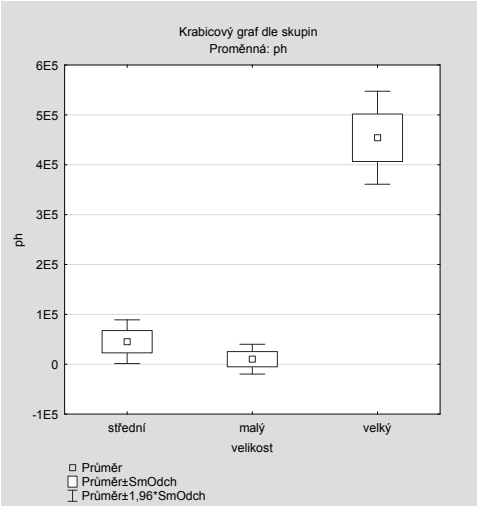

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7× 10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MZe a Albertina

Příloha č. 52: Základní popisné statistiky (obor 10.5, podpoření OPPI)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	4	352 595,8	179 824,0	64 107,0	1 123 341,0	347 998,3
Výkonová spotřeba	4	295 370,9	146 304,5	51 111,0	986 785,0	306 483,4
Fixní aktiva	4	76 286,2	77 323,5	23 842,0	126 766,0	27 473,8
Výsledek hospodaření	4	4 839,6	2 069,5	−20 083,0	37 626,0	11 281,5
Produktivita práce	4	493,5	350,0	141,6	1 320,0	310,2
Zadluženost BÚ	4	39,5	41,4	0,0	98,0	28,2
Přidaná hodnota	4	58 067,7	40 618,5	10 623,0	142 683,0	43 125,4

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 53: Základní popisné statistiky (obor 10.6, podpoření OPPI)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	7	190 973,0	205 359,0	0,0	483 825,0	132 312,0
Výkonová spotřeba	7	150 654,4	175 714,0	836,0	332 919,0	97 121,5
Fixní aktiva	7	126 320,6	59 292,0	44,0	900 601,0	198 669,3
Výsledek hospodaření	7	15 004,0	6 589,0	−13 592,0	108 128,0	25 853,6
Produktivita práce	7	525,6	493,6	0,0	1 832,6	257,4
Zadluženost BÚ	7	56,3	20,9	0,0	696,6	118,7
Přidaná hodnota	7	106 132,6	68 737,0	11 029,0	505 036,0	134 115,5

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 54: Základní popisné statistiky (obor 10.7, podpoření OPPI)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	35	187 404,6	65 757,0	150,0	3 028 205,0	457 886,7
Výkonová spotřeba	35	136 356,3	48 728,0	23,0	2 390 374,0	343 374,0
Fixní aktiva	35	95 802,5	33 281,0	42,0	2 312 346,0	293 355,8
Výsledek hospodaření	35	8 333,1	1 898,0	−13 142,0	169 929,0	24 264,7
Produktivita práce	35	360,3	311,5	0,0	1 732,0	211,8
Zadluženost BÚ	35	21,5	15,6	−12,9	112,0	22,3
Přidaná hodnota	35	70 176,0	36 525,0	0,0	1 003 206,0	152 521,0

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 55: Základní popisné statistiky (obor 10.8, podpoření OPPI)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	41	104 013,9	41 857,0	0,0	501 416,0	121 041,8
Výkonová spotřeba	41	80 704,9	31 540,0	0,0	403 427,0	93 554,7
Fixní aktiva	41	33 043,4	14 407,0	0,0	238 076,0	45 724,1
Výsledek hospodaření	41	3 471,5	1 349,0	−17 037,0	59 949,0	7 960,4
Produktivita práce	41	571,4	437,2	−511,7	5 540,0	550,8
Zadluženost BÚ	41	35,1	19,7	0,0	662,2	61,7
Přidaná hodnota	41	27 624,3	14 383,0	−1 535,0	154 886,0	31 469,4

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 56: Základní popisné statistiky (CZ-NACE 11, podpoření OPPI)

Proměnná	N	Průměr	Medián	Minimum	Maximum	Sm. odch.
Tržby	25	770 912,2	111 454,0	0,0	14 970 000,0	2 581 162,0
Výkonová spotřeba	25	474 479,3	71 304,5	0,0	7 882 825,0	1 391 575,0
Fixní aktiva	25	728 051,2	70 099,0	0,0	15 240 920,0	2 662 966,0
Výsledek hospodaření	25	137 233,7	2 258,0	−52 748,0	3 882 196,0	614 746,0
Produktivita práce	25	793,7	460,3	−654,0	6 323,0	1 029,0
Zadluženost BÚ	25	34,8	15,8	0,0	496,0	58,0
Přidaná hodnota	25	421 475,7	53 136,0	−1 962,0	13 921 000,0	1 767 605,0

Pozn.: Údaje v tabulce jsou v tis. Kč, produktivita práce v tis. Kč na zaměstnance a zadluženost bankovními úvěry v %.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 57: Testování předpokladů FEM (obor 10.5, podpoření OPPI)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0362	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	0,7569	0,0279	0,0591	0,1842	0,0334	0,8351	0,1114	0,0047
Chowův test	0,0002	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0025	0,1005	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 58: Testování předpokladů FEM (obor 10.6, podpoření OPPI)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,8069	0,0025	<0,0001
Waldův test heteroskedas-ticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0675	0,0024	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 59: Testování předpokladů FEM (obor 10.7, podpoření OPPI)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,1052	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedas-ticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 60: Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření OPPI)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0517	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedas-ticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 61: Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření OPPI)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedas-ticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 62: Testování předpokladů FEM (obor 10.7, podpoření OPPI – program Rozvoj)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 63: Testování předpokladů FEM (obor 10.7, podpoření OPPI – program Inovace)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0563	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0080	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	0,8304	0,0059	0,0259	0,8771	<0,0001	<0,0001	0,0006	0,0053
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0002	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 64: Testování předpokladů FEM (obor 10.7, podpoření OPPI – program Eko-energie)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	0,0002	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	0,2988	<0,0001	<0,0001	0,0022	0,0002	0,6406	0,9996	0,1954
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 65: Testování předpokladů FEM (obor 10.8, podpoření OPPI – program Marketing)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 66: Testování předpokladů FEM
(obor 10.8, podpoření OPPI – program Nemovitosti)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0540	0,0505	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0697	0,0018
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 67: Testování předpokladů FEM
(obor 10.8, podpoření OPPI – program Rozvoj)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,1415	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0007	<0,0001	0,6610	0,0000	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0822	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 68: Testování předpokladů FEM
(CZ-NACE 11, podpoření OPPI – program Eko-energie)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0031741	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,03709	<0,0001	<0,0001
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 69: Testování předpokladů FEM
(CZ-NACE 11, podpoření OPPI – program Rozvoj)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	0,0002	0,0127	0,0074	0,0028	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0004	<0,0001	0,0226	0,0378	<0,0001
Chowův test	0,0057	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,0467	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 70: Testování předpokladů FEM (CZ-NACE 11, podpoření OPPI – program Nemovitosti)

	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Hausmanův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,260517	<0,0001
Waldův test heteroskedasticity	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001
Test normality	0,10238	0,00139	0,00682	0,00001	<0,0001	0,00004	0,00598	0,00077
Chowův test	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	<0,0001	0,1111	<0,0001

Pozn.: Hodnoty v tabulce představují p-hodnoty uvedených testů.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 71: Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (podpoření OPPI)

Výrobní obor	Ukazatel	d_l	d_u	D-W statistika	Výrobní obor	Ukazatel	d_l	d_u	D-W statistika
10.5	Počet zaměstnanců	1,1878	1,5464	0,837	**10.8**	Počet zaměstnanců	1,7766	1,8089	0,867
	Tržby	1,1878	1,5464	0,497		Tržby	1,7766	1,8089	0,952
	Výkonová spotřeba	1,1878	1,5464	0,581		Výkonová spotřeba	1,7766	1,8089	1,037
	Fixní aktiva	1,1878	1,5464	1,488		Fixní aktiva	1,7766	1,8089	0,640
	Výsledek hospodaření	1,1878	1,5464	1,819		Výsledek hospodaření	1,7766	1,8089	1,753
	Produktivita práce	1,1878	1,5464	1,405		Produktivita práce	1,7766	1,8089	1,779
	Zadluženost BÚ	1,1878	1,5464	0,659		Zadluženost BÚ	1,7766	1,8089	1,928
	Přidaná hodnota	1,1878	1,5464	0,917		Přidaná hodnota	1,7766	1,8089	1,127
10.6	Počet zaměstnanců	1,4073	1,6061	1,218	**11**	Počet zaměstnanců	1,7062	1,7602	1,039
	Tržby	1,4073	1,6061	1,386		Tržby	1,7062	1,7602	1,654
	Výkonová spotřeba	1,4073	1,6061	1,369		Výkonová spotřeba	1,7062	1,7602	1,773
	Fixní aktiva	1,4073	1,6061	0,495		Fixní aktiva	1,7062	1,7602	0,709
	Výsledek hospodaření	1,4073	1,6061	0,578		Výsledek hospodaření	1,7062	1,7602	1,163
	Produktivita práce	1,4073	1,6061	1,381		Produktivita práce	1,7062	1,7602	1,051
	Zadluženost BÚ	1,4073	1,6061	1,182		Zadluženost BÚ	1,7062	1,7602	0,843
	Přidaná hodnota	1,4073	1,6061	1,206		Přidaná hodnota	1,7062	1,7602	1,633
10.7	Počet zaměstnanců	1,7548	1,7933	1,067					
	Tržby	1,7548	1,7933	1,481					
	Výkonová spotřeba	1,7548	1,7933	1,403					
	Fixní aktiva	1,7548	1,7933	1,075					
	Výsledek hospodaření	1,7548	1,7933	1,565					
	Produktivita práce	1,7548	1,7933	1,295					
	Zadluženost BÚ	1,7548	1,7933	1,601					
	Přidaná hodnota	1,7548	1,7933	1,270					

Pozn.: Oblasti, v rámci nichž test nelze vyhodnotit, jsou v intervalu d_l, což značí dolní hranici intervalu a d_u, což značí horní hranici intervalu – jedná se o mezní hranice.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 72: Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (obor 10.7, podpoření v programu Rozvoj, Inovace, Eko-energie)

Program	Ukazatel	d_l	d_u	D-W statistika
Rozvoj	Počet zaměstnanců	1,2837	1,5666	1,2878
	Tržby	1,2837	1,5666	0,6816
	Výkonová spotřeba	1,2837	1,5666	0,6226
	Fixní aktiva	1,2837	1,5666	1,2391
	Výsledek hospodaření	1,2837	1,5666	1,6429
	Produktivita práce	1,2837	1,5666	1,4406
	Zadluženost BÚ	1,2837	1,5666	1,7470
	Přidaná hodnota	1,2837	1,5666	1,0330
Inovace	Počet zaměstnanců	1,2837	1,5666	1,0059
	Tržby	1,2837	1,5666	0,9975
	Výkonová spotřeba	1,2837	1,5666	0,7558
	Fixní aktiva	1,2837	1,5666	1,4766
	Výsledek hospodaření	1,2837	1,5666	1,2392
	Produktivita práce	1,2837	1,5666	0,8350
	Zadluženost BÚ	1,2837	1,5666	0,8540
	Přidaná hodnota	1,2837	1,5666	1,1798
Eko-energie	Počet zaměstnanců	1,4500	1,6231	1,3922
	Tržby	1,4500	1,6231	1,9175
	Výkonová spotřeba	1,4500	1,6231	1,9233
	Fixní aktiva	1,4500	1,6231	1,6513
	Výsledek hospodaření	1,4500	1,6231	2,1939
	Produktivita práce	1,4500	1,6231	1,0386
	Zadluženost BÚ	1,4500	1,6231	1,1686
	Přidaná hodnota	1,4500	1,6231	1,5332

Pozn.: Oblasti, v rámci nichž test nelze vyhodnotit, jsou v intervalu d_l, což značí dolní hranici intervalu a d_u, což značí horní hranici intervalu – jedná se o mezní hranice.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 73: Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (obor 10.8, podpoření v programu Marketing, Nemovitosti, Rozvoj)

Program	Ukazatel	d_l	d_u	D-W statistika
Marketing	Počet zaměstnanců	1,5801	1,6851	0,9115
	Tržby	1,5801	1,6851	0,5272
	Výkonová spotřeba	1,5801	1,6851	0,7171
	Fixní aktiva	1,5801	1,6851	0,3954
	Výsledek hospodaření	1,5801	1,6851	1,8567
	Produktivita práce	1,5801	1,6851	2,2953
	Zadluženost BÚ	1,5801	1,6851	2,1803
	Přidaná hodnota	1,5801	1,6851	0,8231
Nemovitosti	Počet zaměstnanců	1,5395	1,6640	1,3160
	Tržby	1,5395	1,6640	0,7471
	Výkonová spotřeba	1,5395	1,6640	0,8170
	Fixní aktiva	1,5395	1,6640	1,1233
	Výsledek hospodaření	1,5395	1,6640	1,3460
	Produktivita práce	1,5395	1,6640	1,8580
	Zadluženost BÚ	1,5395	1,6640	1,5592
	Přidaná hodnota	1,5395	1,6640	0,6582
Rozvoj	Počet zaměstnanců	1,4073	1,6061	1,2498
	Tržby	1,4073	1,6061	1,2817
	Výkonová spotřeba	1,4073	1,6061	1,2483
	Fixní aktiva	1,4073	1,6061	1,0099
	Výsledek hospodaření	1,4073	1,6061	1,8981
	Produktivita práce	1,4073	1,6061	0,9985
	Zadluženost BÚ	1,4073	1,6061	0,6785
	Přidaná hodnota	1,4073	1,6061	1,4084

Pozn.: Oblasti, v rámci nichž nelze vyhodnotit, jsou v intervalu d_l, což značí dolní hranici intervalu a d_u, což značí horní hranici intervalu – jedná se o mezní hranice.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 74: Testování předpokladů FEM – Durbin-Watsonova statistika (CZ-NACE 11, podpoření v programu Eko-energie, Nemovitosti, Rozvoj)

Program	Ukazatel	d_l	d_u	D-W statistika
Eko-energie	Počet zaměstnanců	1,4500	1,6231	1,2235
	Tržby	1,4500	1,6231	1,6686
	Výkonová spotřeba	1,4500	1,6231	1,8066
	Fixní aktiva	1,4500	1,6231	0,7843
	Výsledek hospodaření	1,4500	1,6231	1,1461
	Produktivita práce	1,4500	1,6231	1,2042
	Zadluženost BÚ	1,4500	1,6231	1,8427
	Přidaná hodnota	1,4500	1,6231	1,6920
Rozvoj	Počet zaměstnanců	1,4073	1,6061	2,3082
	Tržby	1,4073	1,6061	0,8602
	Výkonová spotřeba	1,4073	1,6061	0,8402
	Fixní aktiva	1,4073	1,6061	0,7055
	Výsledek hospodaření	1,4073	1,6061	1,7259
	Produktivita práce	1,4073	1,6061	1,0899
	Zadluženost BÚ	1,4073	1,6061	1,0685
	Přidaná hodnota	1,4073	1,6061	0,6675
Nemovitosti	Počet zaměstnanců	1,3537	1,5872	0,9096
	Tržby	1,3537	1,5872	1,1566
	Výkonová spotřeba	1,3537	1,5872	1,0053
	Fixní aktiva	1,3537	1,5872	1,8130
	Výsledek hospodaření	1,3537	1,5872	1,0170
	Produktivita práce	1,3537	1,5872	2,1449
	Zadluženost BÚ	1,3537	1,5872	1,2940
	Přidaná hodnota	1,3537	1,5872	1,4866

Pozn.: Oblasti, v rámci nichž test nelze vyhodnotit, jsou v intervalu d_l, což značí dolní hranici intervalu a d_u, což značí horní hranici intervalu – jedná se o mezní hranice.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO

Příloha č. 75: Odhad parametrů FEM (obor 10.5, podpoření OPPI)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	119,843	368 305	306 130	75 220,4	3 866,14	594,067	39,4819	61 480,6
	(9,2481)	(11 156,9)	(13 967,4)	(511,42)	(479,91)	(16,7091)	(1,0955)	(944,231)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
OPPI	0,0032	−4,4720	−3,4843	1,0622	−0,1920	−0,0295	0,0001	−1,2207
	(0,0030)	(4,8912)	(5,1501)	(0,2652)	(0,1807)	(0,0072)	(0,0006)	(0,4343)
	[0,3032]	[0,3726]	[0,5073]	[0,0008]	[0,3019]	[0,0007]	[0,9881]	[0,0116]
$OPPI_{t-1}$	0,0013	−6,7584	−6,62820	0,2640	0,2293	−0,0284	0,0008	−1,4620
	(0,0034)	−2,475	(4,5667)	(0,0788)	(0,1605)	(0,0055)	(0,0001)	(0,2378)
	[0,6983]	[0,0235]	[0,1639]	[0,0035]	[0,1702]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 76: Odhad parametrů FEM (obor 10.6, podpoření OPPI)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	121,211	188 075	146 450	128 698	15 259,6	535,467	62,3542	105 534
	(2,336)	(1 811,38)	(1 206,24)	(3 116,54)	(549,787)	(1,6619)	(3,0075)	(3 532,48)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
OPPI	−0,0019	0,6334	1,6192	3,4515	0,4992	0,0096	−0,0006	2,5597
	(0,0019)	(1,5475)	(1,0100)	(2,3667)	(0,4054)	(0,0010)	(0,0024)	(2,8109)
	[0,3009]	[0,6850]	[0,1184]	[0,1542]	[0,2269]	[0,0000]	[0,7901]	[0,3691]
$OPPI_{t-1}$	0,0010	7,6852	7,2132	1,5746	0,1198	0,0019	0,0008	0,9615
	(0,0002)	(0,4439)	(0,4320)	(0,6740)	(0,1398)	(0,0017)	(0,0004)	(0,4276)
	[0,0002]	[<0,0001]	[<0,0001]	[0,0257]	[0,3977]	[0,2762]	[0,0549]	[0,0314]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 77: Odhad parametrů FEM (obor 10.7 podpoření OPPI)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	208,587	190 589	137 282	95 214,8	9 036,95	362,364	20,8689	73 257,7
	(3,4735)	(1 758,1)	(2 048,43)	(2 315,46)	(230,376)	(2,8797)	(0,2792)	(430,456)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
OPPI	0,0008	−0,1380	0,1965	1,2628	−0,2020	−0,0018	0,0006	−0,2548
	(0,0010)	(0,4574)	(0,3805)	(0,1769)	(0,0653)	(0,0012)	(0,0001)	(0,1717)
	[0,3761]	[0,7632]	[0,6062]	[<0,0000]	[0,0023]	[0,1140]	[0,0001]	[0,1396]
$OPPI_{t-1}$	0,0005	0,2262	0,6961	1,4356	−0,3584	0,0044	0,0003	−0,3572
	(0,0013)	(0,6616)	(0,9272)	(1,4401)	(0,1521)	(0,0016)	(0,0001)	(0,2714)
	[0,7022]	[0,7328]	[0,4538]	[0,3202]	[0,0196]	[0,0070]	[<0,0001]	[0,1898]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 78: Odhad parametrů FEM (obor 10.7 podpoření OPPI – program Rozvoj)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	99,053	68 276,8	44 472,9	32 885,9	2 669,76	298,9290	19,0581	29 455,9
	(2,3794)	(473,742)	(361,048)	(−531,223)	(180,752)	(10,6614)	(1,2501)	(308,8960)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Rozvoj	0,0015	0,2826	0,2321	0,9051	−0,0094	0,0004	0,0014	0,1262
	(0,0008)	(0,2198)	(0,1761)	−0,1968	(0,0843)	(0,0022)	(0,0007)	(0,0738)
	[0,0533]	[0,2019]	[0,1911]	[<0,0001]	[0,9107]	[0,8481]	[0,0582]	[0,0909]
$Rozvoj_{t-1}$	0,0018	0,3161	0,2860	1,0651	−0,0313	0,0079	0,0005	0,3652
	(0,0011)	(0,1618)	(0,1214)	−0,3069	(0,0642)	(0,0064)	(0,0004)	(0,1856)
	[0,0982]	[0,0540]	[0,0207]	[0,0008]	[0,6271]	[0,2173]	[0,2000]	[0,0522]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 79: Odhad parametrů FEM (obor 10.7 podpoření OPPI – program Inovace)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	161,644	159 448	96 202,4	90 404	13 874	493,575	24,9788	64 728,7
	(1,414)	(1 114,87)	(994,607)	(472,397)	(134,93)	(4,5617)	(0,1875)	(254,677)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Inovace	−0,0002	−0,5373	−0,0934	1,3163	−0,3099	−0,0026	0,0006	−0,4550
	(0,0003)	(0,2562)	(0,2121)	(0,0982)	(0,0144)	(0,0010)	(0,0000)	(0,0602)
	[0,4767]	[0,0472]	[0,6638]	[<0,0001]	[<0,0001]	[0,0179]	[<0,0001]	[<0,0001]
$Inovace_{t-1}$	−0,0009	−0,4766	−0,1546	0,0873	−0,3197	0,0051	0,0002	−0,2866
	(0,0002)	(0,0514)	(0,0459)	(0,0317)	(0,0224)	(0,0010)	(0,0000)	(0,0315)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[0,0026]	[0,0113]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 80: Odhad parametrů FEM (obor 10.7 podpoření OPPI – program Eko-energie)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	567,867	505 004	360 819	254 587	22 162,3	298,837	20,0463	195 461
	(13,3348)	(5 153,78)	(7 667,45)	(8 941,87)	(1 317,28)	(6,1994)	(0,9626)	(1 794,07)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Eko-energie	0,0161	4,4926	4,8617	3,6977	0,2340	−0,0012	<0,0001	0,7941
	(0,0074)	(1,9374)	(2,3014)	(0,9230)	(0,1599)	(0,0028)	(0,0006)	(0,3294)
	[0,0359]	[0,0259]	[0,0413]	[0,0003]	[0,1516]	[0,6477]	[0,9622]	[0,0209]
$Eko\text{-}energie_{t-1}$	0,0161	10,5042	15,5952	25,0182	−3,0284	−0,0032	0,0001	−4,9703
	(0,0074)	(3,8152)	(6,2292)	(9,0201)	(1,3371)	(0,0041)	(0,0005)	(2,2082)
	[0,0359]	[0,0090]	[0,0167]	[0,0085]	[0,0293]	[0,4387]	[0,8072]	[0,0303]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 81: Odhad parametrů FEM (obor 10.8 podpoření OPPI)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	54,8832	104 746	80 500,3	33 391,8	3 812,98	600,378	37,5331	28 471,6
	(0,1853)	(667,181)	(571,453)	(423,33)	(117,731)	(5,8455)	(0,2631)	(243,363)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
OPPI	0,0001	−0,0495	−0,0625	0,4204	−0,0530	−0,0047	0,0002	0,0539
	(0,0001)	(0,1883)	(0,1898)	(0,1368)	(0,0346)	(0,0020)	(0,0001)	(0,0779)
	[0,1912]	[0,7926]	[0,7421]	[0,0024]	[0,1266]	[0,0186]	[0,0020]	[0,4897]
$OPPI_{t-1}$	0,0000	0,4900	0,6963	0,4024	−0,1571	−0,0027	0,0005	−0,2711
	(0,0001)	(0,6272)	(0,5042)	(0,2952)	(0,1333)	(0,0031)	(0,0003)	(0,1610)
	[0,8203]	[0,4356]	[0,1688]	[0,1744]	[0,2399]	[0,3747]	[0,0579]	[0,0937]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 82: Odhad parametrů FEM
(obor 10.8 podpoření OPPI – program Marketing)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	52,9516	127 972	99 571	49 875,9	6 556,99	709,144	50,3508	33 958,6
	(1,4482)	(2 911,17)	(2 610,76)	(1 915,91)	(213,63)	(10,1063)	(5,6783)	(830,511)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Marketing	−0,0005	8,6553	10,4385	4,4085	−2,0907	−0,0675	−0,0189	−1,6423
	(0,0032)	(8,1109)	(7,6215)	(5,6207)	(1,5118)	(0,0216)	(0,0118)	(2,8543)
	[0,8724]	[0,2900]	[0,1757]	[0,4358]	[0,1716]	[0,0027]	[0,1124]	[0,5671]
$Marketing_{t-1}$	0,0057	−4,2735	−4,425	−0,4736	1,1189	−0,0632	−0,0039	−0,6259
	(0,0045)	(2,4700)	(1,6966)	(1,7301)	(1,4605)	(0,0331)	(0,0070)	(1,3951)
	[0,2094]	[0,0885]	[0,0114]	[0,7852]	[0,4464]	[0,0611]	[0,5726]	[0,6552]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 83: Odhad parametrů FEM
(obor 10.8 podpoření OPPI – program Nemovitosti)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	42,1013	91 959,7	69 460,6	36 424,1	3 036,19	744,797	28,6305	23 919,5
	(0,3163)	(363,781)	(846,922)	(1 390,4)	(235,465)	(23,7582)	(0,5325)	(881,18)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Nemovitosti	0,0981	−259,217	−49,6718	326,8400	−56,0214	1,2663	0,1015	−138,592
	(0,0684)	(147,6360)	(225,6890)	(259,3900)	(90,6774)	(4,0454)	(0,2985)	(211,6840)
	[0,1578]	[0,0849]	[0,8266]	[0,2132]	[0,5393]	[0,7555]	[0,7352]	[0,5155]
$Nemovitosti_{t-1}$	0,1881	17,1657	316,8020	300,7930	−197,779	−8,84261	0,6830	−395,859
	(0,1368)	(174,605)	(322,048)	(639,962)	(51,3560)	(13,1290)	(0,3973)	(325,878)
	[0,1749]	[0,9221]	[0,3297]	[0,6403]	[0,0003]	[0,5035]	[0,0914]	[0,2298]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 84: Odhad parametrů FEM
(obor 10.8 podpoření OPPI – program Rozvoj)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	54,9696	91 522,2	65 261,9	25 973,8	8 462,57	373,806	13,6768	28 415,
	(0,9587)	(2 746,83)	(2 286,71)	(1 427,94)	(1 171,01)	(15,9668)	(2,7963)	(618,412)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Rozvoj	0,0011	−1,4147	−0,8199	3,0685	−2,2099	−0,0075	0,0048	−0,4531
	(0,0007)	(2,3873)	(1,8801)	(1,3444)	(1,3635)	(0,0131)	(0,0033)	(0,4026)
	[0,1377]	[0,5575]	[0,6656]	[0,0290]	[0,1146]	[0,5702]	[0,1561]	[0,2685]
$Rozvoj_{t-1}$	0,0011	−1,2079	−0,9090	2,0072	−1,1749	−0,0071	0,0013	−0,7450
	(0,0007)	(1,8927)	(1,6896)	(0,8671)	(0,4401)	(0,0120)	(0,0012)	(0,5719)
	[0,1586]	[0,5277]	[0,5942]	[0,0270]	[0,0117]	[0,5544]	[0,2935]	[0,2017]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 85: Odhad parametrů FEM (CZ-NACE 11 podpoření OPPI)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	191,481	755 828	462 490	714 038	133 190	820,34	35,0102	436 090
	(6,7062)	(9 747,51)	(6 598,06)	(5 871,55)	(679,162)	(20,2035)	(0,7177)	(7 825,61)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
OPPI	0,0018	1,1530	0,8926	0,2764	−0,1299	−0,0045	0,0006	−2,3637
	(0,0015)	(2,2581)	(1,6560)	(1,9036)	(0,1497)	(0,0048)	(0,0002)	(2,5931)
	[0,2187]	[0,6105]	[0,5909]	[0,8848]	[0,3872]	[0,3475]	[0,0072]	[0,3638]
$OPPI_{t-1}$	0,0030	2,5246	2,9643	2,0706	−0,0622	0,0003	0,0003	−0,0677
	(0,0016)	(2,0998)	(1,3243)	(0,6981)	(0,1852)	(0,0043)	(0,0002)	(1,0210)
	[0,0686]	[0,2316]	[0,0270]	[0,0036]	[0,7373]	[0,9359]	[0,0673]	[0,9472]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 86: Odhad parametrů FEM
(CZ-NACE 11 podpoření OPPI – program Eko-energie)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	434,848	1 841 140	1 020 130	1 956 890	402 478	1 126,74	19,5607	1 250 410
	(10,9485)	(8 909,53)	(6 309,11)	(44 231,9)	(1 060,43)	(27,0401)	(0,6555)	(64 129,9)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Eko-energie	−0,0055	15,7443	12,2391	−25,7359	0,1960	−0,0017	0,0011	−39,0804
	(0,0073)	(4,0913)	(2,7119)	(31,3257)	(0,6622)	(0,0098)	(0,0005)	(46,1204)
	[0,4476]	[0,0004]	[<0,0001]	[0,4165]	[0,7689]	[0,8559]	[0,0383]	[0,4021]
$Eko\text{-}energie_{t-1}$	−0,0005	17,3427	13,2931	0,9930	−0,7161	−0,0057	−0,0004	−4,8709
	(0,0026)	(4,5025)	(3,5668)	(7,3546)	(0,4261)	(0,0171)	(0,0002)	(9,4982)
	[0,8469]	[0,0004]	[0,0006]	[0,8933]	[0,1011]	[0,7384]	[0,0055]	[0,6110]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 87: Odhad parametrů FEM
(CZ-NACE 11 podpoření OPPI – program Rozvoj)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	86,3794	256 641	189 075	152 777	28 042,4	840,251	29,8315	78 556,9
	(4,6912)	(8 778,66)	(5 172,88)	(1 932,71)	(3 685,07)	(55,4613)	(4,2913)	(4 357,31)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Rozvoj	0,0009	3,1265	2,3438	−0,3035	0,1675	−0,0048	0,0023	0,4253
	(0,0009)	(1,2234)	(0,7604)	(0,5038)	(0,8710)	(0,0129)	(0,0012)	(0,5776)
	[0,3617]	[0,0154]	[0,0041]	[0,5510]	[0,8487]	[0,7083]	[0,0635]	[0,4667]
$Rozvoj_{t-1}$	0,0006	6,5525	4,6684	0,2198	−0,5136	0,0010	0,0010	1,1387
	(0,0012)	(3,6230)	(4,6684)	(0,9832)	(0,7770)	(0,0121)	(0,0007)	(1,5472)
	[0,6060]	[0,0796]	[0,0615]	[0,8245]	[0,5132]	[0,9358]	[0,1319]	[0,4670]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 88: Odhad parametrů FEM
(CZ-NACE 11 podpoření OPPI – program Nemovitosti)

Proměnná	Počet zaměstnanců	Tržby	Výkonová spotřeba	Fixní aktiva	Výsledek hospodaření	Produktivita práce	Zadluženost BÚ	Přidaná hodnota
Konstanta	117,067	337 432	231 896	254 070	40 491,8	1 033,89	24,0285	115 194
	(2,8050)	(10 529)	(8 328,6)	(3 204,82)	(826,245)	(19,1176)	(1,6331)	(2 661,94)
	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]	[<0,0001]
Nemovitosti	0,0004	4,0470	3,3240	3,1288	−0,5266	−0,0084	0,0004	0,5834
	(0,0008)	(3,4306)	(2,6394)	(1,0077)	(0,2132)	(0,0047)	(0,0005)	(0,7976)
	[0,5973]	[0,2481]	[0,2183]	[0,0043]	[0,0199]	[0,0791]	[0,4107]	[0,4706]
$Nemovitosti_{t-1}$	−0,0013	0,1938	0,9187	0,3614	0,0858	0,0023	0,0004	0,0710
	(0,0006)	(0,8983)	(1,1760)	(0,5868)	(0,2341)	(0,0059)	(0,0004)	(0,6311)
	[0,0300]	[0,8308]	[0,4412]	[0,5430]	[0,7166]	[0,7024]	[0,3698]	[0,9112]

Pozn.: U každé proměnné je uvedena hodnota parametru, v kulatých závorkách je směrodatná chyba a v hranatých závorkách je uvedena p-hodnota, která indikuje statistickou významnost parametru.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 89: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.6, podpoření OPPI)

a) tržby

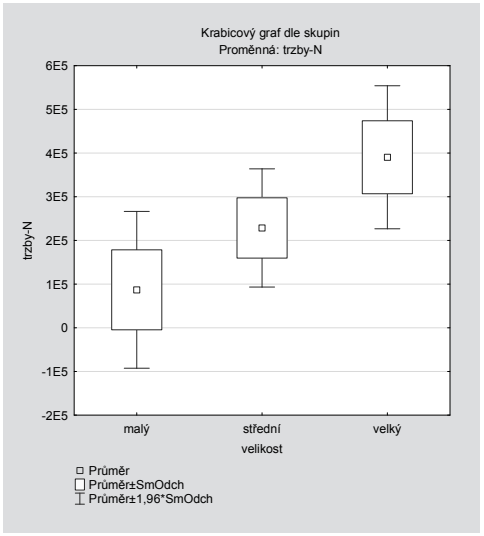

b) výkonová spotřeba

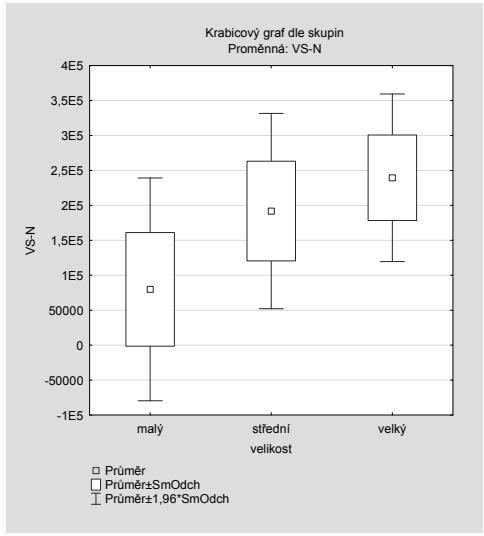

c) fixní aktiva

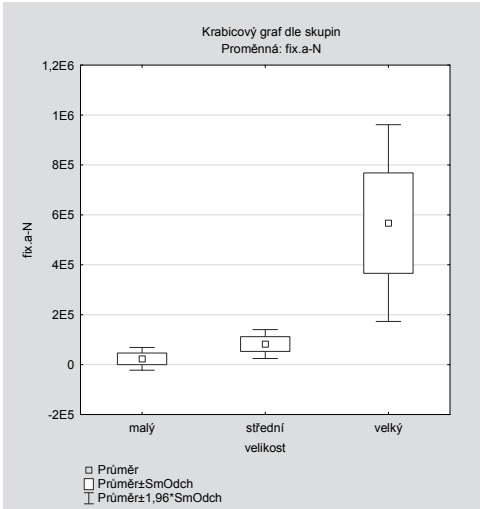

d) výsledek hospodaření

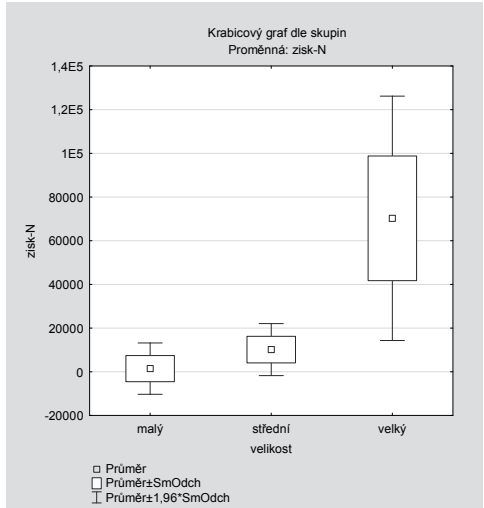

e) produktivita práce

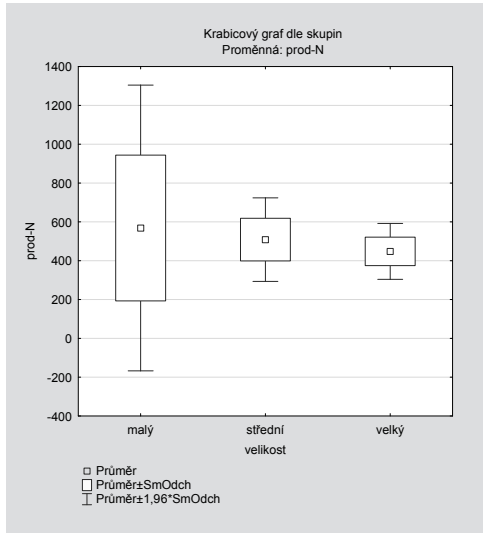

f) zadluženost bankovními úvěry

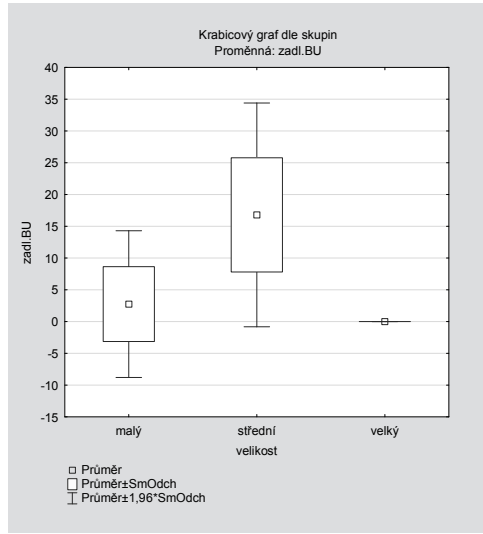

g) přidaná hodnota

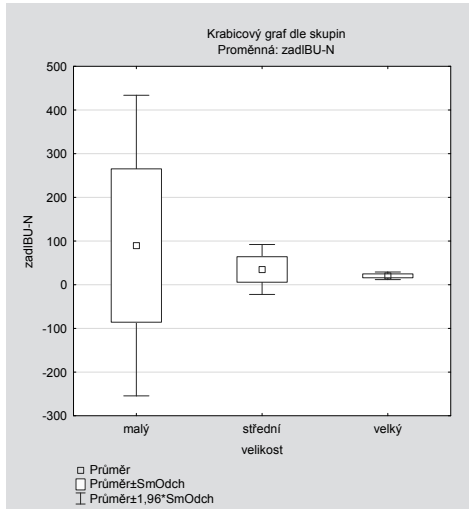

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7× 10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 90: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.7, podpoření OPPI)

a) tržby

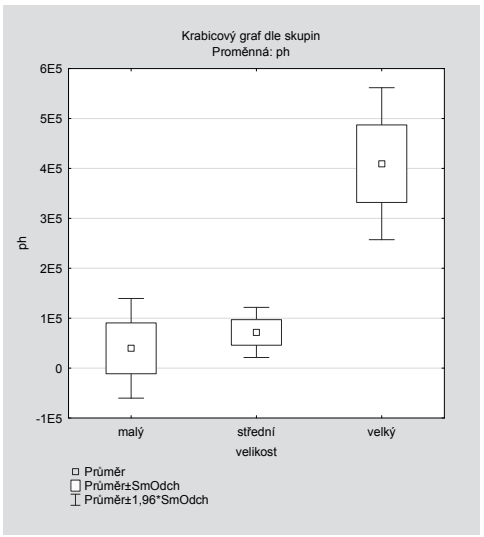

b) výkonová spotřeba

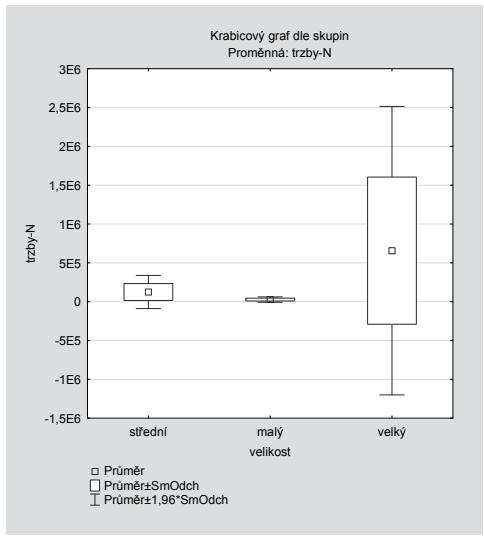

c) fixní aktiva

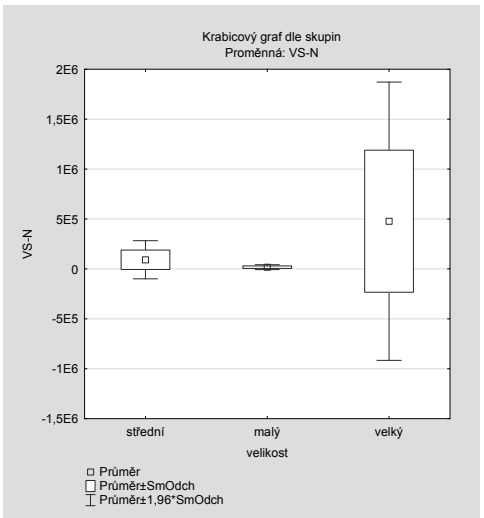

d) výsledek hospodaření

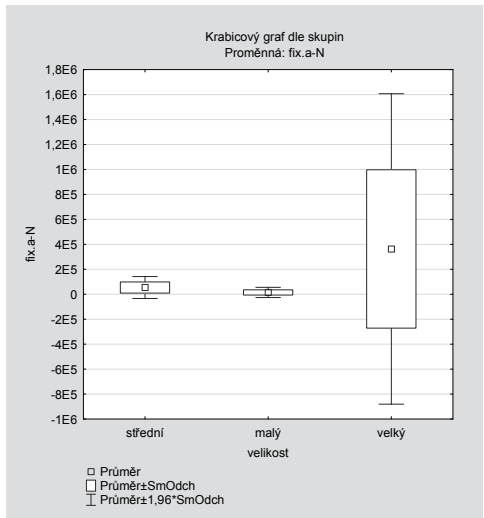

e) produktivita práce

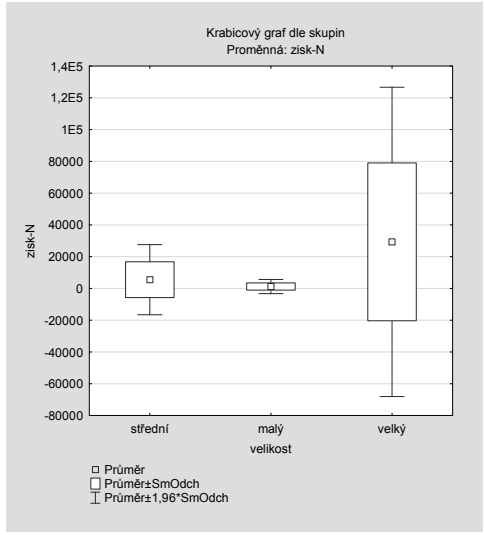

f) zadluženost bankovními úvěry

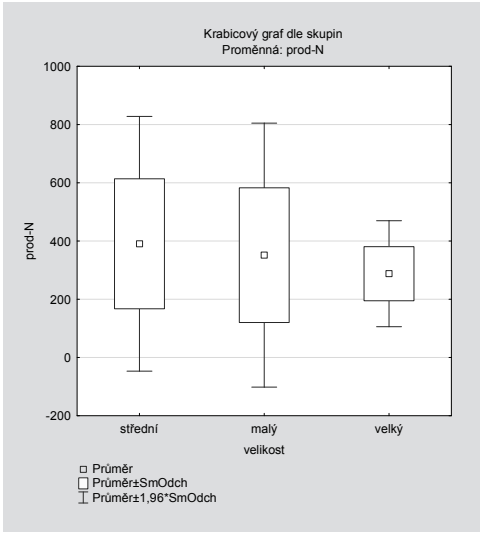

g) přidaná hodnota

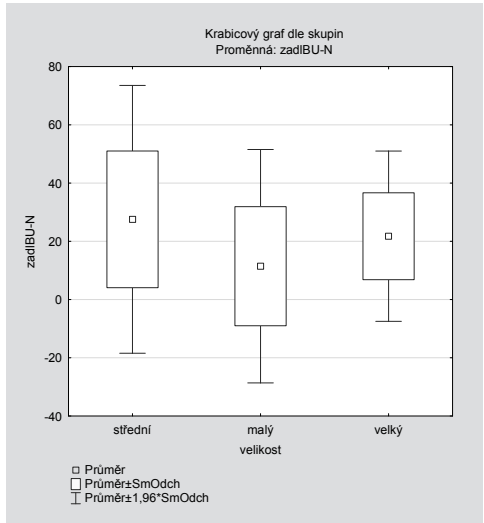

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7×10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 91: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (obor 10.8, podpoření OPPI)

a) tržby

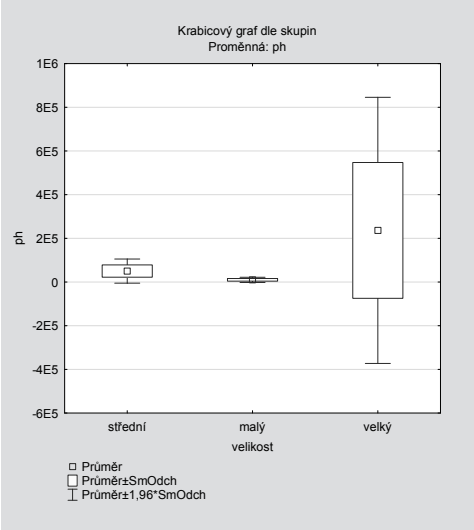

b) výkonová spotřeba

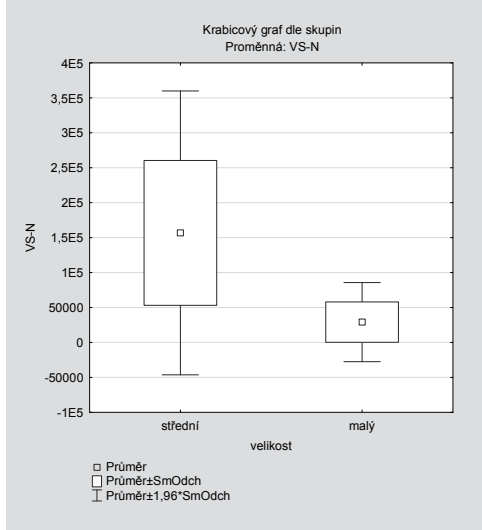

c) fixní aktiva

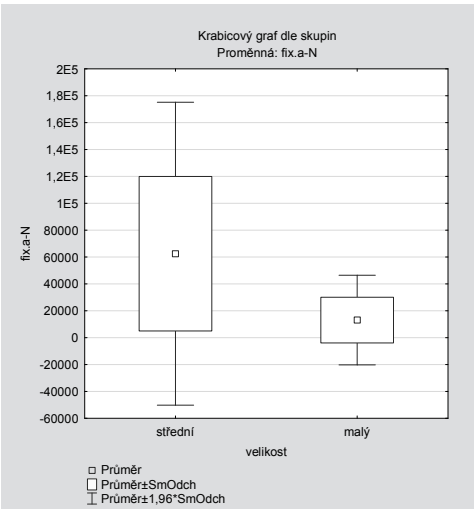

d) výsledek hospodaření

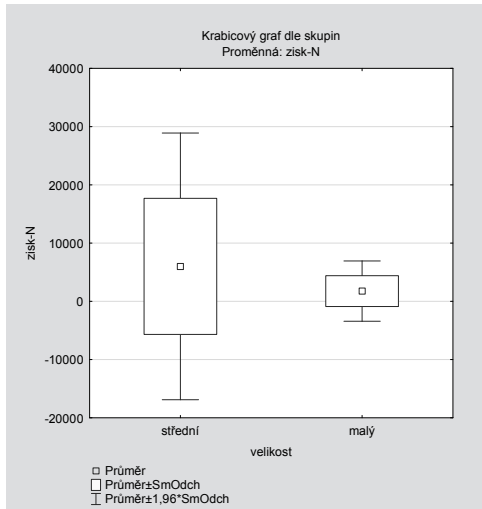

e) produktivita práce

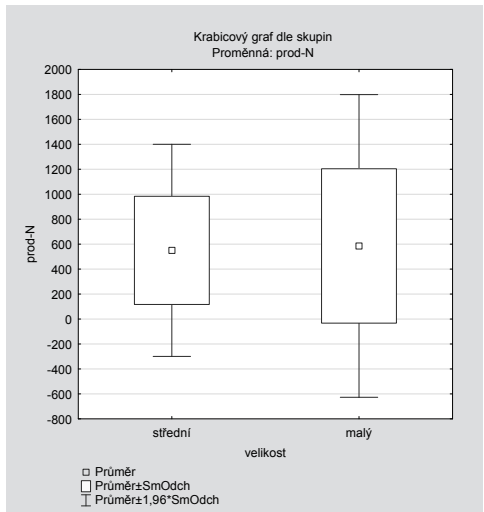

f) zadluženost bankovními úvěry

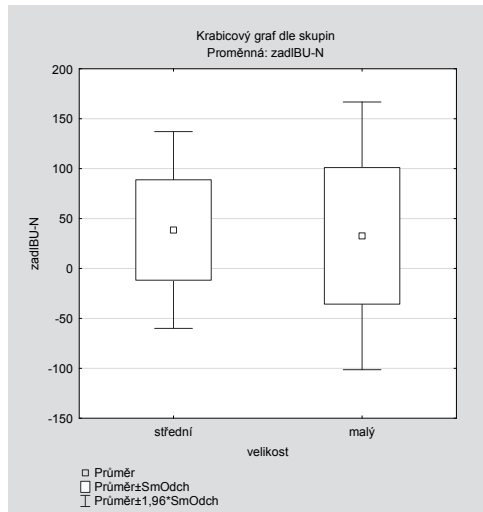

g) přidaná hodnota

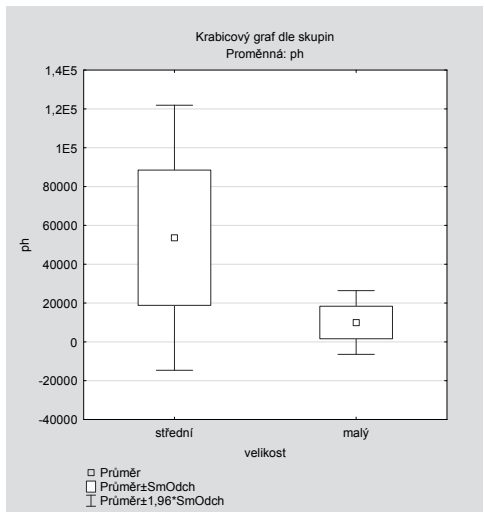

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7×10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Příloha č. 92: Krabicový diagram pro analyzované ukazatele (CZ-NACE 11, podpoření OPPI)

a) tržby

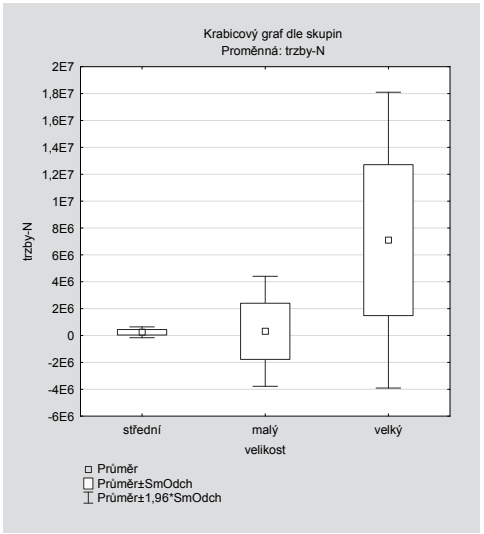

b) výkonová spotřeba

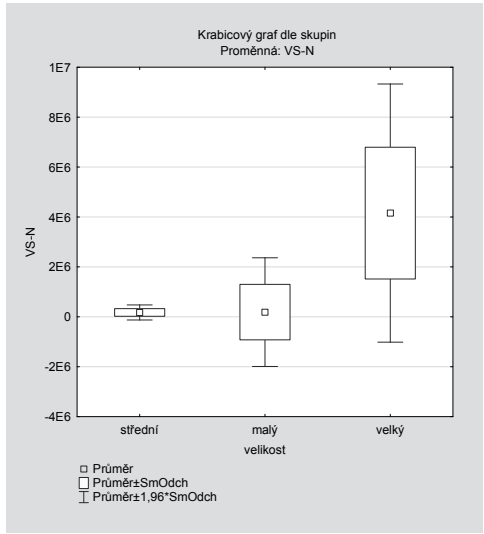

c) fixní aktiva

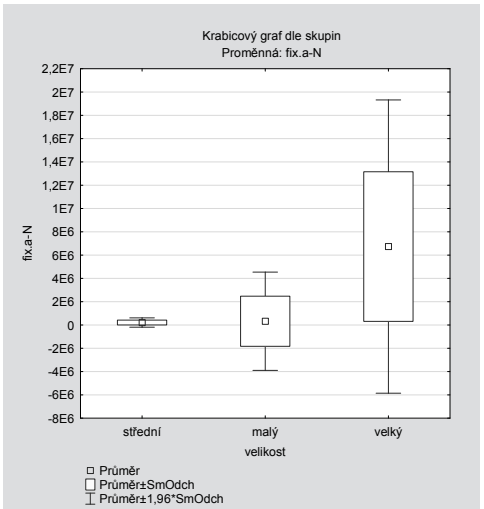

d) výsledek hospodaření

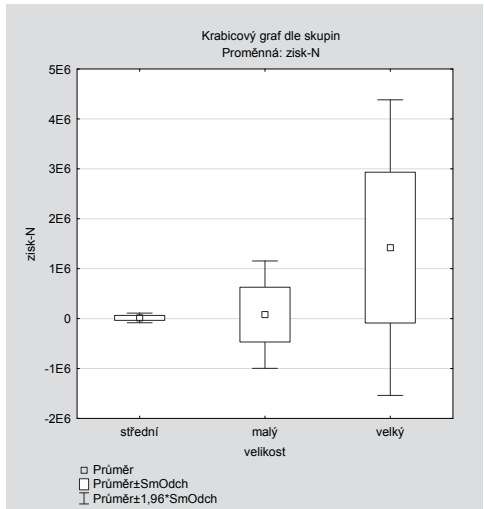

e) produktivita práce

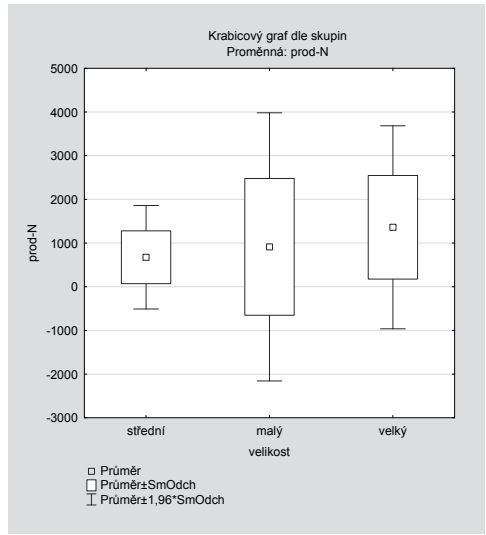

f) zadluženost bankovními úvěry

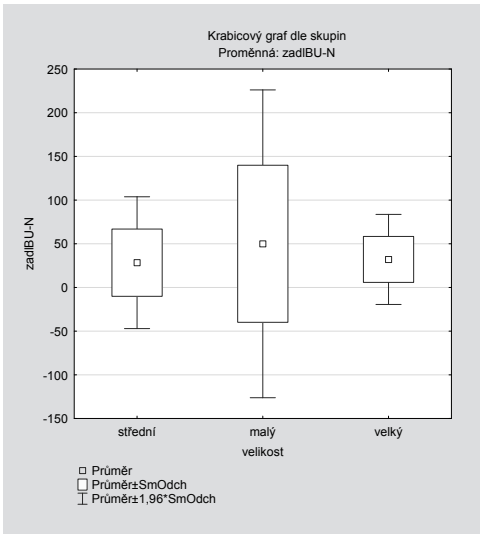

g) přidaná hodnota

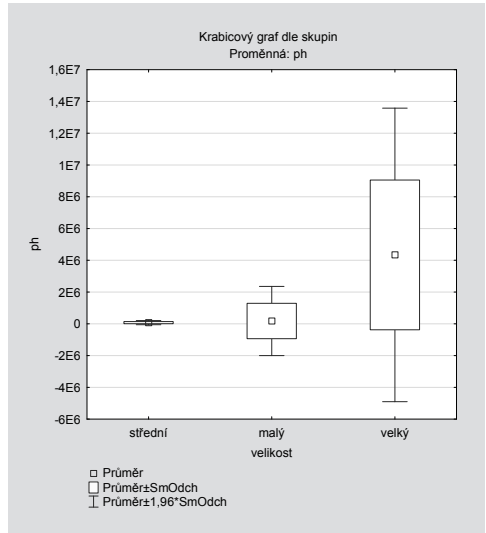

Pozn.: Hodnoty některých ukazatelů jsou velmi velké či naopak velmi malé. Proto grafy zachycují vědecký zápis čísel ve tvaru např. 7E5, což znamená 7×10^5 apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPO a Albertina

Poznámka:

1 Do výpočtů ukazatelů aktivity byly zahrnuty pouze tržby, které primárně souvisejí s provozní činností podniku, tj. tržby za prodej vlastních výrobků, služeb a zboží. Nejsou zahrnuty tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu.

Podpory potravinářského sektoru ČR v kontextu s fondy EU a jejich dopady

Zdeňka Náglová

Vydalo: Národní zemědělské muzeum, s. p. o., Kostelní 44, 170 00 Praha 7

Redakce: Mgr. Markéta Kouřilová

Grafické řešení a sazba: Martin Feikus

Jazyková korektura: Alena Žitníková

Překlad do anglického jazyka: Anna Pilátová, Ph.D.

Vytiskla: Rain tiskárna

Vydání první

ISBN 978-80-88270-09-6